

Programmabegroting 2024

maashorst

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Algemeen	6
Inleiding/aanbieding programmabegroting 2024.....	6
Bestuurlijke hoofdlijn	7
Financieel perspectief op hoofdlijn	14
Samenvatting Programmabegroting 2024.....	15
Leeswijzer	20
Programma 1 Veiligheid	21
1.1 Crisisbeheersing en rampenbestrijding	21
1.2 Openbare orde en veiligheid	23
Programma 2 Verkeer en vervoer	33
2.1 Verkeer en vervoer	33
2.2 Parkeren	38
Programma 3 Economie en toerisme	41
3.1 Economische ontwikkeling	41
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	46
3.3 Economische promotie	47
Programma 4 Onderwijs	51
4.1 Onderwijs algemeen	51
4.2 Onderwijshuisvesting	53
Programma 5 Sport, cultuur, recreatie en natuur	56
5.1 Sportbeleid en- activering.....	56
5.2 Sportaccommodaties.....	58
5.3 Cultuur	59
5.4 Media	61
5.5 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	62
Programma 6 Sociaal Domein	68
6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie.....	68
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen.....	71
6.3 Inkomensregelingen (incl. armoedebeleid en eerstelijns schuldhulpverlening)	73
6.4 Maatschappelijke en arbeidsparticipatie	75
6.5 Maatwerkvoorzieningen WMO.....	77
6.6 Maatwerkdienstverlening WMO	78
6.7 Maatwerkdienstverlening Jeugdhulp	81
Programma 7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	85
7.1 Volksgezondheid.....	85
7.2 Riolering	87
7.3 Afval	89
7.4 Milieubeheer.....	90
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	95
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	98
8.1 Ruimtelijke ordening	98
8.2 Grondexploitatie (woningbouw)	100
8.3 Wonen en bouwen.....	100
Programma 9 Bestuur en dienstverlening	107
9.1 Bestuur en dienstverlening	107
9.2 Telefonie, receptie en burgerzaken.....	113

Programma 10 Bedrijfsvoering en inkomsten	116
10.1 Overhead	116
10.2 Treasury.....	119
10.3 Belastinginkomsten	121
10.4 Gemeentefonds.....	122
Paragrafen	125
Paragraaf Wet Open Overheid	125
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	125
Paragraaf verbonden partijen	130
Paragraaf financiering	215
Paragraaf kapitaalgoederen.....	222
Paragraaf lokale heffingen.....	230
Paragraaf grondbeleid.....	246
Paragraaf bedrijfsvoering	251
Financiële begroting	261
Gevolgen programmabegroting 2024 voor de financiële positie	261
Uiteenzetting van de financiële positie.....	265
Het overzicht van baten en lasten	270
Overzicht van incidentele baten en lasten.....	275
Bijlagen	282
Financieel economisch uitgangspunten.....	282
Baten en lasten per taakveld	286
Reserves incl. beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	293
Vorzieningen	301
Onderhanden werken (inclusief MIP) en nieuwe investeringen 2024.....	306
Geldleningen	323
BBV beleidsindicatoren.....	324

Algemeen

Inleiding/aanbieding programmabegroting 2024

Inleiding/aanbieding Programmabegroting 2024

Met gepaste trots bieden we als college van Maashorst aan u de programmabegroting 2024-2027 aan. Deze begroting is de derde begroting van de gemeente Maashorst waarin invulling gegeven wordt aan het Bestuursakkoord 2022-2026 'Samen bouwen we Maashorst'.

Als college en organisatie bouwen we samen met de gemeenteraad verder op een nieuw fundament.

In de eerste twee jaren is veel werk verzet, we hebben in korte tijd veel bereikt. Zoals de crisisopvang van Oekraïners en asielzoekers en alle werkzaamheden rondom de gevolgen van de energiecrisis.

Ook in de komende jaren moet het nodige gebeuren. Samen moeten we werken aan het op orde brengen en doorontwikkelen van Maashorst. We zijn een gemeente die relatief kort geleden heringedeeld is, en dat ziet u terug in de keuzes die wij maken in de begroting 2024 die nu voor u ligt.

Om nog beter in te kunnen spelen op de informatiebehoeften van de raad en onze inwoners en daarnaast de efficiëntie in de organisatie te vergroten, is voor deze begroting voor het eerst gebruik gemaakt van nieuwe planning&control software.

We presenteren een begroting vol met plannen en activiteiten om alle ambities uit ons bestuursakkoord in deze periode te realiseren. Er is de twee afgelopen jaren veel beleid gemaakt, er zijn voorbereidingen getroffen en er is heel hard gewerkt. In de tweede helft van deze bestuursperiode gaan we uitvoeren, implementeren en oogsten.

Zo gaan we onder veel meer werken aan het vergroten van de weerbaarheid van onze inwoners en onze organisatie om ondermijning te voorkomen en bestrijden, willen we de bereikbaarheid van alle kernen behouden en verbeteren, gaan we nieuwe bedrijventerreinen ontwikkelen en het klimaat- en energiebeleid uitvoeren. Maar ook werken we in 2024 hard om woningbouw versneld mogelijk maken, voor diverse doelgroepen en verdeeld naar behoefte over de kernen, en zetten we stevig in op het verminderen van het aantal inwoners dat te maken heeft met armoeden en/of schulden.

Als gemeente, midden in de samenleving, vinden we het belangrijk om in verbinding te staan met onze inwoners, verenigingen en bedrijven om goed wonen, werken en leven in onze levendige, groene kernen te behouden. Maar we kijken ook verder vooruit.

In gesprekken met de gemeenteraad over de visie op Maashorst 2050 bepalen we de koers om de komende jaren heel gericht belangrijke, maatschappelijke thema's het hoofd te kunnen bieden. Daarvoor willen we nu al de juiste stappen zetten. Deze beleidskeuzes ziet u in onze begroting terug. We hebben ze samengevat in de bestuurlijke hoofdlijn.

Maashorst is in beweging als organisatie en als partner voor anderen om te komen tot uitvoering van de juiste (kern)taken als gemeente van 60.000 inwoners. We werken naar evenwicht in uitgaven en inkomsten meerjarig. Hierbij kan de inzet van de algemene reserve als vliegwiel dienen.

Naast alle beleidsinhoudelijke ambities, willen we ook een structureel sluitende meerjarenbegroting voor alle jaren realiseren. Vanaf 2026 wordt dat heel moeilijk, omdat het Rijk een toenemend aantal taken naar gemeenten overhevelt zonder de daarbij horende financiële middelen. Daarover gaan we een helder signaal afgeven aan het kabinet en de Tweede Kamer.

Voor alle inwoners van Maashorst werken wij hard aan het maken en uitvoeren van plannen. U vindt ze in deze begroting voor 2024.

Bestuurlijke hoofdlijn

Bestuurlijke hoofdlijn

Programmabegroting 2024 is de derde begroting van de gemeente Maashorst, waarin we invulling geven aan ons Bestuursakkoord 2022-2026 'Samen bouwen we Maashorst'. In deze bestuurlijke hoofdlijn brengen we de belangrijkste beleidsvoornemens in beeld. We houden hierbij de volgorde van ons Programmaplan aan.

Programma 1 Veiligheid

Openbare orde en Veiligheid

Ondermijning, de verweving van onder- en bovenwereld, is een probleem waar we in toenemende mate mee te maken hebben en nog meer zullen krijgen. Niet omdat we Maashorst zijn, maar omdat ondermijning overal plaatsvindt en dus ook bij ons. Hoe weerbaarder we zijn, hoe sterker we ondermijning kunnen voorkomen of aanpakken.

Die weerbaarheid begint in onze organisatie, maar de weerbaarheid van onze inwoners is evenzeer belangrijk. Hoe beter we signalen herkennen hoe sneller we kunnen reageren. Uiteraard is de inzet van onze BOA's (Buitengewoon OpsporingsAmbtenaren) en politie eveneens nodig. Met gerichte effectieve interventies, maken we zichtbaar dat we ondermijning niet accepteren. Het vergroten van onze gemeentelijke weerbaarheid baseren we op de Brabantse norm weerbare overheid (handreiking van de Provincie Noord-Brabant). Het versterken van onze informatiepositie en het vergroten van onze expertise is daarbij noodzakelijk.

Veilige woon- en werkomgeving

Onze inwoners moeten veilig kunnen wonen, en onze medewerkers veilig kunnen werken in Maashorst. Wij kennen geen tolerantie als het gaat om het veilig kunnen uitoefenen van onze werkzaamheden. De veilige publieke taak is uitgangspunt.

In onze gemeente houden we rekening met landelijke en regionale ontwikkelingen en de prioriteiten van het Regionale Veiligheidsplan, zoals maatschappelijke onrust, radicalisering en cybercrime. Belangrijke aandachtspunten voor Maashorst zijn: aanpak jeugdoverlast, agressie tegen bestuurders en ambtenaren, inzet van wijkagenten en organisatie en facilitering BOA's.

Programma 2 Verkeer en vervoer

Verkeer en vervoer

We willen dat mensen minder in de auto stappen, en meer gebruik maken van andere middelen voor vervoer, zoals de fiets en het openbaar vervoer. Daarbij moeten alle kernen goed bereikbaar blijven, en moet de verkeersveiligheid geborgd zijn. Daarom verleiden we weggebruikers om de auto te laten staan door fietsen aantrekkelijker te maken en gaan we samen met de regio kijken naar betere mogelijkheden voor andere vormen van vervoer. We pakken onveilige situaties aan, door fysieke maatregelen en aandacht voor gedragsverandering.

Programma 3 Economie en toerisme

Economische ontwikkeling

Een goed draaiende economie is belangrijk voor een levendige gemeente, dus hebben we in Maashorst aandacht voor zowel bestaande als nieuwe bedrijven. Komend jaar investeren we daarom in de grote herinrichting van de Sacramentsweg en het Mondriaanplein, en gaan we verder het uitvoeren van de Centrumvisie. Met fysieke maatregelen zoals bestrating en verlichting, maar ook in zaken als vergroenen, bestrijden van leegstand en het aantrekken van nieuwe ondernemers.

We blijven inzetten op de ontwikkeling van bedrijventerreinen. Voederheil II wordt verder ontwikkeld, en we gaan actief op zoek naar een goede locatie voor een bedrijventerrein in Schaijk.

Een gezonde agrarische economie

Vanuit de omgevingsvisie en het Brabants programma landelijk gebied geven we vorm aan de transitie van het gehele buitengebied. Maashorst faciliteert bij ontwikkelingen voor een vitale leefomgeving in het buitengebied. We stimuleren kringlooplandbouw in samenhang met de ontwikkeling van extra natuur. De inpasbaarheid, nieuwe verdienmodellen en oog voor mens, dier en natuur, biodiversiteit, bodem en water staan daarbij centraal.

We helpen agrarisch ondernemers in onze gemeente actief bij de productie van duurzaam en gezond voedsel. We stimuleren initiatieven die de lokale producten directer voor de inwoners beschikbaar maken. Ook bieden we ruimte aan alternatieve ondernemersvormen en verdienmodellen richting circulaire of natuurinclusieve landbouw, akkerbouw (eiwit-transitie) of productie van bio-based bouwmaterialen.

Verder faciliteren we ondernemers in het buitengebied - rekening houdend met de kwaliteiten van het gebied - om de kansen te benutten die bijvoorbeeld ons toeristisch/recreatieve mogelijkheden, de energietransitie of woonopgaven bieden. Voor gemeentelijke gronden formuleren we randvoorwaarden om het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen.

Branding – Maashorst op de kaart

We zetten Maashorst op de kaart. Onder meer als de meest aantrekkelijke recreatieve gemeente van Brabant. We werken daarvoor samen met enkele 'rising stars' van Campus Uden. In SILO Maashorst gaat dit jong talent al lerend samen met ons aan de slag voor onze marketingcommunicatie en campagnes. We richten ons vooralsnog op trots van de eigen inwoners en het aantrekken van regionale toeristen.

Samen met de gebiedseigenaren kijken we naar goede mogelijkheden voor het bouwen van een uitkijktoren of uitkijkpunt. Inwoners en gebruikers worden meegenomen in projectparticipatie. Voor natuurgebied De Maashorst is een speciale vorm van participatie afgesproken met gebruikers

De projectopdracht voor de ontwikkeling van een recreatieve poort in de Palmstraat is in concept gereed. We starten de gebiedsontwikkeling op. Een externe partij gaat onderzoeken hoe we invulling kunnen geven aan die recreatieve poort. Met bijvoorbeeld horeca, educatiemogelijkheden en informatievoorziening.

Programma 4 Onderwijs

Onderwijshuisvesting

De nieuwbouw van IKC West wordt in 2024 afgerond, waarna de school in gebruik wordt genomen. Dat past in het Integrale Huisvestingsplan dat de basis is voor onderwijshuisvesting in Maashorst: gebouwen met een laag energiegebruik en een gezond binnenmilieu (frisse scholen).

Ook kindcentrum De Wijde Wereld krijgt komend jaar uitbreiding, om op een goede manier onderdak te bieden aan de groeiende hoeveelheid leerlingen. Als gemeente vinden we het belangrijk dat kinderen goede huisvesting hebben in de scholen waar ze een groot deel van de dag doorbrengen.

Onderwijsbeleid

We willen gelijke kansen voor iedereen. Daarom zetten we in op een doorgaande leerlijn, vanaf voorschoolse educatie tot het moment dat iemand gaat werken. We zetten in 2024 in op het volledig in beeld hebben van het gebruik van voorschoolse voorzieningen en het 100% opvolgen van VE-indicaties van de GGD. Ieder kind in onze gemeente moet de mogelijkheid krijgen om passend onderwijs te volgen. We vinden het belangrijk dat aandacht wordt besteed aan alle vormen van educatie en dat deze toegankelijk zijn voor alle kinderen. Ook willen we dat op scholen aandacht wordt besteed aan omgaan met geld en het voorkomen van verslavingen.

Programma 5 Sport, cultuur, recreatie en natuur

Sport

Breedtesport moet royaal, en zeker in alle kernen, mogelijk zijn in verenigingsverband. Dat is goed voor preventieve gezondheid, leefbaarheid en samenhang. Het spreekt voor zich dat een veilige sport/spel-omgeving daarbij van essentieel belang is. Ook zetten we in op meer bewegen in de openbare ruimte. Het sportbeleid dat nu in de maak is, komt tot stand samen betrokken stakeholders. Komend jaar geven we hier uitvoering aan en gaan we aan de slag met een lokale vertaling van het landelijke Sportakkoord II.

Kunst en cultuur

We willen als gemeente een klimaat scheppen waarmee inwoners kunst en cultuur kunnen maken en beleven. Hiermee leveren we ook een bijdrage aan doelen uit de 'Sustainable Development Goals' van de Verenigde Naties, namelijk het bieden van kwalitatief onderwijs en het terugdringen van kansenongelijkheid en armoede. Dit draagt bij aan levendige en vitale kernen en een positieve uitstraling van onze gemeente.

We gaan in 2024 aan de slag met de uitvoering van het nieuwe cultuurbeleid 2024-2030.

De groenste gemeente van Nederland

We willen de groenste gemeente van Nederland worden. De Maashorst is daarbij onze grootste troef. Maar vergroening heeft in bredere zin onze aandacht; ook in de gebouwde omgeving. Bijvoorbeeld door vergroening van de wijken en verbetering van de biodiversiteit. Van onze maatschappelijke accommodaties gaan we, in navolging van het gemeentehuis, de gevels vergroenen. Inwoners stimuleren we in verschillende campagnes om ook zelf actief aan de slag te gaan met vergroening van hun omgeving.

Programma 6 Sociaal domein

Samenkracht

We willen dat onze inwoners elkaar kunnen ontmoeten in de kernen/wijken. Als je elkaar kent durf je makkelijker iets aan een ander te vragen en doe je zelf sneller iets voor een ander. Daarom geven we extra middelen aan zelf beheer stichtingen, en stimuleren we activiteiten in multi-functionele accommodaties en buurt/wijk/dorpshuizen. In 2024 implementeren we het nieuwe beleid op de sterke sociale basis en we richten het transformatiebudget sociaal domein hierop in.

We gaan samen met onze inwoners, verenigingen, stichtingen en ondernemers een nieuw beleid opstellen voor effectieve en efficiënte inzet van ons gemeentelijke vastgoed voor de maatschappelijk, culturele en sport accommodaties. We gaan extra geld inzetten voor zelfbeheer en verduurzaming van ons gemeentelijke vastgoed.

Sociaal domein

In Maashorst vinden we het belangrijk dat alle inwoners zo gezond, prettig, lang en zelfstandig mogelijk kunnen leven, wonen en meedoen in de samenleving. Daarom investeren we in een sterke sociale basis in de kernen en wijken. De ontmoetingspunten in de wijken en kernen bieden deskundigheid op de meest voorkomende vragen van onze inwoners. We investeren daarom in samenwerkende professionals uit het maatschappelijk veld die dichtbij de inwoners in de wijk/kern preventief ondersteuning bieden. Onze activiteiten zijn gericht op zowel individuele inwoners, als op de samenleving als geheel. We hebben daarbij oog voor iedereen. We zetten extra in op onder meer jongerenwerk en onderzoeken daarnaast de mogelijkheden naar kinderwerk. Speciale aandacht hebben we ook voor ouderen. De vergrijzing in combinatie met langer thuis wonen maakt dat we hiervoor bijzondere aandacht moeten hebben.

Armoedebelief en schuldhulpverlening

Het aantal inwoners in de gemeente dat te maken heeft met armoede en schulden willen we verminderen. We zetten daarbij stevig in op preventie en vroegsignalering. We willen verborgen armoede zo veel mogelijk in beeld krijgen en aanpakken. Daarnaast zetten we in op het vergroten van het gebruik van onze minimaregelingen, zodat ook inwoners met een krappere beurs, en met name kinderen, geen belemmeringen ervaren om mee te doen. Inwoners die uit de schulden zijn geholpen, hebben ook ondersteuning gekregen om te zorgen dat zij niet opnieuw schulden krijgen.

Wijkgerichte aanpak

We willen de participatie en zelfredzaamheid van onze inwoners bevorderen. We leggen de focus op eigen kracht, het netwerk en een sterke sociale basis in de wijk. We ondersteunen onze inwoners zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. We stellen in 2024 het beleidsplan Wmo vast waarin staat beschreven welke (algemene) voorzieningen we in de wijk beschikbaar willen en kunnen maken en vervolgens stimuleren we doorlopend het gebruik van deze voorzieningen.. In 2024 brengen we ook het beleid rondom de sterke sociale basis in uitvoering. Daarbij gaan we ook de samenwerking tussen de sociale basis in de wijk/kern en de gemeentelijke toegang optimaliseren.

Jeugd

Wij zorgen voor passende jeugdhulp voor de meest kwetsbare jeugdigen en hun gezin. Jeugdhulp die past bij de (zwaarte van de) aard van de problematiek en zo dichtbij mogelijk wordt ingezet. Maar liever nog voorkomen we dat professionele hulp nodig is. We investeren daarom in preventie en het stimuleren van positieve gezondheid. We versterken de

(gemeentelijke) toegang en verbinden deze met partners uit de jeugdketen, zoals het voorliggend veld, voorschoolse voorzieningen en onderwijs. We maken preventief jeugdbeleid en geven verder vorm aan de werkzaamheden van het preventieteam Jeugd. Hiermee sluiten we aan op de gewenste ontwikkelingen vanuit de hervormingsagenda jeugd.

Ouderen

We willen dat inwoners zo veel en zo lang mogelijk zelfstandig meedoen in de samenleving en thuis blijven wonen. Dat gaat niet vanzelf. Gezond eten, voldoende bewegen en deelnemen aan sociale activiteiten draagt hier allemaal aan bij. Dit gaan we dan ook zo veel mogelijk stimuleren. Het is belangrijk dat senioren tijdig nadenken over, en zich voorbereiden op het ouder worden. In 2024 gaan we het beleidsplan Gezond en gelukkig oud in Maashorst uitwerken in een uitvoeringsplan.

Programma 7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Volksgezondheid

Positieve gezondheid is een benadering binnen de gezondheidszorg die niet de ziekte, maar een betekenisvol leven van mensen centraal stelt. De nadruk ligt op de veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mens en niet op de beperkingen of ziekte zelf. Bij positieve gezondheid hoort het kunnen omgaan met de veranderingen in het leven. Daarom staat bevordering van gezondheid in al ons handelen voorop, zowel gemeentebreed, gebiedsgericht als persoonsgericht. We zetten ons in om sociaaleconomische gezondheidsverschillen te verkleinen en samen met onze preventiepartners richten we ons op de kwetsbaren in onze samenleving.

Ook wordt het AED-beleid herzien en wordt er gewerkt aan een optimale dekking van AED's binnen de gemeente.

Transitie landbouw

De agrifood sector staat voor een grote transitieopgave. De sector moet veranderen in een die maatschappelijk geaccepteerd en gewaardeerd wordt, diervriendelijk produceert, past in zijn natuurlijke omgeving en geen onaanvaardbare (gezondheids)risico's voor mens en dier met zich meebrengt. Daarin willen we samen met ondernemers optrekken. Want die transitie maken niet alleen zij door, ook onze werkwijze moet zich daarop aanpassen. Een transitie-manager gaat daarom onze agrarisch ondernemers daarbij vanaf nu ondersteunen.

Op het grondgebied van de gemeente Maashorst ligt Agro Proeftuin de Peel. Daar werken onderwijs, overheid en ondernemers in het gebied samen aan duurzame en innovatieve teelten, bodemverbetering en verbeteringen in de veehouderij.

Duurzaamheid

De internationale Global Goals (SDG's) en het Nationaal Klimaatakkoord vormen minimaal de uitgangspunten voor ons duurzaamheidsprogramma. De integrale benadering van de Global Goals gaan we gebruiken als het kompas voor duurzaamheidsbeleid in de gemeente Maashorst. De transitie naar een duurzame(re) samenleving is een belangrijke aanleiding van de Omgevingswet. In de Omgevingsvisie van de gemeente Maashorst zijn strategische doelen voor duurzame ontwikkeling geformuleerd. Duurzame ontwikkeling moet worden geborgd in het hele domein van de fysieke leefomgeving. Zodat de keuzes die we maken direct een bijdrage leveren aan het behalen van doelen uit onder andere: het Klimaatakkoord, het Deltaplan Ruimtelijke

Adaptatie, het uitvoeringsprogramma Circulaire Economie en het Schone Lucht Akkoord. Om duurzame ontwikkeling te borgen in het hele domein van de fysieke leefomgeving is het formuleren van concrete doelen op korte, middel en lange termijn essentieel. Deze doelen werken we uit in vooralsnog zes Duurzame Doelenagenda's. Deze agenda's ondersteunen het integraal werken aan duurzame doelen in de hele organisatie.

Gemeenten spelen een belangrijke rol in de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. In 2050 moeten de woningen in onze gemeente goed geïsoleerd zijn en aardgasvrij verwarmd worden. We gaan deze doelen behalen door ons via verschillende actielijnen te richten op de diverse vastgoedeigenaren. We nemen de woningkarakteristieken mee en benaderen doelgroepen op een effectieve manier. Voorop staat dat we al onze inwoners van de juiste informatie voorzien om over te stappen naar aardgasvrij.

In het Uitvoeringsplan Verduurzaming Gebouwde omgeving werken we de TransitieVisie Warmte en het Klimaatakkoord verder uit naar de benodigde organisatie, een planning en een begroting. Met de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen kunnen we extra personeel aantrekken, kennis vergroten en externe expertise in huis halen voor deze opgave. Een belangrijk onderdeel is de uitvoering van het Nationaal Isolatieprogramma. De nadruk ligt daarbij op de slecht geïsoleerde woningen (label E, F en G). De ambitie is om met deze actielijn deze woningen te isoleren. Daarbij worden een of meerdere stappen gezet richting de standaard voor woningisolatie. Dit bouwt voort op de aanpak van energiearmoede.

Afval

Onze afvalinzameling gaat veranderen, vooral in oud Landerd. Daar wordt vaker ingezameld. Verder zetten we in op het beter scheiden van afval.

Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Omgevingswet

Het besluit is gevallen: de Omgevingswet gaat in op 1 januari 2024. Beleid en regels zijn nu nog vastgelegd in structuurvisies en bestemmingsplannen. Met de Omgevingswet gebruiken we daarvoor straks andere instrumenten, zoals een omgevingsvisie en een omgevingsplan. In de opmaat naar de nieuwe wet bereiden we ons daar intensief en goed op voor.

Als eerste onderliggend document hebben we inmiddels onze ontwerp-omgevingsvisie opgeleverd. Die verwachten we nog dit jaar vast te kunnen stellen. Op basis van die visie maken we een eerste omgevingsplan. Dat is een – eerste – werkplan.

We willen op een goede manier betekenis geven aan deze integrale en gezamenlijk ontwikkelde visie. Flexibiliteit en maatwerk bouwen we in, zodat we ook goed kunnen inspelen op kansrijke en toekomstige ontwikkelingen.

Woningbouwprogramma

Onze focus ligt nog steeds op woningbouw versneld mogelijk maken. Daarom steken we momenteel (ook) veel tijd en energie in bestemmingsplannen. Die willen we nog voor de ingang van de Omgevingswet in procedure brengen. Want dan kunnen we in 2024 inderdaad aan de slag met bouwen.

Uiteraard heeft de woondeal invloed op het programma van woningen die we kunnen realiseren. Belangrijk aandachtspunt in dat programma is het bouwen voor bijzondere doelgroepen, alsook

voor sociale huur. We dagen ontwikkelaars uit om óók goedkopere huur- en koopwoningen te realiseren voor mensen met een beperkte beurs en voor jonge én oudere zorgbehoevenden. De woningbouwplannen verdelen we zo goed mogelijk, ook naar behoefte, over de kernen van onze gemeente. Een volledig overzicht van woningbouwplannen staat op www.woninggemeentemaashorst.nl. We werken nu onder meer aan de plannen voor Eikenheuvel (Uden) en Repelakker-III (Zeeland).

Programma 9 Bestuur en dienstverlening

Dienstverlening

In 2024 geven we invulling aan het doel 'innovatieve en klantvriendelijke dienstverlening' door ons te richten op Bereikbaarheid, digitalisering en klantgemak en innovatie. Zo willen we onze inwoners nog beter van dienst zijn.

Burgerparticipatie

We willen een participatieve gemeente worden die in verbinding staat met haar inwoners, naar ze luistert en ze betreft. Die denkt in mogelijkheden en die actief betrokken is bij initiatieven uit de gemeenschap. Dat betekent dat we plannen op maat maken en beleid ontwikkelen en realiseren samen met onze inwoners, verenigingen, bedrijven en instellingen. Daarom gaan we onder meer verder met het maken van de kernen CV's en het ontwikkelen van participatie in de kern Uden. Ook maken we in 2023 en 2024 een participatieverordening en participatiebeleid. En trainen we collegeleden, projectleiders, beleidsadviseurs en andere collega's in participatief denken en werken.

Toekomstdenken

Nu we twee jaar Maashorst zijn en we nog steeds hard werken om de basis verder op orde te brengen, is het belangrijk na te denken over de toekomst. Wie zijn we, wat willen we zijn, waar gaan we naar toe. Samen met de gemeenteraad willen we daar aan werken. Ook moeten we voldoen aan wettelijke verplichtingen die uit een fusie van gemeenten voortvloeien. De wijze waarop en de kwaliteit daarvan weegt mee in de evaluatie van de herindeling, die in 2024 komt, en waaruit moet blijken dat de schaalgrootte die we nu hebben voordelen heeft voor de inwoners.

Programma 10 Bedrijfsvoering en inkomsten

Financiën

Het is belangrijk, en voor veel mensen ook vanzelfsprekend, dat een gemeente de financiën op orde heeft. Dat er voldoende vet op de botten is om financiële op te vangen zonder dat inwoners dat merken doordat de lasten verzwaaard worden. Tot op heden lukt dat Maashorst, maar we voorzien hier een probleem vanaf 2026. Met het toenemend aantal taken dat het Rijk naar gemeenten overhevelt, zonder de daarbij horende financiële middelen, gaan we na 2026 in de rode cijfers komen, net als alle gemeenten in Nederland. We willen daarom een helder signaal afgeven aan het kabinet en de Tweede Kamer dat de huidige financiële middelen niet voldoende zijn voor het takenpakket dat we inmiddels hebben.

Human Resources

Van twee kleine gemeenten naar een middelgrote gemeente stelt andere eisen aan een organisatie. Er komen andere uitdagingen op ons af, en we moeten onze organisatie verder

versterken om daar professioneel en vaardig mee om te kunnen gaan. De samenleving verandert, wij moeten daar gelijke pas mee houden. In het afgelopen jaar kregen we te maken met demonstraties, overlast en crises. Maar ook op andere terreinen, zoals bijvoorbeeld de snelheid van informatieverstrekking die van ons wordt verwacht, de komst van de Wet Open Overheid, brengen nieuwe vraagstukken met zich mee. Die versterking is op zichzelf al een forse uitdaging, want in deze tijd van krapte op de arbeidsmarkt is het werven van werknemers en het houden er van allerm minst vanzelfsprekend. Wij willen graag een werkgever zijn die aandacht heeft voor de wensen van werknemers. Maashorst is een fijne gemeente om te werken. Dat willen we blijven en we willen ons werkgeverschap ook verder uitbouwen.

Financieel perspectief op hoofdlijn

Financieel perspectief op hoofdlijn

Voor u ligt programmabegroting 2024-2027. We leven in onzekere tijden. Denk aan de oorlog in Oekraïne, krapte op de arbeidsmarkt, de energietransitie, de omgevingswet, de hoge inflatie en een demissionair Kabinet, waardoor alle belangrijke beleidsontwikkelingen gedeeltemjk 'on hold' staan. Het zal duidelijk zijn dat deze voorbeelden van invloed zijn op onze gemeenten. Het blijven onzekere financiële tijden. De rijksfinanciën op de middellange en lange termijn staan onder grote druk. Ook is er onzekerheid ten aanzien van de financiële verhouding tussen rijk en gemeente.

De financiële positie van de gemeente Maashorst is voor de jaren 2024 en 2025 goed. We presenteren een structureel sluitende begroting in die jaren en ons weerstandscapaciteit is méér dan ruim voldoende. Kijken we naar de jaren 2026 en verder dan maken we ons wel grote zorgen. Vanaf 2026 verslechtert het financieel perspectief aanzienlijk. De korting van structureel € 3 miljard op het gemeentefonds slaat een gat in ons structureel bestedings- en dekkingsplan. De VNG onderhandelt namens de gemeenten voor een rechtvaardig, duurzaam en solide meerjarig financieel perspectief. Een resolutie die de plannen daartoe beschrijft is aangenomen tijdens de algemene ledenvergadering van juni'23. De VNG zet in op de volgende punten:

- Ophogen van het gemeentefonds en herstel van het accres vanaf 2026;
- De opschalingskorting definitief te schrappen;
- Een toereikende en stabiele indexering van het gemeentefonds om loon-, prijs- en volumeontwikkelingen op te kunnen vangen, inclusief de stijging van de zorgvraag.

Bij het opstellen van deze begroting was het zéér de vraag of een demissionair Kabinet hier prioriteit aan zal geven of de keuzes liever over laat aan een nieuw Kabinet. Wij als gemeente moeten vooral ook zelf actie ondernemen om ook in de toekomst financieel gezond te blijven. Doen we de juiste dingen en doen we die goed. De komende periode gaan we aan de slag met een herprioritering van onze taken. Dit project noemen we 'Toekomstbestendigheid gemeente Maashorst'.

Samenvatting Programmabegroting 2024

Samenvatting Programmabegroting 2024

Naar aanleiding van de evaluatie van de P&C-cyclus is o.a. met de auditcommissie afgesproken in alle stukken van de P&C-cyclus een samenvatting op te nemen. De onderwerpen van de samenvatting zijn:

1. Bestuurlijke hoofdpunten
2. Financieel beeld
3. 10 hoofdpunten nieuw beleid
4. Top 5 risico's
5. Ontwikkeling lastendruk inwoners/bedrijven
6. Participatie inwoners/bedrijven
7. Korte toelichting op de drie pijlers van ons financieel beleid:
  - Structureel beeld/sluitende begroting
  - Financiering
  - Risico's

Hieronder zijn deze onderwerpen per punt toegelicht.

1. Bestuurlijke hoofdpunten

Kort samengevat (uit de bestuurlijke hoofdlijn) zijn dit op basis van programmavolgorde de meest belangrijke hoofdpunten voor 2024:

1. Vergroten weerbaarheid van onze inwoners en onze organisatie ter bestrijding van ondermijning
2. Aanpak jeugdoverlast, agressie tegen bestuurders en ambtenaren, inzet van wijkagenten en faciliteren BOA's
3. Goede bereikbaarheid kernen (openbaar vervoer) en onderzoeken andere vormen van vervoer
4. Aanpakken onveilige verkeerssituaties
5. Inzetten op een gezonde agrarische economie
6. Maashorst op de kaart zetten
7. Verder uitvoeren van de centrumvisie Uden
8. Ontwikkeling van (nieuwe) bedrijventerreinen
9. Afronden nieuwbouw IKC West en uitbreiding kindcentrum De Wijde Wereld
10. Volledig inzicht krijgen in gebruik voorschoolse voorzieningen en 100% volgen van VE-indicaties van de GGD
11. Breedtesport moet in alle kernen in verenigingsverband mogelijk zijn
12. Verder opstellen van sportbeleid, de uitvoering oppakken en aan de slag gaan met de lokale vertaling daarvan
13. Aan de slag met de uitvoering van het nieuwe cultuurbeleid 2024-2030
14. Zorgen voor een sterke sociale basis in de kernen en wijken
15. Meer inzetten op jongerenwerk en speciale aandacht voor ouderen.
16. Stevig inzetten op vermindering aantal inwoners met armoede en schulden
17. Inzetten op vergroten gebruik van onze minimaregelingen
18. Participatie inwoners bevorderen
19. Zorgen voor passende jeugdhulp en maken preventief jeugdbeleid

20. Het beleidsplan Gezond en gelukkig oud in Maashorst uitwerken in een uitvoeringsplan
21. Inzetten op verkleinen sociaaleconomische gezondheidsverschillen en ons richten op de kwetsbaren in de samenleving
22. Transitie landbouw stimuleren
23. Global goals als uitgangspunt voor duurzaamheidsprogramma
24. Klimaat- en energiebeleid uitvoeren
25. Uitvoeren van de Omgevingswet en deze verder implementeren met omgevingsplannen
26. Woningbouw versneld mogelijk maken, voor diverse doelgroepen en verdeeld naar behoefte over de kernen.
27. Werken aan innovatieve en klantvriendelijke dienstverlening zodat we inwoners nog beter van dienst kunnen zijn
28. Verder ontwikkelen van de burgerparticipatie en participatiemogelijkheden om samen met onze inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen plannen op maat te maken en beleid ontwikkelen
29. Samen met de gemeenteraad denken over de toekomst van Maashorst
30. De organisatie verder versterken en zorgen dat de gemeente Maashorst een werkgever is blijft waar het fijn is om te werken
31. Anticiperen op financieel zwaar weer na 2026, om financieel gezond blijven

2. financieel beeld

In de kadernota 2024 is de verwachting van het financieel beeld 2024-2027 geschetst. Nadien zijn er nog enkele ontwikkelingen geweest die de uitkomst voor de begroting 2024 nog iets hebben bijgesteld.

Hieronder twee tabellen. Als eerste het structurele financieel beeld van de begroting 2024 en daaronder het incidentele beeld. Op het structurele financieel beeld worden wij beoordeeld door de toezichthouder, de provincie Noord-Brabant. Wij voldoen aan de door hen gestelde eisen van een voor 2024 structureel sluitende begroting.

Daaronder de tabel incidentele uitgaven die worden gedekt door te beschikken over onze Algemene Reserve.

Voor een volledig beeld van de totstandkoming van de begrotingssaldi verwijzen we naar de Financiële Begroting, onderdeel "Uiteenzetting van de financiële positie".

Structurele begrotingssaldi 2024-2027 (V=Voordelig)	2024	2025	2026	2027
	V 343.000	V 4.512.000	N 4.059.000	N 5.453.000
Incidentele begrotingssaldi 2024-2027 (V=Voordelig)	N 563.000	N 150.000	0	0

3. Hoofdpunten nieuw beleid

De hoofdpunten van ons nieuw beleid die in deze begroting zijn opgenomen zijn grotendeels verwoord in punt 1 onder deze samenvatting.

Daarnaast zijn er nieuwe investeringen opgenomen als uitvloeisel daarvan. De belangrijkste daarvan zijn:

1. N605, een voorbereidingskrediet (2024) en een uitvoeringskrediet (2027) van € 13.250.000.
2. Centrumvisie Uden, herinrichting hoek Sacramentsweg-Galerij-Mondriaanplein € 1.075.000
3. Pumptrack Bevrijdingspark € 150.000
4. Skatebaan Bevrijdingspark € 350.000
5. Uitbreiding onderwijsruimte De Wijde Wereld € 974.000

Voor alle nieuwe investeringen in de begroting 2024 verwijzen we naar het Meerjaren Investeringsprogramma (bijlagen)

4. Top 5 risico's

Risico	Omvang
1. Grondexploitatie	5.527.000
2. Stikstofproblematiek	1.830.000
3. Sociaal domein: gespecialiseerde jeugdhulp	1.586.000
4. Sociaal domein: Wet Maatschappelijke Ontwikkelingen 2015 (Wmo dagbesteding, Wmo hulp bij het huishouden, Wmo individuele begeleiding, en Wmo voorzieningen)	1.510.000
5. Gemeenschappelijke regelingen	700.000

Voor meer toelichting en de overige risico's wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

5. Ontwikkeling Lastendruk inwoners/bedrijven

In de paragraaf Lokale Heffingen zijn al onze belastingen en heffingen toegelicht. Hieronder een overzicht van de ontwikkeling van de lastendruk 2023 --> 2024.

Ontwikkeling lastendruk Maashorst					
gemiddelde woonlast voor een gezin	Inwoners		Bedrijven		
	2023	2024	2023	2024	
Onroerende zaakbelasting	279,51	291,31	2.292,15	2.388,88	4,22% stijging (index). Last voor bedrijven is eigenaren + gebruikersdeel
- o.b.v. gemiddelde WOZ-waarde woningen 2023 (peildatum 01-01-2022, bron CBS) ad. €385.000					
- o.b.v. gemiddelde WOZ-waarde niet-woningen 2023 (cf PowerBI BSOB per 21-08-2023) ad. €507.000					
Rioolheffing	206,65	232,00	206,65	242,00	2024 betreft concept geharmoniseerde tarieven
- voor niet-woningen o.b.v. een waterverbruik van 250m3 tot 500m3					
Afvalstoffenheffing	256,80	267,60	0,00	0,00	4,22% stijging (index).
totaal woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	742,96	790,91	2.498,80	2.630,88	

6. Participatie inwoners/instellingen en bedrijven

Op verzoek van de gemeenteraad is het participatietraject voor de begroting 2024 dit jaar anders van opzet geweest dan in het vorige jaar. Dit keer werden inwoners, instellingen en bedrijven gevraagd om hun wensen of wijzigingen ten aanzien van het gemeentelijk beleid kenbaar te maken tijdens een insprekavond die ruim voor de behandeling van de kadernota 2024 plaatsvond. Deze manier van participeren bij de P&C-cyclus werd eenmalig zo geprobeerd. Met de gemeenteraad is afgesproken dit participatietraject te evalueren.

7. Korte toelichting op de drie pijlers van ons financieel beleid

De drie pijlers zijn opgenomen onder de financiële begroting, "Gevolgen programmabegroting 2024 voor de financiële positie" Hieronder is dat kort samengevat.

Dekking/sluitende begroting

Onze begroting 2024 is voor de jaren 2024 en 2025 structureel sluitend. Vanaf 2026 zijn er tekorten. Zie de tabel onder punt 2, Financieel beeld. We voldoen hiermee aan de eisen van de provincie voor goedkeuring. De tekorten vanaf 2026 zijn een zorgpunt. Het is af te wachten of en in welke mate er vanuit het Rijk compensatie komt vanaf 2026. Daarnaast gaan we zelf aan de slag met een heroriëntatietraject van onze uitgaven men activiteiten (2e helft 2023).

Risicomanagement en risicobeheersing

De risico's zijn in beeld en worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Daaruit volgt een weerstandsratio. Met de raad is afgesproken dat deze tussen 1 en 2 moet liggen. Op

dit moment bedraagt deze 5,06. Dit betekent dat we onze risico's prima afgedekt hebben en dat een deel van onze Algemene Reserve ingezet zou kunnen worden ten behoeve van onze inwoners en bedrijven.

Financiering

Pijler 3 gaat over de financieringsbehoefte. Kijken we naar Programmabegroting 2024 dan kunnen we stellen dat er voor 17,35 miljoen (waarvan 13 miljoen in de jaarschijf 2027) aan nieuwe investeringen opgenomen is. Dit is tevens het belangrijkste effect op onze financieringsbehoefte. Vanwege de al eerder geraamde investeringen (in voorgaande programmabegrotingen) is de verwachting dat er in 2024 een langlopende lening van 20 miljoen afgesloten zal moeten worden. Dit heeft een nadelig effect op de financiële kengetallen.

Deze drie pijlers zijn uitgebreider toegelicht in de Financiële begroting, onderdeel "Gevolgen programmabegroting 2024 voor financiële positie"

Leeswijzer

Leeswijzer programmabegroting

Dit is de eerste Programmabegroting die opgesteld is met behulp het planning & control pakket Pepperflow. De programmabegroting kan het best gelezen worden via deze begrotingsapp. Daarnaast is er een pdf versie aangeboden bij de raadsagenda.

Opbouw Programmabegroting 2024- 2027

De printversie van de Programmabegroting 2024 - 2027 is als volgt opgebouwd.

Algemeen

Onder algemeen treft u de bestuurlijke hoofdlijn en het financieel perspectief op hoofdlijn. In een notendop informeren wij u over de belangrijkste opgenomen ontwikkelingen in deze begroting en hoe we onze financiële toekomst zien, de samenvatting.

Programma's

Daarop volgen de tien programma's, zoals vastgelegd in het Besluit Begroting en verantwoording (BBV). De programma's zijn onderverdeeld in 34 taakvelden. Per taakveld schetsen we de ontwikkelingen en zijn de ambities geformuleerd door middel van antwoord op de vraag: 'Wat willen we bereiken?' Het coalitieakkoord, daarvan afgeleid het uitvoeringsprogramma en de wettelijke taken geven ons hierbij richting. "Wat gaan we daarvoor doen?" en "Wat mag het kosten?" is concreet voor het jaar 2024 uitgewerkt. Dat is onze opdracht voor het komend jaar.

Na de programma's komen achtereenvolgend de volgende verplichte onderdelen aan de orde:

- Acht verplichte paragrafen: Wet Open Overheid, weerstandsvermogen en risicobeheersing, verbonden partijen, financiering, kapitaalgoederen, lokale heffingen, grondbeleid en bedrijfsvoering. lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud van kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid.
- Een financiële begroting met daarin de uiteenzetting van de financiële positie, de gevolgen voor onze financiële positie van deze begroting en de overzichten van (incidentele) baten en lasten.
- Tenslotte een aantal bijlagen: financieel economische uitgangspunten, baten en lasten per taakveld, overzicht van de reserves, overzicht van de voorzieningen, onderhanden werken (inclusief MIP), geldleningen, BBV beleidsindicatoren.

Programma 1 Veiligheid

Inleiding

Dit programma gaat over de verschillende aspecten van openbare orde en veiligheid: crisisbeheersing en rampenbestrijding, integrale veiligheid, ondermijning en zorg en veiligheid. Samen met onze partners zoals (o.a.) de politie, de Veiligheidsregio, het openbaar ministerie en anderen werken we samen aan een veilige omgeving voor iedereen die woont, werkt en verblijft in Maashorst.

1.1 Crisisbeheersing en rampenbestrijding

Inleiding

Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om voor hun inwoners te zorgen, in het bijzonder tijdens rampen en crises. De gemeente speelt een belangrijke rol bij het bestrijden van rampen en het beheersen van crises. Alle taken van de gemeente op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing worden Bevolkingszorg genoemd.

Ontwikkelingen

Ontwikkelingen regionaal

We krijgen steeds meer te maken met langdurige crises. Dit vraagt om een andere denkwijze en inzet van de organisatie. De coronacrisis, de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne en de boerenprotesten hebben de afgelopen jaren aangetoond hoe kwetsbaar de maatschappij kan zijn. En hoe belangrijk het is dat de crisisorganisatie zowel lokaal, regionaal als landelijk zo optimaal mogelijk gefaciliteerd en getraind is om in buitengewone omstandigheden te kunnen blijven functioneren.

De gemeente Maashorst maakt deel uit van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Brabant-Noord. De Veiligheidsregio is bezig met een doorontwikkeling. In 2023 is een nieuw regionaal beleidsplan in werking getreden en is het risicoprofiel geactualiseerd.

Ontwikkelingen lokaal

Een veerkrachtige en wendbare organisatie is essentieel om ons voor te bereiden op flietsincidenten en langdurige crises. Het is echter onmogelijk om vooraf precies te weten welke incidenten of crises op ons afkomen. Dát ze komen weten we wel. Deze situaties zijn onbekend en onverwacht waardoor de impact niet altijd goed in te schatten is. De Veiligheidsregio faciliteert en regisseert de bevolkingszorgprocessen, zodat gemeenten zich kunnen voorbereiden op het bestrijden van rampen en beheersen van crises. In 2024 gaan we verder met het professionaliseren van onze crisisorganisatie. Daarbij moeten we rekening houden met risico's die verband houden met klimaatverandering en extremer weer (hevige neerslag en overstromingen en natuurbranden als gevolg van langdurige droogte), de risico's op (grote) branden en ongevallen en de bedreiging van de vitale en digitale infrastructuur (zoals verstoring van de energievoorziening of de gevolgen van een cyberaanval).

Wat willen we bereiken?

We willen ons zo goed als mogelijk voorbereiden op (natuur)rampen en crises, zodat we adequaat kunnen optreden

We willen zorgen voor een goede en kwalitatief sterke voorbereiding op (natuur-)rampen en crises. We zorgen dat we goed voorbereid zijn op crises en rampen zodat we adequaat kunnen optreden als zij zich voordoen.

We zien dat er door de klimaatverandering ook een grotere kans ontstaat op heftige natuurrampen of calamiteiten. Onze rampenbestrijding moeten we daarop inrichten.

Wat gaan we ervoor doen?

Actualiseren rampenbestrijdingsplannen (doorlopend)

We zorgen er steeds voor dat ons beleid en onze rampenplannen actueel zijn.

Opstellen van een natuurbrandbeheersplan

Natuurgebied De Maashorst ligt voor het grootste gedeelte in de gemeente Maashorst, maar ook in de gemeenten Oss en Bernheze. Vanuit de provincie is onze gemeente aangesteld als kartrekker om een natuurbrandbeheersplan op te stellen. Dit plan is nodig omdat er door de toenemende droogte meer kans is op bosbranden. Met een natuurbrandbeheersplan kunnen we de risico's op een natuurbrand verkleinen en de gevolgen ervan beperken. Het plan moet eind 2024 gereed zijn. Voor de uitvoering van dit plan zijn nog geen bedragen geraamd. Dit onderzoeken we bij het opstellen van het plan.

Onderhouden van de crisisorganisatie van de gemeente Maashorst (doorlopend)

Crisisfuncties moeten altijd ingevuld zijn. Dit houdt in dat er een constante doorloop plaatsvindt van het werven van crisisfunctionarissen. Daarnaast moet het alarmeringssysteem (app) gevuld zijn en up-to-date blijven. Dit geldt ook voor de Crisisconnect App waar alle crisisfunctionarissen gebruik van maken en waar alle belangrijke documenten in opgeslagen zijn.

Organiseren van lokale informatiebijeenkomsten voor crisisfunctionarissen

In het tweede of derde kwartaal van 2024 is er een informatiebijeenkomst voor alle crisisfunctionarissen met een gastspreker die een inspirerend verhaal komt vertellen. Het is belangrijk om ervaringen en kennis te delen en collega's bewust te houden van het belang van een goede crisisorganisatie. Van de tweede informatiebijeenkomst later in het jaar is de invulling nog niet bekend.

Verder inrichten en up-to-date houden van een gemeentelijke crisisstructuur en werkprocessen

Het inrichten van een gemeentelijke structuur en werkprocessen bij rampen en crises. Deze structuur kunnen we ook inzetten bij bijvoorbeeld grote demonstraties en manifestaties.

Oefenen, opleiden en trainen van de gemeentelijke personen (ambtelijk en bestuurlijk) die een rol/taak hebben in de rampenbestrijding (doorlopend)

Het college neemt jaarlijks 1 à 2 keer gezamenlijk deel aan opleidingen en trainingen van de Veiligheidsregio. Daarnaast is er in de tweede helft van 2024 een Gemeentelijk Beleidsteam (GBT)-oefening voor de bestuurders. Het GBT adviseert de burgemeester over (mogelijk) te nemen maatregelen en de communicatie richting publiek en pers als er een ramp of crisis is. Voor de overige crisisfunctionarissen organiseren we in het eerste helft van 2024 verschillende interactieve en realistische oefeningen.

1.2 Openbare orde en veiligheid

Inleiding

Onder dit taakveld vallen o.a. openbare orde, de aanpak van ondermijning, sociale veiligheid en leefbaarheid. Wij werken aan een gemeente waarin iedereen zich veilig voelt. Dit draagt bij aan een prettige woon- en leefomgeving. We blijven actief om dit verder te verbeteren. Daarbij is het van belang dat we samen werken met onze partners in het veiligheidsveld en met inwoners.

Ontwikkelingen

Prioriteitstellingen vanuit het Integraal Veiligheidsplan (IVP)

De gemeenteraad heeft in december 2022 het Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2023-2026 vastgesteld. De prioriteiten in het IVP zijn in 2023 uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma (UVP). Het UVP geeft handen en voeten aan het Integraal Veiligheidsplan en laat zien wat we de komende jaren gaan doen om de doelen uit het IVP te halen.

Zorg & veiligheid

Bij zorg en veiligheidsproblematiek gaat het bijvoorbeeld om woonoverlast, jeugdoverlast, huiselijk geweld, kindermishandeling of voorwaarlozing, forensische zorg en problemen veroorzaakt door personen met onbegrepen gedrag. Niet zelden speelt het gebruik van verdovende middelen hierin een rol. Het is belangrijk om vroegtijdig in te grijpen om te zorgen dat de problematiek en overlast zo klein mogelijk blijven. De afgelopen jaren zien we het aantal casussen groeien en ook in 2024 zal er intensieve inzet nodig zijn op dit onderwerp. De focus ligt op zo vroeg mogelijk signaleren en aanpakken.

Jeugdoverlast

Enkele jaren geleden zijn we gestart met nieuwe aanpak van jeugdoverlast met de overlastsituatie als uitgangspunt. Dat betekent dat de gemeente, politie, jongerenwerk en hulpverleningsinstanties met elkaar de overlast in beeld brengen en een aanpak hiervoor

maken. Daarnaast is een regisseur complexe casuïstiek jeugd aangesteld. De regisseur houdt het overzicht rondom de overlast en schakelt tijdig met de juiste partijen om de overlast tegen te gaan en regie te voeren op het uitvoeren van acties. Door deze ontwikkelingen zijn er korte lijnen met de betrokken partijen. Dit draagt eraan bij dat we overlastgevende jeugd snel in beeld hebben en acties kunnen uitzetten om ervoor te zorgen dat we criminaliteit tegengaan. Op dit moment hebben we jeugdoverlast beter onder controle dan voorgaande jaren. Er is beter zicht op de jeugd en door de goede samenwerking wordt snel geschakeld met elkaar en worden acties uitgezet. Hiermee proberen we de jeugdoverlast te verkleinen en te voorkomen dat jongeren afglijden naar de criminaliteit. In 2024 zetten we de aanpak voort en breiden die uit met onder andere meer mogelijkheden voor de inzet van HALT.

Digitale veiligheid

Traditionele vormen van criminaliteit worden steeds vaker ingeruild voor digitale criminaliteit zoals cybercrime (denk aan hacken) en gedigitaliseerde criminaliteit waarbij digitale middelen worden gebruikt als middel om strafbare feiten te plegen. Omdat we steeds meer digitaal doen, is de kans ook groter dat mensen slachtoffer worden van cybercrime. Opsporing van verdachten is arbeidsintensief en vaak ook erg specialistisch. We willen vooral inzetten op het vergroten van de digitale weerbaarheid van onze inwoners en zorgen dat ons eigen huis op orde is. De inzet is echter erg beperkt omdat er op dit moment geen medewerker met kennis en kunde aanwezig is.

Maatschappelijke onrust

Polarisatie, extremisme en radicalisering zijn enkele vormen van maatschappelijke onrust. Tegenstellingen tussen bepaalde bevolkingsgroepen worden groter. Ook maatschappelijke ontwikkelingen spelen hierbij een rol, zoals bijvoorbeeld de toenemende asielstromen en schaarste op de woningmarkt. Het vraagt veel inzet van de gemeente om hier vroegtijdig op in te spelen en om bijvoorbeeld demonstraties goed te laten verlopen.

Ondermijning

De effecten van georganiseerde criminaliteit op onze samenleving, waarbij onder- en bovenwereld verweven raken, noemen we ondermijning. Criminelen maken voor illegale activiteiten gebruik van legale bedrijven en diensten in de bovenwereld. De integrale aanpak van ondermijning is gericht op het verstoren van de financiële basis van de criminaliteit. Dit doen we door intensief samen te werken met partners zoals de politie, het Openbaar Ministerie, de belastingdienst en het UWV. We zetten hierbij in op vier speerpunten:

- zichtbaar effectieve interventies
- werken aan een weerbare overheid gebaseerd op de 'Brabantse norm weerbare overheid'
- onze samenleving weerbaar maken
- nadrukkelijk investeren in het versterken van onze informatiepositie en expertise op het gebied van ondermijning in onze gemeente.

Verzorgingsplaatsen

We zien steeds meer vervoersbewegingen binnen het nationale en regionale beroepsgoederenvervoer. Dit heeft geleid tot een stijgend aantal ladingdiefstallen binnen onze gemeente langs het hoofdwegennet. Het maakt ook een onderliggend probleem zichtbaar: een nijpend tekort aan parkeerplaatsen voor grote voertuigen zoals vrachtwagens, bussen en LZV's. Om de ladingdiefstallen aan te pakken werkt de gemeente samen met diverse partners.

Toezicht en handhaving

Wijkgericht werken blijft een belangrijk onderdeel van het werk van de BOA's. Maar de BOA's krijgen te maken met een steeds complexer werkveld. Waar ze vroeger vooral kleine overtredingen uit de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) corrigeerden, moeten ze nu ook taken overnemen die politie overgedragen heeft naar de gemeente. Denk aan het begeleiden van het toenemend aantal demonstraties en manifestaties en de controle op illegale prostitutie. Ook hebben ze een rol bij evenementen (die steeds groter worden en in aantal toenemen) waar we ook terugtrekkende bewegingen van de politie zien. Andere afdelingen van de gemeente maken ook steeds meer gebruik van de BOA's. Denk aan de controles op afval, parkeercontroles en hulp bij sociale problemen. Kortom, het takenpakket van de BOA's neemt elk jaar toe, waardoor zij bestaande taken en het wijkgericht werken soms onvoldoende kunnen uitvoeren.

Wat willen we bereiken?

Aanpak van overlast door jeugd

We zorgen dat risicojongeren in beeld zijn en er een persoonsgerichte aanpak voor hen is. Dat doen we in nauwe samenwerking met het jongerenwerk in onze gemeente (belangrijk voor vroegsignalering), de politie (met inzet van de jeugdagent), onze BOA's en andere partners zoals jongerenwerk en HALT.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitbreiden subsidierelatie met HALT

Om de aanpak van overlastgevende en criminele jeugd te versterken, is het noodzakelijk om de juiste partners aan tafel te hebben. Stichting HALT is een essentiële partner. Halt is in het leven geroepen om jeugdcriminaliteit aan te pakken. Dit doet de stichting door voorlichting te geven op basisscholen en voortgezet onderwijs en door spreekuren op scholen te houden. In 2024 gaan we van Stichting Halt een structurele partner van de gemeente maken. Vanaf het eerste kwartaal van 2024 worden zowel lessen als spreekuren op de scholen gehouden om de jeugdcriminaliteit te bestrijden.

We continueren de nauwe samenwerking tussen gemeente, politie en het jongerenwerk

Om de nauwe samenwerking tussen gemeente, politie en jongerenwerk te continueren is structureel overleg noodzakelijk. Hiervoor is het vroegsignaleringsoverleg rondom jeugd in het leven geroepen. Daarnaast zijn er twee multidisciplinaire overleggen waarin zorgwekkende jongeren worden besproken. Dit is al gerealiseerd en loopt door in 2024. De samenwerking tussen politie, jongerenwerk en de gemeente verloopt goed. Er is nauw contact en structureel overleg. Dit is een doorlopend proces.

Wat willen we bereiken?

Adequate bescherming van medewerkers en bestuur tegen agressie en geweld

Bij interne veiligheid hoort ook de veiligheid van onze eigen medewerkers en bestuurders. Zij moeten hun werk kunnen doen zonder dat ze te maken krijgen met fysiek of verbaal geweld of intimidatie. Helaas zien wij dat medewerkers hier steeds vaker mee te maken krijgen. We zetten in op een adequate bescherming van medewerkers en bestuur. We hanteren daarvoor de landelijke aanpak tegen agressie en geweld volgens het programma Veilige Publieke Taak.

Wat gaan we ervoor doen?

We brengen agressie en bedreiging richting onze medewerkers en bestuurders tot een minimaal niveau. We hanteren een zero-tolerancebeleid en doen altijd aangifte

Elk kwartaal organiseren we (herhalings)trainingen om medewerkers met direct klantcontact en bestuurders te trainen over hoe om te gaan met agressie.

We gaan een werkwijze opzetten voor integrale samenwerking en het verbeteren van communicatie tussen teams over incidenten en maatregelen.

We maken beleid en voeren dat in voor Veilig Publieke Taak

We hanteren daarvoor de landelijke aanpak tegen agressie en geweld volgens het programma Veilig Publieke Taak. Om beleid rondom veilig publieke taak vorm te geven wordt de specialist weerbare overheid ingehuurd.

Wat willen we bereiken?

Bescherming kwetsbare groepen

Veiligheid is voor elk mens belangrijk. Toch zien we dat het niet voor iedereen vanzelfsprekend is die veiligheid te voelen of te hebben. Dat maakt mensen kwetsbaar. We spannen ons in om die kwetsbaarheid te voorkomen of te verminderen. We helpen te voorkomen dat mensen slachtoffer worden van misdrijven of dat misbruik wordt gemaakt van hun situatie. Dit doen we samen met de politie, woningbouwverenigingen en onze welzijnsorganisaties. De steeds complexer wordende sociaal maatschappelijke casuïstiek (denk aan verwarde personen, overlast gevende bureaus en huiselijk geweld) vraagt ook om een stevige integrale aanpak. Die zetten we door en we blijven ons inzetten om die waar mogelijk te verbeteren, in nauwe afstemming met onder meer onze welzijnspartners. Ook intern werken we goed samen en is er een gezamenlijk portefeuillehoudersoverleg zorg en veiligheid. Als casussen te complex worden, dan helpt het Zorg- en Veiligheidshuis ons.

Wat gaan we ervoor doen?

Sociaalmaatschappelijke casuïstiek integraal aanpakken met de (welzijns)partners

In deze situaties is een domein overstijgende aanpak én samenwerking noodzakelijk. Onderlinge samenwerking op casusniveau en afstemming rond (bestuurlijke) processen is noodzakelijk om tot een goed resultaat te komen. Inmiddels is deze samenwerking opgezet en een continu proces. Er is integrale, continue en duurzame samenwerking tussen de verschillende (regie- en zorg)partners binnen de domeinen Zorg en Veiligheid, waarbij sprake is van een goede afstemming op zowel operationeel/ ambtelijk als bestuurlijk niveau. Dit vormt de basis voor het ontwikkelen van een (sluitende) aanpak van en aanbod voor personen met onbegrepen gedrag in onze gemeente.

Zorgen dat jongeren, ook jonger dan 18, veilig kunnen uitgaan in onze gemeente

In 2024 gaan we met de horeca, evenementenorganisatoren en andere locaties waar veel jongeren komen, in overleg om afspraken te maken die ervoor zorgen dat jongeren, ook jonger dan 18, veilig kunnen uitgaan. Onderwerpen als alcohol, drugs, seksuele intimidatie en diversiteit komen dan aan bod.

Wat willen we bereiken?

Bestrijding cybercrime

We zien steeds meer cybercrime in onze samenleving. We willen onze inwoners hier zo goed mogelijk tegen beschermen door ze bewust te maken van de risico's. Ook in onze eigen organisatie, en als gemeentelijke overheid, moet onze weerbaarheid op orde en sterk zijn.

Wat gaan we ervoor doen?

Bewustwordingscampagne opzetten op om de dreigingen van cybercrime onder de aandacht brengen

Om inwoners en bedrijven bewust te maken van de risico's van cybercriminaliteit organiseren we twee preventieavonden die uitleggen wat cybercrime is en hoe je ervoor kan zorgen dat je minder snel slachtoffer wordt. Verder starten we na de zomer met het project Hackshield. Hiermee leren kinderen (online) skills waarmee ze zich kunnen wapenen tegen cybercriminaliteit. Het project loopt een jaar.

Wat willen we bereiken?

Bestrijding ondermijning en georganiseerde criminaliteit

Ondermijning gaat over de grenzen van onze gemeente heen. Daarom werken we bij de bestrijding ervan niet alleen lokaal, regionaal en provinciaal samen met allerlei relevante

instanties, maar ook landelijk en zelfs internationaal. Dat blijven we doen, omdat deze kwestie zo complex is dat er een aanpak nodig is waarbij verschillende disciplines (zoals de politie, het Openbaar Ministerie en de belastingdienst) samenwerken. Ook op wijkniveau zoeken we naar creatieve oplossingen om het probleem aan te pakken.

Het grote buitengebied van Maashorst vraagt om extra aandacht en ondersteuning om ervoor te zorgen dat criminelen hier geen vrij spel krijgen. We focussen op het verstoren van het winstgevende systeem van drugscriminelen en pakken ondermijnende criminaliteit krachtig en met vernieuwende methoden aan. Onderdeel van onze aanpak is het vergroten van de weerbaarheid van onze eigen organisatie, inwoners en bedrijven. Bijvoorbeeld door in te zetten op bewustwording, het vergroten van de meldingsbereidheid en het makkelijker maken van het doen van een melding.

Wat gaan we ervoor doen?

Zorgen dat eigen medewerkers, inwoners en bedrijven bekend zijn met ondermijning en het herkennen. Zij zijn bereid om dit te melden en kunnen dit eenvoudig doen.

Een effectieve aanpak van fraude, criminaliteit en ondermijning vraagt van de gemeente dat we al onze informatie goed op een rij hebben. Veiligheidsinformatie is van essentieel belang om zicht te krijgen op signalen van fraude en criminaliteit. Door in te zetten op wijkgericht werken, zitten wij dichtbij onze inwoners en bedrijven om signalen op te halen. Daarnaast verbeteren we de manieren om signalen te melden, zowel fysiek als digitaal. Een belangrijk instrument hierbij is de vorming van het Veiligheids Informatie Knooppunt (VIK), in de tweede helft van 2023. Dé plek waar alle signalen samen komen en waar informatie aan elkaar geknoopt wordt. Met preventieacties uit de preventiekalender brengen we de meldingsbereidheid onder de aandacht.

Versterken informatiepositie

De invloed van (ondermijnende) criminaliteit, fraude en strafbare feiten neemt steeds meer toe, zowel landelijk, provinciaal als lokaal. Deze zaken worden steeds groter en moeilijker. Dit is onder meer te zien aan het aantal signalen dat binnenkomt bij de gemeente. Al deze signalen vragen om goed informatieonderzoek en verdieping van de informatie om te zorgen voor een beter inzicht in verbanden. Dit start bijvoorbeeld bij een melding van Meld Misdaad Anoniem (MMA) of adresfraude (BRP).

Om te komen tot een weerbare gemeente met een goed en leefbaar woon- en ondernemersklimaat is het van belang duurzaam te investeren in een goede informatiepositie. Dat is essentieel om goed zicht te kunnen krijgen op wat er zich afspeelt in de gemeente en barrières op te werpen tegen personen/organisaties die kwade bedoelingen hebben. En om te zorgen dat de gemeente niet –onbewust– faciliterend is aan diverse vormen van fraude en criminaliteit. Het oprichten van een Veiligheids Informatie Knooppunt (VIK) is hierin een belangrijke stap.

Zichtbare effectieve interventies

Doel van het Interventieteam Maas & Leijgraaf (IML) is om complexe handhavingzaken in samenwerking met relevante ketenpartners, zoals bijvoorbeeld de politie en de belastingdienst, beter en veiliger op te pakken. De aanpak wordt daardoor verder geprofessionaliseerd en geüniformeerd. In 2024 zijn er diverse actieweeken waarin themagericht controles plaatsvinden in samenwerking met politie en bijvoorbeeld Enexis.

Organisatie weerbaarder maken

Als overheidsorganisatie moeten wij weerbaar zijn tegen criminele invloeden en criminele activiteiten niet (onbewust) faciliteren. Daarom gaan we werken via de 'Brabantse norm weerbare overheid' en zetten we onder meer in op de bewustwording van signalen van ondermijning, onze informatiepositie, informatiebeveiliging, integriteit en beleid en handhaving (zoals de Wet Bibob).

Samenleving weerbaarder maken

We willen de voedingsbodem voor georganiseerde criminaliteit wegnemen door in te zetten op de weerbaarheid van de samenleving. We werken aan bewustwording van de risico's, preventie en verhoging van meldingsbereidheid van inwoners, ondernemers en branches. Daarbij werken we gebieds- en themagericht. Een preventieavond voor weerbaar buitengebied is hier een voorbeeld van.

Wat willen we bereiken?

Criminaliteit voorkomen waar het kan en bestrijden waar het moet

Wij hechten aan zichtbaarheid op straat, daarom hechten we aan zichtbare BOA's, zeker nu de politie onder druk staat.

Door meer gebruik te maken van beschikbare data kunnen we waar nodig doelgericht en vroegtijdig optreden. We gaan daarbij uiteraard zorgvuldig om met het gebruik van data om stigmatisering en discriminatie te voorkomen.

Wat gaan we ervoor doen?

Inzetten op de aanpak van high impact crimes (zoals woninginbraken en fietsendiefstallen).

High Impact Crimes (HIC) is een verzamelnaam voor delicten als woninginbraak, overvallen, straatroof, (fietsen-)diefstal en geweldsmisdrijven. De impact van hiervan is groot. Niet alleen voor het slachtoffer, maar ook voor de directe omgeving. Het veiligheidsgevoel van inwoners gaat hierdoor omlaag. Gelukkig zijn er niet altijd High Impact Crimes, vaak spelen ze op en zijn er bijvoorbeeld in een gebied ineens veel woninginbraken of fietsendiefstallen. Samen met de

BOA's en de politie maken we dan een aanpak op maat en gericht op het gebied om ervoor te zorgen dat de misdaden stoppen. Dit kan bijvoorbeeld door bewustwordingsacties waar we mensen erop wijzen dat er op dit moment veel van deze misdaden in hun omgeving zijn en wat ze kunnen doen om te voorkomen dat ze slachtoffers worden.

Invoeren van de regionale procesbeschrijving Evenementenveiligheid Oost-Brabant

In de driehoek is de regionale procesbeschrijving Evenementenveiligheid Oost-Brabant vastgesteld. Deze procesbeschrijving geeft de werkwijze aan voor elke gemeente in Oost-Brabant met als vijf hoofdthema's: Evenementen en drugs, Integriteit organisatoren, de inzet van overheidspartijen bij evenementen, het vergunningsverleningsproces en regie. Deze procesbeschrijving moet door de gemeente geïmplementeerd worden in 2024.

Een actueel handhavingsplan voor de BOA's maken

Om te zorgen dat de prioriteiten weer voldoen aan de ambities van de gemeente Maashorst maken we voor 2024 een nieuw handhavingsplan. Hierin komt ook terug of de capaciteit voldoende is of dat we keuzes in de toezichts- en handhavingstaken moeten maken.

Wat willen we bereiken?

We maken veilige en leefbare wijken tot een gedeelde verantwoordelijkheid

Om veiligheid te waarborgen, werken we nauw samen met veiligheidspartners als de politie, het Openbaar Ministerie en de Veiligheidsregio. Maar ook met partners in de wijken en dorpen, zoals welzijnswerk, zorgaanbieders, scholen en verenigingen. En niet te vergeten met onze inwoners. Want zij kunnen ons het beste vertellen welke plekken in hun wijk, buurt of dorp zij als onveilig ervaren. En ze kunnen helpen om problemen in hun buurt op te lossen. Daarom investeren we gericht in middelen om inwoners in de gelegenheid te stellen actief met ons mee te werken aan de veiligheid van hun woonomgeving. Denk aan bewonersparticipatie, wijkpreventieprogramma's, buurtnetwerken en buurtbemiddeling.

Wat gaan we ervoor doen?

Datagericht optreden is vast onderdeel van ons palet aan maatregelen

Het doel is om datagericht te gaan werken. Op dit moment zijn we hier echter nog niet op toegerust. De komende tijd bekijken we met andere afdelingen welke mogelijkheden er zijn. Wel is het Veiligheids Informatie Knooppunt (VIK) in oprichting waar signalen binnenkomen, geanalyseerd worden en uitgewerkt tot een casus.

Er zijn genoeg politieagenten en boa's die goed toegerust en zichtbaar zijn

De politie heeft de komende jaren nog te maken met grote capaciteitsproblemen. Daarom stellen ze alles in het werk om de basispolitiezorg op orde te houden en, in afstemming met het bevoegde gezag, de juiste keuzes te maken.

Voor de BOA's wordt er een nieuw handhavingplan gemaakt waarbij ook wordt gekeken naar de capaciteit.

Goed organiseren van wijkpreventie en buurtbemiddeling in onze kernen

Wijkpreventie en buurtbemiddeling zijn instrumenten om het gevoel van samenleven in de wijken en kernen te verbeteren en bewoners te helpen problemen (met elkaar) bespreekbaar te maken. Een voorbeeld van wijkpreventie zijn de Whatsapp-groepen die overal in de gemeente Maashorst zijn georganiseerd. We blijven het oprichten van Whatsapp-groepen stimuleren en het project buurtbemiddeling loopt ook door.

We implementeren een nieuwe, wijkgerichte aanpak.

De samenwerking tussen zorg en veiligheid is de afgelopen jaren sterk verbeterd. In de wijk Bogerd-Vijfhuizen heeft de afgelopen jaren een wijkaanpak gedraaid waarbij naast preventie en sociale cohesie ook zorg en veiligheid een bijdrage hebben geleverd aan de verbetering van de leefbaarheid van de wijk. Bij de wijkaanpak zijn verschillende partners betrokken: de woningbouwvereniging, de politie, zorginstelling etc. De pilot was succesvol en daarom willen we deze aanpak uitrollen over meer wijken. Dit plan 'sterke sociale basis in de kernen' leggen we in december 2023 ter besluitvorming voor aan de raad en implementeren we in 2024 in tenminste vijf wijken/kernen.

We implementeren de Aanpak ter Voorkoming van Escalatie (AVE).

De Aanpak ter Voorkoming van Escalatie richt zich op huishoudens met oplopende problematiek. Het doel is voorkómen dat een dreigende situatie escaleert of het beperken en stoppen van de situatie als deze al is geëscaleerd. De AVE bestaat uit vier fasen. Per fase wordt bepaald wie de regie heeft, wanneer eventuele op- en afschaling nodig is en welke protocollen en samenwerkingsafspraken van kracht zijn.

Om met het AVE-model te kunnen werken moeten we zorgen dat medewerkers bevoegdheden krijgen (doorzettingsmacht) via procesafspraken en mandaatbesluiten. Daarnaast moeten we de consulenten hierin opleiden.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
1.1 Crisisbeheersing en rampenbestrijding	3.608	3.837	4.343	4.355	4.371	4.408
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.486	2.071	1.915	1.900	1.874	1.877
Totaal Lasten	5.093	5.908	6.258	6.255	6.245	6.285
Baten						
1.1 Crisisbeheersing en rampenbestrijding	7	5	6	6	6	6
1.2 Openbare orde en veiligheid	175	142	13	13	13	13
Totaal Baten	182	147	19	19	19	19
Geraamd resultaat exclusief mutaties reserves	4.912	5.760	6.239	6.237	6.226	6.266
Stortingen in reserves	34	0	0	0	0	0
Onttrekkingen uit de reserves	34	34	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	0	-34	0	0	0	0
Geraamd resultaat inclusief mutaties reserves	4.912	5.727	6.239	6.237	6.226	6.266

Programma 2 Verkeer en vervoer

Inleiding

Dit programma gaat over wat wij lokaal en regionaal doen aan verkeer en vervoer, om de kwaliteit van de leefomgeving in de gemeente Maashorst te vergroten.

Daarvoor voeren wij beheer, onderhoud en/of reconstructies uit aan wegen, openbare verlichting en civieltechnische kunstwerken.

In dit programma is ook opgenomen wat wij doen aan beleid, beheer, inrichting en onderhoud van alle parkeervoorzieningen in de gemeente.

2.1 Verkeer en vervoer

Inleiding

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van verkeer (inclusief voetgangers), vervoer (personen en goederen) en de aanleg en het onderhoud van de bijbehorende infrastructuur en openbare verlichting in de openbare ruimte.

Ontwikkelingen

De komende jaren verwachten wij een toename van verkeer, onder meer op en rond de Lippstadtsingel. Dat betekent dat het steeds belangrijker wordt om andere vormen van vervoer aantrekkelijk te maken. We hebben verder te maken met een woningbouwopgave, een nieuwe omgevingswet, stikstofproblematiek, hittestress en overig nieuw beleid uit andere beleidsvelden intern en extern.

Wat willen we bereiken?

Goede bereikbaarheid van alle kernen

We gaan van start met het nieuwe mobiliteitsplan Maashorst, waarin we rekening houden met een woningbouwopgave, een nieuwe omgevingswet, stikstofproblematiek, hittestress en overig nieuw beleid uit andere beleidsvelden intern en extern.

We gaan door met de ruimtelijke studie N605 die moet gaan zorgen voor een leefbaarder Volkel en een verlegging van de route naar Boekel aan de oostzijde van Volkel (Zeelandsedijk).

We gaan door met de lopende Corridoraanpak A50 (= regionale samenwerking gericht op betere doorstroming). Onderzoeken naar mogelijkheden voor Bus Rapid Transit (BRT). Ook zijn we betrokken bij het provinciale HUB onderzoek, waarbij ons eigen HUB onderzoek is ingebracht. De HUB's moeten gaan zorgen voor een optimale toegankelijkheid van verschillende vervoersvormen en de keuzemogelijkheden daarin. Dit als stimulans voor toekomstbestendig en dekkend openbaar vervoer, van en naar de grote steden.

We stimuleren fijnmazige mobiliteit tot in het hart van de kernen en wijken. Waar nodig faciliteren we de inzet van vrijwilligers als chauffeurs. Openbaar vervoer moet - zeker vanuit onze verantwoordelijkheid als uitvoerder van de WMO - een beschikbaar en betaalbaar vervoersmiddel blijven.

We stimuleren innovatieve vervoerssystemen, zoals elektrische deelauto's, deelfietsen en -scooters (in kernen en bedrijventerreinen). Daarnaast moedigen we wandelen en fietsen aan, onder meer door uitbreiding van een veilig fietsnetwerk met bijbehorende faciliteiten als stalling en laadvoorzieningen voor e-bikes. Zo verleiden we verkeersgebruikers om de auto te laten staan.

Wat gaan we ervoor doen?

We gaan door met de lopende Corridoraanpak A50 (= regionale samenwerking gericht op betere doorstroming)

.

We gaan door met de ruimtelijke studie N605

Die moet gaan zorgen voor een leefbaarder Volkel en een verlegging van de route naar Boekel aan de oostzijde van Volkel (Zeelandsedijk).

We gaan ontwikkelingen die een probleem met de parkeeropgave hebben helpen met alternatieven.

In 2024 krijgt het parkeerbeleid en de nota parkeernormen een nieuwe versie. Daar lopen we niet op vooruit. Verwacht wordt dat dat iets zal betekenen voor de parkeernormen, inzet van deelvervoer, afkoop van parkeereisen et cetera. Tot die tijd zullen we het moeten doen met het vigerende/geharmoniseerde parkeerbeleid.

We gaan van start met het nieuwe mobiliteitsplan Maashorst

We houden daarbij rekening met andere beleidsterreinen zoals de woningbouwopgave, de nieuwe omgevingswet en de stikstofproblematiek. Visiedocument en uitvoeringsprogramma zijn in 2024 gereed.

We ontwikkelen beleid op verschillende fietsverkeersstromen (utilitair en recreatief)

Beleid voor fiets en fietsnetwerken is een thema in het Mobiliteitsplan Maashorst. Visie en uitvoeringsprogramma zijn gereed in 2024

Op basis van de visie wordt een uitvoeringsprogramma gemaakt. Indien voor de fietser en/of de voetganger voorzieningen nodig zijn, zal dit als een project in het programma worden opgenomen.

We stimuleren fijnmazige mobiliteit tot in het hart van de kernen en wijken

Waar nodig faciliteren we de inzet van vrijwilligers als chauffeurs. Openbaar vervoer moet - zeker vanuit onze verantwoordelijkheid als uitvoerder van de WMO - beschikbaar en betaalbaar blijven.

Het is noodzakelijk dat initiatieven als Muzemobiel (financieel) gesteund worden. Daarvoor is in nauw overleg met de initiatiefnemers een start gemaakt. Het is wel duidelijk dat producten als Muzemobiel naast inzet van vrijwilligers niet zonder subsidies (overheid/particulier) kunnen om het hoofd boven water te houden. In 2023 en 2024 zullen we vanuit verschillende taakvelden (sociaal domein / ruimte) gaan peilen of Muzemobiel-achtige concepten ook op andere locaties mogelijk zijn.

Vanuit het mobiliteitsplan is ook op dit gebied, het voorkomen van vervoersarmoede, het één en ander te verwachten. Dat doen we ook samen in het kader van de gedeelde mobiliteitsopgave en de aankomende OV-concessie.

We stimuleren innovatieve vervoerssystemen, zoals elektrische deelauto's, deelfietsen en -scooters

We werken de plannen hiervoor verder uit in het beleidsprogramma Mobiliteit, en samen met andere aanbieders van deelvervoer. Ook de nieuwe OV-concessie speelt hierin een belangrijke rol.

Wat willen we bereiken?

Verbetering van de verkeersveiligheid

Onveilige verkeerssituaties pakken we aan. We verbeteren bijvoorbeeld de fiets- en wandelpaden tussen en in kernen en naar toeristische hotspots. Daarbij maken we zoveel mogelijk gebruik van duurzame en innovatieve toepassingen in de aanleg en reconstructie van wegen en openbare verlichting. Daar waar mogelijk vermijden we daarbij de combinatie van zwaar landbouw- en vrachtverkeer met recreatie en toerisme. Tenslotte gaan we voor meer verkeersveiligheid rondom scholen, op de routes naar scholen en naar sportverenigingen.

Wat gaan we ervoor doen?

Onveilige verkeerssituaties pakken we aan

We verbeteren bijvoorbeeld de fiets- en wandelpaden tussen en in kernen en naar toeristische hotspots. Daarbij maken we zoveel mogelijk gebruik van duurzame en innovatieve toepassingen in de aanleg en reconstructie van wegen en openbare verlichting. Daar waar mogelijk vermijden we daarbij de combinatie van zwaar landbouw- en vrachtverkeer met recreatie en toerisme.

Tenslotte gaan we voor meer verkeersveiligheid rondom scholen, op de routes naar scholen en naar sportverenigingen.

We werken aan verkeersveiligheid rond scholen in een continu-proces met de verkeersouders van de scholen en de verkeersmedewerker van de gemeente. Verkeerseducatie, veiligheidsacties en pogingen tot gedragsverandering zijn voorbeelden van het creëren van een veilige schoolzone. Indien fysieke veranderingen in de openbare ruimte moeten plaatsvinden, is hier aanvullend budget voor nodig. Dit vindt alleen plaats na vooronderzoek en vaststellen van nut en noodzaak.

Alle wegen in het buitengebied zijn veilig ontworpen. De weggebruikers van deze wegen tarten echter geregeld de verkeersveiligheid. We zetten daarom in op gedragsbeïnvloeding en verkeerseducatie en niet zozeer op aanpassing van de infrastructuur.

We kijken naar verlichting bij fietspaden. Het plaatsen van (extra) verlichting is alleen van toepassing binnen de bebouwde kom. Daarbuiten doen we dat alleen op kruisingen en bij bochten. In natuurgebieden wordt geen verlichting geplaatst.

De verkeersveiligheid op de Markt van Uden behoeft verbetering als het gaat over vermenging van fietsers, voetgangers en brommers. Met belangengroeperingen is gekeken naar de mogelijkheden. We gaan het voetpad verleggen en het fietspad duidelijk herkenbaar maken.

Wat willen we bereiken?

We willen dat mensen minder in de auto stappen, en meer gebruik maken van andere middelen voor vervoer, zoals de fiets en het openbaar vervoer

We moedigen wandelen en fietsen aan, onder meer door verbetering van fietsroutes en uitbreiding van een veilig fietsnetwerk met bijbehorende faciliteiten als stalling en laadvoorzieningen voor e-bikes.

In het centrum van Uden zijn al twee fietsenstallingen met toezicht (busstation en Mondriaanplein). Op beide locaties kan ook een E-bike worden opgeladen. Of een derde stalling nodig is volgt uit onderzoek in 2023.

De snelfietsroutes F50 van Uden naar Veghel en van Uden via Nistelrode en Heesch naar Oss zijn majeure projecten. F50 noord is uitgevoerd. F50 zuid buiten de kom ook. F50 zuid binnen de kom is in voorbereiding.

De F264 van Uden naar Cuijk, wordt niet gerealiseerd. Onderzoek heeft aangetoond dat aantallen fietsers op deze verbinding te laag is voor een snelfietsroute.

In regionaal verband wordt het fietsnetwerk geactualiseerd. Op basis van dit netwerk kunnen regionaal verbetervoorstellen worden geagendeerd.

Wat gaan we ervoor doen?

We verleiden weggebruikers om de auto te laten staan en te kiezen voor andere vormen van vervoer

We moedigen wandelen en fietsen aan, onder meer door verbetering van fietsroutes en uitbreiding van een veilig fietsnetwerk met bijbehorende faciliteiten als stalling en laadvoorzieningen voor e-bikes.

In het centrum van Uden zijn al twee fietsenstallingen met toezicht (busstation en Mondriaanplein). Op beide locaties kan ook een E-bike worden opgeladen. Of een derde stalling nodig is volgt uit onderzoek in 2023.

De snelfietsroutes F50 van Uden naar Veghel en van Uden via Nistelrode en Heesch naar Oss zijn majeure projecten. F50 noord is uitgevoerd. F50 zuid buiten de kom ook. F50 zuid binnen de kom is in voorbereiding.

De F264 van Uden naar Cuijk, wordt niet gerealiseerd. Onderzoek heeft aangetoond dat aantallen fietsers op deze verbinding te laag is voor een snelfietsroute.

In regionaal verband wordt het fietsnetwerk geactualiseerd. Op basis van dit netwerk kunnen regionaal verbetervoorstellen worden geagendeerd.

In het kader van de Mobiliteitsaanpak A50 corridor Eindhoven-Nijmegen, gaan we samen met de regio en provincie de mogelijkheden onderzoeken voor de inzet van een zogenaamde BRT (Bus Rapid Transit)

Hiermee willen we de openbaar vervoer verbindingen naar de grote steden om ons heen verbeteren.

Er is een onderzoek gedaan naar mobiliteitshubs en logistieke hubs (of een combinatie daarvan). De uitkomsten hiervan verwerken we tot acties

Op een mobiliteitshub komen verschillende vormen van vervoer samen (bijvoorbeeld een park&ride, fietsenstalling en busstation). Op een logistieke hub komt vrachtverkeer samen. Hier worden goederen gebundeld en overgeslagen, om daarna met schone en kleinte voertuigen in de stad te worden verspreid. Door een gespecialiseerd bureau is een onderzoek uitgevoerd. De uitkomsten van dit onderzoek verwerken we tot acties.

In verband met het MIRT A50 traject tussen Bankhoef en Paalgraven wordt onderzoek gedaan naar de effecten van een verbreding van de A50

Dit moet voor de lange termijn doorstroming op dit traject, in de knooppunten, de op- en afritten en de aantakende wegen te garanderen. Samen met Rijkswaterstaat, provincies Noord-Brabant/Gelderland, regio, gemeenten en andere stakeholders gaan we op zoek naar de beste oplossing met de minste overlast voor omwonenden.

Als voorbereiding op een nieuwe openbaar vervoer concessie (vanaf 2027) gaan we met de provincie en de regio werken aan oplossingen voor vervoerarmoede in dunbevolkte gebieden

Denk daarbij aan BRT, HOV, streekbussen, buurtbussen, regiotaxi, deelvervoer en flexvervoer.

Wat willen we bereiken?

We willen ons gemeentelijk weggennet handhaven op het huidige kwaliteitsniveau en de leefomgeving van onze inwoners verbeteren

Wat gaan we ervoor doen?

We knappen de openbare ruimte pro-actief op

We streven hierbij naar een gebiedsgerichte aanpak, waarbij werkzaamheden op elkaar worden afgestemd. We kijken naar nut, noodzaak en wensen van de verschillende disciplines en van inwoners

2.2 Parkeren

Inleiding

Tot dit taakveld behoren ontwikkeling van beleid, beheer, inrichting en onderhoud van parkeervoorzieningen, zowel de openluchterreinen als de parkeergarages in en rondom de centra en ziekenhuis Bernhoven (Uden). Ook handelen we parkeervergunningen, -abonnementen en -onthefingen af. Het fietsparkeren, en dan met name het beheer en onderhoud van de fietsenstallingen, behoort ook tot dit taakveld.

Ontwikkelingen

Voor het centrum van Uden voorzien wij een veranderend gebruik van gebouwen en daarbij ook een verandering in de parkeervraag

Wat willen we bereiken?

Nieuw beleid moet de functieveranderingen mogelijk maken, en tegelijkertijd de parkeervraag voor bezoekers van het centrum garanderen. We willen de bestaande parkeercapaciteit beter benutten i.p.v. de beschikbare capaciteit verhogen.

Wat gaan we ervoor doen?

In het mobiliteitsplan Maashorst (visiedeel) worden de nieuwe pijlers voor het parkeerbeleid bepaald

Op basis hiervan ontwikkelen we het nieuwe parkeerbeleid met de daarbij behorende Nota parkeernormen Maashorst. Hierbij komt niet meer de focus te liggen op aanleg van extra parkeercapaciteit, maar wordt breder gekeken naar (duurzame) mobiliteitsoplossingen die aansluiten bij de mobiliteitsbehoefte van de verschillende doelgroepen.

We gaan onderzoeken of extra fietsparkeergelegenheid nodig is en zo ja waar de stalling dan moet worden uitgebreid

Om fietsen naar het centrum van Uden aantrekkelijker te maken, willen we dat het parkeren van de fiets geen probleem oplevert.

We gaan door middel van enquêtes onderzoeken of uitbreiding van het aantal parkeerplaatsen voor vergunninghouders of betaald parkeren nodig is

Buiten de betaald parkeergebieden kunnen bewoners hinder ondervinden van langparkeerders in woonstraten.

Vanuit duurzaamheid investeren we in infrastructuur voor het opladen van elektrische voertuigen

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
2.1 Verkeer en vervoer	6.279	8.308	8.307	8.469	8.620	8.928
2.2 Parkeren	1.374	1.637	1.651	1.630	1.616	1.642
Totaal Lasten	7.654	9.944	9.958	10.099	10.236	10.569
Baten						
2.1 Verkeer en vervoer	627	531	526	527	527	524
2.2 Parkeren	20	33	35	35	35	35
Totaal Baten	647	565	561	562	562	559
Geraamd resultaat exclusief mutaties reserves	7.007	9.380	9.397	9.537	9.675	10.010
Stortingen in reserves	1.608	3.097	1.078	1.447	535	522
Onttrekkingen uit de reserves	938	3.338	1.092	1.467	558	571
Totaal mutaties reserves	670	-241	-15	-21	-23	-49
Geraamd resultaat inclusief mutaties reserves	7.677	9.138	9.383	9.517	9.652	9.961

Programma 3 Economie en toerisme

Inleiding

Dit programma is erop gericht het economisch klimaat van de gemeente Maashorst verder te versterken. Om dit te realiseren werken we aan een gunstig ondernemersklimaat en een evenwichtige economische structuur. Economische groei van Maashorst vinden we heel belangrijk, zowel voor bestaande als voor nieuwe bedrijven. We werken daarom aan het creëren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat, de ontwikkeling van bedrijventerreinen, aantrekkelijke centrumgebieden van de kernen en een sterke netwerkeconomie. Wij staan open voor ondernemers met nieuwe plannen en initiatieven.

De agrarische sector is economisch belangrijk. De sector staat voor een grote transitieopgave en is verantwoordelijk voor duurzame voedselproductie en onderhoud en beheer van het landschap. Wij vinden het belangrijk dat er voldoende (beleids)ruimte wordt gegeven om een transitie mogelijk te maken naar een gezond en duurzaam voedselsysteem. Ook verduurzaming van het buitengebied is een belangrijk thema.

De samenwerkingen binnen de regio Noordoost-Brabant en AgriFood Capital zijn van belang voor de lokale en regionale economie. Gemeente Maashorst wil hierin nadrukkelijk participeren.

Op het gebied van recreatie en toerisme zoeken we aansluiting bij de uitgangspunten van de branding van Maashorst. Met aandacht voor 'groen', 'duurzaam', 'innovatief', 'toeristisch' en 'actief'.

3.1 Economische ontwikkeling

Inleiding

In het landelijk gebied spelen grote transitieopgaven zoals 'bodem en water sturend', klimaatadaptatie, stikstofproblematiek, vergroten biodiversiteit, etc. De landelijke en provinciale overheid sturen op de grote opgaven in het landelijk gebied. De provincie vertaalt dit in het Brabants Programma Landelijk Gebied (BPLG). Maashorst heeft in de Omgevingsvisie aandacht voor de opgaven in relatie tot agrarische productie.

Ontwikkelingen

Er is in Maashorst sprake van een divers Midden- en KleinBedrijf (MKB) met een sterke ondernemerscultuur, gekenmerkt door flexibiliteit en een sterke sociale structuur. Er zijn veel verschillende economische sectoren actief op de bedrijventerreinen in de gemeente. De kavels op bestaande bedrijventerreinen zijn vrijwel allemaal verkocht.

We werken aan de ontwikkeling van het terrein Hoogveld-Zuid (Uden), uitbreiding van Voederheil in Zeeland en woon-werkkavels in Reek. Daarnaast onderzoeken we welke ontwikkelingen daarna in Maashorst kunnen plaatsvinden. Hierbij gaat het om zowel mogelijke transformatie en optimalisatie van bestaande bedrijventerreinen, als om uitbreiding.

Aandacht gaat ook uit naar de centrumvoorzieningen. De consument verandert, het bestedingsgedrag verandert en de behoefte aan meer reuring en vermaak neemt toe. Daarnaast neemt ook het belang van doelgericht bezoek toe. Voor het centrum van de kern Uden werken we aan de uitvoering van de centrumvisie. In de andere kernen zetten we ons ook in om de

voorzieningen voor de inwoners op peil te houden.

De agrifood-sector staat voor een grote transitieopgave. De sector moet veranderen in een sector die maatschappelijk geaccepteerd en gewaardeerd wordt, diervriendelijk produceert, past in zijn natuurlijke omgeving en geen onaanvaardbare (gezondheids)risico's voor mens en dier met zich meebrengt. Op het grondgebied van de gemeente Maashorst ligt Agro Proeftuin de Peel. In deze proeftuin werken onderwijs, overheid en ondernemers samen aan duurzame en innovatieve teelten, bodemverbetering en verbeteringen in de veehouderij.

We werken samen met het bedrijfsleven, waaronder de ondernemersverenigingen, het centrummanagement, parkmanagement en recreatieve ondernemers. Ook andere stakeholders spelen een rol, zoals het onderwijs. We werken samen met andere gemeenten (Regio Noordoost Brabant (RNOB)) en met provincie Noord-Brabant.

Binnen de regio werken gemeenten en waterschappen samen op een aantal maatschappelijke thema's. Samen met ondernemers en onderwijs wil de regio zich ontwikkelen tot onder meer een Agrifood Capital. De stichting Agrifood Capital is het samenwerkingsverband van ondernemers, overheden en onderwijsinstellingen in de regio Noordoost-Brabant, dat mede uitvoering geeft aan de regionale doelstelling. De samenwerkende partijen hebben in 2020 besloten om de samenwerking in de periode 2021-2030 voort te zetten.

Wat willen we bereiken?

Een gezonde agrarische economie

Vanuit de omgevingsvisie en het Brabants programma landelijk gebied geven we vorm aan de transitie van het hele buitengebied. Als Maashorst faciliteren wij bij ontwikkelingen voor een vitale leefomgeving in het buitengebied. Dat doen we door het stimuleren van kringlooplandbouw in samenspraak met de ontwikkeling van extra natuur. Daarbij staan de inpasbaarheid, nieuwe verdienmodellen en oog voor mens dier en natuur, biodiversiteit bodem en water centraal.

We helpen agrarische ondernemers in onze gemeente actief bij de productie van duurzaam en gezond voedsel. Agrarisch ondernemerschap promoten we en we stimuleren initiatieven die de lokaal geproduceerde producten directer voor de bevolking beschikbaar maken. Ook bieden we ruimte aan alternatieve ondernemersvormen en verdienmodellen in de richting van circulaire of natuurinclusieve landbouw, akkerbouw (eiwit-transitie) of productie van bio-based bouwmaterialen. Verder faciliteren we ondernemers in het buitengebied om de kansen te benutten die bijvoorbeeld ons toeristisch/recreatief potentieel en de energietransitie of woonopgaven bieden. Daarbij houden we rekening met de gebiedskwaliteiten. Voor gemeentelijke gronden formuleren we randvoorwaarden om het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen .

Wat gaan we ervoor doen?

Agrotoerisme, zorgboerderijen en agrarische kinderopvang worden gepromoot.

In de onlangs vastgestelde recreatievisie is aangegeven dat het belangrijk is om recreatie in de gemeente te versterken. Daarbij moet er een goede balans zijn tussen recreatie, natuur en landschappelijke kwaliteit. De omgevingsvisie biedt kansen voor agrotoerisme, zorgboerderijen

en andere (kleinschalige) recreatieve ontwikkelingen, afhankelijk van de locatie. Extensivering van landbouw, of stoppen met een agrarisch bedrijf, moet gepaard gaan met een (ander) verdienmodel. Nieuwe verdienmodellen die passen bij de ontwikkelingen in het landelijk gebied stimuleren we dan ook. Agrotourisme, zorgboerderijen en agrarische kinderopvang zijn hier voorbeelden van. We gaan het gesprek aan met agrarische ondernemers over alternatieven voor en nevenactiviteiten bij landbouw.

In samenwerking met andere partners in de agrarische sector zijn we in gesprek met agrarische bedrijven over een toekomstbestendige onderneming.

De landbouw is in Maashorst een belangrijke economische sector. Het is daarmee ook een belangrijke speler in de transitie van het landelijk gebied. Die transitie is een van de ambities die we benoemen in de omgevingsvisie van de gemeente Maashorst. Het accent ligt daarbij op kringlooplandbouw. Hoe die eruit komt te zien is een zoektocht en kan verschillen per gebied.

We hebben binnen Maashorst oog voor verschillende soorten kringlooplandbouw. We onderzoeken hoe en waar de verschillende vormen van kringlooplandbouw in onze gemeente kunnen landen, van natuurinclusief tot hoogproductief.

Wij gaan in gesprek met agrarische ondernemers, agrarische organisaties en brancheverenigingen om de mogelijkheden van doorontwikkeling /omschakeling naar vormen van kringlooplandbouw te bespreken die passen bij de ondernemers en de ontwikkelingsrichtingen en -doelen van een gebied.

We werken mee aan de pilot Peel Natuurdorpen (Tiny Houses) als alternatief financieringsmodel voor agrariërs en natuurontwikkeling

Namens Maashorst is een projectleider aangesteld voor Peelnatuurdorpen die een projectgroep aanstuurt. We onderzoeken of de pilot Peelnatuurdorpen kan bijdragen aan de doelen die we in de omgevingsvisie voor het landelijk gebied hebben gesteld. In 2024 onderzoeken we de verdere mogelijkheden. We betrekken daarbij vergelijkbare initiatieven in de gemeente.

Wat willen we bereiken?

Een krachtig MKB

We koesteren de kracht van het aanwezige MKB en blijven de kansen benutten die onze ligging biedt in het hart van de driehoek Nijmegen, Eindhoven en 's-Hertogenbosch. We blijven ons inzetten om het ondernemerschap in de gemeente te faciliteren en stimuleren. Daarbij ondersteunen we de doorontwikkeling van de circulaire economie. We brengen eventuele bottlenecks voor het lokale ondernemerschap in kaart en werken aan de verbetering hiervan. Daarnaast verkennen we potentiële fieldlabs voor innovatie in kansrijke economische groeisectoren. Fieldlabs zijn voor het MKB van Maashorst immers een mogelijkheid om jongeren (en dus arbeidspotentieel) aan te trekken en vormen een extra stimulans om te innoveren .

Wat gaan we ervoor doen?

Boegbeelden uit het lokale bedrijfsleven zetten Maashorst beter op de kaart

Met het bedrijfsleven bespreken we de mogelijkheden om ons te profileren binnen Agrifood Capital. We dragen lokale ondernemers aan om deel te nemen aan regionale ondernemerstafels.

Eventuele bottlenecks voor het lokale ondernemerschap in kaart brengen en werken aan de verbetering hiervan

We werken op een breed scala aan economische thema's samen met het lokale bedrijfsleven. We ondersteunen de oprichting van SOM (werktitel voor Samenwerkende Ondernemers Maashorst) om met hen algemene gemeentebrede economische thema's en bottlenecks te bespreken en aan te pakken.

Periodiek netwerksessies organiseren

In 2023 hebben we samen met Bizob voor ondernemers een sessie over aanbestedingen georganiseerd. We organiseren in 2024 samen met de ondernemersverenigingen een nieuwjaarsbijeenkomst voor al onze inwoners en ondernemers. We zijn zoveel mogelijk aanwezig bij netwerksessies die ondernemersverenigingen organiseren.

Verkennen of satellietopleidingen bij grote bedrijven mogelijk zijn. De satellietopleiding bij Bernhoven continueren

Door samenwerking op bepaalde locaties (waaronder Bernhoven) ondersteunen we studiefaciliteiten in de vorm van hybride leren in onze gemeente. Ambitie is om hybride leren bij meer bedrijven te ondersteunen op alle onderwijsniveaus. Het ondernemersinitiatief Maashorst Academy speelt hierin een belangrijke rol.

Verkennen potentiële fieldlabs

We verkennen potentiële fieldlabs voor innovatie in kansrijke economische groeisectoren. Fieldlabs zijn voor het MKB van Maashorst immers een mogelijkheid om jongeren (en dus arbeidspotentieel) aan te trekken en vormen een extra stimulans om te innoveren.

Wat willen we bereiken?

Een sterk netwerk van bedrijven, gemeenten en andere instellingen

Het netwerk van bedrijven, gemeenten en andere instellingen willen we versterken door nóg vaker en intensiever samen op te trekken. De prettige relatie en interactie die we als gemeente al hebben met ondernemers en onderwijsinstellingen willen we verder versterken.

Wat gaan we ervoor doen?

We ondersteunen sociaal maatschappelijk ondernemen

We voeren gesprekken met ondernemers over de Prestatieladder Socialer Ondernemen (PSO). We geven vouchers uit om ondernemers te stimuleren een PSO-certificering te behalen en daarna te stijgen op de prestatieladder. In 2024 zijn we als gemeente Maashorst ook PSO-gecertificeerd.

We promoten 'Koop lokaal'

We werken samen met de ondernemersverenigingen in de kernen om de centrumgebieden van Schaijk, Reek, Zeeland, Volkel en Odiliapeel te versterken en aantrekkelijker te maken. We ondersteunen de ondernemers financieel op gebied van de aankleding van deze centrumgebieden. We verstrekken subsidie aan de centrumondernemers in Uden voor promotionele activiteiten.

We werken samen met Uden Centrummanagement (UCM). Er is een bidbook voor het centrum ontwikkeld aan de hand waarvan UCM in 2024 nieuwe ondernemers wil aantrekken.

We realiseren vormen van hybride werken en leren

We ondersteunen vormen van hybride werken en leren door samenwerking in de triple helix (samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid).

We werken mee als ondernemers Bedrijven Investeringszone (BIZ) aanvragen

Een Bedrijven Investeringszone (BIZ) is een gebiedsgericht fonds door en voor ondernemers. Wanneer zij om de oprichting van een BIZ vragen, werken we daar aan mee. Op dit moment is dit niet het geval. We hebben wel een soort ondernemersfonds, anders dan een BIZ. In het centrum van Uden heffen we reclamebelasting waarvan we de opbrengst in de vorm van een subsidie uitkeren aan de ondernemersvereniging. Dit zetten we voort in 2024.

We werken aan de uitvoering van de Centrumvisie Uden om het centrum aantrekkelijker te maken

We passen de openbare ruimte aan, vergroenen het centrum met groene gevels en het plaatsen van boombakken. In 2024 starten we met de herinrichting van de Sacramenstweg en de Galerij.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Inleiding

Dit taakveld gaat over de grondexploitatie voor bedrijventerreinen (woningbouwprojecten staan beschreven onder programma 8.2 Grondexploitatie). Bij de grondexploitatie (afgekort grex) gaat het om een proces waarbij de gemeente zelf de regie voert. Bij een nieuwe gebiedsontwikkeling maken we een begroting (grondexploitatie), met alle verwachte kosten en opbrengsten. Alle bedragen worden in de tijd geplaatst, rekening houdend met prijsontwikkelingen en rente-effecten. Een grondexploitatie loopt over meerdere jaren. Een nieuwe grondexploitatie wordt door de gemeenteraad vastgesteld en jaarlijks geactualiseerd in het Meerjarenjarenperspectief Grondbedrijf (MJP).

Ontwikkelingen

Het Grondbedrijf van Maashorst heeft per 1 januari 2024 drie actieve grondexploitaties voor bedrijventerreinen. De fase van de ontwikkeling en de samenstelling van de bedrijventerreinen is per locatie verschillend. De voortgang van de gemeentelijke ontwikkellocaties lichten we jaarlijks tweemaal aan de gemeenteraad, in het begin van het jaar door het MJP en in het najaar met een voortgangsrapportage.

Wat willen we bereiken?

We willen (groei)ruimte bieden aan het bedrijfsleven en een gunstig vestigingsklimaat creëren voor bestaande en nieuwe ondernemers

Wat gaan we ervoor doen?

We ontwikkelen bedrijventerrein Hoogveld Zuid

We gaan bedrijventerrein Voederheil uitbreiden

We ontwikkelen bedrijfskavels in Reek-Zuid

3.3 Economische promotie

Inleiding

Activiteiten die gericht zijn op het 'op de kaart zetten' van Maashorst zijn:

- promotie, gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en arbeidskrachten;
- het aantrekken van overige instellingen ter versterking van het profiel van de gemeente;
- investeren in bovenlokale, regionale, landelijke en internationale kennis- en economische relatienetwerken;
- promotie toerisme.

Ontwikkelingen

Maashorst investeert in een positief vestigingsklimaat voor bedrijven die aansluiten bij de ambities van de gemeente. Daarbij zoeken we aansluiting bij de uitgangspunten van de branding van Maashorst. Aandacht is er voor groen, duurzaam, innovatief, toeristisch en actief. Ondernemers zijn van harte welkom om een bijdrage te leveren aan het realiseren van onze ambities.

Wat willen we bereiken?

Bedrijvigheid in de kernen

Elke kern heeft voldoende bedrijvigheid om de huidige inwoners te faciliteren. Dat is belangrijk voor de leefbaarheid. We streven naar voldoende differentiatie tussen de verschillende kernen. Basisvoorzieningen behouden we in alle kernen. En natuurlijk moet elke kern kunnen voorzien in de mogelijkheid voor wonen met werken.

Startende lokale bedrijven en ZZP-ers voelen zich door Maashorst gestimuleerd en gefaciliteerd.

Wat gaan we ervoor doen?

De mogelijkheden om leegstand te voorkomen zijn onderzocht en ingevoerd.

Samen met Stichting Uden Centrummanagement (UCM) en de vereniging Uden Centrum Vastgoed (UCV) werken we aan het terugdringen van leegstand en de aanpak van verloedering van leegstaande panden. Dit doen we door actief in gesprek te gaan met eigenaren van leegstaande panden en met bedrijfsmakelaars. Daarnaast doen we gezamenlijk met de stakeholders uit het centrum van Uden onderzoek naar de mogelijkheden van een leegstandsverordening. In het centrum van Zeeland werken we aan de invulling van leegstaande panden, waaronder de locaties van de voormalige Ambianz en het voormalige gemeentehuis.

We ondersteunen startende ondernemers op verschillende manieren

We ondersteunen startende ondernemers met een startersloket dat ondersteuning biedt door informatievoorziening, training en coaching. Daarnaast kunnen startende ondernemers voor vragen terecht bij de accountmanagers van de gemeente.

Wat willen we bereiken?

Branding - Maashorst op de kaart

2024 staat in het teken van activatie op het gebied van marketingcommunicatie(campagnes) richting onze inwoners en bezoekers en onze eigen medewerkers.

Wat gaan we ervoor doen?

De uitvoering van de marketingactivatie is in handen van SILO Maashorst

Dat is een dynamische projectorganisatie die tot stand is gekomen vanuit een co-creatie tussen gemeente Maashorst en Campus Uden. Jongeren (Rising Stars) vervullen daarin een centrale rol en leren door te doen.

Wat willen we bereiken?

Kwalitatief goede bedrijventerreinen

Er is vrijwel geen aanbod meer aan bedrijfskavels op de bedrijventerreinen. We zoeken naar nieuwe uitbreidingsmogelijkheden voor alle kernen. De nadruk ligt daarbij op de behoefte van MKB-bedrijven. Bestaande MKB-bedrijven die willen doorgroeien, moeten we immers maximaal kunnen faciliteren. We zetten ons extra in voor innovatieve bedrijven en bedrijven met een lokale binding. Bijvoorbeeld bedrijven met veel personeel uit onze gemeente of met onze gemeente als afzetmarkt. Nieuwe bedrijven die veel ruimte nodig hebben, zoals logistieke bedrijven en zware industrie, verwijzen we graag door naar de daarvoor aangewezen regionale bedrijventerreinen.

Om te voorkomen dat bedrijventerreinen en de centra in de kernen in verval raken, monitoren we de leegstand. In overleg met de ondernemersverenigingen gaan we de mogelijkheid onderzoeken om eigenaren te stimuleren leegstaande panden te vullen en leegstand te voorkomen.

De kwaliteit van particuliere bedrijven in hun omgeving verdient eveneens aandacht. We streven naar kwalitatief hoogwaardige en duurzame bedrijventerreinen, waarbij de uitstraling van panden en hun omgeving een belangrijke rol speelt. Waar nodig zetten we in op transitie van bedrijventerreinen.

Wat gaan we ervoor doen?

De ontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijventerreinen is onderzocht en de locaties zijn bekend. De nieuwe bedrijventerreinen zijn in ontwikkeling.

We werken aan de ontwikkeling van de nieuwe terreinen Hoogveld-Zuid, Voederheil (Voederheil II fase 2 en Voederheil-West), Reek-Zuid en Vluchtoordweg. Daarnaast hebben we in 2023 een verkenning uitgevoerd naar de vraag naar bedrijventerreinen in de gemeente. Dit onderzoek vormt samen met de omgevingsvisie het uitgangspunt voor een haalbaarheidsonderzoek naar enkele specifieke nieuwe locaties.

Belangrijk thema voor de komende jaren is de verduurzaming van bedrijventerreinen. Ook de regio Regio Noordoost-Brabant (RNOB) is met dit thema bezig. Op de bestaande bedrijventerreinen werken we in het parkmanagement samen met Stichting Beheer Bedrijventerreinen Uden (SBBU). Belangrijke thema's zijn veiligheid, duurzaamheid en beheer. Doel is om in 2024 de werkzaamheden van het parkmanagement uit te breiden naar de terreinen in voormalig gemeente Landerd.

Het toekomstige omgevingsplan wordt flexibel ingericht, waardoor het relatief eenvoudig is om bedrijfsverzamelgebouwen te realiseren.

De wens om bedrijfsverzamelgebouwen te ontwikkelen is opgenomen in de omgevingsvisie, naast vele andere ambities die te maken hebben met de fysieke leefomgeving. De raad stelt de omgevingsvisie naar verwachting eind 2023 vast. De komende jaren vertalen we de omgevingsvisie in het omgevingsplan.

Wat willen we bereiken?

Maashorst is de meest aantrekkelijke toeristische gemeente van Brabant

Maashorst profileert zich als een toeristisch recreatieve gemeente. Natuurgebied De Maashorst ontwikkelt zich tot aantrekkelijkste natuurgebied van Noord-Brabant. Vrijtijdsondernemers voelen de ruimte om de huidige kernkwaliteiten van het natuurgebied te versterken. Dit is in lijn met de visie op het natuurgebied.

Uden is en blijft het toonaangevende winkelcentrum voor de directe omgeving door uitvoering van de Centrumvisie en transformatie van delen aan de rand van het centrum. Detailhandel en horeca zijn onlosmakelijk verbonden met een goede centrumfunctie en horen in alle kernen thuis.

Wat gaan we ervoor doen?

We ondersteunen de verdere groei van het toerisme in onze gemeente en zetten ons daarom mét ondernemers in voor profilering en gebiedsmarketing

Samen met de recreatieve sector en stakeholders hebben we daarvoor de visie Toerisme en Recreatie Maashorst 2040 opgesteld. Elk jaar stellen we samen een uitvoeringsprogramma op. Voor 2024 zijn de highlights:

- het ontwikkelen van een app voor het toeristisch aanbod in Maashorst
- het monitoren en inzichtelijk maken van de bezoekersstromen (herkomst)
- het optimaliseren van informatieborden bij bezienswaardigheden of herinnering aan historische gebeurtenissen.

We zien kansen voor nieuwe recreatieve ontwikkelingen en willen ondernemers het vertrouwen geven om te investeren in hun onderneming. Hierdoor stimuleren we dat toeristen langer in Maashorst verblijven en meer besteden. De geïnde toeristenbelasting komt ten gunste van onze inwoners, bezoekers en ondernemers.

Wat mag het kosten?

Een groot deel van de lasten en baten binnen de grondexploitatie (b.v. plankosten, rente) worden op de boekwaarden van de verschillende grondexploitaties gemuteerd. Deze lasten en baten zijn derhalve niet in onderstaande cijfers opgenomen. Voor 2024 betreft het 0,8 miljoen aan begrote lasten.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting na wijziging 2023 BJ 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	1.400	1.657	1.600	1.600	1.600	1.599
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	231	-228	-476	-2.785	-2.033	-1.307
3.3 Economische promotie	830	1.436	916	883	883	883
Totaal Lasten	2.461	2.866	2.041	-301	450	1.175
Baten						
3.1 Economische ontwikkeling	303	312	324	324	324	324
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	121	0	-94	-894	-596	-337
3.3 Economische promotie	784	823	858	858	858	858
Totaal Baten	1.209	1.135	1.088	288	586	845
Geraamd resultaat exclusief mutaties reserves	1.252	1.731	953	-589	-136	330
Stortingen in reserves	222	322	530	2.842	2.060	1.334
Onttrekkingen uit de reserves	620	337	137	937	601	342
Totaal mutaties reserves	-398	-15	393	1.904	1.459	992
Geraamd resultaat inclusief mutaties reserves	855	1.715	1.346	1.315	1.323	1.322

Programma 4 Onderwijs

Inleiding

Dit programma omvat verschillende aspecten binnen het onderwijs zoals passend onderwijs, volwasseneducatie, peuteropvang en voorschoolse educatie, leerlingenvervoer, bewegingsonderwijs, onderwijsachterstandenbeleid en internationale schakelklas, leerplicht en voorkomen van vroegtijdig school verlaten. Daarnaast behoort ook onderwijshuisvesting tot dit programma.

4.1 Onderwijs algemeen

Inleiding

Het taakveld onderwijsbeleid en leerlingenzaken bestaat uit 2 deeltaakvelden. Het gaat dan om gemeentelijke taken met betrekking tot of op het gebied van:

Openbaar basisonderwijs

Hiertoe behoren de gemeentelijke taken met betrekking tot het openbaar onderwijs:

- Bewegingsonderwijs;
- Passend onderwijs.

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Hiertoe behoren het lokaal onderwijsbeleid en leerling voorzieningen:

- Achterstandenbeleid;
- Volwasseneducatie;
- Peuteropvang;
- Leerlingenvervoer;
- Stimuleren schooldeelname: leerplicht en voorkomen voortijdig schoolverlaten.

Ontwikkelingen

Onderwijs is een vitale speler in een samenleving die sterk in beweging is. Scholen/Integrale Kindcentra zijn van fundamenteel belang voor de ontwikkeling van kinderen. Scholen zijn onderwijsinstellingen waar kennis en vaardigheden worden overgedragen en waar kinderen zich sociaal en emotioneel kunnen ontplooiën.

Het gaat om een belangrijke plaats, waar kinderen een groot deel van hun tijd doorbrengen. Er liggen uitdagingen als het gaat om passend onderwijs en het voorkomen van segregatie en stimuleren van integratie. Belangrijke ontwikkelingen worden besproken in de Lokaal Educatieve Agenda (LEA).

Het schoolgebouw is een plaats om samen te werken, en ook steeds meer een plek om organisaties uit het gebied/de wijk te ontvangen. Juist vanwege de diverse didactische en maatschappelijke functies van een schoolgebouw, is adequate onderwijshuisvesting van groot belang. Het vormgeven van onderwijshuisvesting nu en in de toekomst, is geen makkelijke opgave. De gezamenlijke verantwoordelijkheid (gemeente voor nieuwbouw en uitbreiding,

schoolbesturen voor onderhoud), de groter wordende groep belanghebbenden in een Integraal Kindcentrum en de veranderingen in vraag en gebruik, maken het complex.

Het Integraal HuisvestingsPlan (IHP) is hierbij richtinggevend ambitedocument. Met dit document komen we tot realistische onderwijshuisvesting op de middellange termijn. Daarbij vindt een betere aansluiting plaats tussen de huisvestingscapaciteit en de huisvestingsbehoefte, zowel kwalitatief als kwantitatief.

Wat willen we bereiken?

Een goede start van een doorgaande leerlijn

In het onderwijs is sprake van diverse fases die niet op zichzelf staan. Wij investeren nadrukkelijk in de doorgaande (leer)lijn. Dit begint al met het aanbod van voorschoolse educatie (VE) en peuteropvang. Deze moet vloeiend overlopen in het basisonderwijs. VE-indicaties worden in alle gevallen doorgeleid naar een passende locatie met VE-aanbod. Waar nodig zorgen we aanvullend aan het schoolaanbod voor versterking van de omgeving van kinderen met leerachterstanden. Iedereen moet aan het einde van de basisschool de overstap kunnen maken naar het voortgezet onderwijs om talenten verder te ontwikkelen. Om geschikt onderwijs te kunnen volgen, wordt leerlingenvervoer ingezet als dat past in geldende wet- en regelgeving.

Wat gaan we ervoor doen?

We hebben op basis van de Peutermonitor in juni 2024 in beeld hoeveel kinderen gebruik maken van een voorschoolse voorziening en welke doelgroep we nog niet bereiken

De VE indicaties van de GGD worden gevolgd via de Peutermonitor zodat in juni 2024 100% van het aantal VE peuters wordt bereikt.

Wat willen we bereiken?

Gelijke kansen voor iedereen

We investeren in gelijke ontwikkelkansen van kinderen. Ieder kind in onze gemeente moet de mogelijkheid krijgen om passend onderwijs te volgen. We vinden het belangrijk dat aandacht wordt besteed aan alle vormen van educatie en dat deze toegankelijk zijn voor alle kinderen.

We voorkomen thuiszitten en voortijdig schoolverlaten. We zorgen voor passend onderwijs dat aansluit op de vraag van de arbeidsmarkt. Samen met onze partners realiseren we een goede aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven en verbreden we het opleidingsaanbod. Ook willen we dat op scholen aandacht wordt besteed aan omgaan met geld en het voorkomen van verslavingen. Hierbij zien wij een rol onder meer voor de preventiewerkers jeugd, de aansluitfunctionarissen van de GGD en/of jongerenwerkers op scholen.

Wat gaan we ervoor doen?

In samenwerking met het onderwijs nemen we gedurende 2024 deel aan de experimenteerregeling en onderzoeken de kansen en beperkingen tussen het passend onderwijs en jeugdhulp.

We onderzoeken wat de kansen en beperkingen zijn in de samenwerking tussen passend onderwijs en jeugdhulp.

Wat willen we bereiken?

Samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt

Om te voorkomen dat er een te grote mismatch ontstaat tussen onderwijs (aanbod) en arbeidsmarkt (vraag) willen we de samenwerking tussen beide sectoren nog sterker stimuleren. Ons sterk ontwikkelde en vertegenwoordigde MKB-segment biedt uitgelezen mogelijkheden daartoe. Wij geloven in hybride leeromgevingen. Daarom zetten we daar in deze bestuursperiode stevig op in. Zo willen we ook de Campus in de kern Uden (een initiatief dat in 2021 is gestart) behouden als schakel tussen het lokale voortgezet onderwijs en middelbaar onderwijs in buurgemeenten enerzijds en lokale werkgelegenheid anderzijds. Het ontbreken van hoger en middelbaar beroepsonderwijs wil niet zeggen dat er geen (delen van) hogere en middelbare beroepsleidingen verzorgd kunnen worden. Daar kunnen we - mét onderwijsinstellingen en bedrijven - vast nog meer slimme oplossingen voor bedenken.

4.2 Onderwijshuisvesting

Inleiding

Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke taken op het gebied van huisvesting voor basis- en voortgezet onderwijs:

- nieuwbouw van schoolgebouwen;
- uitbreiding van bestaande schoolgebouwen;
- opstellen programma onderwijshuisvesting;
- vandalismebestrijding.

Ontwikkelingen

Het ministerie van OCW bereidt een wetswijziging onderwijshuisvesting voor. De wetswijziging moet de verdeling van verantwoordelijkheid tussen gemeenten en schoolbesturen verhelderen en de samenwerking verbeteren. De ingangsdatum is nog niet bekend.

De insteek van de wet is een meer planmatige, duurzame en toekomstgerichte aanpak van onderwijshuisvesting. Dit leidt tot meer effectiviteit en dus betere onderwijshuisvesting. De wet regelt een aantal zaken:

- gemeenten moeten verplicht een Integraal Huisvestingsplan opstellen voor vier jaar met een vooruitblik op minimaal de twaalf jaar die daarop volgen

- renovatie wordt een volwaardig alternatief voor nieuwbouw en kan als maatregel ingezet worden om de levensduur van een schoolgebouw met ten minste 25 jaar te verlengen
- het investeringsverbod in het primair onderwijs wordt afgeschaft. Dit geeft schoolbesturen meer vrijheid om te investeren in schoolgebouwen (als er een overschot is op de besteding van de onderwijsmiddelen).

Wij zijn bezig met de ontwikkeling van een IHP (2023-2038) en werken hierbij samen met schoolbesturen.

Wat willen we bereiken?

Goede onderwijshuisvesting

We willen goede en eigentijdse onderwijshuisvesting in Maashorst. Een goed schoolgebouw is een belangrijke randvoorwaarde voor het verzorgen van goed onderwijs.

Daarom werken we planmatig en gefaseerd aan het verbeteren van onze onderwijsgebouwen, op basis van een Integraal Huisvestingsplan.

Bij nieuwbouw leggen we met duurzaamheid de lat hoog: we willen frisse scholen (een gezond binnenklimaat), gasloos bouwen en gebouwen met een laag energieverbruik.

Ook willen we in alle wijken en kernen goed bereikbaar basisonderwijs behouden. Hetzelfde geldt voor kinderopvang.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitbreiding van de onderwijsruimte in Kindcentrum De Morgenzon

In het kader van het onderwijshuisvestingsprogramma (OHP) 2024 hebben de schoolbesturen van SAAM en Optimus een aanvraag ingediend. De aanvraag betreft een voorziening voor uitbreiding van de onderwijsruimte in Kindcentrum De Morgenzon in Zeeland .

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
4.1 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	3.078	3.570	3.284	3.284	3.284	3.284
4.2 Onderwijshuisvesting	3.844	4.518	3.585	3.455	3.383	3.333
Totaal Lasten	6.921	8.088	6.870	6.739	6.668	6.618
Baten						
4.1 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.401	1.670	1.234	1.234	1.234	1.234
4.2 Onderwijshuisvesting	922	987	230	230	230	230
Totaal Baten	2.322	2.658	1.465	1.465	1.465	1.465
Geraamd resultaat exclusief mutaties reserves	4.599	5.430	5.405	5.275	5.203	5.153
Stortingen in reserves	252	0	0	0	0	0
Onttrekkingen uit de reserves	586	438	186	186	186	186
Totaal mutaties reserves	-334	-438	-186	-186	-186	-186
Geraamd resultaat inclusief mutaties reserves	4.265	4.992	5.219	5.088	5.017	4.967

Programma 5 Sport, cultuur, recreatie en natuur

Inleiding

Het programma Sport, cultuur, recreatie en natuur gaat over besteding van vrije tijd. Deze activiteiten dragen bij aan de vitaliteit van onze inwoners en zorgen voor een aantrekkelijk aanbod van voorzieningen. Het programma is gericht op het stimuleren van activiteiten op deze gebieden. Daarnaast wordt in dit programma specifiek aandacht besteed aan monumenten- en welstandstoezicht en aan natuurgebied De Maashorst.

Sport: sportbeleid en (onderhoud) sportaccommodaties

Wij vinden het belangrijk dat inwoners kunnen sporten. Sporten biedt ontspanning, is gezond en versterkt de sociale samenhang. Het draagt bij aan de positieve gezondheid van onze inwoners. Sporten kan ook het meedoen in de samenleving bevorderen.

Cultuur

Kunst en cultuur zijn overall om ons heen. Cultuur is de muziek die we luisteren, het zijn de films die we kijken en de boeken die we lezen. Cultuur is ook samen zingen en musiceren. Bezoek aan theater en musea, maar ook amateurtoneel en muziekverenigingen. Kunst en cultuur zorgen voor levendigheid in de dorpen en dragen bij aan het realiseren van tal van andere beleidsterreinen, en daarmee aan het zijn van een volwaardige gemeente waar inwoners en bezoekers zich kunnen ontplooiën, waar zij zich thuis voelen en waar ze zich mee verbonden voelen. Met het nieuwe cultuurbeleid willen we de kracht van kunst en cultuur benutten om zo de leefbaarheid binnen de gemeente te waarborgen en te versterken.

Recreatie

De recreatieve sector is een belangrijke hoeksteen van onze economie. Daarom zetten we in op een toename van het aantal dagrecreatie-activiteiten binnen de gemeente en een verhoging van de tijd die inwoners besteden in de eigen regio. Een stevige ambitie! De visie Toerisme en Recreatie Maashorst 2040 is hierbij sturend. Het jaarlijkse uitvoeringsprogramma stellen we samen met onze stakeholders op. Natuurgebied De Maashorst is een trekpleister van formaat. Dit biedt potentie voor recreatiebedrijven en agrarische bedrijven die zich willen verbreden.

5.1 Sportbeleid en- activering

Inleiding

Tot het taakveld behoren de niet-fysieke maatregelen om amateursport te stimuleren:

- Ondersteunen en stimuleren recreatieve sportbeoefening;
- Ondersteunen van organisaties die zich met sport bezig houden;
- Sport in de buurt en combinatiefuncties.

Ontwikkelingen

Het is belangrijk dat iedereen kan sporten. We willen een gezonde en vitale leefstijl in de directe omgeving van onze inwoners brengen: in de wijk, op school en bij verenigingen. Met sport en bewegen bevorderen we een vitale en gezonde leefstijl en een energieke en gezonde omgeving.

We werken deze specifieke opgaven uit in het sportbeleid en aanpalend beleid zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord, Integraal Zorgakkoord en Sportakkoorden II.

Wat willen we bereiken?

Breedtesport en inclusiviteit in de sport

Een sterke verenigingsgraad met aanbod van een veelzijdig sportprogramma. Breedtesport moet royaal mogelijk zijn in verenigingsverband, zeker in alle kernen. Het spreekt voor zich dat een veilige sport/spel-omgeving daarbij van essentieel belang is. Ook zetten we in op meer bewegen in de openbare ruimte.

Wat gaan we ervoor doen?

We zorgen voor een breed aanbod van sport. Ook voor mensen met een beperking.

We blijven continu stimuleren en monitoren dat iedereen kan bewegen door in te zetten op programma's, zoals Uniek Sporten (inwoners met een beperking), Sjors Sportief (jeugd) en Max Vitaal (ouderen).

Iedereen doet mee. Bewegen van jongeren is essentieel, ook met het oog op preventieve gezondheid.

In 2024 geven we uitvoering aan de Sport- en Bewegvisie van Maashorst en gaan we aan de slag met een lokale vertaling van het landelijke Sportakkoord II.

Wat willen we bereiken?

Harmonisatie van de subsidiëring van het verenigingsleven

Wat gaan we ervoor doen?

Een goed, sterk en evenwichtig (geharmoniseerd) subsidiebeleid voor de lokale sportverenigingen en culturele instellingen/ verenigingen

Op basis van de nieuwe beleidsvisies op sport- en cultuur worden de bijbehorende subsidies vastgesteld en verder tot uitvoering gebracht.

Het jaar 2024 is een overgangsjaar waarin we het nieuwe huur- en tarievenbeleid inhoudelijk gaan uitrollen

De tarieven blijven in 2024 gelijk aan die in 2023, behoudens indexering. Dit heeft geen wijziging in de begroting tot gevolg.

Wat willen we bereiken?

In alle kernen is voor alle inwoners aanbod om te kunnen sporten

Wat gaan we ervoor doen?

We doen er alles aan om de faciliteiten op orde te hebben en te houden, bijvoorbeeld door te kijken naar gecombineerd gebruik van faciliteiten.

We zetten continu in op advies en verenigingsondersteuning voor sportaanbieders. In 2024 gaan we vanuit de Sport- en Bewegvisie aan de slag met de implementatie van een passend subsidiebeleid en hoe we sportaanbod kunnen faciliteren met accommodaties.

In Maashorst zijn buurtsport- en cultuurcoaches actief

Binnen de gemeente zijn er buurtsport- en cultuurcoaches die aan de slag gaan met sportieve en culturele activiteiten. Zij werken vanuit preventie en positieve gezondheid.

5.2 Sportaccommodaties

Inleiding

Tot het taakveld behoren alle accommodaties voor sportbeoefening: sporthallen, groene velden en kunstvelden en terreinen.

Ontwikkelingen

Voor de gemeente Maashorst is het belangrijk te bepalen op welke manier zij het sporten en bewegen de komende jaren op lokaal niveau wil gaan faciliteren en ondersteunen. Daarvoor is het nodig nieuw beleid te ontwikkelen, dat niet gaat over alleen de ambities van de gemeente, maar ook over wat dat betekent voor subsidies, tarieven en afspraken met het lokale veld.

Wat willen we bereiken?

Een functioneel, kwalitatief en duurzaam sportkapitaal

We vinden het belangrijk dat ons aanbod van sportvoorzieningen aansluit bij de behoefte van onze aanbieders en deelnemers. Als onderdeel van het nieuwe sport- en beweegbeleid geven we duidelijkheid over hoe we dit de komende jaren gaan faciliteren.

Wat gaan we ervoor doen?

Realiseren Skatebaan Bevrijdingspark

De gemeenteraad van de voormalige gemeente Uden heeft in 2021 een motie aangenomen om tot uitbreiding én differentiatie van de skatebaan in Uden over te gaan. In 2022 is een uitvoeringsplan opgesteld. Daarvoor dient een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld te worden. Begin 2023 heeft het college het uitvoeringskrediet onderdeel laten uitmaken van de kadernota, zodat er een integrale afweging gemaakt kan worden.

Onderzoek naar exploitatie zwembad

De gemeente Maashorst (voorheen Uden) heeft een concessieovereenkomst met Ezzy's voor de exploitatie en het onderhoud van het openbaar binnenzwembad. Deze loopt af per 01-11-2026. Uiterlijk voor november 2025 is het noodzakelijk een besluit te nemen over de toekomstige exploitatie en onderhoud van het zwembad. Hiervoor wordt in 2024 en 2025 een traject doorlopen. Dit traject heeft juridische organisatorische, en financiële consequenties, we krijgen hiervoor externe ondersteuning. Het traject sluit aan bij de bepalingen uit het beleidskader zwembaden en de sport- en beweegvisie van de gemeente Maashorst.

5.3 Cultuur

Inleiding

Het taakveld Cultuur bestaat uit 3 deeltaakvelden met gemeentelijke taken met betrekking tot of op gebied van:

- Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie: activiteiten en subsidiering ter bevordering van beeldende kunst, muziek, dans en toneel, en cultuureducatie
- Musea: activiteiten gericht op het verwerven, behouden en presenteren van kunst en cultuur: musea en exposities en historische archieven
- Cultureel erfgoed: taken gericht op behouden en voor publiek toegankelijk maken van cultureel erfgoed. Hieronder vallen historische gebouwen, beschermde stads- en dorpsgezichten en overige objecten met historische waarde in de publieke ruimte en subsidie, beheer, onderhoud, toezicht en handhaven van cultureel erfgoed.

Ontwikkelingen

Cultuur

Het bevorderen van kunst en cultuur draagt eraan bij dat inwoners goed in staat zijn om in een veranderende wereld te leven en daarin een plaats in te nemen. Kunst en cultuur zijn bewezen bouwstenen voor een stevige sociale basis, en het actief of passief meedoen aan cultuur werkt preventief.

Uit onderzoek van de World Health Organisation (WHO) blijkt dat het meedoen aan cultuurprojecten mensen niet minder arm of eenzaam maakt, maar ze gaan zich er wel beter door voelen. Vaak ontmoeten ze andere mensen en kunnen ze hun talenten ontwikkelen en

tonen, waardoor het zelfvertrouwen toeneemt. Dit vergroot hun zelfredzaamheid en biedt zingeving. Kunst en cultuur draagt op die manier bij aan veerkrachtige en gezonde inwoners.

Erfgoed

Onze samenleving is in beweging. De ruimte vraag binnen onze gemeente is groot. Sportlocaties, werklocaties, woonlocaties etc. Allemaal ruimtevragende functies binnen een vaak al bestaand en intensief bebouwd gebied. Binnen onze gemeentegronnen bevinden zich ook cultuurhistorisch waardevolle panden en gebieden

Deze zijn in het verleden ontstaan en hebben de basis gelegd voor de uitstraling en kenmerken van onze huidige kernen en omliggende gebieden. Vanuit die hoedanigheid zijn ze vaak ook kostbaar voor de toekomst. Het is van belang dat we onze gemeente blijven ontwikkelen op de benodigde beleidsvelden in de toekomst, met inachtnaam van ons verleden.

In onze gemeente hebben we actieve carnavalsverenigingen, heemkundekringen, gildes en meer. Deze verenigingen zijn ons immaterieel erfgoed. We zien de rijkdom die deze verenigingen ons brengen en het belang hiervan voor de lokale identiteit. We volgen de Europese lijn zoals uitgezet in het 'Verdrag van Faro' waarin erfgoed meer wordt gezien als een dynamisch gemeengoed dat betekenis krijgt door de mens die het (mede) maakt en beleeft. Wij vinden het belangrijk om dit immateriële erfgoed te behouden en in te zetten voor lokale identiteit en een goed woon- en leefklimaat. Het is daarom belangrijk om ons immateriële erfgoed te inventariseren en te beschrijven zodat we gericht kunnen ondersteunen en verbinden. Dit doen we onder meer door de subsidierelatie met Museum Krona te continueren in lijn met het cultuurbeleid 2024-2030.

Wat willen we bereiken?

Een mooi aanbod van kunst en cultuur behouden en uitbreiden

Culturele verenigingen en stichtingen staan stevig en er is aandacht voor cultuureducatie binnen- en buitenschools. Hiermee leveren we ook een bijdrage aan doelen uit de 'Sustainable Development Goals' van de Verenigde Naties, namelijk het bieden van kwalitatief onderwijs en het terugdringen van kansenongelijkheid en armoede.

Kerkgebouwen in alle kernen moeten behouden blijven. In bredere zin willen we ons eigen culturele erfgoed bewaken, zoals de geschiedenis van onze kernen en tradities rondom carnaval. Daarom willen we lokale gebeurtenissen vastleggen en bewaren.

Wij vinden het belangrijk om historische bebouwing en historische elementen in het landschap te behouden. Waarbij mee ontwikkelen in de huidige tijdsgeest ook een optie is. Het is daarom van belang om ons culturele erfgoed te inventariseren en te beschrijven met als doel om ons culturele erfgoed te bewaken. En tegelijkertijd een weloverwogen keuze te maken om toekomstige ontwikkelingen waar cultuur historie een rol speelt te blijven faciliteren.

Wat gaan we ervoor doen?

Concessieovereenkomst Markant Maashorst

De concessieovereenkomst Markant Maashorst verlengen.

De gemeente Maashorst (voorheen Uden) heeft een concessieovereenkomst met Heven Theater Markant Exploitatie (HTME) voor de exploitatie en het onderhoud van theater Markant. Deze loopt af per 01-11-2026 en moet verlengd worden. Dit sluit aan bij de bepalingen uit het cultuurbeleid van de gemeente Maashorst (2024-2030).

Voor november 2025 is het noodzakelijk een besluit te nemen over de toekomstige exploitatie en onderhoud van het theater. Hiervoor wordt in 2024 en 2025 een traject doorlopen tussen beide partijen.

Deze mogelijke verlenging heeft juridische organisatorische, en financiële consequenties en externe ondersteuning is op onderdelen noodzakelijk, onder meer daar waar het gaat om staatssteun.

Implementatie nieuw cultuurbeleid

We gaan in 2024 aan de slag met het uitveren van activiteiten en maatregelen uit het nieuwe cultuurbeleid 2024-2030.

We bewaken én bewaren de geschiedenis van de kernen

We ondersteunen verenigingen en initiatieven die de lokale geschiedenis levend en leefbaar houden. We brengen het immaterieel erfgoed in kaart en leggen de verbinding met inwoners. Zo gaan we zorgen voor gepaste borging van het immaterieel erfgoed in ons beleid.

We willen meewerken aan een betere exploitatie van beeldbepalende panden door bijvoorbeeld de bestemming te verruimen in omgevingsplannen.

Stimuleren cultuureducatie

We continueren in 2024 de huidige cultuur-educatieve programma's zoals Xpress en maken samen met lokale stakeholders keuzes en een bijbehorend uitvoeringsplan voor inzet vanaf 2025.

5.4 Media

Inleiding

Tot dit taakveld behoort de zorg voor fysieke en elektronische cultuurdragers: bibliotheek en de lokale omroep.

Ontwikkelingen

Binnen gemeente Maashorst is de SLOM actief (Stichting Lokale Omroep Maashorst). Deze Stichting verzorgt de nieuwsvoorziening in de Maashorst onder de naam Dtv. Dtv verzorgt tv-uitzendingen, kent een radioprogrammering, heeft een online kanaal en voorziet in nieuwsvoorziening via een eigen app. Naast Dtv kent Maashorst een tweetal weekbladen: Udens Weekblad en de Arena. Ook deze weekbladen hebben een online kanaal voor de nieuwsvoorziening. Als gemeente gebruiken we beide weekbladen voor nieuwsvoorziening richting onze gemeenschap, onder andere door de gemeentepagina en het publiceren van de openbare bekendmakingen.

Dtv ontvangt subsidie van gemeente Maashorst. Hier staan prestatieafspraken tegenover gelinkt aan het aantal nieuwsuitzendingen en dergelijke. In het derde en vierde kwartaal van 2022 wordt besloten hoe deze subsidie voor 2023 en de jaren daarna ingericht gaat worden. De hoogte van het subsidiebedrag heeft te maken met de gewenste kwaliteit en kwantiteit van de nieuwsvoorziening. Overigens bestaat een deel van de subsidie uit een wettelijk vastgestelde bijdrage. De relatie tussen media en overheden, in dit geval gemeente Maashorst, is überhaupt een belangrijk onderwerp om te verdiepen. Deze relatie moet in balans zijn. Het uitzenden van de raads- en commissievergaderingen is vanaf het betrekken van de nieuwe raadszaal in Uden (september 2022) in handen van gemeente Maashorst zelf. Alle vergaderingen zijn online te volgen.

Bibliotheek

De ontwikkelingen met betrekking tot de bibliotheek worden beschreven bij taakveld Cultuur. Meer informatie is daarom te vinden in programma 5.3.

5.5 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Inleiding

Tot dit taakveld behoren openbaar groen, natuur en recreatie:

- natuurbescherming;
- onderhoud van bos, heide en overige natuurgebieden;
- aanleg en onderhoud van openbaar groen inclusief het plaatsen en onderhouden van kunstwerken in de openbare ruimte;
- aanleg en onderhoud van speelvoorzieningen, recreatievoorzieningen.

Ontwikkelingen

Door veranderende klimaatomstandigheden krijgen we steeds meer te maken met hete zomerdagen en heel natte dagen. Klimaatadaptatie is daarom een belangrijk thema en inrichtingsprincipe in de openbare ruimte. Een gezonde leefomgeving vraagt ook om meer mogelijkheden voor sport en spel en recreatieve beleving in de directe woonomgeving. Bij de aanleg en renovatie en het beheer van de openbare ruimte moeten we hier rekening mee houden. Stad-landintegratie kan hier eveneens een stevige bijdrage in leveren. Natuurgebied De Maashorst is al jaren volop in ontwikkeling, zowel recreatief als ecologisch. Door verwerving van landbouwgronden realiseren de samenwerkende partijen het Natuur Netwerk Brabant (NNB) en vergroten daarmee de natuurkern en het natuurgebied. We volgen de landelijke ontwikkelingen en zijn alert op de kansen of bedreigingen voor de Maashorst. De

landelijke stikstofproblematiek biedt wellicht ook mogelijkheden te komen tot versterking van het natuurgebied de Maashorst. Daarnaast kan het natuurgebied berging van grondwater bevorderen en daarbij een grote rol spelen in de strijd tegen verdroging. Voor Maashorst is de ontwikkeling van toerisme en recreatie binnen haar gemeentegrenzen een speerpunt.

Wat willen we bereiken?

De groenste gemeente van Nederland

Maashorst is natuur. En natuur is Maashorst. Natuurgebied De Maashorst is onze grootste troef. Die willen we dan ook verder ontwikkelen, zodat De Maashorst het meest aantrekkelijke natuurgebied van Noord-Brabant wordt. Qua ambitie staat wat ons betreft het Maashorst Manifest met het toekomstbeeld voor 2050 nog fier overeind.

We willen (opnieuw) de groenste gemeente van Nederland worden. We vergroten de diversiteit in natuuraanbod, met een goede spreiding over de hele gemeente. Focus ligt daarbij uiteraard op de doorontwikkeling van natuurgebied De Maashorst als aangesloten natuurgebied en variatie in natuur. Grote grazers blijven daar wat ons betreft welkom, waarbij veiligheid voorop staat. Onze natuurdoelen brengen we in bij de aanpak van de stikstofproblematiek. Ook zorgen we voor natuurcompensatie.

Vergroening heeft in de volle breedte onze aandacht, dus ook in de gebouwde omgeving. Bijvoorbeeld door vergroening van de wijken en verbetering van de biodiversiteit. En als inwoners dit wensen, betrekken we hen graag bij het onderhoud van het groen in hun eigen wijk/dorp. Ook werken we samen met inwoners, ondernemers en organisaties aan plannen met quick wins voor natuur, landschap en recreatie. We stimuleren recreatief gebruik van onze natuur. Kwaliteit van natuur en aantrekkingskracht bepalen in sterke mate de recreatieve mogelijkheden. De balans tussen natuur en recreatieve druk mag echter niet uit het oog worden verloren. We bieden recreatieve mogelijkheden voor de inwoners van gemeente Maashorst en zijn daarmee ook aantrekkelijk voor mensen van verder weg.

Wat gaan we ervoor doen?

We gaan de biodiversiteit van natuur waarborgen en versterken, bijvoorbeeld door deelname aan het Deltaplan biodiversiteit

Versterken van de biodiversiteit is een belangrijk doel in het beheer in Maashorst. Dit ontwikkelen we nog verder. Kansen die zich voordoen grijpen we. In Maashorst Noord zijn diverse gebieden waar goede kansen zijn om de biodiversiteit te vergroten. Hier passen we het reguliere beheer aan.

Maashorst neemt ook in 2024 deel aan Deltaplan Biodiversiteit.

We gaan de Maashorst verder uitbreiden en ontwikkelen als natuurgebied en we onderzoeken of het gebied een Nationaal Park-nieuwe stijl kan worden

In de Gebiedsvisie voor het natuurgebied is het eindbeeld voor 2050 opgenomen. Hier werken we samen met de partners in het natuurgebied naartoe. Dit doen we aan de hand van het uitvoeringsprogramma dat is opgenomen in de Gebiedsvisie en het Inrichtings- en beheerplan. We houden water langer vast, herstellen wijst en vergroten de toegankelijkheid. We verkennen of de status van een Nationaal Park 3.0 meerwaarde heeft voor De Maashorst. En we bekijken wat er allemaal bij komt kijken om die status te krijgen.

We willen diversiteit in natuuraanbod vergroten, met een goede spreiding over de hele gemeente

We realiseren bestaande en nieuwe ecologische verbindingzones. We versterken de natuur- en recreatieverbindingen tussen de kernen en bos- en natuurgebieden. Bijvoorbeeld door realisatie van groenblauwe dooradering in het landelijk gebied, mogelijk ook in combinatie met het herstel van wijst. We nemen deel aan Geopark Peel en Maasvallei in oprichting om educatieve en recreatieve projecten op het gebied van breuken en wijst uit te voeren.

We gaan pilots opstarten voor beheer van het openbaar groen/natuur door inwoners

Samen met Area bekijken we of bij een (nieuwe) locatie een pilot voor zelfbeheer kan starten. Ook bij nieuwbouw- en/of transformatieprojecten kijken we of er mogelijkheden zijn om een pilot zelfbeheer te starten.

We realiseren quick wins, zoals aanplant landschap, ecologisch bermbeheer, erfbeplanting, picknick-voorzieningen, fietsroutes, wandelpaden

We nemen ook in 2024 deel aan de stimuleringsregelingen landschap (Stila) en Erven Plus. We zoeken continu naar mogelijkheden om te vergroenen. Dit doen we binnen de kernen en in het buitengebied. Om de biodiversiteit in projecten te vergroten, leggen we uitgangspunten voor natuurinclusief bouwen vast.

Realisatie honden- en uitlaatvelden in voormalig Landerd

In Maashorst Noord realiseren we diverse hondenuitlaatvelden met omheining. Dit is onderdeel van de harmonisatie.

Wat willen we bereiken?

Een sterke recreatieve sector

Ook de recreatieve sector is een belangrijke hoeksteen van onze economie. Natuurgebied De Maashorst is een trekpleister van formaat. Dit biedt potentie voor recreatiebedrijven en agrarische bedrijven die zich willen verbreden.

Daarom zetten we in op een toename van het aantal dagrecreatie-activiteiten en een verhoging van de tijd die inwoners besteden in de eigen regio. Een stevige ambitie! Hiervoor is de visie Toerisme en Recreatie Maashorst 2040 en een jaarlijks uitvoeringsprogramma. Dit laatste wordt met onze stakeholders samen opgesteld.

Wat gaan we ervoor doen?

We vergroten de diversiteit in natuuraanbod met een goede spreiding over de hele gemeente

Behoud en beheer van natuur is een vast onderdeel van de beleidsontwikkeling. Zie ook 5.5.1 Groenste gemeente (uitvoeringsprogramma).

We gaan de Natuurpoort (Palmstraat, Schaijk) en de uitkijktoren in De Maaspoort realiseren

We zoeken verbinding met een marktpartij voor de ontwikkeling van de Natuurpoort Palmstraat. Zodra deze partij is gevonden, start het planvormingsproces.

We doorlopen de ruimtelijke procedure voor de ontwikkeling van een uitkijktoren of uitkijkpunt en starten met de realisatie. We knappen de buitenruimte in de omgeving van Naat Piek op. Dit is wel afhankelijk van de recreatieve ontwikkeling van het openlucht- en vestzaktheater.

We versterken Maashorst aan de hand van een toeristisch-recreatief plan. Samen met onze stakeholders versterken we Maashorst aan de hand van de vastgestelde visie Toerisme en Recreatie Maashorst 2040 en de vier pijlers: gevarieerd en aantrekkelijk, gastvrij en verbonden, leefbaar en in balans en toegankelijk en bereikbaar. Met de recreatieve ondernemers en organisaties stellen we hiervoor een uitvoeringsprogramma op.

We richten onze positionering nadrukkelijk op 'Maashorst is de meest recreatieve gemeente van Noordoost-Brabant'. We benadrukken de sterke verwevenheid met het natuurgebied De Maashorst

Via het uitvoeringsprogramma van de visie Toerisme en Recreatie Maashorst 2040 promoot Maashorst zichzelf als recreatieve gemeente. Natuurgebied De Maashorst is daar een belangrijk onderdeel van.

Natuurcentrum De Maashorst blijft een belangrijke educatieve partner

De subsidierelatie met Natuurcentrum De Maashorst voortzetten. Jaarlijks vindt met het bestuur van het Natuurcentrum overleg plaats over de invulling van natuureducatie.

We maken een start met een verbeterplan voor Wandelpark Uden

Voor het Wandelpark Uden maken we een nieuw ontwerp. Hierin nemen we de kansen en mogelijkheden voor gezond bewegen mee.

We stimuleren en faciliteren de groei van het aanbod van cultuur- en natuureducatie We stimuleren cultuureducatie binnen én buiten schooltijd. Dit doen we door in te blijven zetten op kwalitatief cultuuronderwijs op basis- en middelbare scholen. Ook stimuleren en waarderen we onze culturele verenigingen en stichtingen met een (geharmoniseerd) subsidiebeleid, zodat ook buiten schooltijd cultuur beoefend kan worden door jong en oud.

Natuurcentrum De Maashorst biedt natuureducatie aan voor de basisscholen. We zetten de subsidierelatie met het Natuurcentrum voort. Jaarlijks overleggen we met het bestuur over de invulling van het natuureducatieprogramma.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
5.1 Sportbeleid en activering	1.072	1.377	1.195	1.195	1.195	1.195
5.2 Sportaccommodaties	3.137	4.297	4.291	3.960	3.750	3.698
5.3 Cultuur	4.279	4.624	5.140	4.866	4.853	4.629
5.4 Media	1.789	1.864	1.939	1.939	1.938	1.938
5.5 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	8.124	9.548	9.405	9.475	9.455	9.431
Totaal Lasten	18.402	21.709	21.970	21.434	21.191	20.891
Baten						
5.1 Sportbeleid en activering	293	247	435	435	435	435
5.2 Sportaccommodaties	820	1.166	1.206	1.222	1.200	1.200
5.3 Cultuur	1.087	1.104	1.174	1.174	1.174	1.174
5.4 Media	313	320	333	333	333	333
5.5 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	779	383	340	340	340	340
Totaal Baten	3.292	3.220	3.488	3.504	3.482	3.482
Geraamd resultaat exclusief mutaties reserves	15.111	18.490	18.482	17.930	17.709	17.409
Stortingen in reserves	704	54	17	17	17	17
Onttrekkingen uit de reserves	1.590	1.508	478	481	483	135
Totaal mutaties reserves	-885	-1.455	-460	-464	-466	-118
Geraamd resultaat inclusief mutaties reserves	14.225	17.035	18.022	17.466	17.244	17.292

Programma 6 Sociaal Domein

Inleiding

Dit programma gaat over de activiteiten die de gemeente Maashorst onderneemt om haar inwoners in staat te stellen zo gezond, prettig, lang en zelfstandig mogelijk te kunnen leven, wonen en meedoen in de samenleving. Onze activiteiten zijn gericht op zowel individuele inwoners, als op de samenleving als geheel. Het programma omvat onderwerpen als Wmo, jeugd en participatie.

6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie

Inleiding

Onze inwoners zijn zelfredzaam. Ze doen naar vermogen mee aan de samenleving. Iedereen is anders en situaties zijn niet gelijk. Inwoners zullen op hun eigen manier moeten omgaan met de uitdagingen en kansen die het leven biedt. Incidenten en moeilijkheden horen bij het leven en kunnen in de meeste gevallen opgevangen worden door de eigen draagkracht, het netwerk en een sterke sociale basis. Hierbij is het niet altijd nodig om gespecialiseerde hulp of ondersteuning in te zetten.

In de wijken/kernen hebben we een sterke sociale basis waar de meeste hulpvragen worden opgelost. Een sterke sociale basis bestaat uit basisvoorzieningen die raken aan alle aspecten van het dagelijkse leven: ontmoeting, verenigingsleven, onderwijs, opvoeding, werk, gezondheid, wonen, bewegen, cultuur en veiligheid. Alles bij elkaar vormen die voorzieningen een vangnet van sociale contacten, hulp en ondersteuning. Ze zijn aanwezig in de wijken/kernen, zichtbaar en laagdrempelig. Iedereen kan er gebruik van maken.

Ontwikkelingen

Als gemeente Maashorst sluiten we aan bij deze sociale basis en faciliteren en/of investeren we waar nodig. Een gastvrije ontmoetingsplek per wijk/kern zien wij als een belangrijke basisvoorwaarde. We bepalen samen met maatschappelijke partners, de inwoners en op basis van data welke basisvoorzieningen en preventieve programma's in de wijk/kern nodig zijn. We houden hierbij rekening met de diversiteit van de inwoners.

Investeren in preventie en vroegsignalering is noodzakelijk om de zelfredzaamheid van inwoners en samenleving te behouden en te voorkomen dat inwoners zwaardere ondersteuning nodig hebben of krijgen. Hierin hebben we als gemeente Maashorst met maatschappelijke partners een gedeelde verantwoordelijkheid. Preventie en vroegsignalering zijn voor ons de basis in het werken in de wijk/kern en de gespecialiseerde hulp en ondersteuning. Ontmoeten is nauw verbonden met preventie. Hoe meer inwoners elkaar ontmoeten, hoe meer netwerken ontstaan of worden uitgebreid. En hoe groter de kans dat behoeften of problemen vroegtijdig aan het licht komen. Vaak worden problemen dan al in de kiem gesmoord, en behoeften tijdig gesignaleerd.

Wat willen we bereiken?

Mogelijkheden om te ontmoeten in de kernen/wijken

Elkaar leren kennen zorgt ervoor dat je makkelijker iets aan een ander durft te vragen en zelf iets voor een ander doet. Het voorkomt eenzaamheid, in een wereld waarin mensen steeds

meer op zichzelf zijn aangewezen. Om betrokken bij en in contact met elkaar te blijven, zijn ontmoetingsplekken dichtbij nodig, evenals verenigingen en de inzet van samenwerkende professionals en vrijwilligers.

Wat gaan we ervoor doen?

Bijdrage aan exploitatie wijkaccommodaties 2024

Zowel de wijkaccommodaties die we als gemeente beheren als de accommodaties die door een stichting in beheer zijn, hebben een niet sluitende begroting/exploitatie in 2024. Er worden jaarlijks structureel exploitatiesubsidies aan de zelfbeheer stichtingen verstrekt. Aanvullend hierop zijn voor 2024 incidenteel extra middelen nodig omdat:

- De personeelskosten zijn gestegen door een toename van maatschappelijke activiteiten die vanuit onze accommodaties georganiseerd worden
- Inkoopkosten voor voedselwaren zijn gestegen
- Horeca inkomsten teruglopen door een dalende koopkracht bij de bezoekers
- De begrotingen van de accommodaties in eigen beheer op sommige gebieden te ambitieus zijn. Dit zit vooral in incidentele verhuuropbrengsten en horecaomzet.

In het kader van behoorlijk bestuur moet gewerkt worden met overgangstermijnen. Het jaar 2024 is daarom een overgangsjaar waarin ook nieuwe concrete afspraken over het beheer en de inzet van maatschappelijk vastgoed uitgewerkt worden voor 2025 en verder.

Vanaf 2025 is het nieuwe accommodatiebeleid van kracht en hiermee dus ook de nieuwe subsidiestructuur en bijbehorende afspraken voor de zelfbeheer stichtingen.

We stimuleren activiteiten en ontmoeting in de dorpshuizen en MFA's.

De dorpshuizen en multifunctionele accommodaties (MFA's) worden optimaal benut voor ontmoeting tussen inwoners. Er wordt momenteel nieuw accommodatiebeleid ontwikkeld. Hiermee willen we aan onze inwoners ruimte blijven bieden voor activiteiten en ontmoeting. Daarbij streven we naar optimale bezetting van deze accommodaties en samenwerking met partners.

De ontmoetingspunten in de wijken en kernen (zelfstandige locaties of onderdelen van maatschappelijk vastgoed zoals schoolgebouwen) hebben een professional die deskundigheid heeft om de meest voorkomende vragen te beantwoorden.

We zetten in alle wijken/kernen in op een professional die als verbinder in de wijk een herkenbaar en laagdrempelig aanspreekpunt is voor inwoners met vragen uit het dagelijks leven. Zo kunnen we inwoners dicht bij huis ondersteunen.

Professionals in de kern/wijk genieten het vertrouwen van inwoners en worden steeds beter gevonden voor vragen uit het dagelijks leven waar inwoners zelf geen antwoord op hebben.

We investeren in samenwerkende professionals uit het maatschappelijk veld die dichtbij de inwoners in de wijk/kern preventief ondersteuning bieden. Daarbij zijn zij actief en vindbaar op de diverse locaties waar inwoners samenkomen.

Wat willen we bereiken?

Preventie door vroeg signaleren van problemen en behoeften

We willen dat er netwerken ontstaan of worden uitgebreid, zodat de behoeften en problemen van inwoners tijdig worden gesignaleerd. Voorkomen is beter dan genezen.

Wat gaan we ervoor doen?

We zorgen dat vrijwilligers en professionals (preventiewerkers, jongerenwerk, dorps- en wijkondersteuners en andere professionals) op een goede manier kunnen samenwerken.

Zo kunnen we vroegsignalering daadwerkelijk verbeteren. Met als extra voordeel dat we tot nu toe moeilijk te bereiken doelgroepen (zoals 'de verborgen armoede'-groep) beter weten te vinden en ondersteuning kunnen bieden.

We werken aan een Sterke Sociale basis in de wijken

In 2024 implementeren we het nieuwe beleid op de sterke sociale basis en we richten het transformatiebudget sociaal domein hierop in.

In 2024 versterken we de rol van jongerenwerk in de sociale basis.

We zorgen dat hulpvragen, ook van jeugdigen en hun ouders, zoveel mogelijk in de wijk worden opgelost in een vroeg stadium, zodat zwaardere zorg wordt voorkomen of beperkt.

Vroegsignalering en preventie zijn hierin belangrijke thema's. Het jeugd- en jongerenwerk biedt daarin een laagdrempelige basisvoorziening met een preventieve functie. Kinderwerkers en jongerenwerkers leggen contact met jeugdigen in hun leefwereld, bieden activiteiten en ontwikkelingskansen, signaleren vroegtijdig behoefte aan ondersteuning en verwijzen door als specialistische hulp nodig blijkt.

In 2024 onderzoeken we het inzetten van kinderwerk.

Met kinderwerk wordt via activiteiten gewerkt aan doelen als talentontwikkeling, een gezonde leefstijl of het bevorderen van competenties. Daarnaast is er veel aandacht voor de ondersteuning van ouders bij de opvoeding. Dit alles vergroot de kansengelijkheid en de mogelijkheid op te groeien tot evenwichtige volwassenen.

Het kinderwerk heeft nog niet veel aandacht in Maashorst, terwijl we juist zoveel mogelijk vroegtijdig problemen willen signaleren. Hoe eerder potentiële probleemsituaties worden aangepakt, hoe meer baat kinderen daarvan hebben in de rest van hun leven. Uitbreiding van het kinderwerk is daarom noodzakelijk.

6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Inleiding

Tot dit taakveld behoren alle loketvoorzieningen gericht op het identificeren van eigen kracht, en het begeleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning (maatwerkvoorzieningen en dienstverlening):

- voorlichting
- advisering
- cliëntondersteuning
- toegang tot eerste- en tweedelijnsvoorzieningen
- preventie
- vroegsignalering
- PraktijkOndersteuner Huisarts voor Jeugd (POH Jeugd).

Ontwikkelingen

Onze inwoners zijn zelfredzaam. Ze doen naar vermogen mee aan de samenleving. Iedereen is anders en situaties zijn niet gelijk. Inwoners zullen op hun eigen manier moeten omgaan met de uitdagingen en kansen die het leven biedt. Incidenten en moeilijkheden horen bij het leven en kunnen in de meeste gevallen opgevangen worden door de eigen draagkracht, het netwerk en een sterke sociale basis. Hierbij is het niet altijd nodig om gespecialiseerde hulp of ondersteuning in te zetten.

Ook met een sterke sociale basis kan het echter gebeuren dat inwoners tijdelijk of permanent gespecialiseerde hulp en ondersteuning nodig hebben op de verschillende facetten van het leven.

Deze hulp en ondersteuning is alleen toegankelijk op basis van een indicatie die door onder meer de gemeentelijke toegang wordt afgegeven. Het gaat hierbij om hulp en ondersteuning vanuit de Wmo en de Jeugdwet. Maar ook om inzet van uitkeringen, bijzondere bijstand, armoedevervoorzieningen, reïntegratietrajecten en Beschut Werk vanuit de Participatiewet en schuldhulpverlening uit de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening.

Voor iedere inwoner hebben we als gemeente de mogelijkheid voor het inzetten van passende cliëntondersteuning.

Inwoners, kunnen naast de gemeentelijke toegang, ook hun vraag stellen bij de professionals in de wijken/kernen. De professionals bekijken samen met de inwoner wat nodig is om de vraag op te lossen. Wanneer hulp en ondersteuning nodig is op basis van een indicatie volgt een warme overdracht naar de gemeentelijke toegang.

De uitvoeringsteams worden gevormd door de consulenten Wmo, Jeugdwet, Participatie en schuldhulpverlening. De consulenten zijn vakspecialisten en ze werken systeemgericht en integraal. Zij zijn de schakel voor de inwoners naar gespecialiseerde hulpverlening, ze verlenen zelf geen hulp.

Wat willen we bereiken?

Een integrale benadering van 0-100+

We hebben oog voor iedereen. We zetten extra in op onder meer jongerenwerk en het stimuleren van positieve gezondheid. Speciale aandacht hebben we voor onze ouderen, vanwege de vergrijzing van onze bevolking in combinatie met langer thuis wonen. Ook hebben we oog voor mensen met dementie en dragen we bij aan oplossingen in onze gemeente: we zijn een dementievriendelijke gemeente. In Maashorst kun je gelukkig en zoveel mogelijk zorgeloos oud worden.

We zijn ons als gemeente bewust van de verschillende behoeften van specifieke doelgroepen en we ondernemen actie om aan deze behoeften tegemoet te komen.

Wat gaan we ervoor doen?

We ontwikkelen en geven uitvoering aan een beleidsplan ouderen.

We willen aan de fors groeiende groep kwetsbare ouderen passende zorg- en welzijnsvoorzieningen blijven bieden. We doen dat in samenwerking met alle belanghebbenden. We richten ons daarbij op integrale wijk- of dorpsgerichte, kleinschalige voorzieningen en versterken de rol van bestaande diensten die het welzijn bevorderen. Daarnaast bevorderen en ondersteunen we informele zorg en mantelzorg.

Wat willen we bereiken?

Een vindbare, herkenbare en professionele toegang voor vragen en voorzieningen

Voor situaties waarin professionele ondersteuning nodig is, willen we een vindbare, herkenbare en professionele toegang hebben. Inwoners kunnen daar terecht met al hun vragen over zaken waarvoor wij als gemeente verantwoordelijk zijn.

We werken integraal. Het uitgangspunt is één aanspreekpunt per gezin. Het is immers het fijnste als inwoners met al hun vragen terecht kunnen bij vertrouwde gezichten in de wijk. Die professionals kunnen via warme overdracht de vraag doorzetten naar de gemeentelijke toegang als er meer nodig is dan waarin het systeem en/of de wijk of kern voorziet.

De uitvoeringsteams gaan vervolgens kijken wat de best passende hulp is. Dat kan gaan om geïndiceerde tweedelijnszorg, maar we verwachten ook dat we veel vaker een passend aanbod kunnen doen met beschikbaarheid van eerstelijnszorg (samenwerking tussen (para-)medisch en sociaal domein). Daarvoor beschikken we over een sterk netwerk van lokale hulpverleners en overige deskundigen. Zodat wachtlijsten verminderen of zelfs worden voorkomen.

Wat gaan we ervoor doen?

De gemeentelijke toegang voor ondersteuning is verder geprofessionaliseerd en wordt door inwoners als prettig ervaren.

In 2024 optimaliseren we de gemeentelijke toegang. Dit betekent dat we gaan monitoren waar we moeten bijsturen of opschalen en dat ook doen. Ook gaan we de samenwerking tussen de sociale basis in de wijk/kern en de gemeentelijke toegang optimaliseren.

6.3 Inkomensregelingen (incl. armoedebelid en eerstelijns schuldhulpverlening)

Inleiding

Tot dit taakveld behoren alle inkomens- en bijstandsvoorzieningen:

- Inkomensvoorzieningen en loonkostensubsidies (LKS) op grond van de Participatiewet
- Bijzondere bijstand voor bijzondere en noodzakelijke kosten vanuit de Participatiewet
- Geneeskundige en andere adviezen in verband met de bijstandsverlening
- IOAW (wet Inkomensvoorzieningen Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers)
- IOAZ (wet Inkomensvoorzieningen Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen)
- Kosten van levensonderhoud en kapitaalverstrekking voor gevestigde ondernemers uit het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz 2004)
- Kosten levensonderhoud voor startende ondernemers uit het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004
- Sociale zekerheidsregelingen van het rijk, bijvoorbeeld eenmalige uitkeringen voor minima
- Schuldhulpverlening en vroegsignalering van schulden vanuit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs)
- Gemeentelijk minimabeleid: regelingen gericht op maatschappelijke participatie voor inwoners die tot de doelgroep minimabeleid horen (tot 120% sociaal minimum) vanuit de Gemeentewet.

Ontwikkelingen

Participatiewet

De regering wil de regelgeving en toepassing van de Participatiewet eenvoudiger en klantvriendelijker maken, met meer ruimte voor maatwerk. Het wetvoorstel "Participatiewet in Balans" wordt voorbereid. Hier willen we lokaal op aansluiten, voor zover we dat nog niet doen.

Schulden en Armoedebestrijding

We hebben als gemeente de taak om (bijzondere) bijstand, minimaregelingen en brede ondersteuning bij schuldhulpverlening te verlenen aan inwoners die het nodig hebben. Deze wettelijke taak blijven we uitvoeren. We zetten in op preventie en vroegsignalering van schulden. In onze aanpak streven we naar financiële zelfredzaamheid en zetten we ons in voor een integrale aanpak. Hierbij geven we specifiek aandacht aan kinderen in armoede. We vinden dat kinderen, ongeacht de gezinssituatie waarin ze opgroeien, alle kansen moeten krijgen om zich op sociaal, mentaal en fysiek vlak te ontwikkelen.

Wat willen we bereiken?

De lokale toepassing van de Participatiewet is eenvoudiger, biedt maatwerk en is vriendelijker voor inwoner die hier gebruik van moeten maken. We werken vanuit de bedoeling van de wet, niet vanuit de letter ervan.

Wat gaan we ervoor doen?

We gaan de voorgestelde wijzigingen in het hierboven genoemde wetsvoorstel onderzoeken en indien mogelijk toepassen, voor zover we dat nog niet doen.

Daarnaast onderzoeken we of de toepassing van de Participatiewet ook op andere punten eenvoudiger en klantvriendelijker kan, binnen de kaders van de wet.

We gaan aan de slag met het nieuwe beleidskader Armoede & Schulden waarin we beide problemen integraal aanvielen.

Door meer samenwerking te zoeken met onze ketenpartners, de inbreng van ervaringsdeskundigen op te nemen in onze aanpak en in te zetten op preventie, vroegsignalering en nazorg bij schulden, verwachten we armoede en schulden succesvol terug te dringen.

We brengen onze ondersteuningsregelingen onder de aandacht van inwoners.

Op het gebied van preventie van armoede en schulden blijven we stappen zetten om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan blijven doen. We kijken hierbij allereerst naar onze eigen dienstverlening. In Maashorst hebben we veel regelingen en mogelijkheden voor ondersteuning voor minima. Helaas blijkt keer op keer dat inwoners onze ondersteuning en regelingen niet vinden en onvoldoende benutten. Daarom gaan we onze regelingen beter onder de aandacht van inwoners brengen. Dit doen we onder meer met foldermateriaal, een begrijpelijke sociale kaart, het inzetten van ketenpartners en door onze eigen communicatie aan te laten sluiten op de wereld van de doelgroep.

Voor kinderen en jongeren willen we de financiële zelfredzaamheid vergroten door het aanbieden van financiële educatie.

We intensiveren de inzet van vroegsignalering

We zien dat het vroegsignaleren van schulden werkt. Hierop gaan we verder bouwen door nog meer outreachend en klantgericht te werken. We zetten extra in op huisbezoeken naar aanleiding van een signaal van betalingsachterstanden. Daarbij hebben we meer aandacht voor (extra) kwetsbare doelgroepen als jongeren, zelfstandig ondernemers, alleenstaande ouders en ouderen.

Wat willen we bereiken?

Het aantal inwoners in de gemeente dat te maken heeft met armoede en schulden is met succes teruggedrongen.

Wat gaan we ervoor doen?

Verborgen armoede is (deels) in beeld gekomen en aangepakt

Mensen die uit de schulden zijn geholpen, zijn zodanig zelfredzaam dat we ze niet meer terugzien. Inwoners met een krappere beurs, en met name kinderen, ervaren geen belemmeringen om mee te doen.

6.4 Maatschappelijke en arbeidsparticipatie

Inleiding

Het taakveld Maatschappelijke en Arbeidsparticipatie bestaat uit 2 deeltaakvelden. Het betreft gemeentelijke taken met betrekking tot of op het gebied van:

Wsw en Beschut Werk

Tot dit taakveld behoren voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie, maar niet gericht op doorstromen naar arbeid:

- beschut werken
- bestaande werkverbanden sociale werkvoorziening, bestaande Wsw- en begeleid werken dienstbetrekkingen
- arbeidsmatige dagbesteding.

Arbeidsparticipatie

Hiertoe behoren alle op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen:

- re-integratie-instrumenten
- ondersteuning bij starten van een eigen bedrijf
- bepaalde vormen van tijdelijke loonkostensubsidie (voor zover ingezet als re-integratie-instrument)
- stimuleringsmaatregelen, waaronder de No-riskpolis
- loon-waardebepaling
- voorzieningen ter voorbereiding van een zelfstandig bestaan als startend ondernemer en ter begeleiding van startende ondernemers uit het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz).

Ontwikkelingen

Op de arbeidsmarkt is sprake van een uitzonderlijke krapte. Dit geeft naast vele knelpunten ook kansen voor iedereen, met name voor mensen die een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Het kabinet stelt een kabinetsbrede aanpak van de krapte voor met zes acties en bijbehorende maatregelen:

1. Stimuleren van technologie- en procesinnovatie
2. Inzet op arbeidsaanbod
3. Verbeteren van de match

4. Stimuleren van meer uren werken
5. Inzet op leven lang ontwikkelen
6. Verbeteren aansluiting initieel onderwijs en arbeidsmarkt.

Wij gaan in Maashorst aan de slag met deze zes acties. We nemen maatregelen om krapte op de arbeidsmarkt te bestrijden. Dit doen wij regionaal binnen onze arbeidsmarktregio (Noordoost Brabant Werkt, WSP) en lokaal samen met onderwijs, economie, werkgevers en overige partners (waaronder IBN). Dit vergt nog verdere uitwerking en samenwerking, zowel binnen als buiten onze organisatie.

Toeleiding van onze brede doelgroep in de P-wet naar (reguliere) arbeid is hierbij belangrijk. Dit betekent onder meer dat wij ons bestand gaan analyseren, werkgevers (nog meer) actief gaan benaderen en gaan kijken of onze re-integratie instrumenten nog voldoende aansluiten bij de huidige ontwikkelingen binnen de arbeidsmarkt.

Wat willen we bereiken?

Arbeidsparticipatie

We pakken arbeidsmarktbeleid in de volle breedte op met alle betrokken partijen. Daarbij gaan we uit van duurzame uitstroom van personen met een bijstandsuitkering naar werk. We willen op 1 januari 2026 het aantal mensen dat afhankelijk is van deze uitkering met 25% verminderen ten opzichte van 1 januari 2022.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren Plan van aanpak vermindering bestand P-wet in samenwerking met ketenpartners

We intensiveren de begeleiding van uitkeringsgerechtigden richting werk. Daarnaast proberen we te voorkomen dat mensen een uitkering nodig hebben, door ze vroegtijdig richting werk te geleiden. Dit doen we met verschillende activiteiten, in afstemming en samenwerking met werkgevers en maatschappelijke partners.

Opstellen van arbeidsmarktbeleid op de lange termijn in afstemming met partners binnen en buiten de organisatie op het terrein van economie, ruimte, regio, werkgelegenheid.

We maken beleid over hoe we in onze gemeente de vraag naar arbeid zo goed mogelijk kunnen afstemmen op het aanbod. Hierbij betrekken we de beleidsterreinen economie, onderwijs en ruimtelijke ontwikkeling. Ook stemmen we af op het regionale arbeidsmarktbeleid.

Intensiveren van het Partnership IBN voor wat betreft de samenwerking met IBN en plaatsing van kandidaten.

We onderzoeken samen met IBN verschillende mogelijkheden om meer mensen uit de doelgroep Participatiewet te kunnen plaatsen in een dienstverband bij IBN. We voeren die mogelijkheden uit.

6.5 Maatwerkvoorzieningen WMO

Inleiding

Tot dit taakveld horen materiële voorzieningen en vervoers- en woondiensten voor mensen met fysieke beperkingen, die helpen om zelfstandig te kunnen functioneren (Wmo). De voorzieningen worden verstrekt op basis van een beschikking.

- Wmo Rolstoelen
- Wmo Vervoersvoorzieningen Wmo, waaronder de scootmobiel
- Wmo Vervoersdiensten, waaronder de Regiotaxi
- Wmo Woningaanpassingen
- Wmo Overige maatwerkvoorzieningen
- Wmo Eigen bijdragen
- Parkeerbeleid invaliden, inclusief leges.

Ontwikkelingen

We zetten in op het behouden en/of vergroten van de zelfredzaamheid in de directe woonomgeving en de mate van participatie in de samenleving. Deze ambitie komt onder druk te staan vanwege schaarste bij een aantal maatwerkvoorzieningen. Daarom wordt zoveel mogelijk ingezet op het gebruik van algemene voorzieningen. We werken hierin samen met ketenpartners. We houden oog voor de individuele situatie en zorgen voor maatwerk als dat noodzakelijk is.

Wat willen we bereiken?

Inwoners kunnen zoveel mogelijk en zolang als mogelijk zelfstandig thuis blijven wonen en meedoen in de samenleving.

Er zijn verschillende redenen waarom we dit streven naar zelfstandigheid en thuis wonen ondersteunen. Ten eerste kan het bijdragen aan het welzijn en de kwaliteit van leven van individuele inwoners. Veel mensen voelen zich comfortabeler en gelukkiger in hun eigen vertrouwde omgeving.

Daarnaast kan het bevorderen van zelfstandigheid en thuis wonen de druk op formele zorg verminderen.

Wat gaan we ervoor doen?

We onderzoeken mogelijkheden om het gebruik van individuele maatwerkvoorzieningen te collectivieren en ontwikkelen hiervoor nieuw beleid.

We willen de participatie en zelfredzaamheid van onze inwoners bevorderen. We leggen de focus op eigen kracht, het netwerk en een sterke sociale basis in de wijken en kernen. Naar aanleiding van het beleidsplan Wmo gaan we in 2024 onderzoeken welke (algemene) voorzieningen we in de wijk beschikbaar kunnen maken en we gaan doorlopend stimuleren deze voorzieningen te gebruiken.

We evalueren de pilot scootmobielpool

In 2024 evalueren we de pilot scootmobielpool en bepalen we hoe we hier een vervolg aan geven.

We maken jaarlijks prestatieafspraken met de woningcorporaties.

We maken op jaarbasis prestatieafspraken met woningcorporaties Area en Mooiland . Daarnaast is er doorlopend afstemming vanuit een gezamenlijke werkgroep. Vanuit "Wonen en Zorg" gaat het onder meer om afspraken over het aantal woningen dat aan specifieke doelgroepen beschikbaar gesteld moet worden en om afspraken rondom eventuele woningaanpassingen. In 2024 is de woonzorgvisie een belangrijke bron van input voor de nieuwe prestatieafspraken.

We ontwikkelen een urgentieverordening om bij woningtoewijzing voorrang te geven aan specifieke doelgroepen.

De Wet versterking regie volkshuisvesting verplicht gemeenten per 1 januari 2025 tot een Huisvestingsverordening voor het onderdeel 'urgenties'. Het gaat om urgenties voor onder andere mantelzorgverleners/-ontvangers, mensen met een ernstige en chronische medische achtergrond, dak- en thuislozen, mensen uit maatschappelijke opvang, uit beschermd wonen, uit de GGZ, uit jeugdhulp, uit detentie, of uitstap uit prostitutie. In 2024 wordt de verordening opgesteld en door de gemeenteraad vastgesteld. In de verordening worden regels vastgelegd over de toewijzing van huurwoningen en over het bepalen van de urgentievolgorde voor woningzoekenden.

6.6 Maatwerkdienstverlening WMO

Inleiding

Het taakveld maatwerkdienstverlening Wmo bestaat uit 2 deeltaakvelden met gemeentelijke taken met betrekking tot of op gebied van:

Maatwerkdienstverlening Wmo

Hiertoe behoort dienstverlening aan individuele cliënten met een beperking (fysiek/psychisch), die zelfstandig wonen en (eventueel op basis van een toekenningsbeschikking) ondersteuning nodig hebben in de vorm van:

- Wmo Hulp bij het Huishouden
- Wmo Begeleiding en Persoonlijke Verzorging
- Wmo Dagbesteding, waaronder de inloof functie GGZ
- Wmo Overige Maatwerkarrangementen.

Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang Wmo

Hierbij gaat het om alle opvang en beschermd wonen voorzieningen, met inbegrip van eventuele maatwerkdienstverlening en maatwerkvoorzieningen voor personen die in de opvangvoorzieningen verblijven:

- Wmo Beschermd Wonen
- Wmo Maatschappelijke- en Vrouwenopvang.

Ontwikkelingen

We zien dat steeds meer inwoners gebruik maken van gespecialiseerde hulp en ondersteuning. Ook groeit de groep steeds ouder wordende inwoners. De vergrijzing speelt een grote rol in het gebruik van maatwerkvoorzieningen. Samen met een krapte op de arbeidsmarkt legt dit druk op de beschikbaarheid van Wmo-ondersteuning.

Gespecialiseerde hulp en ondersteuning die wordt geboden is gericht op herstel, ontwikkeling, stabilisering of begeleiding. De hulp en ondersteuning is altijd maatwerk. We voeren regie en zijn betrokken bij de inwoner. Er worden realistische doelen gesteld. We zijn ons daarbij bewust van de kosten, goed is goed genoeg. Dit betekent dat we vooral kijken wat de inwoner nodig heeft om zo zelfredzaam mogelijk te zijn.

De transitie en transformatie van Wmo Beschermd Wonen vindt de komende jaren plaats. Dit betekent dat inwoners met een psychische kwetsbaarheid zo veel mogelijk thuis in hun eigen gemeente wonen. Zij zijn hierbij zoveel mogelijk zelfredzaam en participeren naar vermogen. De zorg en ondersteuning die iemand nodig heeft, wordt in samenhang geboden en is ondersteunend aan herstel. Wanneer een inwoner (tijdelijk) niet zelfstandig kan wonen of het niet lukt om op eigen kracht te zorgen voor een dak boven het hoofd, zijn er voldoende passende (tijdelijke) opvangvarianten beschikbaar. De invulling wordt beschreven in de Lokale Ontwikkelagenda Opvang, ondersteuning en zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid.

Wat willen we bereiken?

We beschikken over een passend aanbod voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid.

Met de transformatie van Beschermd Wonen worden wij verantwoordelijk voor een nieuwe doelgroep: inwoners met een psychische kwetsbaarheid blijven zo veel mogelijk thuis in hun eigen gemeente wonen. We zorgen lokaal voor een passend ondersteuningsaanbod zodat we die nieuwe doelgroep passende ondersteuning kunnen bieden.

Wat gaan we ervoor doen?

We geven uitvoering aan de lokale ontwikkelagenda 'Opvang, ondersteuning en zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid'.

De lokale ontwikkelagenda 'Opvang, ondersteuning en zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid' (vastgesteld op 22 september 2022) beschrijft de lokale acties in het kader van de doordecentralisatie van beschermd wonen en de aanpak in het terugdringen van dak- en thuisloosheid. De lokale ontwikkelagenda loopt van 2022 tot en met 2024. In 2024 wordt het huidige aanbod geëvalueerd (de inloop bij de buurthuizen, het zelfregie- en herstelcentrum Gewoon herstel en de specialistische inloopfunctie GGZ). We onderzoeken onder meer waar eventueel sprake is van een hiaat of overlap. Op basis van de evaluatie worden de diverse voorzieningen doorontwikkeld/geborgd.

We ontwikkelen het nieuwe lokale Wmo-product "Beschermd Thuis".

We ontwikkelen in 2024 een nieuw lokaal product 'Beschermd Thuis', een belangrijke toevoeging aan het palet 'Individuele ondersteuning' (oplevering in Q4 2024). Qua zorgzwaarte valt het tussen beschermd wonen en het huidige product 'Individuele ondersteuning extra'. In 2025 volgt de implementatie van dit product.

Wat willen we bereiken?

We houden de Wmo beheersbaar.

Voor de beschikbaarheid van Wmo-ondersteuning zijn voldoende professionals nodig. De personeelstekorten binnen de zorg zijn groot. Samen met de toenemende vergrijzing is het een belangrijk risico voor de (blijvende) beschikbaarheid van voldoende Wmo-ondersteuning. Daarnaast zijn er inwoners die willen en/of kunnen werken, maar nog geen baan hebben.

Wat gaan we ervoor doen?

We onderzoeken mogelijkheden om inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt toe te leiden naar een baan in de zorg en nemen daarop actie.

Samen met ketenpartners onderzoeken we de mogelijkheden om personeelstekorten te verminderen en zetten we met dit doel gerichte acties in. We kijken bijvoorbeeld naar de inzet van studenten en het aantrekken van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt (eventueel met begeleiding).

Wat willen we bereiken?

We willen de participatie en zelfredzaamheid van onze inwoners bevorderen.

We leggen de focus op eigen kracht, het netwerk en een sterke sociale basis in de wijken en kernen. We streven er naar om 80% van alle hulpvragen hier op te lossen. Inwoners die tijdelijk of permanent gespecialiseerde ondersteuning nodig hebben, krijgen die op basis van een indicatie die door de gemeentelijke toegang wordt afgegeven.

Wat gaan we ervoor doen?

We stimuleren het gebruik van (algemene) voorzieningen in de directe omgeving van de inwoner, bijvoorbeeld dagbesteding of huishoudelijke hulp, en ontwikkelen hiervoor nieuw beleid.

We willen de participatie en zelfredzaamheid van onze inwoners vergroten. We leggen de focus op eigen kracht, het netwerk en een sterke sociale basis in de wijk. We ondersteunen onze inwoners zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. We stellen in 2024 het beleidsplan Wmo vast waarin staat beschreven welke (algemene) voorzieningen we in de wijk beschikbaar willen en kunnen maken en we gaan vervolgens doorlopend stimuleren deze voorzieningen te gebruiken. Doel is dat inwoners op een laagdrempelige manier op eigen kracht ondersteuning zoeken voor hun hulpvraag. Ook kunnen hierdoor specialistische ondersteuningsvragen eerder afgeschaald worden.

6.7 Maatwerkdienstverlening Jeugdhulp

Inleiding

Het taakveld maatwerkdienstverlening Jeugdhulp bestaat uit 4 deeltaakvelden met gemeentelijke taken op het gebied van:

Jeugdhulp zonder verblijf

Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. De jongere verblijft thuis in het eigen gezin.

- Jeugdhulp Begeleiding
- Jeugdhulp Behandeling
- Jeugdhulp Dagbesteding
- Jeugdhulp zonder Verblijf Overig.

Jeugdhulp met verblijf

Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. De jongere verblijft formeel niet thuis in het eigen gezin. Dit betekent dat het hier alleen om de verblijfsvormen gaat waarbij er sprake is van een overnachting. Ook verblijf in logeerhuizen,

alleen tijdens weekenden of juist door de week, vallen onder jeugdhulp met verblijf.

- Jeugdhulp Pleegzorg
- Jeugdhulp Gezinsgericht
- Jeugdhulp met Verblijf Overig.

Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ

Dit betreft jeugdhulp die vanwege een crisissituatie verleend wordt thuis of bij een aanbieder, alle jeugdhulp die valt onder het Landelijk Transitiearrangement (LTA), en GGZ-handeling.

- Jeugdhulp Behandeling GGZ zonder Verblijf
- Jeugdhulp Crisis/LTA/GGZ-verblijf
- Jeugdhulp Gesloten Plaatsing.

Jeugdbescherming en Jeugdreclassering

Hiertoe behoren maatregelen gericht op de opvang en het verbeteren van de veiligheid van kinderen en jeugdigen.

- Jeugdbescherming
- Jeugdreclassering.

Ontwikkelingen

In de periode 2023 – 2028 wordt uitvoering gegeven aan de Landelijke Hervormingsagenda Jeugd. De Hervormingsagenda heeft als doel: verbeteren van kwaliteit en passende zorg voor kinderen en gezinnen en op lange termijn betaalbaar houden van het stelsel. Dit heeft onder andere gevolgen voor de reikwijdte en de omvang van de Jeugdwet. De hoofdlijnen zijn vastgesteld door het rijk en worden nu landelijk verder uitgewerkt.

Voor het jeugddomein is grip krijgen op de stijgende uitgaven van gespecialiseerde jeugdhulp namelijk belangrijk. Wij gaan daarom extra investeren in preventie en vroegsignalering om de zelfredzaamheid van onze inwoners en de samenleving te behouden en te voorkomen dat inwoners professionele ondersteuning nodig hebben of krijgen.

Opvoeden en opgroeien is niet altijd even makkelijk. Uitdagingen die horen bij het gewone opvoeden en opgroeien kunnen in de meeste gevallen opgevangen worden door de eigen draagkracht (normaliseren), het netwerk en een sterke sociale basis. Hierbij is het niet altijd nodig om gespecialiseerde hulp of ondersteuning in te zetten. In het taakveld 'toegang' is dit nader uitgewerkt.

Wat willen we bereiken?

In de gemeente Maashorst groeien kinderen en jongeren gezond, veilig en kansrijk op.

Dat doen ze thuis, bij hun eigen ouders, waarbij zij zich ontwikkelen tot veerkrachtige (jong)volwassen die naar vermogen actief meedoen in de samenleving. Ouders zijn daarvoor primair verantwoordelijk. Het kan zijn dat de ontwikkeling van een jeugdige hapert of zelfs vastloopt en in het voorliggend veld niet opgelost kan worden. De toegang beoordeelt samen met ouders en jeugdige of gespecialiseerde jeugdhulp noodzakelijk is en geeft zo nodig een beschikking af.

Wat gaan we ervoor doen?

Sluitende aanpak Jeugdhulpverlening

Wij zorgen voor passende jeugdhulp voor de meest kwetsbare jeugdigen en hun gezin. Jeugdhulp die past bij de zwaarte en aard van de problematiek en die zo dichtbij mogelijk wordt ingezet. We sluiten aan bij het onderwijs door het inzetten van een aansluitfunctionarissen. We werken in de driehoek van jeugdige/gezin, jeugdprofessional en jeugdhulpaanbieder en kijken daarbij welke hulp het best past en in welke omvang.

De samenwerking rond veiligheid van jeugdigen krijgt extra aandacht en wijzigingen in de jeugdbescherming. We blijven werken aan verbeteringen in het aanbod van jeugdhulp onder meer door te sturen op meer gezinsgerichte hulpverlening, meer ambulante hulp in de omgeving van de jeugdige en een betere ondersteuning van jongeren bij de stap naar zelfstandigheid als ze 18jaar worden.

Belangrijke uitgangspunten zijn beschikbaarheid en continuïteit van hulp. Dit staat onder druk, mede door de krappe arbeidsmarkt. We zoeken met zorgaanbieders naar oplossingen hiervoor. Tegelijk blijven we sturen op kostenbeheersing. Specialistische jeugdhulp is een schaars goed en moet beschikbaar zijn voor de jeugdigen die dit het hardst nodig hebben. Het is daarom belangrijk dat we hulpvragen zo vroeg mogelijk signaleren en problemen zo klein mogelijk houden. Ook zetten we in op normaliseren. We investeren in preventie. We versterken de (gemeentelijke) toegang en verbinden deze met partners uit de jeugdketen, zoals het voorliggend veld, voorschoolse voorzieningen en onderwijs. Daarnaast zetten we in op praktijkondersteuner huisartsenzorg voor de geestelijke gezondheidszorg (POH GGZ) Jeugd om verwijzingen vanuit huisartsen te stroomlijnen. Dit past in de landelijke hervormingsagenda jeugd.

Deelname Regionale Werkgroep Veilig in Afhankelijkheidsrelaties.

In de regio Brabant Noordoost heeft de werkgroep Veilig in afhankelijkheidsrelaties de opdracht om de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling regionaal, integraal en meerjarig te organiseren en coördineren. Dit is een samenwerking met de tien gemeenten en de partnerorganisaties in de regio. De werkgroep is verantwoordelijk voor integrale beleidsontwikkeling, realisatie en monitoring in de integrale aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Hiermee wordt regionaal een vervolg gegeven aan het landelijk programma Geweld hoort nergens thuis.

Ontwikkelen van een preventief jeugdbeleid op basis van de hervormingsagenda jeugd

In 2024 ontwikkelen we een preventief jeugdbeleid op basis van de Hervormingsagenda jeugd.

In de regio maken wij een nieuw Regionaal Beleidskader Jeugdhulp en Uitvoeringsplan Jeugdhulp.

In 2024 wordt er een regionaal beleidskader jeugdhulp en een uitvoeringsplan jeugdhulp opgesteld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting na wijziging 2023 BJ 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	11.213	18.737	10.530	9.937	9.883	9.879
6.2 Toegang en Eerstelijnsvoorzieningen	3.825	4.575	4.531	4.531	4.561	4.561
6.3 Inkomensregeling (incl. Armoedebeleid en Schuldhulpverlening)	20.390	19.794	17.588	17.588	17.588	17.588
6.4 Maatschappelijke en Arbeidsparticipatie	12.722	11.344	11.134	10.870	10.513	9.914
6.5 Maatwerkvoorzieningen WMO	1.765	2.347	2.228	2.228	2.228	2.228
6.6 Maatwerkdienstverlening Wmo	11.984	15.885	17.109	16.249	16.249	16.249
6.7 Maatwerkdienstverlening Jeugdhulp	15.449	16.933	17.704	16.202	16.202	16.202
Totaal Lasten	77.348	89.615	80.825	77.606	77.225	76.621
Baten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	7.179	7.688	1.513	1.595	1.594	1.594
6.3 Inkomensregeling (incl. Armoedebeleid en Schuldhulpverlening)	15.576	15.385	15.085	15.085	15.085	15.085
6.4 Maatschappelijke en Arbeidsparticipatie	-15	0	0	0	0	0
6.5 Maatwerkvoorzieningen WMO	30	25	38	38	38	38
6.6 Maatwerkdienstverlening Wmo	1.106	1.134	1.983	1.983	1.983	1.983
Totaal Baten	23.875	24.232	18.620	18.701	18.701	18.700
Geraamd resultaat exclusief mutaties reserves	53.473	65.383	62.205	58.905	58.524	57.921
Stortingen in reserves	2.137	602	818	818	818	818
Onttrekkingen uit de reserves	1.564	4.508	887	20	20	20
Totaal mutaties reserves	573	-3.905	-69	798	798	798
Geraamd resultaat inclusief mutaties reserves	54.045	61.478	62.137	59.703	59.323	58.719

Programma 7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Inleiding

Het doel van Volksgezondheid is het bevorderen van de algehele gezondheid en het welzijn van de mensen die in ons land wonen. We streven naar "Positieve Gezondheid", waarbij mensen zelf in staat zijn om met de uitdagingen op fysiek, emotioneel en sociaal gebied om te gaan en zoveel mogelijk controle over hun eigen leven te hebben. Preventieve maatregelen op het gebied van volksgezondheid zijn voornamelijk gericht op de kwaliteit van de dagelijkse leefomgeving. Deze leefomgeving bestaat uit onder andere school, werk, vrije tijd en de bereikbaarheid van deze plaatsen. Naarmate iemand meer beperkingen heeft, neemt over het algemeen de bereikbaarheid af. Het is daarom belangrijk om de leefomgeving zo in te richten dat het bijdraagt aan de gezondheid van de bewoners, omdat de wereld voor hen steeds kleiner wordt.

7.1 Volksgezondheid

Inleiding

Tot dit taakveld behoren maatregelen ter bescherming van de gezondheid van de bevolking als geheel, van specifieke risicogroepen, van jeugd en van ouderen:

- het monitoren van de gezondheidssituatie
- uitvoering van preventieprogramma's, het vroegtijdige signaleren van specifieke stoornissen en gezondheidsbedreigende factoren
- uitvoering van programma's voor gezondheidsbevordering en maatregelen tegen bedreigingen van de gezondheid
- bestrijding van infectieziekten en aanbieden van vaccinaties
- het geven van voorlichting, advies en begeleiding
- het geven van prenatale voorlichting aan aanstaande ouders
- het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen
- het bevorderen van medisch milieukundige zorg
- het bevorderen van technische hygiëne zorg
- het bevorderen van psychosociale hulp bij rampen en ambulance
- het laten uitvoeren van het basistakenpakket jeugdgezondheidszorg.

Ontwikkelingen

Ruimte en gezondheid zijn historisch met elkaar verbonden. Voorheen ging het meer om het bestrijden van infectieziekten en bevorderen van hygiëne. Tegenwoordig ligt het accent op het stimuleren van gezond gedrag via onder meer de ruimtelijke inrichting; een goed ingerichte leefomgeving kan ziektelast beperken.

We willen gezonde en vitale inwoners omdat een slechte of minder goede gezondheid negatieve gevolgen heeft voor onze inwoners en hun netwerk. Het heeft effect op de ontwikkeling, de zelfredzaamheid, (arbeids-)participatie en het algemeen welbevinden van onze inwoners. Dit vermindert de kansen voor de toekomst. Vitale en gezonde inwoners kunnen meedoen, zijn zelfredzaam en doen minder vaak een beroep op professionals voor zorg en ondersteuning. Samen met onze ketenpartners en in het bijzonder de GGD zetten we in op een gezonde leefstijl. Het bevorderen van gezondheid staat in al ons handelen voorop. Daarbij hebben we aandacht voor sociaaleconomische gezondheidsverschillen en richten we ons op de kwetsbaren in onze samenleving. Dit betekent een brede aanpak van onder meer bewegen en gezond

gewicht, mentale weerbaarheid en aandacht voor middelengebruik (roken, alcohol- en drugsgebruik) en gok- en gameverslavingen. We werken wijkgericht, in de directe omgeving van de inwoners. We leggen de verbinding tussen medisch en sociaal domein en werken samen aan maatschappelijke opgaven.

Wat willen we bereiken?

Positieve gezondheid

Positieve gezondheid is een benadering die niet ziekte, maar een betekenisvol leven van mensen centraal stelt. De nadruk ligt op de veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mens en niet op de beperkingen of ziekte zelf. Bij positieve gezondheid hoort het kunnen omgaan met de veranderingen in het leven.

Die veranderingen kunnen op alle terreinen liggen: verhuizing, ander werk, trouwen en een overlijden zijn allemaal voorbeelden van ingrijpende gebeurtenissen in het dagelijks leven. Mensen zijn in beginsel zelf verantwoordelijk voor het kunnen omgaan met life-events. Een gezonde leefstijl is de basis: gezond eten, goed voor jezelf zorgen, voldoende slapen, voldoende bewegen, sociale contacten onderhouden en naar school en werk gaan.

Maar niet iedereen leeft in de omstandigheden om zelf gezonde keuzes te maken. Niet iedereen is bij machte om dagelijkse verleidingen te weerstaan. Daarom staat bevordering van gezondheid in al ons handelen voorop.

Deze aanpak is daarom zowel gericht op het individu (kennis, vaardigheden en gedrag) als op de brede omgeving (veilige en groene omgeving, steun en samenhang in de buurt en samenwerking tussen zorg en welzijn).

Ook ligt onze focus op gezond werkgeverschap, waarin we zorgen voor een goede aansluiting op economische ontwikkelingen en het beschikbare arbeidspotentieel.

Wat gaan we ervoor doen?

We gaan goede gezondheidspreventieprogramma's ontwikkelen.

In tweede kwartaal 2024 stellen we een nieuw gezondheidsbeleid vast in de gemeenteraad. Na vaststelling worden de actiepunten uit het gezondheidsbeleid uitgevoerd.

We realiseren optimale dekking van AED's.

Het huidige beleid en bijbehorende subsidieregeling voor automatische externe defibrillatoren (AED's) worden herzien in overleg met de vrijwilligers die op dit gebied actief zijn. Het beleid gaat in de eerste helft van 2024 naar de gemeenteraad voor besluitvorming.

We werken samen met gezondheidsinstanties.

Voor gezondheid gaan we samenwerken binnen de wettelijk verplichte regio van het Zorgkantoor Coöperatie VGZ dat bestaat uit RNOB + Maasdriel en Zaltbommel. Dit staat bekend als het IZA-traject: Integraal Zorgakkoord. Dit IZA-traject moet samenwerking tussen medisch

domein en gemeentelijk werkveld versterken.

De lokale vertaling wordt meegenomen in de uitvoering van het plan van aanpak op het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

7.2 Riolering

Inleiding

Uit het oogpunt van volksgezondheid en veiligheid zorgen wij voor de afvoer van stedelijk afvalwater en afvloeiend hemelwater en voor het grondwater. Als gemeente zijn wij verantwoordelijk voor:

- inzameling en transport van huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater
- inzameling, transport en verwerking van hemelwater
- voorkomen van grondwaterproblemen, onder meer door afvoer van overtollig grondwater
- bestrijding van verontreiniging van oppervlaktewater
- de baten van riool- en waterzorgheffing voor niet-woningen en voor woningen
- de kosten en invordering van de riool- en waterzorgheffing.

In het Programma Omgevingswet Water & Riolering (POW&R) staat omschreven hoe we invulling geven aan de plicht die we hebben voor het zorgen voor het riool en de taken voor water.

Ontwikkelingen

Het klimaat verandert. Met als gevolg meer hitte, droogte en wateroverlast. In 2020 hebben we gekeken op welke plekken onze (woon)omgeving kwetsbaar is voor extreem weer. De uitkomsten gebruiken we bij overleggen met de omgeving en belanghebbenden, in onze gemeente en in de regio. De klimaatmonitor as50+ is daarbij een hulpmiddel om de kwetsbare plekken in kaart te brengen.

Wat willen we bereiken?

We kijken samen waar het nodig is maatregelen te treffen in het buitengebied

In het buitengebied ligt een ander soort riool dan in de gebouwde omgeving. Het vuile water wordt hier via pompen naar het riool in centrum geduwd. Er is in deze buizen geen ruimte om ook regenwater te verpompen. Daarom is het verboden regenwater aan te sluiten op dit riool. We weten door onderzoek in welke gebieden er nog verboden regenwater aansluitingen zitten. Deze verbindingen willen we afsluiten.

Wat gaan we ervoor doen?

Waar in het buitengebied nog regenwateraansluitingen zijn op het riool, gaan we op bezoek.

We gaan het gesprek aan met de bewoners en leggen uit waarom het belangrijk is het regenwater op eigen grond op te vangen. Als de verbinding van het regenwater niet wordt afgesloten, kan een boete worden opgelegd.

Rioolheffing anders berekenen

Water wordt steeds kostbaarder. Verspilling willen we zo veel mogelijk tegengaan. We willen dat inwoners bewuster omgaan met hun watergebruik. Met een eerlijke toedeling naar waterverbruik en maatregelen voor opvang van hemelwater.

We gaan in 2024 de rioolheffing op een andere manier berekenen. Daardoor gaan veel inwoners vanaf 1 januari 2024 een ander bedrag betalen voor de riool- en waterzorgheffing. Een gedeelte van het bedrag wordt berekend aan de hand van de hoeveelheid leidingwater die wordt gebruikt, het andere deel bestaat uit een vast bedrag voor het eigendom van een woning of pand. Sommige inwoners gaan hierdoor een hoger bedrag betalen. Voor anderen verandert er nauwelijks iets, of zij gaan een lager bedrag aan heffing betalen.

Wat willen we bereiken?

We kijken samen waar het nodig is maatregelen te treffen in het stedelijk gebied

We kijken samen waar het nodig is om maatregelen te treffen. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat maatregelen nut hebben en betaalbaar zijn. Het belangrijkste punt in hoe we omgaan met regenwater (hemelwaterbeleid), is dat we 'water neutraal' ontwikkelen. Dit betekent dat er voor elke extra vierkante meter aan daken, tegels en inritten (verhard oppervlak) berging moet worden aangelegd. De berging moet minimaal 60 mm water (60 liter) per vierkante meter verhard oppervlak aan inhoud hebben.

Vanuit deze berging moet het water in de bodem weg kunnen zakken.

Het regenwater niet meer direct naar het riool te laten stromen werkt goed om de gevolgen van klimaatverandering te verminderen. We bedoelen hier de regen die op onze daken en inritten valt, maar ook op de wegen en voetpaden. We leggen projecten aan om het regenwater verzamelen, te bergen en in de bodem te laten zakken. Of als dit niet snel genoeg lukt, dit water naar een plek te laten stromen waar het geen overlast geeft.

Wat gaan we ervoor doen?

Maatregelen vallen samen met andere werkzaamheden in een straat of wijk. Zo is al het werk in één keer klaar.

In 2023 zijn bij rioolprojecten al nieuwe technieken gebruikt. Een project is duurzaam uitgevoerd door alleen elektrische machines te gebruiken. Bij twee andere projecten is geen tweede rioolbuis speciaal voor het regenwater gelegd, maar stroomt het water naar de fundering onder de weg. Het water kan vanuit deze laag de bodem in zakken. We controleren hoe het systeem werkt en blijft werken in de komende jaren. Deze techniek is een goede oplossing om de gevolgen van hevige neerslag te verminderen en de kosten beperkt houden.

7.3 Afval

Inleiding

Het inzamelen en laten verwerken en of recyclen van huishoudelijk afval is onderdeel van onze dienstverlening. We heffen voor deze dienstverlening de afvalstoffenheffing.

Ontwikkelingen

De wereld is in beweging. De wereldbevolking neemt toe en ook onze welvaart groeit. Voor onze materiële behoeften en de technologische ontwikkelingen doen we een steeds groter beroep op grondstoffen en materialen. Dat beroep is veel groter dan de planeet bieden kan. Het laat onze kwetsbaarheid en afhankelijkheid zien. We zijn bovendien ook vaak afhankelijk van grondstoffen uit andere landen en dat maakt ons extra kwetsbaar. Het dwingt ons tot actie. We moeten slimmer en efficiënter omgaan met grondstoffen en materialen. Het omschakelen naar een circulaire economie, waarbij sprake is van volledig hergebruik, helpt hierbij.

Daarom werkt de Rijksoverheid samen met het bedrijfsleven en kennisinstituten om zuiniger en slimmer met grondstoffen om te gaan. Het doel: Nederland is volledig circulair in 2050.

Dat kan, door bijvoorbeeld producten beter te ontwerpen en produceren, ze als overheid of consument niet meer te kopen, ze te delen, ze langer en intensiever te gebruiken bijvoorbeeld door reparatie. Of de grondstoffen van de producten te recyclen en niet-hernieuwbare grondstoffen of grondstoffen met een grote milieudruk te vervangen door hernieuwbare grondstoffen, secundaire grondstoffen of andere primaire meer algemeen beschikbare grondstoffen met minder milieudruk.

Sinds 2019 wordt jaarlijks het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie gepubliceerd, waarin wordt aangegeven welke acties worden uitgevoerd om de transitie naar een circulaire economie te realiseren.

Voor de gemeenten betekent dit meer, maar ook beter (kwalitatief) scheiden van huishoudelijk afval, zelf ook toepassen van secundaire grondstoffen en voorkomen van afval. Zo kunnen wij als gemeente een bijdrage leveren aan de gewenste transitie richting een circulaire economie.

Wat willen we bereiken?

We willen onze afvalinzameling uniformiseren en dat er meer afval wordt gescheiden en voor recycling beschikbaar komt.

Belangrijk is dat de gescheiden grondstoffen van voldoende kwaliteit zijn om gerecycled te kunnen worden. In 2028 willen we de hoeveelheid restafval per inwoner verminderd hebben van 158 tot 80 kilo – een eerste stap richting een circulaire economie in 2050.

Wat gaan we ervoor doen?

Na de aanbesteding voor de luierinzameling en beheer milieustraat kunnen ook de inwoners van Reek, Schaijk en Zeeland in 2024 hun luiers en incontinentiemateriaal in hun kernen scheiden en naar de milieustraat Maashorst in Uden brengen.

We bereiden de uniformering van de huis-aan-huis inzameling per 2025 voor. Dit doen we door in 2024 nieuwe inzamel- en containercontracten aan te gaan. Ook bereiden we een communicatiecampagne voor. In de loop van 2024 start dit, zodat per 1 januari 2025 de inzameling overal in de gemeente gelijk is.

We evalueren de papier-, textiel- en snoeihoutinzameling, en de inzameling bij de huidige hoogbouw. Daarover nemen we vervolgens besluiten.

Aanvullend ontwikkelen we in 2024 een stimuleringsprogramma om op een positieve manier het scheiden en verminderen van afval verder te verbeteren. Onderdelen van dit programma zijn:

- een onderzoek over hoe (bijvoorbeeld mobiele milieustraat) we inwoners op een positieve manier kunnen stimuleren en belonen om grofvuil te scheiden
- activiteiten zoals gastlessen op scholen en faciliteren van inwoners bij het opruimen van zwerfafval, om zwerfafval te voorkomen en verminderen
- we doen een haalbaarheidsonderzoek naar een circulair ambachtscentrum in Maashorst. In 2026 evalueren we de afvalinzameling en toetsen die op de gestelde doelen.

7.4 Milieubeheer

Inleiding

Tot onze gemeentelijke taken ter bescherming van het milieu en het realiseren van een duurzame leefomgeving behoren onder meer:

- (kwalitatieve) bescherming en sanering van de bodem
- bescherming van de atmosfeer
- beheersing van geluidhinder
- bescherming tegen straling
- verplaatsing van milieuhinderlijke bedrijven
- ongediertebestrijding
- Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)
- treffen van maatregelen om de effecten van klimaatverandering te beperken

(klimaatadaptatie)

- werken volgens de principes van de circulaire economie
- uitvoering schone lucht akkoord
- regie voeren op de uitvoering van de energietransitie.

We houden toezicht op bedrijfsactiviteiten en zorgen voor de inzameling van afval en afvalwater. Ook bij ruimtelijke ontwikkelingen krijgt milieu veel aandacht, bijvoorbeeld op het gebied van (geluid, luchtkwaliteit, volksgezondheid in relatie tot veehouderijen, bodemkwaliteit, externe veiligheid (bv. transport en opslag gevaarlijke stoffen, straling door hoogspanningsmasten).

Ontwikkelingen

Transitie van het landelijk gebied

Gezondheid is een belangrijk thema in onze leefomgeving. Dit komt terug in de transitie van de landbouw, maar ook de omgevingsvisie. In deze visie zijn bodem en water leidende principes bij het vormgeven van ruimtelijke ontwikkelingen. Gerelateerd aan gezondheid zijn geluid en geluidbeleving belangrijke onderwerpen. Dit is bijvoorbeeld aan de orde langs autowegen, maar ook bij de vliegbewegingen rondom vliegbasis Volkel.

Omdat het stikstofvraagstuk te groot is om als gemeente zelfstandig op te pakken, trekken we hierbij op met de regio, de provincie en het Rijk. We proberen daarbij optimaal gebruik te maken van de (financiële) mogelijkheden die worden geboden. Zelf zorgen we ervoor dat het schonelucht-akkoord een vast onderdeel is van al onze beleidskeuzes.

Het is verder een gemeentelijke taak om te zorgen voor de opvang van zwerfdieren en bestrijding van ongedierte. Hierover hebben we afspraken gemaakt met partijen die hierin voorzien.

Voorlopen in duurzaamheid

De internationale Sustainable Development Goals (SDGs) ofwel duurzaamheidsdoelen en het Nationaal Klimaatakkoord vormen minimaal de uitgangspunten voor het nieuwe duurzaamheidsprogramma van de gemeente Maashorst. Daarmee geven we een nieuwe, bredere invulling aan de duurzaamheidsagenda's. De SDGs vormen in de opzet en de monitoring het vertrekpunt. Naast Energie en Warmte focussen we op thema's als klimaatadaptatie, biodiversiteit, grondstoffen en materialen.

Woningen, bedrijven en vervoer moeten van een andere vorm van energie worden voorzien en we moeten veel van de energie zelf binnen onze gemeentegrenzen gaan produceren. Een grote opgave die gecombineerd moet worden met andere grote opgaven, zoals de adaptatie aan een ander klimaat, de transitie van het landelijk gebied, de herstructurering van woonwijken en bedrijfsterreinen en het versterken van de biodiversiteit. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is dat we inwoners bij deze veranderingen betrekken en samen vorm en invulling aan deze opgaven geven.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) wordt steeds belangrijker voor bedrijven, omdat opdrachtgevers hier steeds hogere eisen aan stellen. Ook Maashorst wil hieraan invulling geven en een goed voorbeeld zijn. Doordat de gevolgen van klimaatverandering een steeds grotere invloed krijgen op het dagelijks leven, treffen we maatregelen om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken.

De invoering van de Omgevingswet in 2023 heeft een grote impact op de werkwijze, omdat alle nu nog separate milieuwetgeving daar één plek krijgt. In de Omgevingswet krijgen 'volksgezondheid' 'klimaat' en 'milieu' een prominentere rol bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Wat willen we bereiken?

Transitie van het landelijk gebied

We zoeken naar een nieuwe balans tussen wonen, werken en recreëren in het buitengebied. Daarbij staat de kwaliteit van de fysieke leefomgeving (leefbaarheid en gezondheid) voorop. Wij zien de transformatie van het landelijk gebied alleen slagen in verbinding en samenspel tussen de bewoners en gebruikers. We willen -in samenwerking met partners- goede gesprekken over de stikstofproblematiek faciliteren en waar nodig initiëren met het gebied en de sector. We willen oplossingen realiseren voor de knelpunten rond ammoniak, stank en gezondheid van

mens en dier en richten ons als eerste op de voormalige Landbouw Ontwikkel Gebied (LOG)-gebieden Graspeel en Odiliapeel.

Wat gaan we ervoor doen?

We zorgen voor een beleidsprogramma Landelijk Gebied

In 2023 is een strategisch adviseur/transitiemanager landelijk gebied geworven. We gaan in 2024 aan de slag met een Beleidsprogramma Transitie Landelijk Gebied, in lijn met het regionaal Ruimtelijk Voorstel. De gevraagde budgetten zijn in de begroting opgenomen en worden onder meer ingezet voor de verbetering van de uitvoeringsorganisatie op het thema transitie Landelijk gebied.

We putten uit twee pilots voor meting en streefwaardebepaling van milieubelasting (geur en ammoniak). Daarbij benutten we de kennis uit de regio.

Er heeft een mobiel meetstation in de Graspeel gestaan. Voor de tweede pilot zijn geen concrete locaties voorzien in 2024. Maar binnen de zandprovincies loopt een "versnellingsagenda voor Innovaties voor een Duurzame Veehouderij: Mest, Stallen en Emissies". Dit wordt ingezet om projecten in gezamenlijkheid tussen ondernemers, overheid en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) op te pakken.

Voor nieuwe gewenste ontwikkelingen gaan we pilots draaien. We zorgen voor extra ondersteuning en kennisdeling om te bekijken wat nodig is om tot vergunningverlening over te kunnen gaan.

Op basis van deze cases stellen we factsheets op die gebruikt kunnen worden om innovaties toe te gaan passen.

De innovaties zijn onderverdeeld in een aantal hoofdsegmenten:

- Innovatieve stalsystemen en managementmaatregelen
- Integrale aanpak monovergisting en mestverwaarding
- Bemesten in Balans.

We blijven hier als gemeente goed bij aangehaakt. Want voor de gemeente Maashorst kunnen de pilots en de uiteindelijke factsheets een bijdragen leveren aan de transitie landbouw in onze gemeente.

Voor Agroproeftuin de Peel is met name het laatste onderdeel interessant om te onderzoeken of bewerkte mest een positieve bijdragen kan leveren aan kringlooplandbouw.

We blijven aangehaakt bij de landelijke, provinciale en regionale stikstofaanpak.

Omdat het stikstofvraagstuk te groot is om als gemeente zelfstandig op te pakken, trekken we hierbij op met de regio, de provincie en het Rijk. We maken daarbij gebruik van gezamenlijke processen zoals NOVEX de Peel en het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en de financiële mogelijkheden die daaruit voortkomen.

We blijven in gesprek met belanghebbenden over stikstof e.d.

We maken gebruik van gezamenlijke processen zoals NOVEX de Peel en het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en de financiële mogelijkheden die daaruit voorkomen. En we zijn doorlopend in gesprek met omwonenden en ondernemers in het landelijk gebied.

Wat willen we bereiken?

Voorlopen in duurzaamheid

Samen met onze inwoners streven we ernaar om van Maashorst een duurzame en groene gemeente te maken. We hechten belang aan inclusiviteit door speciale aandacht te besteden aan inwoners met een laag inkomen en het voorkomen van energiearmoede. Ons Duurzaamheidsprogramma is gebaseerd op de internationale Sustainable Development Goals (SDG) en het Nationaal Klimaat Akkoord .

Bij de uitvoering van ons energieprogramma volgen we de leidraad van de Regionale Energie Strategie (RES). Om het meeste rendement te behalen en rekening te houden met de huidige beperkte netwerkcapaciteit, richten we ons op maatwerkoplossingen voor zowel inwoners als bedrijven op korte termijn. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden en voordelen van een lokaal energiebedrijf, met als doel de opbrengsten terug te laten vloeien naar de lokale gemeenschap. Hoewel we niet principieel tegen windmolens zijn, kijken we ook naar andere alternatieven om aan de regionale doelstellingen te voldoen, waarbij betaalbaarheid voor inwoners voorop staat.

Voor wat betreft de gebouwde omgeving zetten we in op zowel energiebesparing (bijvoorbeeld door gerichte isolatie en het dichten van kieren) als de overgang naar duurzame warmte. We bieden extra ondersteuning in lijn met het nationale isolatieprogramma en stimuleren de ontwikkeling van andere energiedragers, zoals waterstof en accu's.

Als gemeente streven we ernaar om zelf het goede voorbeeld te geven door ons gemeentelijk vastgoed energieneutraal te maken. Ons streven is om vanaf 2035 energieneutraal te zijn. Klimaatadaptatie is een overkoepelend thema dat we belangrijk vinden. We ontwikkelen instrumenten waarmee we kunnen beoordelen of onze maatregelen effectief zijn.

Watergerelateerde vraagstukken pakken we op regionaal niveau aan, zoals watervoorziening en -beheersing, afnemende bodemkwaliteit en droogte. Water en bodem spelen een leidende rol bij ruimtelijke planvorming. We stimuleren het vergroenen en waterrijker maken van zowel stedelijke als landelijke gebieden, wat leidt tot meer schaduw, verdamping en reflectie.

Wat gaan we ervoor doen?

We brengen de mogelijkheden voor een lokaal energiebedrijf in beeld.

Een lokaal gemeentelijk energiebedrijf kan verschillende mogelijkheden en voordelen bieden, maar brengt ook uitdagingen met zich mee, zoals investeringskosten, regelgevende kwesties en de noodzaak van deskundig personeel. We brengen de mogelijkheid van een energiebedrijf op lokaal niveau in de gemeente Maashorst in beeld.

We zorgen voor meer laadpalen voor elektrische auto's.

In het regeerakkoord staat dat vanaf 2030 alle nieuw verkochte auto's emissieloos moeten kunnen rijden. Dit is een onderdeel van het Klimaatakkoord. Daarnaast is de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) vastgesteld als een belangrijk onderdeel van het Klimaatakkoord. In de NAL staat dat de ontwikkeling van laadinfrastructuur de groei van elektrische auto's niet mag belemmeren. Het is de verantwoordelijkheid van decentrale overheden om een leidende rol te spelen bij het grootschalig en proactief uitrollen van openbare laadinfrastructuur.

De provincies Noord-Brabant en Limburg, samen met de deelnemende gemeenten, hebben een gezamenlijke aanbesteding gedaan voor de plaatsing, het beheer, onderhoud en exploitatie van openbare laadinfrastructuur. De provincie Noord-Brabant fungeert als de aanbestedende dienst namens de deelnemende gemeenten. De gemeente Maashorst neemt deel aan deze gezamenlijke aanbestedingen.

We onderzoeken de haalbaarheid van warmtenetten.

We bekijken welke wijken goede mogelijkheden bieden en beoordelen of de wijkstructuur en eigendomssituatie van de woningen geschikt zijn voor een gezamenlijke warmtevoorziening. Wijken waar woningcorporaties een groot aantal woningen bezitten zijn veelbelovend. Omdat er geen warmtebronnen zijn met hoge temperaturen, maken we altijd gebruik van gezamenlijke warmtepomp-systemen.

In wijken of buurten die geschikt lijken volgens onze analyse, voeren we haalbaarheidsstudies uit in samenwerking met de woningcorporatie om gezamenlijke voorzieningen te ontwikkelen. De eigenaar van het vastgoed neemt het initiatief voor deze gezamenlijke voorzieningen. Wij ondersteunen en faciliteren de realisatie van deze voorzieningen in onze gemeente.

We maken ons eigen gemeentelijke vastgoed energieneutraal.

Al het vastgoed in beheer van de gemeente is gemeentelijk vastgoed. Wij hebben als gemeente een voorbeeldfunctie en streven ernaar om in 2035 energieneutraal te zijn. Zo geven we het goede voorbeeld aan inwoners. Hiervoor stellen we per gebouw een routekaart op. Vervolgens kijken we naar gepland onderhoud en onderzoeken we koppelkansen. Zo wordt verduurzaming onderdeel van het meerjarenonderhoudsplan en de meerjarenbegroting.

We zorgen voor twee lokale initiatieven voor zonneparken in onze gemeente, bij voorkeur op daken.

De ontwikkeling van zonneparken is nog relatief nieuw, zonneparken hebben een duidelijk zichtbare impact op de fysieke leefomgeving. Het is daarom belangrijk dat er een zorgvuldige afweging/beoordeling plaatsvindt op basis van de zonneladder. Individuele burgers en/of omwonenden kunnen met eigendom financieel deelnemen in de ontwikkeling van een zonnepark. Dit gebeurt meestal door oprichting van een lokale coöperatie. De randvoorwaarden

van dit eigendom zijn vastgesteld door middel van een Addendum op het Beleid Grootschalige opwekking zonne- en windenergie. De ontwikkeling van zonneparken vullen we in lijn met dit beleid in.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Inleiding

Tot dit taakveld behoren taken op het gebied van:

- lijkbezorging: begraven, herbegraven en opgraven op de begraafplaatsen in Schaijk en Uden
- asbezorging op de begraafplaatsen in Schaijk en Uden
- vergunningverlening opgravingen algemene begraafplaatsen en parochiebegraafplaatsen
- vergunningverlening grafbedekkingen en gedenkplaten urnennissen
- verloven tot lijkbezorging en verloven tot crematie
- lijkschouw (het vaststellen dat de betrokkene is overleden)
- baten begraafplaatsrechten
- baten afkoopsommen onderhoud.

Ontwikkelingen

De laatste jaren neemt het begraven op traditionele begraafplaatsen af. De vraag naar crematies is nog altijd hoog en de behoefte aan natuur(lijker) begraven neemt toe. Dat geldt ook voor de wens om nabestaanden niet of minder te belasten met het onderhoud van de graven.

Door het lagere aantal traditionele begrafenissen staat de gewenste kostendekkendheid van de gemeentelijke begraafplaats steeds meer onder druk.

Wat willen we bereiken?

Vanuit een geharmoniseerde begraafplaatsverordening willen we onze begraafplaatsen toekomstbestendig maken.

Dat doen we door in te spelen op de ontwikkelingen.

Wat gaan we ervoor doen?

In 2024 wordt een begin gemaakt met de herinrichting van de Udense begraafplaats die inspeelt op de veranderende tendensen.

Deze herinrichting kan als model fungeren voor (het opstellen van een plan voor) herinrichting van de Schaijkse begraafplaats. Daarbij besteden we ook aandacht aan het versterken van groen op en rondom de gemeentelijke begraafplaatsen.

Ontwikkelingen

De effecten van klimaatverandering hebben een steeds grotere invloed op onze gezondheid en welzijn. Dit geldt met name voor kwetsbare mensen die zich moeilijk buiten hun eigen buurt kunnen verplaatsen, maar het heeft ook bredere gevolgen. Denk bijvoorbeeld aan scholen met goede ventilatie, de kwaliteit van bedrijventerreinen en de mogelijkheid om te voet of per fiets naar winkels, werk, school en verenigingen te gaan.

In Nederland wordt gemiddeld bijna 6% van de ziektelast toegeschreven aan milieufactoren. Op lokaal niveau kan dit percentage sterk variëren, tussen de 4% en 14%. Dit zijn factoren waar individuele burgers weinig of geen invloed op hebben.

Een belangrijke partner op dit gebied is de GGD-Hart voor Brabant. De gemeente geeft opdracht aan de GGD om verantwoordelijkheden uit te voeren die voortvloeien uit de Wet publieke gezondheid (WPG). De WPG is gebaseerd op preventie. Preventie kan zich richten op individuen of groepen, maar ook op de omgeving, zoals wijken en buurten. De GGD geeft advies aan de gemeente op verschillende terreinen:

- Leefstijl, inclusief het gebruik van middelen zoals roken, alcohol en drugs. Dit krijgt een plaats in het nieuwe plan genaamd GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord), waarbij een breed scala aan partners op het gebied van preventie beschikbaar is, zoals Sportservice Noord-Brabant, Ons-Welzijn, Compass en wijkondersteuners.
- Advies over de inrichting van de omgeving met betrekking tot groen, beweging, hygiëne (afval, riolering, toezicht op risicovolle gebouwen, etc.), milieu (geluid, licht, etc.) en het binnenmilieu van openbare voorzieningen (zoals scholen met goede ventilatie). Dit is onderdeel van de werkwijze volgens de Omgevingswet, die vanaf 1 juli 2023 wordt toegepast.

De GGD heeft als belangrijkste taak ervoor te zorgen dat kinderen gezond zijn, en staat aan de lat om problemen vroegtijdig op te sporen en ouders te ondersteunen. De taken van de GGD die op maat gemaakt zijn voor individuele gevallen, vallen onder programma 6.

Om de omgeving gezond en veilig te houden, hebben we belangrijke verantwoordelijkheden op het gebied van milieubescherming. We verzamelen en verwerken bijvoorbeeld afval en afvalwater en zorgen voor een goede leefomgeving bij ruimtelijke ontwikkelingen.

We concentreren ons op het verminderen van de hoeveelheid afval en afvalwater en op het verbeteren van de kwaliteit van het afval. Naast problemen zoals wateroverlast en droogte, heeft het ervaren van extreme hitte een grote invloed op de gezondheid en het comfort van onze leefomgeving. Door meer groen in de buurt te hebben, kunnen we bijdragen aan het aanpakken van grotere uitdagingen zoals klimaatverandering, hitte, waterbeheer, biodiversiteit en gezondheid. Bij het ontwerpen en bouwen van onze woonomgeving kijken we dan ook zorgvuldig naar geschikte oplossingen, zodat na periodes van zware regenval, hitte en droogte de leefomgeving snel en gemakkelijk kan herstellen.

We streven ernaar om in 2035 energieneutraal te zijn en we promoten maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) onder ondernemers en passen dit zelf toe binnen onze eigen organisatie. In 2020 hebben we als onderdeel van de Regio Noordoost Brabant een plan ingediend bij de Rijksoverheid. In dit plan, de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0, staat beschreven hoe we zullen bijdragen aan de nationale doelstelling van 49% CO₂-reductie. Momenteel werken we aan een RES 2.0 om te voldoen aan onze regionale afspraken in de RES.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
7.1 Volksgezondheid	2.437	2.550	2.865	2.865	2.865	2.865
7.2 Riolering	21.353	5.712	5.743	5.860	5.963	5.995
7.3 Afval	7.055	7.801	8.475	8.163	8.123	8.104
7.4 Milieubeheer	3.123	7.226	5.294	4.923	4.924	4.924
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	322	361	371	368	361	361
Totaal Lasten	34.290	23.651	22.748	22.179	22.235	22.248
Baten						
7.1 Volksgezondheid	143	0	0	0	0	0
7.2 Riolering	21.393	6.248	6.300	6.417	6.521	6.551
7.3 Afval	7.909	8.277	8.706	8.598	8.618	8.598
7.4 Milieubeheer	576	2.589	1.291	1.040	1.040	1.040
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	261	284	286	279	279	279
Totaal Baten	30.282	17.397	16.583	16.333	16.457	16.467
Geraamd resultaat exclusief mutaties reserves	4.009	6.253	6.165	5.845	5.778	5.780
Stortingen in reserves	733	0	0	0	0	0
Onttrekkingen uit de reserves	1.150	849	287	84	24	24
Totaal mutaties reserves	-417	-849	-287	-84	-24	-24
Geraamd resultaat inclusief mutaties reserves	3.592	5.405	5.878	5.761	5.754	5.756

Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Inleiding

Bij ruimtelijke beleidsontwikkeling werken we aan omgevingsplannen en beleidsontwikkeling op het gebied van wonen, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing. Daarnaast maken ook de grondexploitatie, de Omgevingswet en vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) deel uit van dit programma.

8.1 Ruimtelijke ordening

Inleiding

Dit taakveld heeft betrekking op de ruimtelijke ordening, implementatie van de Omgevingswet (die op 1 januari 2024 in werking is getreden) en gebiedsontwikkelingen. De Omgevingswet vervangt diverse wetten en zorgt voor een integrale én gebiedsgerichte benadering, waarbij de leefomgeving centraal staat.

Bij gebiedsontwikkeling gaat het om het verbinden van functies, disciplines, partijen, belangen en geldstromen, met het oog op de (her)ontwikkeling van een gebied. Het gaat daarbij niet om één specifiek omgevingsaspect, maar om verschillende aspecten die in samenhang, integraal tegen elkaar afgewogen worden. Het uiteindelijke resultaat moet voldoen aan een goede ruimtelijke ordening.

Ontwikkelingen

De invoering van de Omgevingswet heeft een grote impact op de wijze waarop ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving vorm krijgen. De Omgevingswet gaat uit van uitnodigingsplanologie, waarbij initiatieven niet op voorhand worden uitgesloten. De gemeente geeft op hoofdlijnen aan waar ruimtelijk veranderingen gewenst zijn en waar niet. Hiermee worden omgevingswaarden voor de langere termijn beschermd. De gemeente nodigt burgers en ondernemers uit met initiatieven te komen en stelt zich daarbij faciliterend op. Hierbij maakt de gemeente gebruik van verschillende omgevings-instrumenten, zoals de omgevingsvisie, het omgevingsplan, vergunningverlening en toezicht en handhaving. Aspecten van de leefomgeving, zoals gezondheid, duurzaamheid, klimaatadaptatie, natuur, wonen en werken worden integraal in beschouwing genomen. Afwegingen tussen deze aspecten zijn gericht op het verbeteren van de omgevingskwaliteit. Participatie en de omgevingsdialoog maken deel uit van het proces om tot afwegingen te komen.

Wat willen we bereiken?

Daadkrachtige ruimtelijke ontwikkeling

In de omgevingsvisie van Maashorst hebben we een beeld van de toekomst van onze gemeente geschetst. De omgevingsvisie gaat over de fysieke leefomgeving: alles wat we buiten zien, horen, ruiken of op een andere manier ervaren. In de omgevingsvisie liggen onze ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving vast. De visie is daarmee een overkoepelende visie.

Wat gaan we ervoor doen?

We actualiseren de archeologische verwachtingskaarten.

De archeologische verwachtingskaarten zijn verouderd. Nieuwe methodes geven betere voorspelling van de te verwachte archeologische waarde. Door te actualiseren zorgen we dat we bij ontwikkelingen gerichter archeologisch onderzoek kunnen laten uitvoeren. Zo maken we het voor inwoners en ontwikkelaars makkelijker om nieuwe ontwikkelingen voor elkaar te krijgen. We laten nieuwe verwachtingskaarten maken. We zoeken hiervoor een geschikt bureau. We starten hiermee in Q1. We ronden af in Q4.

We beoordelen plannen op de intaketafel.

In het kader van de Omgevingswet beoordelen we binnenkomende ruimtelijke plannen op de intaketafel. We kiezen voor één proces om ruimtelijke plannen te ontvangen, in behandeling te nemen en verder te brengen. We zijn inmiddels gestart met de intaketafel.

Wat willen we bereiken?

Implementatie van de Omgevingswet

We zorgen voor een soepele invoering van de Omgevingswet die op 1 januari 2024 in werking treedt, waarbij alle aspecten in de fysieke leefomgeving meegenomen zijn. Onze speerpunten daarbij zijn: vormgeving van participatie in ruimtelijke processen, digitalisering, vereenvoudiging van processen en deregulering. En ook zetten we vervolgstappen in het 'Anders Werken', waarbij we vanuit een positieve houding proberen initiatieven mogelijk te maken.

Wat gaan we ervoor doen?

We blijven 'Anders Werken'

- Uitwerken vastgestelde omgevingsvisie naar beleidsprogramma's
- Vanuit het tijdelijk omgevingsplan verder bouwen richting eerste definitief omgevingsplan inclusief verordeningen en beleidsregels
- Vergunningverlening verloopt digitaal vanuit de nieuwe wet- en regelgeving
- Toezicht en handhaving gebeurt vanuit de in werking getreden Wet Kwaliteitsborging
- Het anders werken krijgt vorm in onder meer de Intake- en Omgevingstafel.

Regels voor verbouwingen zijn versoepeld

Onder de Omgevingswet zijn veel verbouwingswerkzaamheden vergunningsvrij. Dit is dan ook gedereguleerd vanuit het Rijk.

8.2 Grondexploitatie (woningbouw)

Inleiding

Dit taakveld heeft betrekking op de grondexploitatie voor woningbouw. (Bedrijventerreinen staan beschreven onder programma 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur.) Bij de gebiedsexploitatie (afgekort grex) gaat het om een transformatieproces waar de gemeente zelf de regie voert. Bij een nieuwe gebiedsontwikkeling wordt een begroting (grondexploitatie) gemaakt, hierin staan alle verwachte kosten en opbrengsten. Alle bedragen worden in de tijd geplaatst, rekening houdend met prijsontwikkelingen en rente-effecten. Een grondexploitatie loopt over meerdere jaren. Een nieuwe grondexploitatie wordt door de gemeenteraad vastgesteld, en jaarlijks geactualiseerd in het Meerjarenperspectief Grondbedrijf (MJP).

Ontwikkelingen

Het Grondbedrijf van de gemeente Maashorst heeft per 1 januari 2024 tien actieve woningbouwontwikkelingen. Naast de gemeentelijke ontwikkelingen worden ook door marktpartijen locaties ontwikkeld. Deze worden met een anterieure overeenkomst vastgelegd. De uitvoeringfase is per locatie anders. De samenstelling van het woningbouwprogramma wordt onder programma 8.3 Wonen en Bouwen verder beschreven. De voortgang van de gemeentelijke locaties wordt jaarlijks tweemaal aan de gemeenteraad toegelicht, in het begin van het jaar door het MJP en in het najaar met een voortgangsrapportage.

Bij de start van een grondexploitatie wordt die door de gemeenteraad vastgesteld; dit is vaak direct verbonden met een bestemmingsplanwijziging. Dit betekent dat zowel het bouwprogramma als de gebiedsinrichting wordt vastgelegd. De grondexploitatie is de financiële onderbouwing van de ambities die in het bestemmingsplan zijn beschreven.

Het Grondbeleid is faciliterend aan gemeentelijke beleidsdoelen. Dit betekent dat het Grondbedrijf geen zelfstandige beleidsdoelen heeft, maar ondersteunend is om een en ander te realiseren.

De voortgang van alle grondexploitaties wordt beschreven in het Meerjarenprogramma Grondbedrijf.

Voor Strategische grondaankopen heeft de gemeenteraad een revolverend krediet beschikbaar. Dit krediet wordt gebruikt om strategische ontwikkellocaties te verwerven. Zoals in het grondbeleid is vastgelegd, wordt de gemeenteraad actief geïnformeerd als er sprake is van een strategische aankoop.

8.3 Wonen en bouwen

Inleiding

Onze taken op gebied van Wonen en bouwen hebben betrekking op:

- omgevingsrecht - vergunningsverlening, toezicht en handhaving (VTH)
- wonen - woningmarkt, demografie, woningbehoefte en woningbouw
- transformatie - van gebieden
- locaties en leegstand - herbestemmen vastgoed.

Ontwikkelingen

Belangrijke (demografische) ontwikkelingen op het gebied van wonen zijn de woondeal, de vergrijzing van de bevolking, de toename van het aantal eenpersoonshuishoudens (voornamelijk senioren), het accent op duurzame verstedelijking (gericht op efficiënt ruimtegebruik) en de

bestaande woningvoorraad, de druk op de woningmarkt en veranderingen (in wet- en regelgeving zoals de Wet versterking regie op de volkshuisvesting en de Huisvestingswet). Deze ontwikkelingen zijn van invloed op het taakveld wonen en bouwen. Zo hebben we bijvoorbeeld meer aandacht voor wonen met zorg.

Wat willen we bereiken?

Een circulaire woonomgeving en circulaire woningbouw(projecten)

We hebben oog voor toekomstige generaties, we bouwen duurzaam en CO2-neutraal en we creëren een leefbare en klimaatbestendige woonomgeving. Dat betekent dat we onder meer kansen pakken om onze groene identiteit te versterken. We borgen ruimtelijke kwaliteit. En we pakken kansen om circulariteit te vergroten en onze ecologische footprint te verkleinen. We dagen de markt uit tot het leveren van maatschappelijke meerwaarde en kwaliteit.

Wat gaan we ervoor doen?

We stimuleren het bouwen van circulaire woonmilieus en woningbouw(projecten).

We koppelen het samenwerken met externe partners aan de prestatieafspraken om schaalgrootte te verkrijgen voor de realisatie van 'circulariteit bouw materiaal' (samenwerkingsovereenkomst).

We onderzoeken de cultuurhistorische waarden binnen de gemeente Maashorst, met een voorstel tot bescherming.

We willen op gepaste wijze voor ons erfgoed zorgen. Wat we van ons erfgoed in beeld hebben is versnipperd en niet volledig. Het is nodig om de historische bebouwing en historische elementen in het landschap te onderzoeken.

We laten de cultuurhistorie in de fysieke leefomgeving onderzoeken. Hiervoor zoeken we een geschikt bureau. De onderzoeksresultaten verwerken we in digitale kaarten. De inventarisatie ronden we in 2024 af.

Samen met raad en inwoners bespreken we deze kaarten en stellen we de gepaste bescherming vast. We starten hiermee in Q2 .

Er is ruimte voor innovatie (vernieuwende initiatieven) op het gebied van levensloopbestendigheid en klimaatneutraal bouwen

Het beleidsprogramma voor wonen en zorg zorgt ervoor dat er ruimte is voor vernieuwende ideeën. We werken aan een instrument waarmee we de voortgang van de maatschappelijke doelen kunnen volgen en bijsturen.

Wat willen we bereiken?

Een meer gevarieerd en bijzonder woonaanbod per kern voor alle doelgroepen

We sturen op kwalitatieve aspecten van de woningen én de woonomgeving. De 'klant' staat daarbij centraal (vraaggericht ontwikkelen en bouwen). We zetten in op het beter benutten van de bestaande voorraad en verbetering van aspecten waarin de bestaande voorraad nu nog niet of onvoldoende voorziet.

Wat gaan we ervoor doen?

We versoepelen de mogelijkheid van kamerbewoning.

We onderzoeken versoepelingen voor kamerbewoning en passen het beleid aan als dat nodig is.

We zetten de Starterslening voort.

We volgen de huidige verordening starterslening om te bepalen of deze nog steeds voldoet of dat er wijzigingen nodig zijn.

We professionaliseren de huisvesting van arbeidsmigranten in Maashorst aan de hand van het rapport Roemer.

We starten met de evaluatie en actualisatie van het beleid huisvesting van arbeidsmigranten en betrekken daarbij het rapport Roemer.

We verkennen nieuwe mogelijkheden voor woningsplitsing en zetten die indien gewenst om in nieuw beleid.

Er komt een raadsvoorstel voor beleidsregels voor pre-mantelzorgwoningen.

We stimuleren bewonersinitiatieven en initiatieven voor de behoefte aan kleinschalige woningbouw voor onder meer jongeren en starters, (vitale) senioren en kwetsbare groepen.

Op basis van het beleidsprogramma wonen en zorg (woonzorgvisie) toetsen we woningbouwinitiatieven aan de woonbehoefte. Daarbij zijn we afhankelijk van ontvangen woningbouwinitiatieven. Maar we kunnen ook hier op sturen met onze actieve grondpolitiek.

We stimuleren vraaggericht ontwikkelen en bouwen door ontwikkelende partijen

In lijn met het beleidsprogramma wonen en zorg, dagen we ontwikkelende partijen uit om vraaggericht te ontwikkelen en te bouwen.

We zoeken naar nieuwe mogelijkheden voor specifieke doelgroepen, zoals mensen die zorg en wonen willen combineren

Bij planvorming houden we rekening met mogelijkheden voor specifieke doelgroepen.

Wat willen we bereiken?

Stevige groei van het aantal woningen

We willen dat alle inwoners en woningzoekenden een plek kunnen vinden in onze gemeente. Dat vraagt met name om een versnelling van de productie van woningbouw en in beperkte mate om nieuwe locaties. We bouwen passend en betaalbaar in elke kern voor iedereen. Bouwen voor de eigen behoefte staat daarbij centraal. Een mogelijke groei boven op die eigen behoefte met nieuwe plannen wordt primair gefaciliteerd in de kern Uden. We willen gemiddeld 250 nieuwe woningen per jaar bouwen gedurende onze bestuursperiode. Om de gewenste versnelling van woningbouw mogelijk te maken, kijken we buiten de kaders, maken we concrete afspraken met de woningbouwcorporaties en dagen we de markt uit om te komen met versnellingsmogelijkheden. Daarbij voeren we een actiever grondbeleid en maken we optimaal gebruik van de beschikbare instrumenten.

Wat gaan we ervoor doen?

Kansen in bestaand stedelijk gebied (herstructurering) en bestaand vastgoed benutten we beter.

We benutten kansen in bestaand stedelijk gebied en in bestaand vastgoed. Denk hierbij aan de gebiedsontwikkeling Kastanjeweg-Oost, herontwikkeling van de Pius X-kerk, herbesteding voormalig gemeentehuis Landerd en dergelijke.

Versnelling van het woningbouwprogramma realiseren we aan de hand van een versnellingsagenda.

Jaarlijks realiseren we (gemiddeld) 250 woningen (start bouw).

Vrijkomende gemeentelijke panden zoals het voormalige gemeentehuis Landerd vormen we om naar (sociale) woningbouw

In 2023 hebben we de noodzaak voor het invoeren van opkoopbescherming onderzocht. Er is op dit moment onvoldoende noodzaak om de opkoopbescherming in te voeren. We monitoren de ontwikkelingen en effecten van de overheidsmaatregelen in de woningvoorraad. We maken een nieuwe afweging bij het invoeren van de huisvestingsverordening. De zelfbewoningsplicht heeft alleen betrekking op nieuwbouw. We leggen reeds een zelfbewoningsplicht op bij gemeentelijke bouwkavels die we aan particulieren verkopen. In 2024 verkennen we de mogelijkheid om de zelfbewoningsplicht te verbreden.

We maken versnellingsafspraken met corporaties, die we ook hebben opgenomen in de prestatieafspraken.

We hebben versnellingsafspraken vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst (prestatieafspraken).

Zelfbewoningsplicht en (indien nodig) opkoopbescherming integreren we in ons beleid.

In 2023 hebben we de noodzaak voor het invoeren van opkoopbescherming onderzocht. Er is onvoldoende noodzaak om de opkoopbescherming in te voeren. We monitoren de ontwikkelingen en effecten van de overheidsmaatregelen in de woningvoorraad. We maken een nieuwe afweging bij het invoeren van de huisvestingsverordening. De zelfbewoningsplicht heeft alleen betrekking op nieuwbouw. We leggen reeds een zelfbewoningsplicht op bij gemeentelijke bouwkavels die we aan particulieren verkopen. In 2024 verkennen we de mogelijkheid om de zelfbewoningsplicht te verbreden.

We voeren actieve grondpolitiek met lef en beter gebruik van het beschikbare instrumentarium, zoals onteigening of de Wet Voorkeursrecht Gemeenten

In het voorjaar van 2023 heeft het kabinet de Wet regie versterking volkshuisvesting aangenomen. Deze wet schrijft voor dat bij woningbouw ontwikkelingen 67% in het betaalbare segment tot € 355.000 VON gebouwd moet worden. Dit betekent dat het complexer wordt voor een ontwikkelaar om tot een financieel haalbaar en kwalitatief goed plan te komen. Dit vraagt om duidelijke kaders en meer creativiteit in projecten. Het wordt daarom nog meer nodig dat wij als gemeente actieve grondpolitiek gaan voeren.

Per 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Dit betekent een aangepaste werkwijze voor het indienen van omgevingsplannen en omgevingsvergunningen. Ook wordt de bevoegdheid voor onteigening bij de gemeenteraad gelegd. De onteigening van gronden kan de gemeente gericht als instrument inzetten om de woningbouwdoelstellingen te realiseren als de markt niet tot ontwikkeling over gaat.

We zetten in op tijdelijke huisvesting

We onderzoeken de haalbaarheid van diverse locaties voor tijdelijke huisvesting.

Wat willen we bereiken?

Vitale, krachtige, inclusieve kernen en wijken

We willen sterke en zelfredzame gemeenschappen, waarin inwoners zoveel mogelijk in hun eigen woonomgeving kunnen blijven wonen. Hiervoor is meer nodig dan alleen woningbouw. Zo zetten we in op (behoud van) goede voorzieningen in de centra van de kernen, want die vergroten de aantrekkingskracht. Daarnaast willen we kwetsbaardere gebieden versterken (buurten, wijken en/of kernen).

Wat gaan we ervoor doen?

We faciliteren sterke en zelfredzame gemeenschappen, waarin inwoners zoveel mogelijk in hun eigen woonomgeving kunnen blijven wonen.

We zetten we in op (behoud van) goede voorzieningen in de centra van de kernen, Woningbouwontwikkelingen ten slotte moeten bijdragen aan een inclusieve samenleving én ze moeten nieuwe energie en kracht geven aan bestaande wijken en kernen.

Wat mag het kosten?

Een groot deel van de lasten en baten binnen de grondexploitatie (b.v. plankosten, rente) worden op de boekwaarden van de verschillende grondexploitaties gemuteerd. Deze lasten en baten zijn derhalve niet in onderstaande cijfers opgenomen. Voor 2024 betreft het 5,6 miljoen aan begrote lasten.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
8.1 Ruimtelijke ordening	5.175	5.055	3.356	3.356	3.356	3.201
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.684	-1.132	-3.124	-500	129	69
8.3 Wonen en bouwen	3.441	3.475	3.311	3.304	3.265	3.265
Totaal Lasten	10.300	7.398	3.544	6.160	6.750	6.535
Baten						
8.1 Ruimtelijke ordening	1.928	831	442	412	382	367
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	588	-1.523	-1.306	-928	93	116
8.3 Wonen en bouwen	2.712	2.121	2.132	2.112	2.091	2.077
Totaal Baten	5.229	1.429	1.268	1.596	2.566	2.559
Geraamd resultaat exclusief mutaties reserves	5.071	5.969	2.276	4.565	4.183	3.976
Stortingen in reserves	6.461	2.199	3.014	895	570	518
Onttrekkingen uit de reserves	7.105	3.283	1.191	1.351	647	528
Totaal mutaties reserves	-643	-1.084	1.822	-456	-77	-10
Geraamd resultaat inclusief mutaties reserves	4.428	4.885	4.098	4.109	4.106	3.966

Programma 9 Bestuur en dienstverlening

Inleiding programma 9

Dit programma gaat over hoe wij de gemeente besturen, hoe wij de dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties inrichten en hoe wij participatie vorm geven.

Ons bestuur is dichtbij en gaat uit van 'samen denken, samen doen'. Onze dienstverlening en onze communicatie sluiten aan op de behoeften van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Wij zijn er namelijk voor de inwoners en niet andersom.

Om de precieze behoeften te kennen, gaan we in gesprek met onze inwoners en ondernemers. We betrekken ze actief bij projecten en beleid van Maashorst. Ook denken en doen we mee bij initiatieven uit de gemeenschap.

9.1 Bestuur en dienstverlening

Inleiding

Met programma 9 richten we ons op een bestuur dat dichtbij is, op 'samen denken en doen' (zowel in de gemeente als daarbuiten) en goede dienstverlening voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Ontwikkelingen

Een bereikbaar bestuur

Onze ambtelijke organisatie moet meer dan voorheen in verbinding staan met de gemeenschap, net als onze gemeenteraad. Weten wat er leeft en verbonden zijn met inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen. Alleen dan kunnen we de juiste koers inzetten en de juiste bestuurlijke stappen zetten.

Intensieve en constructieve samenwerking in de regio

Bij het realiseren van opgaven staan gemeenten sterker als ze samenwerken. De verandering van taken die we krijgen vanuit de rijksoverheid leidt daarbij tot andere samenwerkingsverbanden, soms gedwongen en soms vrijwillig. Een voorbeeld daarvan is het integraal zorgakkoord (zie programma 7), dat vraagt om een gedwongen samenwerking. Deze nieuwe taken lopen langer dan de huidige coalitieperiode. Dat maakt toekomstgericht denken noodzakelijk.

Interessante ontwikkeling is dat in de regionale samenwerking nu ook de sociale opgave gezamenlijk wordt opgepakt. Dat biedt een bredere kijk op onder andere arbeidsmarktbeleid. De regionale samenwerking is de basis voor het doen van een beroep op de diverse landelijke en provinciale geldstromen, waar de Regiodeal de bekendste van is.

Samen denken, samen doen: toewerken naar een participatieve gemeente

Er verandert veel in het dagelijks leven van onze inwoners. Inwoners komen meer dan voorheen op voor hun belangen. Ook hebben zij de behoefte mee te praten over of mee te werken aan hun eigen leefbaarheid. De ontwikkelingen rondom wijkgericht werken en aanwezig zijn in de wijken en kernen spelen hierbij een belangrijke rol.

Met deze ontwikkelingen, en grote maatschappelijke opgaven die op ons afkomen, moeten we als gemeente rekening houden. Participatie is geen vrijblijvende opgave, maar een noodzaak in de maatschappij van nu.

Innovatieve en klantvriendelijke dienstverlening

Ontwikkelingen op het gebied van dienstverlening zijn de verdergaande digitalisering en het betrekken van inwoners bij besluitvormingsprocessen. Verder zien we dat er meer aandacht is voor klantenservice door onder meer het implementeren van meer gebruiksvriendelijke processen en systemen.

Wat willen we bereiken?

Een bereikbaar bestuur

Als bestuur willen we bereikbaar en toegankelijk zijn voor onze inwoners. We (zowel het bestuur als de ambtelijke organisatie) zijn zichtbaar voor onze inwoners en laten zien wat we doen. Via communicatie, maar vooral ook door daar te zijn waar het gebeurt. Bijvoorbeeld bij verenigingen, bij de sleuteloverdracht tijdens carnaval en bij inwonersinitiatieven. In Maashorst is er, ambtelijk én bestuurlijk, een `er-op-af'-mentaliteit.

Wat gaan we ervoor doen?

Ambtenaren zijn als aanspreekpunt regelmatig zichtbaar in de wijk

We willen als Maashorst dicht bij onze inwoners zijn. Het is daarbij cruciaal om in contact te staan met onze inwoners, om middenin de maatschappij te staan. Er op af te gaan. Te luisteren naar onze inwoners en naar wat zij belangrijk vinden. Naar de jongeren, naar de ouderen, naar de ondernemers, naar onze nieuwe dorpsgenoten en alles daar tussenin. Dat betekent dat onze collega's regelmatig in de wijken en kernen te vinden zijn.

Voor inwoners is het bestuur en wat zij doen zichtbaar

Uitgangspunt hiervoor zijn de profileringsplannen en de communicatieplannen die zijn opgesteld.

Positioneringsplan voor het college

Naast afzonderlijke profileringsplannen voor de collegeleden wordt in 2024 een positioneringsplan voor het college vastgesteld. De uitvoering vindt plaats in 2024, maar ook in 2025 en 2026.

Wat willen we bereiken?

Een intensieve en constructieve samenwerking in de regio

We werken op een intensieve en constructieve manier samen in de regio. Als nieuwe en grotere gemeente willen we een prominente positie innemen. We werken daarbij zo goed mogelijk samen met onze partners en collega-gemeenten. Wij zijn op zoek naar ambassadeurs en boegbeelden vanuit het bedrijfsleven en andere grote werkgevers die kunnen helpen om Maashorst duidelijker op de kaart zetten.

Wat gaan we ervoor doen?

We hebben een prominente rol in de regionale samenwerkingsverbanden die belangrijk zijn voor het realiseren van onze ambities.

Actieve deelname aan Regiodagen, zowel in de voorbereiding als in de uitvoering, over alle beleidsvelden (mobiliteit, economie, duurzame landelijke omgeving, arbeidsmarkt, economie, wonen, veiligheid en (sinds maart 2023) de sociale opgave). De regionale samenwerkingsagenda 'Richting 2030' is de basis. Uit deze agenda wordt een jaarplan samengesteld. Door de grote stelselwijzigingen in 2023, is door de regio een prioriteitennota opgesteld als aanscherping van deze samenwerkingsagenda. Op basis van de in oktober 2023 vastgestelde prioriteitenagenda bepalen wij welke capaciteit vanuit onze organisatie nodig is om de jaarplandoelen van RNOB te kunnen behalen.

De voorbereiding bestaat uit het gezamenlijk uitdenken van trajecten om opgaven waar we als regio voor staan te vertalen naar een strategie. Deze voorstellen worden ter besluitvorming voorgelegd aan bestuurders. Als besluiten zijn genomen, landt de uitvoering in gemeenten waarbij coördinatie over voortgang en te behalen resultaten vanuit de regio wordt gedaan. Intensieve afstemming met gemeenten voordat besluiten kunnen worden voorgelegd, beslaat het merendeel van het werk.

Wat willen we bereiken?

Innovatieve en klantvriendelijke dienstverlening

In 2024 doen we dat door ons te richten op de thema's bereikbaarheid, digitalisering & klantgemak en innovatie.

Wat gaan we ervoor doen?

Bereikbaarheid: we willen dat onze inwoners ons gemakkelijk kunnen bereiken.

Daarvoor hebben we plannen van aanpak gemaakt voor alle teams en we monitoren dat en sturen bij waar nodig.

Digitalisering & klantgemak: we blijven onze digitale dienstverlening verbeteren en stimuleren het gebruik ervan.

Digitalisering stelt onze inwoners in staat om op elk moment en op elke plaats gebruik te maken van onze diensten. Uiteraard houden we ook rekening met de niet-digitaal vaardige inwoners. We gebruiken klantsignalen om onze dienstverlening te verbeteren.

Innovatie: we ontwikkelen nieuwe producten en diensten om onze inwoners nog beter van dienst te kunnen zijn.

Er is een tool beschikbaar zodat inwoners inzicht hebben in hun aanvraag

We implementeren gefaseerd een tool waarmee het mogelijk is om bij aanvragen online inzicht te krijgen over de status.

We gaan tien producten digitaliseren

We digitaliseren 10 aanvraagformulieren van onze website

Onnodige regels zijn geschrapt

We richten een digitaal meldpunt onnodige regels in en gaan aan de slag met wat hier wordt gemeld.

We communiceren begrijpelijk voor iedereen en we informeren onze inwoners tijdig

We schrijven op taalniveau B1, passend bij de schrijfstijl van Maashorst, beschreven in onze schrijfwijzer. Alle schrijvende collega's worden hierin getraind. Daarnaast herschrijven we onze standaard brieven op basis van de schrijfstijl.

We werken toe naar een integraal dashboard dienstverlening

We gaan zelf een dashboard bouwen in plaats van aanschaffen. In fases werken we toe naar een integraal dashboard dienstverlening. Eind 2024 is er een dashboard waarop zichtbaar is hoe de dienstverlening is ten opzichte van onze servicebeloftes.

We voeren een extern bereikbaarheidsonderzoek uit

Extern bereikbaarheidsonderzoek uitvoeren.

We verbeteren onze (integrale) dienstverlening met behulp van 5 klantreizen

We leren medewerkers de methodiek klantreizen en vervolgens voeren we 5 klantreizen uit om de dienstverlening te verbeteren. We gaan aan de slag met de uitkomsten.

We doen onderzoek naar wensen met betrekking tot aanvullende kanalen en dienstverlening

We onderzoeken door middel van het bevragen van de inwoners de wensen op het gebied van aanvullende dienstverlening.

Wat willen we bereiken?

Samen denken, samen doen: toewerken naar een participatieve gemeente

We willen een participatieve gemeente worden die:

- in verbinding staat met haar inwoners, naar ze luistert en ze betreft;
- denkt in mogelijkheden en die actief betrokken is bij initiatieven uit de gemeenschap;
- op maat plannen en beleid ontwikkelt en realiseert samen met haar inwoners, verenigingen, bedrijven en instellingen;
- haar inwoners en de gemeenschap stimuleert en helpt verantwoordelijkheid te nemen voor de eigen leefomgeving.

Wat gaan we ervoor doen?

Doorontwikkeling Udenfonds naar Maashorstfonds

Het Udenfonds is ooit opgericht om initiatieven uit de gemeenschappen van Uden, Odiliapeel en Volk el een financieel steuntje in de rug te kunnen geven. Samen met vertegenwoordigers vanuit de dorpen Schaijk, Reek en Zeeland werken we aan een Maashorstfonds, dat alle dorpen bedient.

Per kern maken we met inwoners een agenda op basis van de kernenCV's

De kernen Zeeland, Schaijk, Reek, Odiliapeel, Volk el en Uden-Buiten hebben in 2023 een kernenCV gemaakt. In elk kernenCV zijn focuspunten opgenomen: wat vinden de inwoners het belangrijkste op het gebied van leefbaarheid. In overleg met de kernen maken we voor elke

kern een actielijst: wat pakken de inwoners zelf op, wat kan de gemeente oppakken, wat kan samen opgepakt worden.

Oplevering Maashorstagenda

We maken in 2024 een agenda in samenwerking met de kernen. Daarin staan de belangrijkste focuspunten voor de toekomst. Deze volgen deels uit de kernenCV's, aangevuld met de inzichten en behoeftes van maatschappelijke partners.

Ontwikkeling van participatie in de verstedelijkte kern Uden

De kern Uden heeft een stedelijk karakter. De sociale samenhang is er anders dan in de dorpen. De participatie zoals die tot nu toe in deze kern was vormgegeven, is aan vernieuwing toe. Dit gaat over de manier waarop we samenwerken met inwoners, de wijze waarop we hen betrekken bij beleid en vooral hoe we initiatieven van hen proberen verder te brengen. We ontwikkelen per wijk participatievormen-op-maat. Dit doen we samen met professionele partners die in de wijken actief zijn en natuurlijk ook samen met de inwoners.

Maken participatieverordening en participatiebeleid

We stellen een 'handelingskader' op. Dit noemen we participatiebeleid. Dit geeft handvatten hoe de gemeente in diverse situaties met participatie omgaat. Wat kunnen en mogen de inwoners van de gemeente verwachten? En wie heeft welke rol? Natuurlijk verwoorden we in ons participatiebeleid ook onze ambities en doelen voor de toekomst.

Het nieuwe beleid vraagt een andere manier van samenwerken en ook een flinke dosis lef. Niet als gemeente het beleid en de richting bepalen, maar samen met onze inwoners.

Trainingsprogramma maken collega's Maashorst

Participatie is een vaardigheid. Om zo goed mogelijk te kunnen participeren is kennis en ervaring nodig. We trainen collegeleden, projectleiders, beleidsadviseurs en andere collega's in participatief denken en werken. Zo leren we hen hoe je in de praktijk zo effectief mogelijk een participatietraject kunt vormgeven.

Experimenteren met nieuwe vormen van participatie

We proberen nieuwe vormen van participatie uit, steeds met het doel om beter te worden in participatie. In het belang van zowel de inwoners als de gemeente. Participatie moeten we vooral doen en doorleven.

Actief inzetten digitale participatiekanaal 'Maashorst aan het woord'

Participatie is maatwerk. In sommige situaties is het effectief om ook op een digitale manier inwoners te betrekken bij plannen en beleid. Gelet op de digitalisering en de specifieke wensen en behoeftes van inwoners, gaan we deze vorm meer inzetten. We blijven op zoek naar de meest effectieve vormen van participatie. De tot nu toe meer gebruikelijke vormen (inwonersbijeenkomsten, enquêtes enzovoort) blijven we ook toepassen.

9.2 Telefonie, receptie en burgerzaken

Inleiding

Burgerzaken houdt zich bezig met wijzigingen in de basisregistratie personen of met persoonlijke documenten die hierop gebaseerd zijn zoals, akten, identiteitskaarten of rijbewijzen. Binnen dit taakveld valt ook het organiseren van verkiezingen.

Een van de doelen uit het bestuursakkoord is het verder verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening voor de inwoners en bedrijven in gemeente Maashorst. Burgerzaken speelt hierin een belangrijke rol, omdat zij direct in contact staan met de gemeenschap.

Ontwikkelingen

Wet kwaliteitsbevordering uitvoering verkiezingsproces

De verkiezingen in 2023 hebben geleid tot een evaluatie door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en de Kiesraad. We hebben de verkiezingen ook zelf geëvalueerd. Door de evaluatie van het ministerie en de Kiesraad is een nieuw wetsvoorstel in behandeling genomen: de Wet kwaliteitsbevordering uitvoering verkiezingsproces. Deze wet moet zorgen voor een verbetering van de kwaliteit van het verkiezingsproces. De wet houdt in dat:

- In het vervolg de Kiesraad de werkzaamheden van het Ministerie van Binnenlandse Zaken overneemt
- De Kiesraad verantwoordelijk wordt voor de ondersteuning van gemeenten en stembureaus bij het uitvoeren van taken
- Gemeenten een inlichtingplicht hebben aan de Kiesraad. Hierin wordt waarschijnlijk opgenomen dat gemeenten primair verantwoording afleggen aan de gemeenteraad over de organisatie van de verkiezingen en de uitoefening van hun taken.

Aanpak adreskwaliteit en integrale benadering briefadres

We zetten intensief in op een risicogerichte en integrale benadering adresonderzoek. Naar aanleiding van risico-signalen bepalen we vooraf wat de situatie is op een adres. Hierdoor kunnen fraude, financiële en/of sociale problematiek beter gesignaleerd en opgelost worden. Om te voorkomen dat onze inwoners buiten de boot vallen omdat ze geen woonadres hebben, bieden we ze een oplossing op maat, zoals een briefadres bij de gemeente.

Wat willen we bereiken?

Aanpak adreskwaliteit en integrale benadering briefadres

We willen meer zicht hebben op adresfraude en de financiële en/of sociale problematiek van de inwoners van gemeente Maashorst. Daarnaast willen we onze inwoners meer maatwerk bieden, onder andere door intern en extern samen te werken.

Wat gaan we ervoor doen?

Vooraf adresonderzoek op basis van risico-signalen

Door de ontwikkeling van de Wet Landelijke Aanpak Adreskwaliteit werken wij op basis van vastgestelde risicosignalen. Er wordt proactief op locatie een adres onderzocht ter voorkoming van adresfraude en om meer inzicht te krijgen in eventuele zorgelijke situaties achter de voordeur.

Kwetsbare inwoners oplossingen op maat bieden

Door de toename van kwetsbare doelgroepen in de samenleving en de landelijke aandacht voor deze groep met betrekking tot briefadres, bieden wij hierin maatwerk. In samenwerking met externe, interne en de klant wordt gekeken wat een passende oplossing kan zijn voor financiële en/of sociale problematiek in combinatie met het ontbreken van een vaste verblijfplaats.

Wat willen we bereiken?

Wet kwaliteitsbevordering uitvoering verkiezingsproces

De kwaliteit van het verkiezingsproces verbeteren en het proces vergemakkelijken.

Wat gaan we ervoor doen?

Plan van aanpak opstellen naar aanleiding van de verbeterpunten uit de interne enquête

De organisatie van de vorige verkiezingen heeft geleid tot aandachtspunten die opgepakt moeten worden. Dit wordt verwerkt in een plan van aanpak en toegepast bij de volgende verkiezingen in 2024.

Wet kwaliteitsbevordering uitvoering verkiezingsproces implementeren

Er is een nieuwe wet in ontwikkeling met een nieuwe rolverdeling tussen Rijksdienst voor Identiteitsgegevens en de Kiesraad. Dit heeft al direct invloed op het uitvoeringsproces van de komende verkiezingen in 2024.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
9.1 Bestuur en dienstverlening	3.570	3.901	2.948	2.946	2.951	2.957
9.2 Telefonie, receptie en burgerzaken	1.465	1.536	1.744	1.698	1.779	1.852
Totaal Lasten	5.035	5.436	4.692	4.644	4.731	4.809
Baten						
9.1 Bestuur en dienstverlening	1.430	22	23	23	23	23
9.2 Telefonie, receptie en burgerzaken	742	605	1.104	1.028	1.211	1.351
Totaal Baten	2.172	627	1.127	1.051	1.234	1.374
Geraamd resultaat exclusief mutaties reserves	2.863	4.809	3.565	3.592	3.497	3.435
Stortingen in reserves	200	0	0	0	0	0
Onttrekkingen uit de reserves	1.407	465	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	-1.207	-465	0	0	0	0
Geraamd resultaat inclusief mutaties reserves	1.656	4.344	3.565	3.592	3.497	3.435

Programma 10 Bedrijfsvoering en inkomsten

Inleiding

Een stevig fundament voor nu en de toekomst

De gemeente Maashorst is ambitieus en heeft een duidelijke missie en visie. De organisatie staat midden in de maatschappij, is ondernemend en toont lef. Dit kan alleen vanuit een goede en solide basis. Alleen als de basis op orde is, ontstaat immers ruimte voor vernieuwing en ontwikkeling. Dat betekent dat ook de bedrijfsvoering in Maashorst op orde moet zijn.

In de eerste jaren na de herindeling is een goede basis gelegd voor de nieuwe gemeente Maashorst. In 2024 bouwen we verder op het fundament. Met een goed georganiseerde en moderne bedrijfsvoering zorgen wij voor een goede bereikbaarheid en beschikbaarheid van onze dienstverlening. En zetten we stappen om de bedrijfsvoering verder te innoveren.

Bij een stevig fundament hoort ook een gezonde financiële basis. Onze financiën zijn structureel op orde, eventuele tegenvallers kunnen we opvangen. Een goede verhouding tussen de inkomsten en uitgaven van een gemeente is belangrijk om doelstellingen van het bestuursakkoord op korte en lange termijn te realiseren.

10.1 Overhead

Inleiding

Met overhead bedoelen we alle activiteiten/functies die nodig zijn om de dienstverlening aan inwoners en ondernemers mogelijk te maken.

De activiteiten uit programma 10 zijn nodig om de activiteiten van de programma's 1 tot en met 9 te kunnen uitvoeren. Daarom werken wij ook voortdurend aan het verbeteren van de interne organisatie.

Ontwikkelingen

Werken aan een toekomstbestendige organisatie

We willen onze jonge organisatie stevig neerzetten, voor nu en voor de toekomst. Daar zijn we mee bezig en daarin kijken we voortdurend naar ontwikkelingen in de samenleving. Belangrijke ontwikkelingen zijn de veranderingen in de arbeidsmarkt, digitalisering en de druk op onze financiën.

Een aantrekkelijke organisatie om in te werken

De arbeidsmarkt staat onder druk. Er is minder instroom van nieuwe arbeidskrachten terwijl de uitstroom van (oudere) medewerkers groot blijft. De jongste instromers (generatie Z) hebben een andere kijk op werk en dit vraagt iets anders van onze manier van werven en werken.

Een financieel gezonde gemeente

Voor de jaren 2024 en 2025 zijn de financiën van de gemeente Maashorst op orde. Een goede balans tussen inkomsten en uitgaven is belangrijk. Eventuele tegenvallers moeten opgevangen kunnen worden. De financiële positie van de gemeente Maashorst is solide, de

weerstandscapaciteit goed en de weerstandsratio hoog (zie ook de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing).

Voor de jaren 2026 en 2027 zijn de financiën nog niet op orde. We wachten op compensatiemaatregelen vanuit het Rijk voor de taken die over zijn gegaan naar de gemeente. Wij streven naar een structureel sluitende begroting.

Een veilige en moderne informatievoorziening

Informatietechnologie ontwikkelt zich continue. Applicaties worden steeds vaker als een dienst aangeboden. Automatisering en robotisering worden ingezet in het optimaliseren van bedrijfsvoering en dienstverlening. Ontwikkelingen als Artificial Intelligence (AI) beginnen een plek te krijgen binnen organisaties.

De Wet Open Overheid (WOO) vraagt overheden transparanter te zijn in de informatieverstrekking naar de samenleving.

Informatie- en IT- beveiliging wordt steeds belangrijker. Deze wereld ontwikkelt zich snel en bedreigingen als hacking, online profilering, spionage nemen steeds verder toe. Wij blijven ons als organisatie ontwikkelen om nieuwe risico's te beheersen.

Wat willen we bereiken?

Een stevig fundament voor gemeente Maashorst als organisatie

Huisvesting die voldoet aan de eisen en wensen van een moderne organisatie.

Wat gaan we ervoor doen?

Afronden actualiseren meerjarig onderhoudsprogramma en routekaart verduurzaming.

Aanpassing archiefkelder Uden / vervroegd overbrengen archief

We verbouwen de archiefruimte zodat die aan de gestelde eisen voldoet.

Vergroten opslagruimte gemeentewerf

Om alle buitendienstmedewerkers en machines na de fusie goed te huisvesten is de gemeentewerf in Uden verbouwd. Door de bouw van nieuwe schuren is de overgebleven opslagruimte op het terrein te krap geworden. We gaan de opslagruimte vergroten.

Wat willen we bereiken?

Een veilige, moderne en klantvriendelijke informatievoorziening

Een veilige, moderne en klantvriendelijke informatievoorziening, waarbinnen onze informatie- en privacybeveiliging op orde zijn en continuïteit is geborgd.

Wat gaan we ervoor doen?

Afronden van de risicoanalyse (IBD voor gemeenten) en het verbeterplan ontwikkelen en uitvoeren.

Wat willen we bereiken?

Ontwikkeling van een nieuwe, gezamenlijke organisatiecultuur

Onze vijf kernwaarden vormen de basis van onze organisatie en daarmee ook van onze organisatiecultuur. Deze kernwaarden zijn Ondernemend & lef, Eigenaarschap, Omgevingsbewust, Samen en Open. In onze manier van werken willen we deze kernwaarden naar voren laten komen.

Wat gaan we ervoor doen?

De vijf kernwaarden een plaats geven in onze nieuw te ontwikkelen HR-instrumenten.

Het opgestelde plan van aanpak cultuur uitvoeren

Wat willen we bereiken?

We zijn een aantrekkelijke werkgever waar mensen graag werken en de ruimte krijgen om hun talenten te ontwikkelen

Vanaf het vinden van mensen die bij ons willen komen werken tot aan het vertrek uit onze organisatie: dat is de reis van de medewerker. Deze reis is de basis van onze visie op medewerkers en het werken bij Maashorst. De reis van de medewerker bestaat uit verschillende fases:

- het vinden van nieuwe collega's die we een goede start willen geven in onze organisatie
- je draai vinden en je talenten ontwikkelen
- fluitend naar je werk én blij weer naar huis
- tevreden naar je volgende bestemming.

Onze medewerkers zijn net zo verschillend als de inwoners van onze gemeente. We willen een organisatie zijn waarin mensen zichzelf kunnen zijn, mogen leren en worden gewaardeerd. Zij voeren open gesprekken met hun leidinggevenden over hun plannen en hun twijfels. En zij mogen en willen verantwoordelijkheid nemen voor hun werk.

Wat gaan we ervoor doen?

De visie op personeel en het werken in de aantrekkelijke organisatie Maashorst uiten in de werving van nieuwe medewerkers.

Een intern trainingsaanbod opzetten om medewerkers de kans geven te groeien in hun ontwikkeling.

Informatie verzamelen uit onze personeelssystemen die we kunnen gebruiken om te sturen op instroom, doorstroom en uitstroom van onze medewerkers.

Het opleidingsbudget medewerkers verhogen naar 2% van de loonsom.

10.2 Treasury

Inleiding

Treasury is het sturen en beheersen van, het verantwoording afleggen over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. De gemeente Maashorst wil financieel gezond zijn; eventuele tegenvallers kunnen we opvangen. Zorgvuldig met gemeenschapsgeld omgaan, staat hierbij voorop. We zijn ambitieus en we zetten onze financiën maximaal in om onze ambities te realiseren. Wanneer er meer capaciteit nodig is, zijn we bereid daarin te investeren.

De inkomsten en uitgaven zijn in evenwicht. Uitgangspunt is dat de gemeentelijke producten en de afvalstoffenheffing kostendekkend zijn.

Ontwikkelingen

Financieel beleid

Een gezond financieel beleid van de gemeente is gebaseerd op 3 pijlers, te weten: structurele dekking, goed uitgewerkt risicomanagement en een weerstandscapaciteit passend bij de gemeente.

Beoordeling financiële positie

Gemeenten zijn verplicht om een aantal financiële kengetallen te presenteren. Het doel hiervan is om op termijn gemeenten onderling te vergelijken.

Wij hebben een norm gegeven aan deze kengetallen. Hierbij sluiten we aan bij de signaleringswaarden, zoals die in de stresstest voor 100.000+ gemeenten zijn opgenomen. In de tabel hieronder is te zien welke waarden bij welke categorie (A, B of C) behoren. Categorie A is het minst risicovol en categorie C het meest risicovol. Om ons huidige financiële beleid voort te zetten, ambiëren we categorie A en accepteren we categorie B.

We leggen verantwoording af over deze financiële kengetallen in zowel de Programmabegroting als de Programmarekening.

Bij de integrale afweging van middelen bij de Programmabegroting 2024, worden de gevolgen voor de financiële kengetallen zoveel als mogelijk vooraf in beeld gebracht. Dit willen we combineren met een update van ons financieel beleid. Op die manier zijn alle pijlers van ons financieel beleid (dekking, weerstandsvermogen en risicobeheersing, financiering) betrokken bij de integrale afweging. Maar nog belangrijker is, dat we op deze manier in staat zijn om daar op te sturen.

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	< 90%	90-130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90-130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte	Begroting >0%	Begroting 0%	Begroting < 20%
Grondexploitatie	< 20%	20-35%	> 35%
Belastingcapaciteit	< 95%	95-105%	> 105%

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de financiële kengetallen opgenomen. Een aantal van deze kengetallen gaat verslechteren als gevolg van het naar verwachting moeten afsluiten van een langlopende lening van € 20.000.000 in 2024. Dit is ook geprognoseerd in de Programmabegroting 2023. De jaren daarna verbeteren die kengetallen vervolgens weer door reguliere aflossingen op deze lening.

Wat willen we bereiken?

Een financieel gezonde gemeente

De gemeente Maashorst is ambitieus en we zetten onze financiën maximaal in om die ambities te realiseren. We doen wat nodig is. Als we constateren dat daar meer capaciteit voor nodig is, zijn we bereid daarin te investeren. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat onze financiën structureel op orde blijven.

Wat gaan we ervoor doen?

Om te kunnen sturen op de financiën werken we met een aantal prestatie indicatoren (PI's).

Deze PI's hebben we ondergebracht in 3 pijlers 'Dekking', 'Risicomanagement' en 'financiering'. Op deze wijze hebben we onze financiële strategie vastgelegd: In de paragrafen 'weerstandsvermogen en risicobeheersing' en de 'Paragraaf financiering' gaan we uitgebreid in op onze strategie. De vastgestelde streefwaarden bij de PI's monitoren we en we doen voorstellen tot bijsturing als daar aanleiding toe is.

10.3 Belastinginkomsten

Inleiding

Naast de algemene uitkering vanuit het Rijk haalt de gemeente Maashorst een deel van de inkomsten uit de gemeentelijke belastingen en heffingen. Met name de onroerend zaakbelasting (OZB) is belangrijk. Deze inkomsten uit belastingen en heffingen zijn onderdeel van het gemeentelijk beleid en daarin kunnen keuzes gemaakt worden.

Er zijn 2 soorten gemeentelijke belasting :

- Belastingen: bijvoorbeeld onroerende zaakbelasting (OZB), toeristenbelasting en parkeerbelasting. De opbrengst daarvan gaat naar de gemeente. De gemeente bepaalt zelf waarvoor ze de opbrengst gebruikt;
- Heffingen: dit zijn rechten, tarieven en leges. Bijvoorbeeld rioolheffing of de kosten voor een paspoort. De gemeente kan hier alleen de totale kosten vergoed krijgen die ze gemaakt heeft. De totale opbrengst van deze heffingen mag niet meer zijn dan de totale kosten die de gemeente daarvoor moet maken.

Ontwikkelingen

Op het gebied van belastingen zijn er geen veranderingen. De belastingsamenwerking Oost-Brabant onderzoekt de mogelijkheden van uitbreiding (schaalvergroting) met gemeenten en/of waterschappen. De belangrijkste redenen zijn kostenbesparing en behoud van kwaliteit met betrekking tot de belastingheffing.

Met betrekking tot leges (bedragen die in rekening worden gebracht door de gemeente voor geleverde diensten zoals een rijbewijs) worden de processen doorgelicht en wordt gekeken of deze kostendekkend zijn.

Wat willen we bereiken?

De heffingen zijn kostendekkend

We streven naar 100% kostendekkendheid zoals wettelijk is toegestaan en zoals opgenomen is in ons bestuursakkoord.

Wat gaan we ervoor doen?

Kostendekkendheidsonderzoek en impactanalyse afronden voor de leges op het gebied van de Omgevingswet.

Op het gebied van belastingen zijn er geen veranderingen. De belastingsamenwerking Oost-Brabant onderzoekt de mogelijkheden van uitbreiding (schaalvergroting) met gemeenten en/of waterschappen. De belangrijkste redenen zijn kostenbesparing en behoud van kwaliteit met betrekking tot de belastingheffing.

Met betrekking tot leges (bedragen die in rekening worden gebracht door de gemeente voor geleverde diensten zoals een rijbewijs) worden de processen doorgelicht en wordt gekeken of deze kostendekkend zijn.

10.4 Gemeentefonds

Inleiding

Gemeenten ontvangen een belangrijke financiële afdracht van de Rijksoverheid uit het gemeentefonds (de algemene uitkering). Hiermee kunnen we een deel van onze uitgaven financieren. Gemeenten mogen zelf bepalen waar ze dit geld aan besteden. Het college van B&W en uiteindelijk de gemeenteraad zijn verantwoordelijk voor de keuzes en verantwoording. Hoeveel geld gemeenten uit het gemeentefonds krijgen, hangt af van hun kenmerken en belastingcapaciteit. De belastingcapaciteit geeft aan hoeveel belasting een gemeente jaarlijks kan innen.

De Rijksoverheid kijkt bij de verdeling van het gemeentefonds onder meer naar:

- aantal inwoners;
- aantal jongeren;
- aantal uitkeringsgerechtigden;
- oppervlakte van de gemeente;
- grootte van de watergebieden.

Deze kenmerken heten maatstaven. Er zijn meer dan 60 maatstaven. Elke maatstaf heeft een bedrag voor elke 'eenheid'. De gemeente krijgt dus geld voor iedere inwoner, iedere jongere, enzovoorts.

Ontwikkelingen

Jaarlijks verschijnen er drie circulaire van het Rijk. De meicirculaire geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de Rijksoverheid, de septembercirculaire is de vertaling van de Miljoenennota (de rijksbegroting) en de decembercirculaire rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af. In 2023 is ook een maartbrief verschenen. Geen officiële circulaire, maar wel een richtinggevend document om op te nemen in de Kadernota 2024. Volgens de wettelijke voorschriften moet de Programmabegroting van een gemeente minimaal gebaseerd zijn op de uitgangspunten zoals opgenomen in de meicirculaire. Daar voldoet de gemeente Maashorst aan.

Tot vorig jaar gold voor de groei van het gemeentefonds dat bij een stijging van de rijksuitgaven het gemeentefonds evenredig meegroeide. Bij een daling was dezelfde systematiek van kracht. Daalden de rijksuitgaven als gevolg van bezuinigingen, dan daalde het gemeentefonds evenredig mee. Dit noemen we de trap-op-trap-af-systematiek. Nadeel hiervan was dat het beeld van de rijksuitgaven tussen mei en september vaak fluctueerde - en daarmee ook de uitkering uit het gemeentefonds. Vooruitlopend op een nieuwe systematiek is vorig jaar besloten om de jaarlijkse groei van het gemeentefonds te splitsen in een 'volumedeel' en een 'LPO-deel' (loon- en prijsontwikkelingen).

Het volumedeel staat voor de komende jaren vast. Het LPO-deel groeit evenredig mee met de omvang van de inflatie. Valt de inflatie hoger uit, dan stijgt ook het LPO-deel. Valt de inflatie lager uit, dan daalt ook dit deel van de uitkering evenredig mee. De index die hiervoor gebruikt wordt, is het gewogen gemiddelde van drie indices: de loonvoet sector overheid (60%), de index materiële overheidsconsumptie (20%) en de index overheidsinvesteringen (20%). Dit betekent dat de groei van het gemeentefonds voor de jaren tot en met 2025 alleen nog wijzigt als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen. Dit biedt gemeenten voor de komende jaren

zekerheid over hun inkomsten en beschikbare vrije ruimte, ook wanneer de uitgaven van het Rijk achterblijven bij de ramingen.

Compensatie Jeugdzorg 2024 -2027

	2024	2025	2026	2027
prognose Maashorst in algemene uitkering	4.136.000	2.488.000		
Stelpost overige jaren 100%			1.063.000	652.000

Het Rijk, IPO en VNG hebben een afspraak gemaakt over de op te nemen extra middelen jeugdzorg in de meerjarenraming van begroting 2024. In aanvulling op de bedragen in de meicirculaire 2023 (voor de jaren tot en met 2025) mogen de extra middelen jeugdzorg ook voor de jaren 2026-2027 opgenomen worden in de meerjarenraming van begroting 2024. Dit is conform de uitspraak van de Commissie van Wijzen.

Daarnaast mag rekening gehouden worden met een verlaging van de uitgaven voor jeugdzorg waarvan het Rijk heeft aangegeven de verantwoordelijkheid te nemen. Officieel zijn de middelen nog niet beschikbaar gesteld, en nog afhankelijk van besluitvorming door het Rijk. Hieraan is dus wel een risico verbonden.

De gezamenlijke toezichthouders van alle provincies staan toe dat gemeenten een stelpost opnemen van 100% van hun aandeel in de genoemde extra inkomsten voor 2026 (macro € 284 miljoen) en 2027 (macro € 211 miljoen). Ook zijn zij akkoord met opname van een stelpost voor verlaging van de uitgaven voor jeugdzorg voor de jaren 2025-2027. Dit is voor de genoemde aanvullende maatregelen/besparingen van € 500 miljoen in 2025, oplopend naar € 511 miljoen in 2027, waarvan het Rijk heeft aangegeven hiervoor de verantwoordelijkheid te nemen.

De consequenties voor de gemeente Maashorst hebben we opgenomen in de berekening van de algemene uitkering. Dit is afgestemd met onze toezichthouder, de provincie Noord-Brabant.

	2024	2025	2026	2027
Totaal algemene uitkering (Programmabegroting 2024)	123.679.930	124.409.812	113.819.503	111.980.145

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
10.1 Overhead	21.442	25.342	25.386	24.660	24.427	24.450
10.2 Treasury	2.210	456	1.748	5.888	-2.700	-4.077
10.3 Belastinginkomsten	1.007	951	924	925	925	925
10.4 Gemeentefonds	194	146	152	152	152	152
Totaal Lasten	24.853	26.894	28.210	31.624	22.804	21.449
Baten						
10.1 Overhead	294	710	237	237	237	237
10.2 Treasury	2.364	2.878	2.601	2.618	2.928	3.092
10.3 Belastinginkomsten	16.301	16.917	17.597	17.661	17.661	17.661
10.4 Gemeentefonds	116.642	117.458	123.680	124.410	113.820	111.980
Totaal Baten	135.601	137.963	144.115	144.926	134.646	132.970
Geraamd resultaat exclusief mutaties reserves	-110.748	-111.069	-115.905	-113.303	-111.842	-111.521
Stortingen in reserves	26.184	1.458	1.092	1.033	0	0
Onttrekkingen uit de reserves	11.214	5.108	1.073	518	299	163
Totaal mutaties reserves	14.970	-3.650	19	515	-299	-163
Geraamd resultaat inclusief mutaties reserves	-95.778	-114.719	-115.886	-112.788	-112.141	-111.683

Paragrafen

Paragraaf Wet Open Overheid

Wet Openbare Overheid

Informatievoorziening is de aorta van onze gemeentelijke dienstverlening. Zonder informatie (in welke vorm dan ook) kan geen invulling gegeven worden aan de vragen / behoefte van onze inwoners. Onze informatievoorziening wordt steeds digitaler en daarmee "onzichtbaarder" terwijl de behoefte aan transparantie toeneemt.

Om alle interne en externe ontwikkelingen en eisen over informatievoorziening en digitalisering op een effectieve en efficiënte wijze in de ambtelijke organisatie te borgen, is een totaal plan van aanpak opgesteld waarin zo veel mogelijk eisen worden samengepakt.

Hierbij moet gedacht worden aan de eisen van de Privacy wetgeving (AVG), Wet Digitale Overheid, de Archiefwet en de Wet Open Overheid (WOO). In de gemeente Maashorst nemen we de WOO als belangrijk uitgangspunt voor het inrichten van onze informatievoorziening.

De Wet Open Overheid (WOO), is ingegaan op 1 mei 2022 en regelt het recht op informatie over alles wat de overheid doet. Deze wet geldt ook voor de gemeente. Het is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Naast verbetering van de informatiehuishouding van de gemeente zorgt de WOO ervoor dat gemeente-informatie voor iedereen toegankelijk wordt door actief openbaar maken te verbeteren. Dit betekent dat de gemeente uit zichzelf de wettelijk aangewezen documenten openbaar moet maken. In de WOO blijft de mogelijkheid bestaan om de gemeente te verzoeken om documenten, die nog niet (actief) openbaar zijn gemaakt, ook openbaar te maken.

Om (uiterlijk in 2027) volledig te kunnen voldoen aan deze wetgeving is het belangrijk te zorgen voor een goede automatisering waarmee we onze dossiers gestructureerd kunnen vastleggen en gemakkelijke vindbaar kunnen maken. Dit vraagt van de medewerkers een andere invulling van hun (administratieve) werkzaamheden, maar ook van hun vaardigheden en competenties. Sturen op het digitale proces & zaakgericht werken is daarom voor ons ook een belangrijk aandachtspunt bij het aan de slag gaan met de Wet Open Overheid.

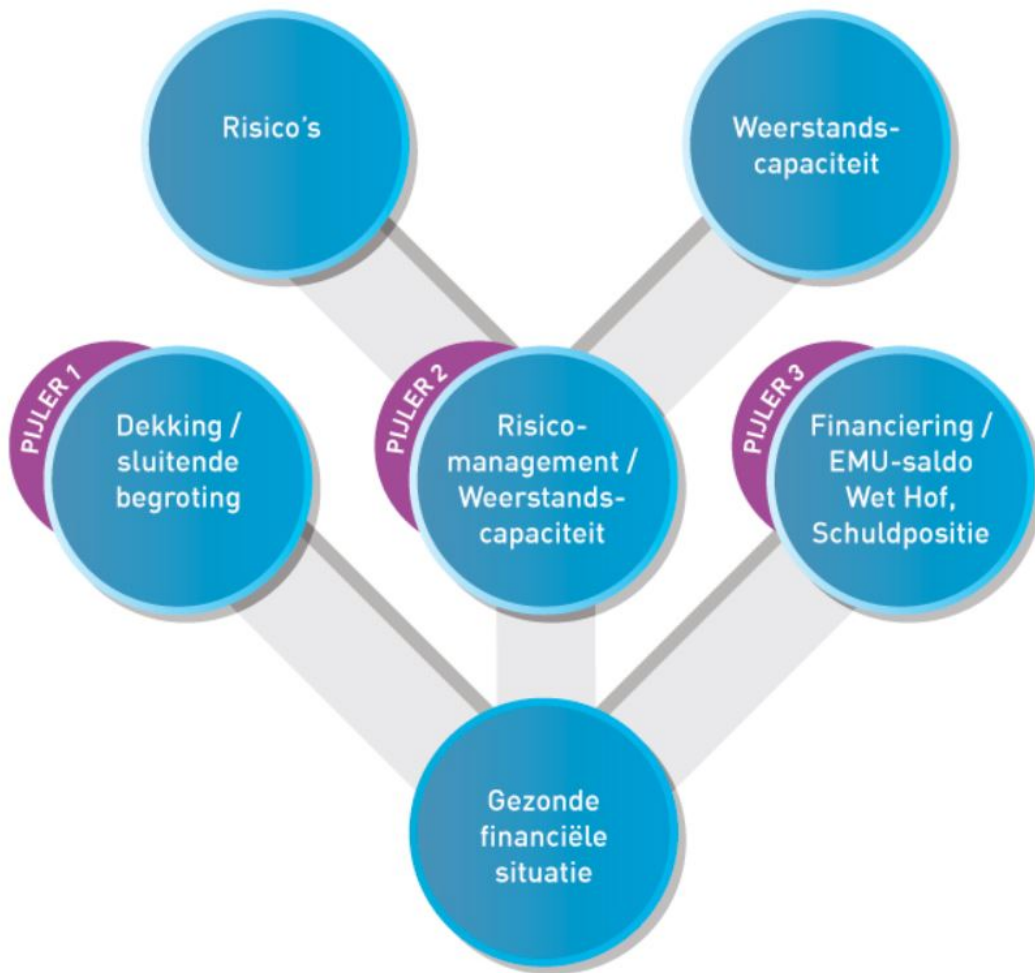
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

We vinden risicomanagement belangrijk in de gemeente Maashorst. Het heeft dan ook een prominente plek binnen de planning & control cyclus en we zien het als een continu proces.

Bij alle planning & control producten rapporteren we hierover in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. In plaats van een periodieke inventarisatie, is risicomanagement bij gemeente Maashorst een manier van denken. Het dient als hulpmiddel bij het nemen van besluiten door zowel de raad als het college.

Financiële strategie en beleid

Zichtbaar is dat risicomanagement, het onderwerp van deze paragraaf, slechts 1 van de 3 pijlers is. De pijlers worden toegelicht bij het onderdeel 'Gevolgen Programmabegroting 2024 voor de financiële positie'.

Beleid

Het beleid voor risicomanagement voor de gemeente Maashorst is opgesteld. Hiervoor is het beleid van beide voormalige gemeenten Landerd en Uden geharmoniseerd. De formele vaststelling door de Raad van Maashorst heeft plaatsgevonden op 20 januari 2022. Dit beleid is de basis voor het schrijven van deze paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Kengetallen financiële positie

Op grond van artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording, zijn gemeente verplicht om een aantal kengetallen op te nemen in deze paragraaf. Deze indicatoren zijn opgenomen in het onderdeel Financiële begroting- Gevolgen programmabegroting 2024 voor de financiële positie.

Kengetallen financiële verordening

Daarnaast presenteren we conform artikel 18 uit onze financiële verordening de volgende kengetallen.

Omschrijving	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Netto schuld per inwoner	€ 1.049,35	€ 1.260,57	€ 1.137,83	€ 1.351,83	€ 1.236,53	€ 1.071,67
2. Saldo van baten en lasten voor mutaties reserves als percentage van de inkomsten(-=voordeel, +=nadeel)	-6,02%	6,41%	-0,47%	-3,13%	1,98%	2,77%
3. Onbenutte belastingcapaciteit OZB als percentage van de inkomsten	3,36%	2,93%	2,94%	2,94%	3,08%	3,10%

Risico's

Doelstelling van de gemeente Maashorst is om periodiek inzicht te hebben in de risico's. Hierover wordt 4x per jaar (in de 1e Bestuursrapportage, Programmabegroting, 2e Bestuursrapportage en Programmarekening) verantwoording afgelegd. De financiële omvang van deze risico's brengen we op uniforme wijze in beeld, conform het vastgestelde beleid.

Top 10 risico's

De risico inventarisatie vindt plaats op basis van het inschatten van de financiële impact en de kans van optreden. We hanteren bij het bepalen van de kans, klassen van 1 tot 5.

Voor een verdere toelichting op dit systeem van risicobeoordeling, verwijzen wij naar het eerder genoemde beleid voor het risicomanagement dat is opgesteld voor de gemeente Maashorst. Hieronder is schematisch weergegeven wat de grootste risico's zijn voor de gemeente Maashorst.

Nummer	Risico	Omvang
--------	--------	--------

1	Grondexploitatie	€ 5.527.000
2	Stikstofproblematiek	€ 1.830.000
3	Sociaal domein: gespecialiseerde jeugdhulp	€ 1.586.000
4	Sociaal domein: Wet Maatschappelijke Ontwikkelingen 2015 (Wmo dagbesteding, Wmo hulp bij het huishouden, Wmo individuele begeleiding, en Wmo voorzieningen)	€ 1.510.000
5	Gemeenschappelijke regelingen	€ 700.000
6	Sociaal domein: Participatiewet (Gebundelde uitkering, Algemene Bijstand, IOAW, IOAZ, Bbz en LKS)	€ 650.000
7	Niet gedekte claims, aansprakelijkheidsverzekering, risico gevolgschade a.g.v. niet nakomen van contractuele afspraken	€ 600.000
8	Kwaliteitsmanagement systeem rechtmatigheid	€ 540.000
9	Bedrijfsvoeringsrisico	€ 530.000
10	Sociaal domein: Participatiewet (Wsw, Beschut Werk en Arbeidsparticipatie)	€ 520.000
Totaal		€ 13.993.000

Uitgebreide risicoanalyse

De risico's worden conform ons beleid voor risicomanagement geïnventariseerd. Hierdoor is op een gedetailleerd niveau inzicht in de risico's die de gemeente Maashorst loopt. Tevens wordt door de teams aangegeven op welke wijze de risico's beheerst worden. Zie hier dit bestand voor de volledige risico-inventarisatie.

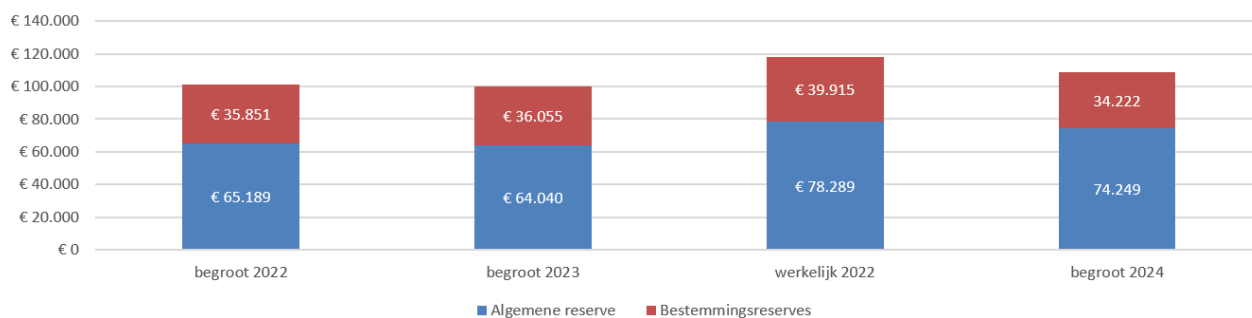
De risico's zijn opnieuw beoordeeld en zo nodig aangepast ten opzichte van de risico's in de Programmarekening 2022 (raad juli 2023).

Ontwikkeling vermogenspositie

De gemeente Maashorst wil sturen op risico's en weerstandsvermogen. Belangrijk hierbij is ook de ontwikkeling van de vermogenspositie van onze gemeente. De vermogenspositie heeft betrekking op de incidentele weerstandscapaciteit. In onderstaand overzicht is duidelijk zichtbaar hoe het vermogen zich ontwikkelt.

Vermogenspositie gemeente Maashorst (Werkelijk x EUR 1.000)

In de grafiek is zichtbaar dat de reservepositie van de gemeente Maashorst redelijk stabiel is. De begrote reserves in 2024 nemen iets af. Dit wordt vooral veroorzaakt door incidentele nadelige gevolgen die ten laste komen van de Algemene reserve (o.a. resultaatbestemmingen)

Weerstandratio

De weerstandratio wordt als volgt berekend: weerstandscapaciteit : risico's = weerstandratio

Voor de begroting 2024 is dat € 86.082.000/€ 16.997.000= 5,06

De weerstandratio geeft aan in hoeverre de gemeente Maashorst in staat is haar risico's op te vangen. Hierbij is met de Raad afgesproken dat de norm tussen 1 en 2 ligt. De ratio ligt ruim boven de norm.

Voor een verdere toelichting op de ontwikkeling van de weerstandratio wordt verwezen naar de financiële begroting onderdeel "gevolgen programmabegroting 2024 voor de financiële positie".

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd:

Nummer	Onderdeel	Bedrag
1	Algemene reserve vrij besteedbaar	€ 69.190.000
2	Algemene reserve grondbedrijf	€ 5.059.000
3	Stille reserves	€ 6.297.000
4	Onbenutte belastingcapaciteit (Onroerende zaak Belasting)	€ 5.536.000
Totaal		€ 86.082.000

1. Algemene reserve vrij besteedbaar

De algemene reserve vrij besteedbaar bedraagt bijna € 70 miljoen (stand 31-12-2024). Het verloop van de algemene reserve is zichtbaar bij ontwikkeling vermogenspositie.

2. Algemene reserve grondbedrijf

Het doel van de algemene reserve van het Grondbedrijf is het opvangen van eventuele nadelen op grondexploitatiecomplexen. Het vormt een risicobuffer op basis van het Meerjarenperspectief grondbedrijf. In de inventarisatie van de risico's zijn ook de risico's van het grondbedrijf opgenomen. Daarom wordt deze reserve meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen. De algemene reserve van het grondbedrijf is begroot op ruim € 5 mln.

3. Stille reserves

Onder stille reserves vallen onder andere de gemeentelijke gronden en panden die gewaardeerd zijn tegen de toen geldende aankoopwaarden. Een belangrijke voorwaarde is dat het een en ander per direct verkoopbaar is. De stille reserves bedragen € 6,3 miljoen. De inschatting van de stille reserve is conform de stand per 31 december 2022. De actualisatie van de berekening vindt 1x per jaar, per jaareinde plaats.

4. Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit OZB wordt berekend door de maximale tarieven te vergelijken met de tarieven van de gemeente Maashorst. Voor de overige heffingen wordt het verschil tussen 100% kostendekkendheid en de werkelijke inkomsten als onbenutte belastingcapaciteit aangemerkt.

Berekening onbenutte belastingcapaciteit

Voor de maximale belastingtarieven wordt gebruik gemaakt van de normen voor het artikel 12-beleid. Dit betekent dat, als de gemeente Maashorst niet meer in staat zou zijn om de structureel zich manifesterende risico's binnen de exploitatie op te vangen, de gemeente door het Rijk gewezen zou worden op de mogelijkheid om de OZB-tarieven te verhogen om zodoende meer structurele opbrengsten te realiseren. Dit noemt men het artikel 12-beleid.

Volgens de hiervoor geldende wettelijke richtlijnen heeft de gemeente Maashorst een onbenutte belastingcapaciteit van € 5,5 miljoen.

Paragraaf verbonden partijen

Verbonden Partijen

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn organisaties waaraan de gemeente zich bestuurlijk en financieel verbonden heeft.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) geeft als definitie: 'een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie, waarin de provincie of de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.'

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn organisaties waaraan de gemeente zich bestuurlijk en financieel verbonden heeft.

Wat is een bestuurlijk belang?

Een bestuurlijk belang houdt in zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht.

Wat is een financieel belang?

Een financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag, dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat of het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

De verbonden partijen zijn binnen de gemeente Maashorst onderverdeeld in;

- Publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden. De gemeente Maashorst is betrokken bij diverse gemeenschappelijke regelingen.
- Privaatrechtelijke samenwerkingsverbanden. De gemeente Maashorst is deelnemer in vennootschappen en coöperaties. Tevens is de gemeente Maashorst deelnemer van een aantal stichtingen en verenigingen.
- Overige samenwerkingsverbanden. Er zijn echter ook samenwerkingsverbanden die niet officieel onder de definitie van verbonden partij vallen, maar door het college en/of de raad zijn aangemerkt als politiek belangrijk. Deze zullen wel gehandhaafd worden in de planning en control producten.

Op basis van het BBV wordt tenminste de volgende informatie opgenomen;

- De naam en vestigingsplaats.
- De wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat erbij hoort.
- Het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar.
- De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar.
- De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar.
- De risico's van de verbonden partij voor de financiële positie van de gemeente.

Beleid

Beleid

Een samenwerkingsverband is bedoeld om beleidsdoelen van de gemeente te bereiken.

Hoe kun je daar grip op krijgen?

De gemeenten en besturen van de gemeenschappelijke regelingen in Brabant-Noord, werken reeds met de procedure om te komen tot een betere afstemming in de beleidsprocessen met de deelnemende gemeenten. Dit is het adoptieproces, waarin gemeente Meierijstad als regionale trekker fungeert. In samenspraak met griffiers en de gemeenschappelijke regelingen wordt een jaarplanning opgesteld, zodat kadernota's, begrotingen en jaarstukken tijdig voorbereid en besproken kunnen worden door de raden. Hierdoor hebben zowel de deelnemers als de gemeenschappelijke regeling een leidraad om het adoptieproces goed te kunnen organiseren.

Waarom het adoptieproces?

Er zijn verschillende redenen hiervoor, maar de belangrijkste zijn:

- Gemeenteraden staan op afstand als gevolg van het werken met gemeenschappelijke regelingen. Het adoptieproces is bedoeld om raden in positie te brengen op tijd een zienswijze op de stukken van de gemeenschappelijke regelingen uit te brengen.
- De gemeenschappelijke regelingen krijgen de zienswijzen van de gemeenten binnen een kort tijdsbestek, zodat zij weten wat er binnen de gemeenten leeft en in staat zijn de zienswijzen te verwerken.
- De betrokken medewerkers van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen werken samen aan de voorzijde bij het opstellen van zienswijzen. Korte communicatielijnen en niet iedereen hoeft het wiel volledig zelf uit te vinden.

Daarnaast hebben de griffiers van Noord-Oost Brabant in het rapport 'Grip op regionale samenwerkingsverbanden' verbetervoorstellen gepresenteerd, om de sturing van de raden op de regionale samenwerking te versterken. Deze voorstellen zijn inmiddels ingevoerd. De belangrijkste zijn: focus/prioritering op een aantal samenwerkingsverbanden, de samenwerking tussen de raden onderling is verbeteren door een regionaal informatiesysteem voor de raden te en de vergadercycli op elkaar af te stemmen. Tevens is er tweemaal per jaar een regionale beeldvormende bijeenkomst om meer interactie met de samenwerkingsverbanden te krijgen. Daarnaast zijn er adoptiegriffiers aangesteld voor Jeugd, ODBN, Veiligheidsregio, Regio Noordoost Brabant en GGD om raden bij belangrijke beslissingen vroegtijdig in positie te kunnen brengen. Deze adoptiegriffiers hebben periodiek overleg over de stand van zaken m.b.t. de Gemeenschappelijke Regelingen. Zij bespreken of er zaken zijn waar de raad bij betrokken moet worden, en adviseren op welke wijze de raden het best betrokken kunnen worden. Dit om de raden in staat te stellen hun kaderstellende en controlerende rol te kunnen uitvoeren. De griffiers werken momenteel ook aan eventuele procesmatige wijzigingen die voortvloeien uit de gewijzigde wet GR.

Met de komst van de nieuwe Gemeente Maashorst moest het ambtelijk proces rondom verbonden partijen opnieuw ingericht worden. Daarnaast is de Wet Gemeenschappelijke Regelingen gewijzigd. Deze aangepaste wet is per 1 juli 2022 van kracht. Doel van deze wetswijziging is om de volksvertegenwoordigers meer mogelijkheden te geven om de eigen controlerende en kaderstellende rol te versterken en om de democratische legitimatie van de besluitvorming binnen de gemeenschappelijke regelingen te vergroten. Als de gemeenteraad gebruik maakt van deze nieuwe mogelijkheden, dan leidt dit tot een gewijzigd kader waarbinnen de ambtelijke organisatie zal moeten werken

Eind 2022 is gestart met een project om een duidelijk ambtelijk proces voor besluitvorming rondom verbonden partijen op te stellen. Dit project is bijna afgerond waarna de resultaten en aanbevelingen aan de directie voorgelegd zullen worden en implementatie plaats kan vinden. Tot dat moment vindt het proces op de oude wijze plaats, maar zijn de betrokken inhoudelijke ambtenaren al wel meegenomen in het traject van het project. Dit om kennis te delen, maar ook om hun behoeftes helder te krijgen.

Visie en doorkijk naar de toekomst

Visie

De gemeente Maashorst heeft als visie dat de keuze voor een samenwerkingsverband altijd dient te gebeuren vanuit het maatschappelijk belang. Om te bepalen of in specifieke situaties dat belang het meest gediend wordt door aansluiting bij een samenwerkingsverband volgt de gemeente Maashorst in hoofdlijnen de VNG-BiZa-Handreiking voor de toepassing van de wet gemeenschappelijke samenwerkingen. Deze handreiking is uitgewerkt in het ambtelijk beheersinstrument Proceskader Samenwerkingsverbanden. Dit proceskader wordt gehanteerd

om te bepalen of nieuwe samenwerkingsverbanden worden aangegaan, alsmede om periodiek te evalueren of een samenwerkingsverband nog de meest optimale vorm is om het maatschappelijk belang te borgen.

Wet- en regelgeving

Als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen is de landelijke tendens dat het belang van een adequate beheersing van de verbonden partijen toeneemt. Mede naar aanleiding hiervan is de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) is op 16 juli 2014 gewijzigd. Daarnaast zijn de bepalingen en richtlijnen van de notitie Verbonden partijen (PDF, 2.4 MB)d.d. oktober 2016 (PDF, 682.9 kB) vanaf 2018 in werking getreden. Ook de Wet Gemeenschappelijke Regelingen is met ingang van 1 juli 2022 gewijzigd. Doel van deze wetswijziging is om de volksvertegenwoordigers meer mogelijkheden te geven om de eigen controlerende en kaderstellende rol te versterken en om de democratische legitimatie van de besluitvorming binnen de gemeenschappelijke regelingen te vergroten.

Doorkijk naar de toekomst

De laatste jaren is de aard en het aantal samenwerkingsverbanden sterk in beweging. De verwachting is dat deze trend zich de komende jaren voort zal zetten. Als gevolg daarvan is de beheersing van verbonden partijen van belang. Daarnaast is het ook van belang om de risico's die hiermee samenhangen in beeld te hebben en te houden. Deze risico's hebben zijn plek in het systeem van risicobeheersing van de gemeente Maashorst. Zie hiervoor de risico inventarisatie in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Overzicht verbonden partijen

Paragraaf verbonden partijen

1. Brabant Historisch Informatie Centrum

Verband	Naam	Brabant Historisch Informatie Centrum (BHIC)
	Website	www.bhic.nl
	Vestigingsplaats	's- Hertogenbosch
	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
	Doel	In gezamenlijkheid behartigen van de belangen van ministerie, gemeenten en de waterschappen bij alle aangelegenheden betreffende de archiefbescheiden en collecties die berusten in de rijksarchiefbewaarplaats in de provincie Noord- Brabant en de archiefbewaarplaatsen van de gemeenten en de waterschappen.
Inhoud	Taakveld	Cultuur
	Doelstelling	Het borgen van een goede uitvoering van de archiefwet zodat de juiste informatie op de juiste manier beschikbaar is. Hierdoor helpt de BHIC niet alleen particulieren, maar ook organisaties, gemeenten, waterschappen en provinciale instellingen met al hun vragen op het gebied van archieven en cultuurhistorie. Dit valt onder de doelstelling bij programma 5 Sport, cultuur en recreatie. Binnen cultuur valt de BHIC onder de deeltaakveld musea.

	Taken	<p>Uitvoering geven aan de zogenaamde vraagtaken (nazorg, educatieve taken en wetenschappelijke activiteiten) als aanvulling op de wettelijke taken. De wettelijke taak van het BHIC gaat om de toezicht op het archief- en informatiebeheer naast het beheer van het statische archief. Deze taken zijn overgedragen aan het BHIC toen de gemeenten Uden en Landerd deel gingen nemen aan deze Gemeenschappelijke Regeling.</p> <p>Afnemers van de vraagtaken zijn het Rijksarchief in Noord-Brabant, gemeenten en het waterschap.</p>
	Wijzigingen	Geen
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Minister van OCW, Waterschap Aa en Maas, Waterschap De Dommel en de gemeenten Bernheze, Boekel, Boxtel, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Oss, Sint-Michielsgestel en Vught
	Vertegenwoordiging	Lid algemeen bestuur
	Portefeuillehouder	Harold van den Broek
	Domein	Dienstverlening
Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> • totale exploitatie instelling: € 5.837.496 • bijdrage Maashorst € 213.700 • Eigen vermogen per 1/1 € 1.444.272 en per 31/12 € 1.576.213 • vreemd vermogen per 1/1 € 4.356.507 en per 31/12 € 4.633.088 • resultaat (instelling) € 38.439 positief

	Begroting 2023	<ul style="list-style-type: none"> • totale exploitatie instelling: € € 6.011.800 • bijdrage Maashorst: € 218.000 • eigen vermogen per 1/1 1.444.000 en per 31/12 € 1.265.000 • vreemd vermogen per 1/1 € 3.906.000 en per 31/12 € 3.418.000 – • Zienswijze: Positief
	Begroting 2024	<ul style="list-style-type: none"> - totale exploitatie instelling: € € 6.494.200 - bijdrage Maashorst: € 245.000 - eigen vermogen per 1/1 € 1.397.000 en per 31/12 € 1.253.000 - vreemd vermogen per 1/1 € 4.077.000 en per 31/12 € 4.107.000 - Zienswijze: Positief
Risico	Risico beoordeling	<p>Risico's worden op de deelnemers afgewenteld: ja</p> <p>Is er een risico-inventarisatie: ja</p>
	Risico-bepaling	<p>Risico's die van invloed kunnen zijn op toekomstige cijfers zijn o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vertraging in de besluitvorming op bestuurlijk niveau, • wijzigingen in de hoogte van de bijdrage door de deelnemers • wijzigingen in de gemeenschappelijke regeling • CAO aanpassingen • Wachtgeld verplichtingen • Verhoging huurpenningen die afwijken van de bijdrage van OCW • Contracten van de depotverhuur zijn jaarlijks opzegbaar

		<ul style="list-style-type: none"> • Wijzigingen in de hoogte van de bijdrage via DVO's • Geen volledige dekking van de kosten van het e-depot • Structurele stijging energiekosten <p>Het begroot weerstandvermogen bedraagt ultimo 2026 € 418.000. De gemeenschappelijke regeling geeft aan dat de algemene reserve niet meer mag bedragen dan 10%. De algemene reserves staan in de begroting 2023 op 8,5% van de bijdrage van de deelnemers.</p>
--	--	---

2. GGD Hart voor Brabant

Verband	Naam	GGD Hart voor Brabant
	Website	www.ggdhvb.nl

	Vestigingsplaats	Tilburg
	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
	Doel	Preventie, bijdrage aan volksgezondheid, gemeenschappelijke gezondheidsdienst
Inhoud	Taakveld	Volksgezondheid
	Doelstelling	Maximaal meedoen: Sociale en doelmatige aanpak
	Taken	Uitvoeren wettelijke taken vanuit WPG (Wet Publieke Gezondheid) en (Jeugd)gezondheidszorg (vanuit Wmo en jeugdwet). Dit omvat preventie, bijdrage aan volksgezondheid en uitvoering geven aan Jeugdgezondheidszorg
	Wijzigingen	geen (Er komt in 2024 een wijziging GR GGD Hart voor Brabant aan. Per wanneer precies is nog niet bekend.)
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Gemeenten Bernheze, Boekel, Boxtel, Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Land van Cuijk, Loon op Zand, Maashorst, Meierijstad, Oisterwijk, Oss, SintMichielsgestel, Tilburg, Vught en Waalwijk.
	Vertegenwoordiging	Lid Algemeen Bestuur
	Portefeuillehouder	Ramona Sour
	Domein	Sociaal
Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> • Totale exploitatie instelling € 127.156.000,00 • Bijdrage Maashorst € 2.057.090,00 (Basistaken) • Eigen vermogen per 01/01 € 7.749.000,00 en per 31/12 € 7.376.000,00 • Vreemd vermogen per 01/01 € 23.834.000,00 en per 31/12 € 20.068.000,00

		<ul style="list-style-type: none"> • Resultaat € 49.000
	Begroting 2023	<ul style="list-style-type: none"> • Totale exploitatie instelling 70.302.000,00 • Bijdrage Maashorst € 2.170.388,00 (Basistaken) • Eigen vermogen per 01/01 € 7.376.000,00 en per 31/12 € 5.316.000,00 • Vreemd vermogen per 01/01 € 20.068.000,00 en per 31/12 € 15.407.000,00 • Resultaat € 0,00 • Zienswijze Ja • Kernpunten zienswijze: <p>De Raad aan de voorkant te betrekken bij de inhoud en de te maken keuzes van de actualisering van het basispakket.</p> <ul style="list-style-type: none"> •
	Begroting 2024	<ul style="list-style-type: none"> • Totale exploitatie instelling € 80.274.000,00 - Bijdrage Maashorst € 2.509.922,00 (Basistaken) - Eigen vermogen per 01/01 € 5.316.000,00 en per 31/12 € 4.816.000,00 - Vreemd vermogen per 01/01 € 15.407.000,00 en per 31/12 € 15.407.000,00 - Resultaat € 0,00 - Zienswijze Ja

		<p>- Kernpunten zienswijze:</p> <p>Voor de conceptbegroting 2024 'Wij maken gezond gewoon' vragen we aandacht voor:</p> <p>De berichtgeving romdom trends en ontwikkelingen (o.a. de uitslag van monitorenvragenlijsten) om daarbij niet alleen de negatieve resultaten te benoemen, maar daarbij ook aandacht te besteden aan (opvallende) positieve resultaten.</p>
Risico	Risico beoordeling	Risico's worden op gemeente afgewenteld: ja Is er een risico-inventarisatie: ja
		Staat risico-inventarisatie in jaarstukken: ja Zijn risico's afgedekt: ja
	Risico-bepaling	De GGD HvB stelt bij de begroting een risico-inventarisatie op als onderdeel van het hoofdstuk weerstandsvermogen en risicobeheersing. De risico's worden benoemd en hoe de GGD hier mee omgaat. Het weerstandsvermogen laat zien hoe de GGD tegenvallers kan opvangen zonder dat het werk in gevaar komt. De algemene reserve van de GGD is groot genoeg voor het dekken van risico's.

3. Kleinschalig collectief vervoer Brabant-Noordoost

Verband	Naam	Gemeenschappelijke regeling Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant noordoost(Regiotaxi)
---------	------	--

	Website	www.regiotaxinoordoostbrabant.nl
	Vestigingsplaats	Oss
	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (uitvoeringsovereenkomst)
	Doel	Tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van hoogwaardig kleinschalig collectief vervoer in aanvulling op openbaar vervoer
Inhoud	Taakveld	Maatwerkdienstverlening 18+
	Doelstelling	Maatwerkdienstverlening 18+ Hiertoe behoort dienstverlening aan individuele cliënten met een beperking (fysiek/psychisch), die zelfstandig wonen en ondersteuning nodig hebben in de vorm van beschikbare uren (o.b.v. een toekenningsbeschikking). Hieronder valt ook individueel vervoer
	Taken	Voldoen aan de mobiliteitsbehoefte van de inwoners, ook als deze bij het zich verplaatsen ondersteuning behoeven (vanuit WMO, Jeugdwet e/o Participatiewet)
	Wijzigingen	Geen
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Provincie Noord Brabant, gemeenten Bernheze, Boekel, Boxmeer, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad en Oss.
	Vertegenwoordiging	Lid Algemeen Bestuur
	Portefeuillehouder	Ramona Sour
	Domein	Sociaal

Financiële positie	Jaarrekening 2022	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="3">Jaarrekening 2022</th> </tr> <tr> <th colspan="3">Totaal Instelling</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Totale Lasten</td> <td>€</td> <td>4.309.833</td> </tr> <tr> <td>Eigen Vermogen 31-12</td> <td>€</td> <td>843.959</td> </tr> <tr> <td>Vreemd Vermogen 31-12</td> <td>€</td> <td>367.992</td> </tr> <tr> <td>Solvabiliteit Instelling</td> <td></td> <td>70%</td> </tr> <tr> <td>Resultaat Instelling</td> <td>€</td> <td>-15.619,00</td> </tr> <tr> <th colspan="3">WMO Vervoer en Beheerskn. Totaal Instelling Aandeel Maashorst</th> </tr> <tr> <td>Bruto Exploitatie WMO Vervoer</td> <td>€</td> <td>3.546.115</td> <td>€</td> <td>419.768</td> </tr> <tr> <td>Eigen bijdrage</td> <td>€</td> <td>517.691</td> <td>€</td> <td>64.260</td> </tr> <tr> <td><i>Netto exploitatie WMO Vervoer</i></td> <td>€</td> <td>3.028.424</td> <td>€</td> <td>355.507</td> </tr> <tr> <td><i>Uitvoeringskosten</i></td> <td>€</td> <td>421.809</td> <td>€</td> <td>57.635</td> </tr> <tr> <td>TOTAAL</td> <td>€</td> <td>3.450.233</td> <td>€</td> <td>413.142</td> </tr> </tbody> </table>	Jaarrekening 2022			Totaal Instelling			Totale Lasten	€	4.309.833	Eigen Vermogen 31-12	€	843.959	Vreemd Vermogen 31-12	€	367.992	Solvabiliteit Instelling		70%	Resultaat Instelling	€	-15.619,00	WMO Vervoer en Beheerskn. Totaal Instelling Aandeel Maashorst			Bruto Exploitatie WMO Vervoer	€	3.546.115	€	419.768	Eigen bijdrage	€	517.691	€	64.260	<i>Netto exploitatie WMO Vervoer</i>	€	3.028.424	€	355.507	<i>Uitvoeringskosten</i>	€	421.809	€	57.635	TOTAAL	€	3.450.233	€	413.142
	Jaarrekening 2022																																																		
Totaal Instelling																																																			
Totale Lasten	€	4.309.833																																																	
Eigen Vermogen 31-12	€	843.959																																																	
Vreemd Vermogen 31-12	€	367.992																																																	
Solvabiliteit Instelling		70%																																																	
Resultaat Instelling	€	-15.619,00																																																	
WMO Vervoer en Beheerskn. Totaal Instelling Aandeel Maashorst																																																			
Bruto Exploitatie WMO Vervoer	€	3.546.115	€	419.768																																															
Eigen bijdrage	€	517.691	€	64.260																																															
<i>Netto exploitatie WMO Vervoer</i>	€	3.028.424	€	355.507																																															
<i>Uitvoeringskosten</i>	€	421.809	€	57.635																																															
TOTAAL	€	3.450.233	€	413.142																																															
Begroting 2023	<p>zienswijze: positief</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="3">Begroting 2023</th> </tr> <tr> <th colspan="3">Totaal Instelling</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Totale Lasten</td> <td>€</td> <td>5.675.397</td> </tr> <tr> <td>Eigen Vermogen</td> <td>€</td> <td>784.519</td> </tr> <tr> <td>Vreemd Vermogen</td> <td>€</td> <td>688.200</td> </tr> <tr> <td>Solvabiliteit Instelling</td> <td></td> <td>53%</td> </tr> <tr> <td>Resultaat Instelling</td> <td>€</td> <td>-</td> </tr> <tr> <th colspan="3">WMO Vervoer en Beheerskn. Totaal Instelling Aandeel Maashorst</th> </tr> <tr> <td>Bruto Exploitatie WMO Vervoer</td> <td>€</td> <td>4.355.625</td> <td>€</td> <td>704.913</td> </tr> <tr> <td>Eigen bijdrage</td> <td>€</td> <td>613.722</td> <td>€</td> <td>96.925</td> </tr> <tr> <td><i>Netto exploitatie WMO Vervoer</i></td> <td>€</td> <td>3.741.903</td> <td>€</td> <td>607.988</td> </tr> <tr> <td><i>Uitvoeringskosten</i></td> <td>€</td> <td>461.680</td> <td>€</td> <td>66.305</td> </tr> <tr> <td>TOTAAL</td> <td>€</td> <td>4.203.583</td> <td>€</td> <td>674.293</td> </tr> </tbody> </table>	Begroting 2023			Totaal Instelling			Totale Lasten	€	5.675.397	Eigen Vermogen	€	784.519	Vreemd Vermogen	€	688.200	Solvabiliteit Instelling		53%	Resultaat Instelling	€	-	WMO Vervoer en Beheerskn. Totaal Instelling Aandeel Maashorst			Bruto Exploitatie WMO Vervoer	€	4.355.625	€	704.913	Eigen bijdrage	€	613.722	€	96.925	<i>Netto exploitatie WMO Vervoer</i>	€	3.741.903	€	607.988	<i>Uitvoeringskosten</i>	€	461.680	€	66.305	TOTAAL	€	4.203.583	€	674.293	
Begroting 2023																																																			
Totaal Instelling																																																			
Totale Lasten	€	5.675.397																																																	
Eigen Vermogen	€	784.519																																																	
Vreemd Vermogen	€	688.200																																																	
Solvabiliteit Instelling		53%																																																	
Resultaat Instelling	€	-																																																	
WMO Vervoer en Beheerskn. Totaal Instelling Aandeel Maashorst																																																			
Bruto Exploitatie WMO Vervoer	€	4.355.625	€	704.913																																															
Eigen bijdrage	€	613.722	€	96.925																																															
<i>Netto exploitatie WMO Vervoer</i>	€	3.741.903	€	607.988																																															
<i>Uitvoeringskosten</i>	€	461.680	€	66.305																																															
TOTAAL	€	4.203.583	€	674.293																																															

	Begroting 2024	<p>Zienswijze positief</p> <table border="1" data-bbox="745 277 1696 764"> <thead> <tr> <th colspan="4">Begroting 2024</th> </tr> <tr> <th colspan="4">Totaal Instelling</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Totale Lasten</td> <td>€</td> <td>5.833.867</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Eigen Vermogen 31-12</td> <td>€</td> <td>562.982</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Vreemd Vermogen 31-12</td> <td>€</td> <td>362.587</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Solvabiliteit Instelling</td> <td></td> <td>61%</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Resultaat Instelling</td> <td>€</td> <td>-100.000,00</td> <td></td> </tr> <tr> <th colspan="2">WMO Vervoer en Beheerskn.</th> <th>Totaal Instelling</th> <th>Aandeel Maashorst</th> </tr> <tr> <td>Bruto Exploitatie WMO Vervoer</td> <td>€</td> <td>4.718.896</td> <td>€ 637.051</td> </tr> <tr> <td>Eigen bijdrage</td> <td>€</td> <td>626.406</td> <td>€ 77.755</td> </tr> <tr> <td>Netto exploitatie WMO Vervoer</td> <td>€</td> <td>4.092.490</td> <td>€ 559.296</td> </tr> <tr> <td>Uitvoeringskosten</td> <td>€</td> <td>547.465</td> <td>€ 86.792</td> </tr> <tr> <td>TOTAAL</td> <td>€</td> <td>4.639.955</td> <td>€ 646.088</td> </tr> </tbody> </table>	Begroting 2024				Totaal Instelling				Totale Lasten	€	5.833.867		Eigen Vermogen 31-12	€	562.982		Vreemd Vermogen 31-12	€	362.587		Solvabiliteit Instelling		61%		Resultaat Instelling	€	-100.000,00		WMO Vervoer en Beheerskn.		Totaal Instelling	Aandeel Maashorst	Bruto Exploitatie WMO Vervoer	€	4.718.896	€ 637.051	Eigen bijdrage	€	626.406	€ 77.755	Netto exploitatie WMO Vervoer	€	4.092.490	€ 559.296	Uitvoeringskosten	€	547.465	€ 86.792	TOTAAL	€	4.639.955	€ 646.088
Begroting 2024																																																						
Totaal Instelling																																																						
Totale Lasten	€	5.833.867																																																				
Eigen Vermogen 31-12	€	562.982																																																				
Vreemd Vermogen 31-12	€	362.587																																																				
Solvabiliteit Instelling		61%																																																				
Resultaat Instelling	€	-100.000,00																																																				
WMO Vervoer en Beheerskn.		Totaal Instelling	Aandeel Maashorst																																																			
Bruto Exploitatie WMO Vervoer	€	4.718.896	€ 637.051																																																			
Eigen bijdrage	€	626.406	€ 77.755																																																			
Netto exploitatie WMO Vervoer	€	4.092.490	€ 559.296																																																			
Uitvoeringskosten	€	547.465	€ 86.792																																																			
TOTAAL	€	4.639.955	€ 646.088																																																			
Risico	Risico beoordeling	<p>Risico's worden op gemeente afgewenteld: ja</p> <p>Is er een risico-inventarisatie: ja</p> <p>Staat risico-inventarisatie in jaarstukken: ja</p> <p>Zijn risico's afgedekt: ja</p>																																																				
	Risico-bepaling	<p>Het risico van de GR zelf is beperkt. De uitvoeringsregeling WMO vervoer die door de GR wordt uitgevoerd is echter een openeind regeling die als gevolg van invoering transitie opnieuw ingebed moeten worden in het integrale klantproces vanuit het integrale Sociale Domein om de risico's te minimaliseren.</p>																																																				

4. Regionaal Bureau Leerlingzaken Brabant Noordoost

Verband	Naam	Regionaal Bureau Leerplicht en voortijdig schoolverlaten Brabant Noordoost
	Website	www.rblbno.nl
	Vestigingsplaats	Oss
	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (centrum gemeente is Oss) , maar geen verbonden partij. Op 1 januari 2018 is in werking getreden de Centrumregeling Leerplicht en Regionale Meld- en Coördinatiefunctie Regio Brabant Noord Oost (regio 36b)
	Doel	Op grond van artikel 25, eerste lid, van de leerplichtwet 1969 dienen burgemeester en wethouders jaarlijks voor 1 oktober een verslag aan de Raad uit te brengen over het gevoerde beleid.
Inhoud	Taakveld	Onderwijs algemeen
	Doelstelling	Subtaakveld: Onderwijsbeleid en leerlingzaken. Hiertoe behoren het lokaal onderwijsbeleid en leerling voorzieningen: achterstandenbeleid en internationale schakelklas, volwasseneducatie, peuter- en kinderopvang, leerlingenvervoer, leerplicht en voorkomen voortijdig schoolverlaten.

	Taken	Het Regionaal Bureau Leerplicht en voortijdig schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL BNO) heeft twee taken: de leerplichtwet en de RMC-wet uitvoeren
	Wijzigingen	geen
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Gemeenten Bernheze, Boekel, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad en Oss.
	Vertegenwoordiging	Meierijstad, Mill en Sint Hubert, Oss (centrum-gemeente)
	Portefeuillehouder	Ramona Sour
	Domein	Sociaal
Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> • Totaal € 2.119.724 • bijdrage Maashorst € 136.324,- • eigen vermogen per 1/1/2021 € en per 31/12/2021 € NVT • vreemd vermogen per 1/1 € en per 31/12 € NVT
	Begroting 2023	<ul style="list-style-type: none"> • totale begroting (instelling) € 2.033.664 • bijdrage Maashorst € 139.732 • resultaat instelling € 0 • zienswijze: positief
	Begroting 2024	<ul style="list-style-type: none"> - totale begroting (instelling) € 2.123.680,- - bijdrage Maashorst € 146.859,- - resultaat instelling € 0 - zienswijze: positief

Risiko	Risiko beoordeling	<p>Risiko's worden op gemeente afgewenteld: ja</p> <p>Is er een risico-inventarisatie: ja</p> <p>Staat risico-inventarisatie in jaarstukken: ja</p> <p>Zijn risico's afgedekt: ja</p>
	Risiko-bepaling	<p>Het gaat hier niet om volledig zelfstandig orgaan maar om een uitvoeringsorganisatie onder de gemeente Oss. Gemeente is een deelnemende gemeente en als zodanig aansprakelijk op basis van besluitvorming (WGR). De financiële positie is goed.</p> <p>Op termijn wordt de vorm van samenwerking aangepast.</p>

5. Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)

Verband	Naam	Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)
	Website	www.odbn.nl
	Vestigingsplaats	's- Hertogenbosch

	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
--	------------	-----------------------------

	Doel	Taakuitvoering op gebied van vergunningen, toezicht en handhaving en duurzame en ruimtelijke ontwikkeling.
Inhoud	Taakveld	Milieubeheer
	Doelstelling	Een veilige en gezonde kwaliteit van de leefomgeving.
	Taken	Dienstverlening aan de deelnemers op het gebied van de fysieke leefomgeving en als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving van de regio Brabant Noordoost. Gestart m.i.v. 1 oktober 2013
	Wijzigingen	Geen
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Gemeenten Bernheze, Boxtel, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Oss, 's-Hertogenbosch, SintMichielsgestel, Vught en de provincie Noord-Brabant.
	Vertegenwoordiging	Lid Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur
	Portefeuillehouder	Franko van Lankvelt
	Domein	Ruimte
Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> • totale exploitatie instelling) € 29.221.344 • bijdrage Maashorst: € 1.1881.992 • eigen vermogen per 1/1 € 974.598 en per 31/12 € 1.405.076 inclusie het resultaat 2021 • vreemd vermogen per 1/1 en per 31/12 € 1.008.732 • resultaat voor bestemming (instelling) € 568.702 •

	Begroting 2023	<ul style="list-style-type: none"> • totale begroting (instelling) € 31.224.238 • bijdrage totale aangepaste begroting € 33.797.035 • bijdrage € 2.057.031 • bijdrage aangepaste begroting bijdrage € 2.151.434 • resultaat instelling € 42.300 • resultaat instelling aangepaste begroting € 39.400 • - zienswijze: • De gemeente Maashorst dient de volgende zienswijze in over de begroting 2023 van de ODBN: De jaarlijkse kosten van de deelnemersbijdrage worden steeds hoger. De ODBN heeft een inspanningsverplichting om kritisch te blijven kijken naar de kosten rondom de deelnemersbijdrage (eerste zienwijze) • Bij de aangepaste begroting is geen zienswijze ingediend.
	Begroting 2024	<ul style="list-style-type: none"> - totale begroting (instelling) € 36.414.493 - bijdrage € 2.280.872 - resultaat instelling € 34.600 - zienswijze: De gemeente Maashorst heeft geen zienswijzen ingediend
Risico	Risicobeoordeling	Risico's worden op gemeente afgewenteld: ja Is er een risico-inventarisatie: ja
	Risico-bepaling	De ODBN stelt in de begroting en jaarrekening een risico-inventarisatie op als onderdeel van de paragraaf weerstandvermogen & risicobeheersing. Dit wordt afgezet ten opzichte van de weerstandcapaciteit (algemene reserve ODBN) waaruit de weerstandsratio blijkt. Hierop wordt door de ODBN beleid op gevoerd.

6. Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord

Verband	Naam	Regionale Ambulance Voorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV Brabant MWN)
	Website	RAV Brabant Midden-West-Noord Ambulancezorg vanuit het hart (ravbrabantmwn.nl)
	Vestigingsplaats	Tilburg
	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
	Doel	Het verlenen of doen verlenen van ambulancezorg
Inhoud	Taakveld	Volksgezondheid
	Doelstelling	Levert Volksgezondheid algemeen (bewaken van de gezondheidssituatie en uitvoeren maatregelen tegen bedreiging van de gezondheid)
	Taken	- Het in stand houden van een Regionale Ambulancevoorziening voor Midden- en West-Brabant en Brabant-Noord;

		<ul style="list-style-type: none"> - Het in stand houden van een meldkamer ambulancezorg voor Midden- en West-Brabant en Brabant-Noord; - Het vaststellen en (doen) uitvoeren van regionale ambulanceplannen voor Midden- en West-Brabant en voor Brabant-Noord; - Het (doen) leveren van een bijdrage aan de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen voor de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant en de Veiligheidsregio Brabant-Noord;
	Wijzigingen	Geen (Er komt waarschijnlijk in 2024 een wijziging aan)
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	<p>Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Bernheze, Boekel, Boxtel, Dongen,</p> <p>Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, 's-Hertogenbosch,</p> <p>Heusden, Hilvarenbeek, Land van Cuijk, Loon op Zand, Maashorst, Meierijstad, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Oss, Roosendaal, Rucphen, Sint-Michielsgestel, Steenbergen, Tilburg, Vught, Waalwijk, Woensdrecht en Zundert</p>
	Vertegenwoordiging	Lid Algemeen Bestuur
	Portefeuillehouder	Ramona Sour
	Domein	Sociaal
Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> • Totale exploitatie instelling € 78.935.000,00 • Bijdrage Maashorst € 0,00 • Eigen vermogen per 01/01 € 14.180.000,00 en per 31/12 € 14.293.000.000,00

		<ul style="list-style-type: none"> • Vreemd vermogen per 01/01 € 32.686.000,00 en per 31/12 € 29.564.000,00 • Resultaat (instelling) € 221.000,00
	Begroting 2023	<ul style="list-style-type: none"> • Totale exploitatie instelling € 79.512.000,00 • Bijdrage Maashorst € 0,00 • Eigen vermogen per 01/01 € 16.526.000,00 en per 31/12 € 16.856.000,00 • Vreemd vermogen per 01/01 € 29.070.000 en per 31/12 € 33.970.000,00 • Resultaat (instelling) € 92.000 • Zienswijze: Nee • Kernpunten zienswijze: nvt •
	Begroting 2024	<ul style="list-style-type: none"> - Totale exploitatie instelling € 90.670.000,00 - Bijdrage Maashorst € 0,00 - Eigen vermogen per 01/01 € 16.918.000,00 en per 31/12 € 17.233.000,00 - Vreemd vermogen per 01/01 € 26.153.000,00 en per 31/12 € 31.053.000,00 - Resultaat (instelling) € 0,00 - Zienswijze: Nee - Kernpunten zienswijze: nvt

Risico	Risico beoordeling	<p>Risico's worden op gemeente afgewenteld: nee</p> <p>Is er een risico-inventarisatie: ja</p> <p>Staat risico-inventarisatie in jaarstukken: ja</p> <p>Zijn risico's afgedekt: ja</p>
	Risico-bepaling	De gemeenten zijn niet langer risicodragend, deze taak is overgenomen door Rijk en ziektekostenverzekeraars (garantstelling). De GR is er alleen nog vanwege de zekerheid voor het behouden van opgebouwde pensioenafspraken voor het personeel.

7. Veiligheidsregio Brabant-Noord

Verband	Naam	Veiligheidsregio Brabant-Noord
	Website	www.vrbn.nl
	Vestigingsplaats	s-Hertogenbosch
	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
	Doel	Uitvoering geven aan de Wet Veiligheidsregio
Inhoud	Taakveld	Crisisbeheersing en brandweer

	Doelstelling	<p>De veiligheidsregio behartigt het belang van een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde, waar mogelijk integrale, uitvoering van de hulpverlening in het werkgebied alsmede de voorbereiding daarop.</p> <p>De veiligheidsregio behartigt daartoe de belangen van de deelnemende partijen op de volgende terreinen: a) brandweerzorg;</p> <ul style="list-style-type: none"> b. geneeskundige hulpverlening; c. rampenbestrijding en crisisbeheersing; d. bevolkingszorg.
	Taken	Het inventariseren van de grootste risico's in de regio.

		<p>Het instellen en in stand houden van een brandweer. De belangrijkste taak van de brandweer is het voorkomen, beperken en bestrijden van branden en gevaren bij ongevallen (anders dan brand). Het instellen en in stand houden van een geneeskundige hulpverleningsorganisatie (GHOR) in de regio. De GHOR coördineert de inzet van geneeskundige diensten tijdens rampen en grote ongevallen.</p> <p>Het instellen en in stand houden van een operationele organisatie voor bevolkingszorg. De belangrijkste taken van bevolkingszorg is het voorlichting van en op opvangen/verzorgen van de bevolking bij rampen en crisis.</p> <p>Het voorbereiden op crisis en rampen en het organiseren van de crisisorganisatie. Deze taken worden gezamenlijk uitgevoerd door de brandweer, politie, GHOR en bevolkingszorg.</p>
	Wijzigingen	Geen

Bestuurlijke relatie	Deelnemers	de gemeenten Bernheze, Boekel, Boxtel, 's-Hertogenbosch, Heusden, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Oss, Sint-Michielsgestel en Vught
	Vertegenwoordiging	Rianne Donders is lid van het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur
	Portefeuillehouder	Rianne Donders
	Domein	Dienstverlening
Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> - Totale exploitatie € - Bijdrage Maashorst € - Eigen vermogen per 1/1 € en per 31/12 € - Vreemd vermogen per 1/1 € en per 31/12 € - Resultaat € 1,3 miljoen positief, resultaatbestemming: ingezet om ondergrens reserve weer te bereiken en tevens om loon- en prijsstijgingen voor 2023 te kunnen dekken
	Begroting 2023	<ul style="list-style-type: none"> - totale begroting (instelling) € 50.624.000,- - bijdrage Maashorst € 3.736.055,- - resultaat instelling € 0,- - zienswijze: Positief
	Begroting 2024	<ul style="list-style-type: none"> - totale begroting (instelling) € 48.327.394 - bijdrage Maashorst € 4.246.720

		- resultaat instelling € 0 - zienswijze: positief
Risico	Risico-beoordeling	Risico's worden op gemeente afgewenteld: ja Is er een risico-inventarisatie: ja Staat risico-inventarisatie in jaarstukken: ja Zijn risico's afgedekt: ja
	Risico-bepaling	Geen specifieke algemeen risico's.

8. Werkvoorzieningsschap Noordoost-Brabant

Verband	Naam	Werkvoorzieningschap NO Brabant
	Website	www.wvs-nb.nl
	Vestigingsplaats	Oss
	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
	Doel	Doelmatige, rechtmatige en doeltreffende uitvoering van de Wsw

Inhoud	Taakveld	Begeleide- en arbeidsparticipatie in programma 6
	Doelstelling	Een inclusieve samenleving, waarin iedereen optimaal kan deelnemen in werk of maatschappelijke activiteiten op een individueel haalbaar niveau.
	Taken	Afspraken met het Werkvoorzieningschap IBN over uitvoering van de Wsw: het aanbieden van werk aan mensen met een beperking en een beperkte loonwaarde-capaciteit.
	Wijzigingen	<p>Inmiddels ligt het nieuwe Partnership gemeenten en IBN ter besluitvorming voor binnen de regio. Besluitvorming hierover zou eerst eind 2020 plaatsvinden, maar is door de Corona-crisis vertraagd. Een vernieuwd Partnership is ingegaan per juli 2021. Het betreft een Partnership voor onbepaalde duur. Binnen dit Partnership is IBN hoofdaannemer voor het plaatsen van kandidaten in een beschutte werkomgeving. Daarnaast neemt IBN de begeleiding en bemiddeling naar werk op zich van een afgesproken deel van het gemeentelijk uitkeringsbestand, bestaande uit personen met een indicatieve loonwaarde van 30-80%. Met de indicatieve loonwaarde wordt de persoonlijke verdien capaciteit uitgedrukt, het percentage van het wettelijk minimumloon dat een persoon zelfstandig of met begeleiding op maat kan verdienen.</p> <p>Een gezamenlijk proces met de verschillende gemeenten en IBN heeft plaatsgevonden. Uitgaande van 3 mogelijke toekomstige scenario's is solidair gekozen voor scenario II. In dit scenario van het vernieuwd partnership voor de gemeente Uden In het vernieuwde partnership gaan gemeenten en IBN op basis van een netwerkrelatie een samenwerking aan waarin waarmede een zogeheten 'basispakket' wordt uitgevoerd. In dit basispakket worden naast de uitvoering van de Wsw en het hoofdaannemerschap beschut werk, drie taken uitgevoerd: aanbieden van dienstverbanden aan inwoners die behoren tot de doelgroep van de Participatiewet (aanbod en vraag gestuurd), aanbieden van voortrajecten en inzetten van expertise van IBN. Naast het basispakket kan IBN</p>

		aan individuele gemeenten diensten uit het zogenaamde pluspakket aanbieden. Er is gekozen voor een lumpsumfinanciering.
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Gemeenten Bernheze, Boekel, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad en Oss
	Vertegenwoordiging	Lid Algemeen Bestuur
	Portefeuillehouder	Gijs van Heeswijk
	Domein	Sociaal
Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> • bijdrage Maashorst € • eigen vermogen per 1/1 € en per 31/12 € • vreemd vermogen per 1/1 € en per 31/12 €

		<ul style="list-style-type: none"> • resultaat € 0
	Begroting 2023	<ul style="list-style-type: none"> • totale begroting (instelling ex WSW) € 177.200 • bijdrage Maashorst € 15.602 • resultaat instelling € 0 • zienswijze: positief
	Begroting 2024	<ul style="list-style-type: none"> - totale begroting (instelling ex WSW) € - bijdrage Maashorst € - resultaat instelling € - zienswijze:
Risico	Risico beoordeling	<p>Risico's worden op gemeente afgewenteld: ja</p> <p>Is er een risico-inventarisatie: ja</p> <p>Staat risico-inventarisatie in jaarstukken: ja</p> <p>Zijn risico's afgedekt: deze zijn deels afgedekt door de egalisatiereserve</p>
	Risico-bepaling	<p>Het Werkvoorzieningsschap NO Brabant is eigenaar van de IBN Holding die de WSW regeling uitvoert, maar houdt geen eigen risicoreserve aan omdat de risico's in de holding worden genomen.</p>

9. Belasting Samenwerking Oost-Brabant (BSOB)

Verband	Naam	Belasting Samenwerking Oost Brabant
	Website	www.bs-ob.nl
	Vestigingsplaats	Oss
	Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling
	Doel	Door samenwerking efficiënter werken en de kwaliteit van de dienstverlening verbeteren. Dit doen tegen zo laag mogelijke kosten, wat uiteindelijk ten goede komt aan u als belastingbetaler. BSOB is een uitvoeringsorganisatie en bepaalt niet de hoogte van de belastingtarieven
Inhoud	Taakveld	Belastinginkomsten

	Doelstelling	De kwaliteit, dienstverlening, efficiency en continuïteit van de waardering, heffing en inning van gemeentelijke en waterschapsbelastingen te verbeteren. En wel tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten Draagt bij aan de doelstelling voor een efficiënte organisatie, waarbij de bedrijfsvoering ondersteunend is aan het primaire proces. Met andere woorden: "De basis op orde".
	Taken	Opleggen en innen van belastingen OZB, reclame en parkeren:, taxaties WOZ, afwikkeling kwijtscheldingsverzoeken.

	Wijzigingen	Geen
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Gemeenten Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Gemert-Bakel, Laarbeek, Maashorst, Oss, Someren en Waterschap Aa en Maas
	Vertegenwoordiging	Lid Algemeen bestuur en Dagelijks bestuur
	Portefeuillehouder	Gijs van Heeswijk
	Domein	Dienstverlening
Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> • totale exploitatie instelling € • bijdrage Maashorst € 1.169.145 Waarvan €10.874 s in 2022 € betaald is aan het project waarden op oppervlakte. • eigen vermogen per 1/1 € per 31/12 € • vreemd vermogen per 1/1 € en per 31/12 € • resultaat (instelling): batig resultaat van € 196.000 waarvan 16.000 voor Maashorst.
	Begroting 2023	<ul style="list-style-type: none"> • totale begroting instelling € € 8.553.378 • totale bijdrage Maashorst € 882.165 (de te verwachten opbrengsten invordering € 132.491 zijn in mindering gebracht). • - Zienswijze: Positief
	Begroting 2024	<ul style="list-style-type: none"> • totale begroting instelling € 9.395.901 • totale bijdrage Maashorst €1.157.813 exclusief invorderingsbijdrage van €70.000 • - Zienswijze: Positief

Risiko	Risiko beoordeling	<p>Risiko's worden op gemeente afgewenteld: ja</p> <p>Is er een risiko-inventarisatie: ja</p> <p>Staat risiko-inventarisatie in jaarstukken: ja</p> <p>Zijn risiko's afgedekt: nee</p>
	Risiko-bepaling	<p>In het treasurystatuut is het risicobeheer met betrekking tot de financieringsfunctie van BSOB beschreven.</p> <p>In artikel 53 GR staat opgenomen dat de deelnemers garant staan dat BSOB te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.</p> <p>In de paragraaf weerstandsvermogen is een matrix opgenomen waarin de risiko's zijn onderverdeeld in de categorieën: programmatuur, gegevens, mens, omgeving en apparatuur. De risiko's zijn niet gekwantificeerd in euro's, maar wel is op detailniveau aangegeven dat de kans, de impact, de waarde van het risico en de prioriteit. Op een achttal onderdelen wordt de prioriteit als middel beoordeeld, waarbij het risico schommelt tussen een 6 en een 9. Hieraan zouden wel euro's moeten worden toebedeeld.</p>

Verband	Naam	Centrumregeling Jeugdhulp NoordoostBrabant 2020
	Website	n.v.t.
	Vestigingsplaats	Centrumgemeente is 's-Hertogenbosch
	Rechtsvorm	artikelen 1 en 8, derde lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen, maar geen verbonden partij
	Doel	De gemeenten zijn een onderlinge samenwerking aangegaan gericht op het zorgdragen voor een kwalitatief goede en efficiënte inkoop van de jeugdtaken op basis van de Inkoopstrategie 2020-2024, de jaarlijks vastgestelde Inkoopopdracht, het Regionaal Beleidsplan Jeugdhulp 2020-2023 en beleidsopdrachten met inachtneming van de bepalingen van de Jeugdwet.
Inhoud	Taakveld	Maatwerkdienstverlening 18- in programma 6
	Doelstelling	Zorgdragen voor een kwalitatief goede en efficiënte inkoop van gespecialiseerde jeugdhulp.
	Taken	<ul style="list-style-type: none"> • Regionale inkoop van gespecialiseerde jeugdhulp inclusief accountmanagement en contractbeheer. • De door het Regionaal Regieteam verstrekte inkoopdracht uitvoeren • Gevraagd en ongevraagd adviseren aan het Regionaal Regieteam • Waar nodig het organiseren van het overleg met de gecontracteerde aanbieders van jeugdtaken over inkoopgerelateerde onderwerpen • Het evalueren van accountmanagement en contractbeheer • Het organiseren van data-analyse ten behoeve van de inkoopopdracht en het per kwartaal of zoveel eerder als nodig rapporteren op basis van gebruik van jeugdtaken aan alle gemeenten over de stand van zaken

		<ul style="list-style-type: none"> • Verantwoording afleggen aan het Regionale Regieteam op basis van het door het Regionaal Inkoopteam bepaalde KPI's en rapportage frequentie • In voorkomend geval het namens de gemeente voeren van onderhandelingen en het sluiten van overeenkomsten tussen gemeenten uit de samenwerkende jeugdzorgregio's en aanbieders van Jeugdzorgplus, Jeugdbescherming en Jeugdreclassering na overleg met het RBO voor zover dit nog niet eerder in beleid is vastgelegd. Indien daarvoor nodig, het onderhandelen en mede sluiten van een samenwerkingsconvenant tussen de samenwerkende gemeenten na overleg met het RBO voor zover dit nog niet eerder in beleid is vastgelegd <ul style="list-style-type: none"> • Verantwoording afleggen aan het Regionaal Regieteam over inhoudelijke en financiële voortgang en realisatie van de inkoopopdracht • Het voeren van rechtsgedingen voortvloeiende uit de hiervoor vermelde taken
	Wijzigingen	Geen
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Bernheze, Boekel, Boxtel, 's- Hertogenbosch, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Oss, SintMichielsgestel en Vught.
	Vertegenwoordiging	Via een bestuurlijk overleg
	Portefeuillehouder	Ramona Sour
	Domein	Sociaal
Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> • bijdrage Maashorst €18.125 • eigen vermogen per 1/1 en per 31/12 n.v.t. • vreemd vermogen per 1/1 en per 31/12 n.v.t. • resultaat € 0

	Begroting 2023	<ul style="list-style-type: none"> • totale begroting € 2.246.243 • bijdrage Maashors € 211.683 <p>- resultaat instelling € 0</p> <p>- zienswijze n.v.t.</p>
	Begroting 2024	<p>- totale begroting € 2.246.243</p> <p>- bijdrage Maashors € 211.683</p> <p>- resultaat instelling €</p> <p>- zienswijze n.v.t.</p>
Risico	Risico beoordeling	<p>Risico's worden op gemeente afgewenteld: ja</p> <p>Is er een risico-inventarisatie: Nee</p> <p>Staat risico-inventarisatie in jaarstukken: Nee</p> <p>Zijn risico's afgedekt: nee</p>
	Risico-bepaling	<p>Het risico is laag. De GR is een lichte variant waarbij de gemeente 's-Hertogenbosch namens de regio inkoop- en contractbeheersactiviteiten uitvoert.</p>

Verband	Naam	Centrumregeling Wmo Brabant Noordoost-oost 2020
	Website	n.v.t.
	Vestigingsplaats	Oss
	Rechtsvorm	artikelen 1 en 8, vierde lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen, maar geen verbonden partij
	Doel	Het zorgdragen voor een kwalitatief goede en efficiënte inkoop van de ondersteuning in het kader van de Wmo op basis van het regionaal beleidskader Wmo en het tweejaarlijkse inkoopplan.
Inhoud	Taakveld	Maatwerkdienstverlening 18+
	Doelstelling	Preventie, vroegsignalering en persoonsgerichte aanpak, inwoners krijgen de voor hen benodigde ondersteuning op de daarvoor meest geëigende plek.
	Taken	<p>De regionale inkoop van ondersteuning in het kader van de Wmo.</p> <p>Het afsluiten, beheren, uitvoeren van de overeenkomsten die voortvloeien uit de aanbesteding en alle activiteiten die daarvoor noodzakelijk zijn.</p> <p>Het leveren van monitorrapportages per half jaar of zo veel vaker als nodig waarmee regiogemeenten sturingsinformatie ontvangen over zorggebruik Wmo en de kosten daarvan, soorten producten, omvang en samenloop van de diverse producten per regiogemeente en ten opzichte van andere gemeente in de samenwerkingsregio.</p>
	Wijzigingen	Geen

Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Bernheze, Boekel, Land van Cuijk en Maashorst
	Vertegenwoordiging	Via een bestuurlijk overleg. Aan het portefeuillehoudersoverleg Wmo nemen deel de portefeuillehouders Wmo en een ambtelijke vertegenwoordiger per subregio.
	Portefeuillehouder	Ramona Sour
	Domein	Sociaal
Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> • - bijdrage Maashorst 2022: € 210.769,14 • eigen vermogen per 1/1 en per 31/12 n.v.t. • vreemd vermogen per 1/1 en per 31/12 n.v.t. • resultaat € 0
	Begroting 2023	<ul style="list-style-type: none"> • bijdrage Maashorst € 261.461 • eigen vermogen per 1/1 en per 31/12 n.v.t. • vreemd vermogen per 1/1 en per 31/12 n.v.t. • resultaat instelling € 0
	Begroting 2024	<ul style="list-style-type: none"> - bijdrage Maashorst € 257.347 - eigen vermogen per 1/1 en per 31/12 n.v.t. - vreemd vermogen per 1/1 en per 31/12 n.v.t. - resultaat instelling € 0
Risico	Risico beoordeling	<p>Risico's worden op gemeente afgewenteld: ja</p> <p>Is er een risico-inventarisatie: Nee</p>

		Staat risico-inventarisatie in jaarstukken: Nee Zijn risico's afgedekt: nee
	Risico-bepaling	Het risico is laag. De GR is een lichte variant waarbij de gemeente Oss namens de regio inkoop- en contractbeheersactiviteiten uitvoert.

Gemeenschappelijke regelingen waaraan alleen voormalig grondgebied van gemeente Landerd deelneemt:

12. Milieustraat Oss, **per 1-1-2024 beëindigd**

Verband	Naam	Milieustraat Oss
	Website	n.v.t.
	Vestigingsplaats	Oss
	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
	Doel	Exploiteren en beheren van de milieustraat aan de Maaskade te Oss
Inhoud	Taakveld	Afval
	Doelstelling	Exploiteren en beheren van de milieustraat
	Taken	Beheer en exploitatie van het Duurzaamheidsplein Oss voor Oss en Landerd.
	Wijzigingen	In 2023 zet gemeente Oss haar dienstverlening voort, zodat gemeente Maashorst haar afvalbeleid kan harmoniseren. Maashorst heeft eind 2022 opgezegd en treedt per 1-1-2024 uit.
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Gemeente Landerd en Oss
	Vertegenwoordiging	Dienstverleningsovereenkomst
	Portefeuillehouder	Jeroen van den Heuvel
	Domein	Ruimte
Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> • bijdrage Maashorst € 316.000, eindafrekening 2022 moet nog volgen • eigen vermogen per 1/1 en per 31/12 n.v.t. • vreemd vermogen per 1/1 en per 31/12 n.v.t. • resultaat € 0

	Begroting 2023	<ul style="list-style-type: none"> • totale begroting (instelling) n.n.b. • bijdrage Maashorst (voorheen Landerd) € €324.000 • resultaat instelling €0
	Begroting 2024	NVT
Risico	Risico beoordeling	<p>Risico's worden op gemeente afgewenteld: ja</p> <p>Is er een risico-inventarisatie: Nee</p> <p>Staat risico-inventarisatie in jaarstukken: Nee</p> <p>Zijn risico's afgedekt: Nee</p>
	Risico-bepaling	Het risico is laag. Beheer is via tariefstelling rendabel.

13. Afvalinzameling

Verband	Naam	Afvalinzameling Oss
	Website	n.v.t.

	Vestigingsplaats	Oss
	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
	Doel	Het efficiënt, doelmatig en bestendig uitvoeren van de gemeentelijke taak tot inzameling van huishoudelijke afvalstoffen
Inhoud	Taakveld	Afval
	Doelstelling	Het efficiënt, doelmatig en bestendig uitvoeren van de gemeentelijke taak tot inzameling van huishoudelijke afvalstoffen
	Taken	Inzamelen van het huishoudelijk restafval, GFT en PMD bij de huishoudens in gemeente Landerd
	Wijzigingen	Nu nog geen wijzigingen, gemeente Oss zet haar dienstverlening in 2022 en 2023 voort, zodat gemeente Maashorst haar afvalbeleid kan harmoniseren. Voorbereidingen zijn gestart om te bepalen op welke wijze Maashorst verder wil met de GR. Bestuurlijke besluitvorming vindt in 2022 hierover plaats.
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Gemeente Landerd en Oss
	Vertegenwoordiging	Dienstverleningsovereenkomst
	Portefeuillehouder	Jeroen van den Heuvel
	Domein	Ruimte
Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> • bijdrage Maashorst € € 398.127,56 • eigen vermogen per 1/1 en per 31/12 n.v.t. • vreemd vermogen per 1/1 en per 31/12 n.v.t.

		<ul style="list-style-type: none"> • resultaat €
	Begroting 2023	<ul style="list-style-type: none"> • totale begroting (instelling) • bijdrage Maashorst (voorheen Landerd € 436.000) • resultaat instelling €
	Begroting 2024	<ul style="list-style-type: none"> - totale begroting (instelling) - bijdrage Maashorst (voorheen Landerd € NNB) - resultaat instelling €
Risico	Risico beoordeling	<p>Risico's worden op gemeente afgewenteld: ja</p> <p>Is er een risico-inventarisatie: Nee</p> <p>Staat risico-inventarisatie in jaarstukken: Nee</p> <p>Zijn risico's afgedekt: Nee</p>
	Risico-bepaling	Het risico is beperkt.

Privaatrechtelijke samenwerkingsverbanden

De gemeenten Uden en Landerd zijn deelnemers van de volgende stichtingen, vennootschappen en verenigingen. In sommige participeren ze beiden, maar er is echter ook aan aantal waarin 1 van de oorspronkelijke gemeentes alleen deelneemt. Deze samenwerkingsverbanden zijn wel voortgezet in de nieuwe gemeente Maashorst.

Samenwerkingsverbanden waarin beide gemeenten deelnemen

1. Natuurcentrum De Maashorst zijn

Verband	Naam	Natuurcentrum De Maashors
	Website	www.natuurcentrumdemaashorst.nl
	Vestigingsplaats	Nistelrode
	Rechtsvorm	Stichting (BBV artikel 15, lid1-5, 3 ^e categorie)
	Doel	Het vergroten van de waardering voor natuur en leefomgeving.
Inhoud	Taakveld	Openbaar groen en recreatie

	Doelstelling	Programma Sport, cultuur en recreatie. We houden voor de gemeenten Maashorst en Bernheze een recreatie- en educatievoorziening in stand door het Natuurcentrum te faciliteren. Hierdoor blijft het voor recreanten en toeristen aantrekkelijk om te recreëren in de natuur. En wordt natuureducatie onder de aandacht gebracht bij leerlingen van basisonderwijs en voortgezet onderwijs in de twee gemeenten.
	Taken	Het geven van educatie, recreatief aanbod creëren en PR en communicatie. Educatie voor leerlingen, kennis laten maken met natuur, informatie, ontwikkeling natuurgebied, samenwerking met partners en medewerking aan routestructuren.

	Wijzigingen	In 2021 heeft de gemeente Oss de subsidie aan Natuurcentrum de Maashorst afgebouwd. Dit betekent dat het natuurcentrum voor haar eigen bedrijfsvoering maatregelen moet treffen zodat er natuureducatie aan leerlingen van het basis- en voortgezet onderwijs in Bernheze en Maashorst kan worden gegeven.
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Jaarlijks vindt er een bestuurlijk overleg plaats waar de gemeenten Maashorst en Bernheze, Staatsbosbeheer en Waterschap AA en Maas, deel van uit maken.
	Vertegenwoordiging	Geen bestuurlijke vertegenwoordiging
	Portefeuillehouder	Jeroen van den Heuvel
	Domein	Ruimte
Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> • totale exploitatie instelling: • bijdrage Maashorst € • eigen vermogen per 1/1 € en per 31/12 € 133.00 vreemd vermogen per 1/1 € en per 31/12 €
	Begroting 2023	bijdrage Uden € 68.750 <ul style="list-style-type: none"> • bijdrage Landerd € € 21.470
	Begroting 2024	<ul style="list-style-type: none"> • bijdrage Maashorst

Risico	Risico beoordeling	<p>Risico's worden op gemeente afgewenteld: nee</p> <p>Is er een risico-inventarisatie: nee</p> <p>Staat risico-inventarisatie in jaarstukken: nee</p> <p>Zijn risico's afgedekt: nee</p>
	Risico-bepaling	<p>Formeel is het Natuurcentrum een eigen orgaan en is de gemeente niet aansprakelijk. Gezien de resultaten en opgebouwde dotatie klein onderhoud was de risico bepaling gering, maar het wegvallen van de subsidie van de gemeente Oss betekent wel dat er een reorganisatie moet plaatsvinden om taken en middelen weer in balans te brengen.</p>

2. Regionaal Zorg- en Veiligheidshuis

Verband	Naam	Regionaal Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost
	Website	www.rvml.nl
	Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
	Rechtsvorm	Stichting (BBV artikel 15, lid1-5, 3 ^e categorie)

	Doel	Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost (ZVH) is een samenwerkingsverband waarin zorg- en veiligheidspartners en gemeenten, onder eenduidige regie, werken aan complexe zorg- en veiligheidsproblemen. De doelstelling van deze samenwerking is bijdragen aan de algemene veiligheid, het verbeteren van de persoonlijke situatie, het voorkomen en verminderen van recidive, (ernstige) overlast, criminaliteit en/of maatschappelijke uitval. Dit gebeurt door een combinatie van strafrechtelijke, civielrechtelijke en bestuurlijke interventies en zorg in persoonsgebonden aanpakken.
Inhoud	Taakveld	Openbare Orde en Veiligheid en Zorg
	Doelstelling	Veilig gevoel, Sociaal veilig
	Taken	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het voeren van procesregie; 2. Het adviseren van professionals; 3. Het signaleren en adviseren ten aanzien van kansen en knelpunten.
	Wijzigingen	Optimalisering systeem ten behoeve van casus overleg
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	De gemeenten Bernheze, Boekel, Boxtel, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Oss, 's-Hertogenbosch, Sint-Michielsgestel en Vught, Dienst Justitiële Inrichtingen, GGD Hart voor Brabant, GGZ Oost-Brabant, Novadic-Kentron, Openbaar Ministerie, Politie, Raad voor de Kinderbescherming, Reclassering Nederland, Reinier van Arkel, Sociom, Stichting Jeugdbescherming Brabant, Stichting Ons Welzijn, Stichting Veilig Thuis Brabant Noordoost, William Schrikker Stichting, Jeugdbescherming & Jeugdreclassering.
	Vertegenwoordiging	Lid van de stuurgroep Zorg en Veiligheidshuis Brabant Noordoost
	Portefeuillehouder	Ramona Sour neemt deel aan stuurgroep Zorg en Veiligheidshuis Brabant Noordoost. Phf zijn burgemeester en wethouder zorg

	Afdeling	Dienstverlening
Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> • totale exploitatie instelling: € 945.614,- • bijdrage Maashorst: € 52.680,- • eigen vermogen per 1/1 € en per 31/12 n.v.t. • vreemd vermogen per 1/1 € en per 31/12 n.v.t. • resultaat (instelling): € 188.030,-
	Begroting 2023	<p>- totale begroting (instelling): € 1.203.190,-</p> <p>- bijdrage Maashorst: € 59.210,-</p> <ul style="list-style-type: none"> • resultaat instelling: €
	Begroting 2024	<p>- totale begroting (instelling): € 1.298.050,-</p> <p>- bijdrage Maashorst: € 67.990,-</p> <p>-resultaat instelling €</p>
Risico	Risico beoordeling	<p>Risico's worden op gemeente afgewenteld: nee</p> <p>Is er een risico-inventarisatie: nee</p> <p>Staat risico-inventarisatie in jaarstukken: nee</p> <p>Zijn risico's afgedekt: nee</p>
	Risico-bepaling	

3. Brabant Water N.V

Verband	Naam	Brabant Water N.V.
	Website	www.brabantwater.nl
	Vestigingsplaats	s-Hertogenbosch
	Rechtsvorm	Naamloze vennootschap, Aandeelhouderschap. <u>Geen verbonden partij.</u>
	Doel	Het voor nu en in de toekomst borgen van een optimale drinkwatervoorziening voor de inwoners en het bedrijfsleven in haar voorzieningsgebied.
Inhoud	Taakveld	Treasury
	Doelstelling	Geen echte doelstelling. De gemeente Maashorst is alleen aandeelhouder.
	Taken	Door de fusie van de NV. WOB en NV Waterleiding Maatschappij Noord-West-Brabant in Brabant Water NV per 1 januari 2002 heeft de gemeente Uden 39.044 nieuwe aandelen verkregen met een nominale waarde van € 0,10 per aandeel, totaal € 3.904,40. Landerd heeft 12.712 aandelen verkregen met een nominale waarde van € 0,10 per aandeel, totaal € 1.271.20. De gemeente Maashorst heeft dus 51.756 aandelen met een waarde van €5.175,60

	Wijzigingen	geen wijziging
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	De aandelen zijn in handen van de Provincie Noord-Brabant (31,6%) en van 60 gemeenten in het voorzieningsgebied van Brabant Water.
	Vertegenwoordiging	Gemeente is aandeelhouder
	Portefeuillehouder	Gijs van Heeswijk
	Domein	Dienstverlening
Financiële positie	Jaarrekening 2022	bijdrage Maashorst € 0 eigen vermogen per 1/1/20221 € 68474.676183.000 en per 31/12/20221 € 69084.022676.000 vreemd vermogen per 1/1/20221 € 53423.39944.000 en per 31/12/20221 € 57534.801399.000 - resultaat 20221 €510.347493.000
	Begroting 2023	- totale begroting (instelling) niet beschikbaar - bijdrage Maashorst € 0 - resultaat instelling niet beschikbaar - zienswijze: n.v.t.

	Begroting 2024	<ul style="list-style-type: none"> - totale begroting (instelling) niet beschikbaar - bijdrage Maashorst € 0 resultaat instelling niet beschikbaar <ul style="list-style-type: none"> - zienswijze: n.v.t.
Risico	Risico beoordeling	Risico's worden op gemeente afgewenteld: nee Is er een risico-inventarisatie: ja Staat risico-inventarisatie in jaarstukken: ja Zijn risico's afgedekt: ja, middels reserves die meegenomen worden in de bepaling van het weerstandsvermogen.
	Risico-bepaling	N.v.t.

4. NV Bank Nederlandse Gemeenten

Verband	Naam	NV Bank Nederlandse Gemeenten
	Website	www.bng.nl
	Vestigingsplaats	Den Haag

	Rechtsvorm	Naamloze vennootschap, Aandeelhouderschap <u>Geen verbonden partij</u>
	Doel	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Inhoud	Taakveld	Treasury
	Doelstelling	Excellente dienstverlening. De financiële diensten omvatten kredietverlening, advies, betalingsverkeer, elektronisch bankieren en vermogensbeheer en gebiedsontwikkeling. Doordat de bank de kosten zo laag mogelijk probeert te houden draagt dit bij aan het doel om een solide financieel beleid voort te zetten en een structureel sluitende programmabegroting te presenteren.
	Taken	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. De BNG biedt de gemeenten een gespecialiseerd pakket aan financiële producten tegen zo laag mogelijk kosten. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De gemeente Maashorst heeft 46.644 aandelen met een nominale waarde van € 2,50 per aandeel, deelname totaal € 116.610,-. Door deze deelneming heeft de gemeente Maashorsteen direct belang in de het aanbod van korte en lange financieringsmiddelen voor de gemeentelijke overheid.
	Wijzigingen	N.v.t.
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Nederlandse gemeenten
	Vertegenwoordiging	Niet vertegenwoordigd
	Portefeuillehouder	Gijs van Heeswijk

	Domein	Dienstverlening
Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> - totale begroting (instelling) niet beschikbaar - ontvangen dividendbijdrage € 116.610 - eigen vermogen per 1/1 €5.062.000 / per 31/12 €4.615.000 - vreemd vermogen per 1/1 €143.995.000 per 31/12 €107.459.000 - resultaat- (instelling) € 300.000.000
	Begroting 2023	- totale begroting (instelling): niet beschikbaar - te ontvangen dividendbijdrage n.n.b. - resultaat instelling : niet beschikbaar - zienswijze: n.v.t.
	Begroting 2024	totale begroting (instelling): niet beschikbaar - te ontvangen dividendbijdrage n.n.b. - resultaat instelling : niet beschikbaar - zienswijze: n.v.t.
Risico	Risico beoordeling	Risico's worden op gemeente afgewenteld: nee
		<p>Is er een risico-inventarisatie: ja</p> <p>Staat risico-inventarisatie in jaarstukken: ja</p>
	Risico-bepaling	De bank beschikt over een Risk Appetite Framework waarin onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende soorten risico's, de verantwoordelijkheden die ermee samenhangen en de verschillende beleidsdocumenten waarin het aangaan en het beheersen van deze risico's wordt beschreven.

	Risico niet gerealiseerde beleidsdoelstellingen (meerjarig)	- Er zijn voor zover bekend geen risico's die van invloed zijn
--	---	--

5. Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Verband	Naam	Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
	Website	www.vng.nl
	Vestigingsplaats	Vereniging met volledige rechtsbevoegdheid (lidmaatschap) <u>Geen verbonden partij</u>
	Rechtsvorm	Vereniging
	Doel	<p>De Vereniging heeft ten doel haar leden collectief en individueel bij te staan bij de vervulling van hun bestuurstaken. De Vereniging heeft voorts tot doel voor de leden of groepen van leden afspraken te maken met andere overheden over het arbeidsvoorwaardenbeleid in de overheidssector</p> <p>De Vereniging heeft tevens ten doel het behartigen van de belangen van haar leden welke samenhangen met de door hen uitgevoerde bestuurs- en beheerstaken alsook de met deze taken samenhangende:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. voorwaarden, tarieven en prijzen voor (onder andere energie gerelateerde) producten en diensten, alsmede; b. de overige aan het gebruik van hierboven genoemde producten gerelateerde kosten en voorwaarden.
Inhoud	Taakveld	Bestuursorganen
	Doelstelling	Correcte uitoefening van bestuurstaken. De dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen, staat bij de gemeente Uden centraal. Dit alles zo effectief en efficiënt mogelijk, met onze basistaken als uitgangspunt
	Taken	Behartigen van de belangen van de Nederlandse gemeenten
	Wijzigingen	geen wijziging

Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Alle Nederlandse gemeenten
	Vertegenwoordiging	Lidmaatschap en stemrecht
	Portefeuillehouder	Gijs van Heeswijk
	Domein	Dienstverlening

6 . BIZOB

Verband	Naam	Bureau Inkoop en aanbestedingen Zuid-Oost Brabant
	Website	https://www.bizob.nl
	Vestigingsplaats	Oirschot
	Rechtsvorm	Stichting
	Doel	Het efficiënt en effectief uitvoeren van de inkoopfunctie bij deelnemende gemeenten
Inhoud	Taakveld	Bedrijfsvoering
	Doelstelling	Het Inkoopbeleid past binnen de doelstelling van een efficiënte organisatie, waarbij de bedrijfsvoering ondersteunend is aan het primaire proces. Met andere woorden: "De basis op orde".

	Taken	Stichting levert advieswerkzaamheden ten behoeve van het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente en streeft naar het behalen van voordelen op financieel, kwalitatief en procesmatig gebied. Stichting Bizob pakt voorbereidende, coördinerende en uitvoerende taken met betrekking tot het inkoop- en aanbestedingsbeleid van Maashorst en andere deelnemers op.
	Wijzigingen	Het college van de gemeente Maashorst, in acht nemende dat de gemeenteraad geen wensen en bedenkingen heeft geuit, heeft eind 2022 besloten aan te sluiten bij Stichting Bizob. Hier is de samenwerking die Bizob al had met de gemeente Uden voortgezet voor gemeente Maashorst.
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Meerdere clusters (Noordoost -en Zuidoost- Brabant) waarin gemeenten zijn ondergebracht en een cluster aangesloten in de categorie overige.
	Vertegenwoordiging	Geen stemrecht in het bestuur, wel vertegenwoordiging in de Vergadering van Aangeslotenen
	Portefeuillehouder	Gijs van Heeswijk
	Domein	Dienstverlening
Financiële positie	Jaarrekening 2022	<p>-bijdrage Maashorst € 230.890,30. Dit is opgebouwd uit € 261.744 (bepaald aan de hand van inkoopplan en de daaruit voortvloeiende benodigde adviezen) en een teruggave over 2021 van € 30.853,70.</p> <p>- Eigen vermogen begin en eind 2022 1.405.075,64 – 362.380,04</p> <p>-Vreemd vermogen begin en eind 2022 1.139.796,54 – 1.209.552,08</p> <p>-Resultaat 2022: € 30.795,10 voor alle deelnemers (€ 1.527,42 terug ontvangen door Maashorst)</p>

	Begroting 2023	-bijdrage Maashorst €273.714,- . -resultaat instelling € 0 -zienswijze: n.v.t.
	Begroting 2024	-bijdrage Maashorst €315.609 -resultaat instelling € -zienswijze: n.v.t.
Risico	Risico beoordeling	Risico's worden op gemeente afgewenteld: Is er een risico-inventarisatie: obv voorliggende documenten is het nog niet helder of een risicoinventarisatie voorligt. Staat risico-inventarisatie in jaarstukken: nog geen jaarstukken ontvangen Zijn risico's afgedekt:
	Risico-bepaling	obv voorliggende documenten is het nog niet helder of een risico-inventarisatie voorligt.

7. Dimpact

Verband	Naam	Dimpact
	Website	www.dimpact.nl
	Vestigingsplaats	Enschede

	Rechtsvorm	Coöperatie
	Doel	Het moderniseren van publieke dienstverlening
Inhoud	Taakveld	Overhead
	Doelstelling	De missie van Dimpact luidt: "door samenwerking, kennisbundeling en klantgerichte innovatie – gemeenten te voorzien van gestandaardiseerde ICT oplossingen die optimale dienstverlening naar burgers, bedrijven, verenigingen & instellingen mogelijk maakt. In nauwe samenwerking met de deelnemende gemeenten selecteert Dimpact hiervoor de meest geschikte ondersteunende software c.q. laat waar nodig software realiseren en ondersteunt deelnemers bij de goede implementatie hiervan. Gemeente Maashorst neemt de diensten E-suite en Mylex af. Er loopt een omvangrijk programma om de E-suite (veel functionaliteit in één applicatie) om te bouwen naar losse (flexibele) componenten volgens de Common Ground architectuur. Dimpact loopt hiermee voorop in landelijke ontwikkelingen op het gebied van gemeentelijke informatievoorziening.
	Taken	Verbeteren en moderniseren van publieke dienstverlening door het inkopen en gezamenlijk doorontwikkelen van dienstverleningsapplicaties, waaronder een zaakstelsel.
	Wijzigingen	N.v.t.
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Diverse gemeente in Nederland
	Vertegenwoordiging	Lid algemene ledervergadering
	Portefeuillehouder	Gijs van Heeswijk (per eerstvolgende ALV van mei 2023, voorheen Patricia Nieuwenhuis als gemandateerde)
	Domein	Dienstverlening

Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> • bijdrage Maashorst € • eigen vermogen per 1/1 € en per 31/12 € • vreemd vermogen per 1/1 € en per 31/12 € • - resultaat €
	Begroting 2023	<ul style="list-style-type: none"> • totale begroting (instelling): • bijdrage Maashorst€ • resultaat instelling : • zienswijze: n.v.t.
	Begroting 2024	<ul style="list-style-type: none"> - totale begroting (instelling): - bijdrage Maashorst€ - resultaat instelling : - zienswijze: n.v.t.
Risico	Risico beoordeling	<p>Risico's worden op gemeente afgewenteld: ja</p> <p>Is er een risico-inventarisatie: nee</p> <p>Staat risico-inventarisatie in jaarstukken: nee</p>
	Risico-bepaling	Te weinig bijdrage / inzet vanuit de gemeenten, waardoor Dimpact genoodzaakt is om voor de voortgang extra capaciteit in te huren.

Samenwerkingsverbanden waar alleen grondgebied Uden aan deelneemt

1. Museum Krona (voorheen Museum voor Religieuze Kunst)

Verband	Naam	Museum Krona
	Website	www.museumkrona.nl
	Vestigingsplaats	Uden
	Rechtsvorm	Stichting (BBV artikel 15, lid1-5, 3 ^e categorie)
	Doel	Een museum, voornamelijk met religieuze kunst, erfgoed en de Kunstcollectie van gemeente Uden, in standhouden en exploiteren.
Inhoud	Taakveld	Cultuur algemeen in programma 5, deeltaakveld Musea

	Doelstelling	<p>Beleidsvoornemens van de verbonden partij: verbreding van het 'verblijfsaanbod van het museum om daarmee een grote aantal bezoekers te trekken. Het museum moet daarmee ook 'de poort' tot toeristisch en recreatief Uden worden.</p> <p>Dit draagt bij aan onze doelstelling.</p>
	Taken	Collectiebeheer, Educatieve projecten, nieuwe exposities, meer samenwerking met kunstenaars en organisaties op gemeentelijk, regionaal en nationaal niveau.
	Wijzigingen	In 2018 zijn de verbouw en herinrichtingswerkzaamheden in het museum gerealiseerd. Er is een nieuwe weg ingeslagen die moet resulteren in een stevig en duurzaam fundament voor een gezonde toekomst. Belangrijke onderdelen van het transitieproces zijn: een vernieuwd profiel, een vernieuwd museum, nieuwe product en verdienmodellen en nieuwe doelgroepen. In 2019 is ook de naam gewijzigd in Museum Krona, met een profiel gericht op kunst, klooster en kruidentuin
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Het bisschoppelijk Museum 's-Hertogenbosch, vereniging Birgittinessen, gemeente Maashorst.
	Vertegenwoordiging	E. Backx en T. Evers als vertegenwoordigers namens de gemeente Maashorst als leden van het bestuur.
	Portefeuillehouder	Harold van den Broek
	Domein	Sociaal
Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> • totale exploitatie instelling: € 818.841 • bijdrage voormalige gemeente Maashorst € 331.039 • eigen vermogen per 1/1 € 1.040.580 en per 31/12 € 1.110.401 • vreemd vermogen per 1/1 € 278.875 en per 31/12 € 209.610

		<ul style="list-style-type: none"> • resultaat (instelling) € 176
	Begroting 2023	Verleende bijdrage Maashorst 2023 € 338.653
	Begroting 2024	Verwachte bijdrage Maashorst 2024 € 352.944
Risico	Risico beoordeling	<p>Risico's worden op gemeente afgewenteld: nee</p> <p>Is er een risico-inventarisatie: nee</p> <p>Staat risico-inventarisatie in jaarstukken: nee</p>
		Zijn risico's afgedekt: nee
	Risico-bepaling	<p>Formeel is Museum Krona een eigen orgaan en is de gemeente niet aansprakelijk. Maar de gemeente is medeoprichter en is in het bestuur met twee personen vertegenwoordigd. De kans, dat er een beroep op de gemeente wordt gedaan, bij financiële problemen is groot. Het museum heeft de afgelopen jaren een koers ingezet waarmee zij meer bezoekers en daaruit voortvloeiende inkomsten genereert. Hierdoor is het risico op problemen afgenomen. Desalniettemin blijft het museum de komende jaren werken aan groeiende bezoekersaantallen en inkomsten uit kaartverkoop en</p>

		nevenomzet uit gastheerschap en merchandising en blijft zij zoeken naar fondswerving en sponsoring.
--	--	---

2. Theater Markant N.V.

Verband	Naam	Theater Markant N.V.
	Website	https://www.markantuden.nl/
	Vestigingsplaats	Uden
	Rechtsvorm	Naamloze vennootschap, Aandeelhouderschap (BBV-artikel 15 lid 1-b, 2 ^e categorie)
	Doel	De artistieke en de commerciële exploitatie van "Theater Markant" te Uden.

Inhoud	Taakveld	Culturele instellingen
	Doelstelling	Theater Markant N.V. is op dit moment een lege N.V. De exploitatie is overgedragen aan Heven Theater Markant Exploitatie (HTME). De exploitatie draagt bij aan de doelstelling cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie. Dit ter bevordering van de beeldende kunst, muziek, dans, toneel en cultuureducatie.
	Taken	De overdracht naar HTME is gerealiseerd door een activa/ passiva transactie als onderdeel van concessieovereenkomst. In geval van beëindiging van de concessieovereenkomst is Theater Markant N.V. verplicht de exploitatie van de schouwburg weer op haar te nemen. De gemeente Uden heeft 500 aandelen met een nominale waarde van € 453,78 per aandeel, aandelenkapitaal totaal € 226.890. De activiteiten van Theater Markant N.V. zijn nihil. De N.V. is leeg. De enige geldstromen binnen de NV zijn de doorbelasting van huur/recht van opstal en verzekeringen. Indien de concessieovereenkomst wordt beëindigd, is Theater Markant N.V. verplicht om de exploitatie van de schouwburg weer op haar te nemen.
	Wijzigingen	N.v.t.
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Gemeente Uden enig aandeelhouder
	Vertegenwoordiging	Gemeente is aandeelhouder
	Portefeuillehouder	Financiën – wethouder van Heeswijk
	Domein	Dienstverlening
Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> eigen vermogen per 31/12/2021 € -3.062

		<ul style="list-style-type: none"> • vreemd vermogen per 31/12/2021 € 3.062 • resultaat € 0
	Begroting 2023	<ul style="list-style-type: none"> • Totale begroting (instelling) € 0 • Bijdrage Uden € 0 • Resultaat instelling € 0 • Zienswijze: nvt.
	Begroting 2024	<ul style="list-style-type: none"> • Totale begroting (instelling) € 0 • Bijdrage Uden € 0 • Resultaat instelling € 0 • Zienswijze: nvt.
Risico	Risico beoordeling	<p>Risico's worden op gemeente afgewenteld: nee</p> <p>Is er een risico-inventarisatie: nee</p> <p>Staat risico-inventarisatie in jaarstukken: nee Zijn risico's afgedekt: ja</p>
	Risico-bepaling	<p>De exploitatie met bijbehorende risico's is overgedragen naar Heven Theater Markant Exploitatie B.V. (HTME). Er zijn voor zover bekend geen risico's die van invloed zijn op de gemeente Uden die niet zijn afgedekt door HTME BV.</p>

Overige samenwerkingsverbanden

1. AgriFoodCapital/RNOB/Noordoostbrabant Werkt!

Verband	Naam	Regio Noordoost Brabant Agrifood Capital Noordoost Brabant Werkt!
	Website	www.rnob.nl) www.noordoostbrabantwerkt.nl www.agrifoodcapital.nl
	Vestigingsplaats	Den Bosch

	<p>Rechtsvorm</p>	<p>Convenant regionale samenwerking Regio Noordoost Brabant 2021-2024. Conform BBV artikel 15, lid 1-b de vierde categorie van overige verbonden partijen. Betreft een zware samenwerkingsverband.</p>
	<p>Doel</p>	<p>Een verdere intensivering en professionalisering van de reeds bestaande samenwerking tussen de convenantpartners bekend onder de naam Regio Noordoost Brabant (RNOB), waarbij:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten worden behartigd door de opstelling, vaststelling en uitvoering van een Strategische Agenda met Uitvoeringsprogramma voor Noordoost Brabant; b. een adequate overleg- en besluitvormingsstructuur geboden wordt; c. de verdeling van verantwoordelijkheden en de afstemming van taken ten aanzien van (de uitgaven uit) het regiofonds wordt vastgelegd.
<p>Inhoud</p>	<p>Taakveld</p>	<p>Bestuur</p>

	Taken	<p>De ambitie van de samenwerking in regio Noordoost Brabant is te werken aan een slimme, veerkrachtige regio die op weg is naar een circulaire economie. Een regio waarin ruimte blijft om te pionieren. Waarin hard wordt gewerkt en het leven nog steeds goed is. Een regio ook waarin stad en platteland in balans zijn, elkaar waarderen en elkaar ook nodig hebben. Een regio met sterke steden met een menselijke maat en een leefbaar platteland dat aan de basis staat van een duurzame, slimme en maatschappelijk houdbare voedselproductie.</p> <p>Onze opgaven vragen om een gezamenlijk handelingsperspectief en een opgavegerichte benadering, waarbij verschillende overheden op wisselende schaalniveaus samenwerken. Ook is de samenwerking met ondernemers en kennisinstellingen hierbij van groot belang. Deze agenda sluit aan op de strategische agenda's voor de stichting AgriFood Capital en die van Regio NoordoostBrabant Werkt! (en vice versa). Dit zijn de agenda's ter versterking van de economische structuur en het innovatievermogen van de regio en de arbeidsmarktaanpak. Met deelname aan RNOB wordt automatisch ook deelgenomen in Agrifood Capital en in Noordoost Brabant Werkt!</p> <p>Doel van de samenwerking is dat Noordoost Brabant te werken aan gemeentegrens overstijgende vraagstukken in regionaal verband om te komen tot een sterke regio</p> <p>Noodzakelijke investeringen in de regio worden mogelijk gemaakt via het regiofonds, opgebouwd uit een bijdrage per inwoner en via subsidies door andere overheden.</p>
Inhoud	Wijzigingen	<p>Agrifood Capital is de samenwerking in de stichting waar overheden, onderwijs en ondernemers vertegenwoordigd zijn. Dit is de zogeheten triple helix samenwerking en is met name gericht op stimuleren van het innovatieklimaat in de regio. De focus ligt op de agrifood-keten in de breedste zin van het woord.)</p>

		<p>Regio Noordoost-Brabant is de samenwerking van 11 gemeenten en 2 waterschappen. Zij werken samen op gemeentegrens overstijgende overheidsvraagstukken, om te komen tot een sterke regio .</p>
--	--	--

		<p>In de samenwerking Regio Noordoost Brabant (NOB) werken de overheden samen aan het scheppen van goede basisvoorwaarden voor een goed woon- en leefklimaat. De agenda wordt bepaald aan de hand van een lange termijn strategische agenda 'Samen op weg naar 2030' die in 2020 door de convenantpartners is vastgesteld, gevolgd door een uitvoeringsprogramma, dat als basis dient voor de jaarplannen . Enkele taken die voorheen bij de provincie lagen zijn nu op het niveau van de regio georganiseerd en die taken worden deels door Regio Noordoostbrabant opgepakt. Het gaat om taken die tot de basistaken van de gemeentelijke overheid behoren, maar waarvan de doorwerking van de besluitvorming verder strekt dan de gemeentegrenzen. . In de samenwerking Regio Noordoost Brabant (NOB) werken de overheden samen aan het scheppen van goede basisvoorwaarden voor een goed woon- en leefklimaat. De agenda wordt bepaald aan de hand van een lange termijn strategische agenda 'Samen op weg naar 2030' die in 2020 door de convenantpartners is vastgesteld, gevolgd door een uitvoeringsprogramma, dat als basis dient voor de jaarplannen</p> <p>Denk hierbij aan gezamenlijke aanpak huisvesting arbeidsmigranten en harmonisatie van het beleid daaromtrent, maar ook afspraken over uitbreiding bedrijventerreinen etcetera of gezamenlijke lobby over de bereikbaarheid van de A50. Ook worden in dit samenwerkingsverband middelen vrijgemaakt voor infrastructurele maatregelen, zoals de aanleg van een snelfietsroute.</p> <p>Noordoostbrabant Werkt!:samenwerking op het gebied van arbeidsmarkt. Ook hier zitten weer andere partners aan tafel. Het gaat hier ook om overheden, in</p>
--	--	---

		samenwerking met onderwijs en werkgeversorganisaties. De belangrijkste doelstellingen zijn een leven lang ontwikkelen, inspelen op transities, omgaan met crisis en krapte en talent aantrekken en behouden.
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Bernheze, Boekel, Boxtel, Land van Cuijk, 's-Hertogenbosch, Heusden, Maashorst, Oss, ,SintMichielsgestel, Meierijstad, Vught, Waterschappen Aa en Maas en Dommel.
	Vertegenwoordiging	Burgemeester is lid van de Bestuurlijke Coördinatie Groep (BCG) van de Regio Noordoost Brabant) Betrokken portefeuillehouder is lid van één van de portefeuillesoverleggen (Economische ontwikkeling, Duurzame leefomgeving, Ruimte & Mobiliteit, Arbeidsmarkt). De voorzitters van de portefeuillesoverleggen (Poho) zijn tevens lid van het dagelijks bestuur van de regio Noordoost Brabant.
	Portefeuillehouder	Intergemeentelijke samenwerking
	Domein	Ruimte

Financiële positie	Jaarrekening 2022	<ul style="list-style-type: none"> • bijdrage Landerd € • bijdrage Uden € • eigen vermogen per 1/1 € en per 31/12 € • vreemd vermogen per 1/1 € en per 31/12 € - resultaat €
	Begroting 2023	De bijdrage bedraagt in 2023 € 4,- per inwoner
		<p>De individuele jaarlijkse bijdrage van een gemeente aan het fonds bedraagt € 4,- per inwoner woonachtig in het grondgebied van de betreffende gemeente op 1 januari van het jaar, voorafgaand aan dat, waarvoor de bijdrage verschuldigd is. De bijdrage als bedoeld in het tweede lid wordt in beginsel als volgt verdeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. € 1,56 per inwoner is bestemd voor RNOB (Regio Noordoost Brabant) b. € 1,44 per inwoner is bestemd voor AgriFood Capital c. € 1,-- per inwoner is bestemd voor Noordoost Brabant Werkt!
	Begroting 2024	<p>De bijdrage bedraagt in 202 € XX,- per inwoner</p> <p>De individuele jaarlijkse bijdrage van een gemeente aan het fonds bedraagt € 4,- per inwoner woonachtig in het grondgebied van de betreffende gemeente op 1 januari van het jaar, voorafgaand aan dat, waarvoor de bijdrage verschuldigd is. De bijdrage als bedoeld in het tweede lid wordt in beginsel als volgt verdeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. € 1,56 per inwoner is bestemd voor RNOB (Regio Noordoost Brabant) b. € 1,44 per inwoner is bestemd voor AgriFood Capital c. € 1,-- per inwoner is bestemd voor Noordoost Brabant Werkt!

2. Commissie overleg en voorlichting milieuhygiëne vliegbasis Volkel

Verband	Naam	Commissie overleg en voorlichting milieuhygiëne vliegbasis Volkel (COVM)
	Website	
	Vestigingsplaats	
	Rechtsvorm	Commissie gebaseerd op Luchtvaartwet. Conform BBV artikel 15, lid 1-b de vierde categorie van overige verbonden partijen, echter <u>geen verbonden partij</u> .
	Doel	Overleg en voorlichting over geluidhinder van vliegbasis Volkel.
Inhoud	Taakveld	Milieubeheer in programma 7
	Taken	
Inhoud	Wijzigingen	Nvt
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	GS, Ministerie van Defensie (KLu), VROM-inspectie, provincie, een milieuorganisatie, gemeenten Boekel, Cuijk, Landerd, Mill en Sint Hubert, Meierijstad (alleen het deel van Veghel) en Uden en één omwonende van elke gemeente.
	Vertegenwoordiging	H. Hellegers namens de gemeente en tevens vice-voorzitter
	Portefeuillehouder	Ruimtelijke ontwikkeling

	Domein	Ruimte
--	--------	--------

3. Gebiedsproces waterthema's Waterschap Aa en Maas

Verband	Naam	Gebiedsproces waterthema's
	Website	Waterschap Aa en Maas http://www.aaenmaas.nl/gebiedsproces
	Vestigingsplaats	
	Rechtsvorm	Stuurgroep
	Doel	Het doel van het gebiedsproces is het de kwaliteit en kwantiteit van het oppervlakte- en grondwater te beschermen, te verbeteren en het duurzaam gebruik van water te bevorderen.
Inhoud	Taakveld	Riolering in programma 7
	Taken	Vormgeven waterbeheer voor landbouw, natuur en recreatie. Op 10 november 2013 is het vGRP+ vastgesteld. Hierdoor is men akkoord gegaan met de maatregelen zoals die in het waterprogramma voor Uden staan, zoals o.a. de gemeentelijke wateropgave, waaronder de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De uitvoering van de werkzaamheden moeten in 2027 gerealiseerd zijn.
Inhoud	Wijzigingen	Nvt
Bestuurlijke	Deelnemers	

relatie	Vertegenwoordiging	Wethouder is lid van stuurgroep
	Portefeuillehouder	Ingrid Verkuijlen
	Domein	Ruimte

4. GGA Brabant-Noordoost (Gebiedsgerichte aanpak verkeer en vervoer)

Verband	Naam	GGA Brabant- Noordoost (Gebiedsgerichte aanpak)
	Website	http://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/verkeer-en-vervoer/verkeers-envervoersbeleid/gebiedsgerichte-aanpak-verkeer-en-vervoer.aspx
	Vestigingsplaats	
	Rechtsvorm	Provinciaal Verkeers- en VervoerPlan (PVVP) de Planwet Verkeer en Vervoer art 12 en het regionale verkeers en vervoersplan (RVVP). <u>Geen verbonden partij</u>
	Doel	<p>Door een GebiedsGerichte Aanpak kunnen de GGA-partners rekening houden met specifieke geografische en sociaal-economische kenmerken voor de regio. Daarnaast wordt ook gekeken naar problemen die (gemeente-)grensoverschrijdend zijn. De partners binnen de regio, maar ook de regio's onderling werken samen aan oplossingen voor de bestaande verkeers- en vervoersproblemen.</p> <p>Op deze manier worden de problemen in hun geheel bekeken.</p>

		De integraal bedachte oplossingen zijn effectiever en gunstig voor de reiziger. Deze kijkt immers niet naar gemeentegrenzen, maar wil gewoon zo snel mogelijk, veilig en met een betrouwbare reistijd van deur tot deur reizen.
Inhoud	Taakveld	Verkeer en vervoer in programma 2
	Taken	Samenwerking op gebied van verkeer, verkeersveiligheid en vervoer Uitvoering verkeers- en vervoersprojecten.
		Samen met provincie, gemeenten en andere stakeholders (zoals Rijkswaterstaat, Provincie en de Regiopolitie Oost Brabant) worden verkeer- en vervoersproblemen geanalyseerd, deels gesubsidieerd en verbeteringsprojecten gerealiseerd.
Inhoud	Wijzigingen	Nvt
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Provincie en gemeenten Bernheze, Boekel, Boxmeer, Cuijk, Grave, Landerd, Mill en Sint Hubert, Sint Anthonis, Meierijstad (alleen deel van Veghel) en Uden, Rijkswaterstaat en politie.
	Vertegenwoordiging	Lid van de stuurgroep die inmiddels is opgegaan in de vijfsterrenregio (samenwerking GGA's
	Portefeuillehouder	Franko van Lankvelt
	Domein	Ruimte

5. Hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) in de regio Noordoost Brabant

Verband	Naam	Hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) in de regio Noordoost Brabant
	Website	http://www.hovnoordoostbrabant.nl/
	Rechtsvorm	Bestuursovereenkomst. <u>Geen verbonden partij.</u>
	Doel	Een robuust en wervend regionaal HOV netwerk, waarbij HOV staat voor snelle, comfortabele openbaar vervoerslijnen met een hoge frequentie plus overstapvoorzieningen voor fiets auto en trein.
Inhoud	Taakveld	Verkeer en vervoer in programma 2
	Taken	Beheer van HOV infrastructuur, realisatie van halte en doorstroomvoorzieningen, financiering en verkrijgen van subsidies.
	Wijzigingen	Nvt
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Provincie Noord-Brabant en de gemeenten Bernheze, Eindhoven (SRE), 's-Hertogenbosch, Oss, Sint Michelsgestel, Son en Breugel, Meierijstad en Uden
	Bestuurlijke relatie	
	Portefeuillehouder	Franko van Lankvelt
	Domein	Ruimte

6. Maashorst

Verband	Naam	Maashorst
	Website	www.demaashorst.nl
	Rechtsvorm	Stuurgroep; geen rechtsvorm zijnde . <u>Geen verbonden partij.</u>
	Doel	Door gezamenlijk initiëren en afstemmen van plannen en maatregelen vanuit het Maashorst Manifest, de kansen en potenties van het natuurgebied de Maashorst maximaal benutten
Inhoud	Taakveld	Openbaar groen en (openlucht) recreatie in programma 5
	Taken	Behoud en versterking van de Maashorst als Provinciaal Landschap Ontwikkelen van natuurgebied De Maashorst en ontwikkeling van de veelzijdigheid aan functies passend in de schil.
	Wijzigingen	<p>De oprichting van een stichting Maashorst in Uitvoering met als doel:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het tot uitvoering brengen van de door de Stuurgroep Maashorst vastgestelde plannen en projecten 2. In opdracht van stuurgroep Maashorst uitvoering geven aan vastgestelde jaarplannen <ul style="list-style-type: none"> • Het zorgdragen voor de voorbereiding en uitvoering van de besluiten van de Stuurgroep - Het stimuleren en ondersteunen van de uitvoering van projecten op ruimtelijk, economisch en maatschappelijk gebied, voor zover passend binnen de door de Stuurgroep gestelde kaders

		<ul style="list-style-type: none"> Het beheren van fondsen en gelden die worden aangewend voor de financiering van de projecten - Het zorgdragen voor het voeren van een deugdelijke administratie
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	<p>Gemeenten Bernheze, Landerd, Oss en Uden; daarnaast Provincie Noord-Brabant, Waterschap Aa en</p> <p>Maas, Staatsbosbeheer, Recron, Natuurcentrum Slabroek, Agrarische Natuurvereniging De</p> <p>Maashorstboeren, ZLTO-afdelingen, regionale natuur- en milieuorganisaties en Regio VVV Meierij &</p> <p>Noordoost-Brabant</p>
	Vertegenwoordiging	Lid van stuurgroep
	Portefeuillehouder	Franko van Lankveld
	Domein	Ruimte

7. Nationale politie

Verband	Naam	Veiligheidsoverleg en districtelijk driehoeksoverleg
	Website	www.politie.nl
	Rechtsvorm	<u>Geen verbonden partij.</u>
	Doel	Handhaving openbare orde en veiligheid, preventie en opsporing criminaliteit.
Inhoud	Taakveld	Openbare Orde en veiligheid
	Taken	Periodiek overleg tussen het openbaar ministerie, de politie en gemeenten over afstemming en inzet van taken.
	Wijzigingen	Geen.
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Openbaar Ministerie, politie en gemeenten
		Regio: Bernheze, Boekel, Boxmeer, Boxtel, Cuijk, Grave, Haaren, 's-Hertogenbosch, Heusden, Landerd, Maasdonk, Mill en Sint Hubert, Oss, Sint Anthonis, Sint- Michielsgestel, Uden, Meierijstad, Vught. District de Leijgraaf: Boekel, Landerd, Uden, Veghel
	Vertegenwoordiging	H. Hellegers is voorzitter politieteam Maas&Leijgraaf en tevens lid bestuurlijke regiegroep (DB) politieregio Brabant Oost
	Portefeuillehouder	Paul Rüpp
	Domein	Dienstverlening

8. Samenwerking As50

Verband	Naam	Samenwerking As 50
	Website	www.as50.nl
	Rechtsvorm	Bestuursconvenant 31 maart 2010 . <u>Geen verbonden partij.</u>
	Doel	<ul style="list-style-type: none"> a. Samenwerking bij beleidsmatige- en strategische vraagstukken van bovengemeentelijk belang, door het formuleren van antwoorden, het gezamenlijk uitstippelen van strategieën, het gezamenlijk optrekken in overlegstructuren en het uitvoeren van projecten; b. Het realiseren van gemeentelijke en regionale beleids- en projectdoelstellingen en een effectieve belangenbehartiging van de gemeenten bij onder meer Provincie, Rijk en Europa; c. Komen tot de opstelling, vaststelling en uitvoering van een dynamische Strategische uitvoeringsagenda voor de gemeente Oss en de stedelijke regio Uden-Veghel;
Inhoud	Taakveld	Bestuur in programma 10
	Taken	Samenwerking Oss-Uden-Veghel-Bernheze op thema's: HOV, Transitie van de landbouw, cultuur, duurzaamheid en bedrijfsvoering.
	Wijzigingen	
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Gemeenten Uden, Oss, Meierijstad (deel van Veghel), Bernheze
	Vertegenwoordiging	Bestuurlijke regiegroep (BRG)

	Portefeuillehouder	
	Domein	Ruimte

9. Sociale recherche

Verband	Naam	Sociale recherche
	Website	www.s-hertogenbosch.nl
	Rechtsvorm	Overeenkomst (uitbesteding aan 's-Hertogenbosch) . <u>Geen verbonden partij.</u>
	Doel	Voorkomen c.q. aanpak onrechtmatige bijstandsverlening
Inhoud	Taakveld	Uitkeringen levensonderhoud
	Taken	Opsporing en bestrijding van fraude in kader bestaande sociale zekerheidswetgeving.
	Wijzigingen	Geen
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Boekel, Boxmeer, Cuijk, Grave, Mill en Sint Hubert, Sint Anthonis, Meierijstad voor het deel van SintOedenrode; aansluiting bij samenwerkingsverband tussen 's-Hertogenbosch en Boxtel, Haaren, Maasdonk, Meierijstad voor het deel van Schijndel, Sint-Michielsgestel, Oss, Vught, Maashorst

	Vertegenwoordiging	N.v.t.
	Portefeuillehouder	Sociale Zaken
	Domein	Sociaal

10. Verwerking groenafval en gft

Verband	Naam	BOVUS (Bernheze, Oss, Veghel, Uden en Sint-Oedenrode afgekort)
	Website	
	Rechtsvorm	Uitvoeringscontract. <u>Geen verbonden partij.</u>
	Doel	Duurzame verwerking groenafval en gft
Inhoud	Taakveld	Afvalverwijdering
	Taken	Gezamenlijke inzet voor duurzaam verwerken groenafval en gft, met elk verantwoordelijk voor haar eigen bijdrage.
	Wijzigingen	Geen.
Bestuurlijke relatie	Deelnemers	Gemeenten Bernheze, Oss, Meierijstad en Uden
	Vertegenwoordiging	Bestuurlijk overleg waarvoor elke deelnemende gemeente een bestuurlijke vertegenwoordiger heeft benoemd
	Portefeuillehouder	Jeroen van den Heuvel

	Domein	Ruimte
--	--------	--------

Paragraaf financiering

Inleiding

Het doel van deze paragraaf is om de financiële positie van de gemeente op basis van het door de raad vastgestelde richtlijnen in de financiële verordening en het door het college vastgestelde treasurystatuut te evalueren. Daarnaast is de paragraaf een belangrijk instrument voor het transparant maken van de financieringsfunctie. De centrale doelstelling van het treasurybeleid is het beheren van de financiële geldstromen, en het beperken van de financiële risico's voor de gemeente.

De uitvoering van treasury wordt wettelijk geregeld in de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO). Deze wet regelt dat de uitvoering van de treasuryfunctie binnen de gemeente uitsluitend de publieke taak dient, en geschiedt binnen de financiële kaders van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Financieringsbeleid en schuldsituatie

De belangrijkste doelen van ons beleid zijn:

- Overtollige gelden zetten we alleen uit bij banken of instellingen die voldoen aan de eisen van de Wet Fido en de bijbehorende uitvoeringsregeling.
- Het aantrekken van leningen gebeurt door bij tenminste 3 financiële instellingen een offerte aan te vragen.
- We maken alleen gebruik van financiële instrumenten om risico's te verkleinen en niet om te speculeren

Uit deze keuzes blijkt dat we voor een laag risicoprofiel gekozen hebben.

Het financieringsbeleid is erop gericht om zo lang mogelijk de uitgaven met "kort geld" te financieren en pas vaste leningen aan te trekken wanneer dat noodzakelijk is. Wij streven er naar de benodigde leningen tegen zo laag mogelijke kosten aan te trekken en tegelijkertijd de renterisico's te beheersen. Door een meerjarige raming van het financieringstekort proberen we dit zo goed mogelijk in beeld te brengen. De liquiditeitsbehoefte in onze gemeente gedurende de periode 2024 t/m 2027 wordt in belangrijke mate bepaald door de geplande investeringen en ontwikkelingen binnen het grondbedrijf.

Onderstaand een overzicht van het verloop van onze langlopende schuld.

Jaar	Totaalbedrag langlopende schuld per 31 december
2018	€ 86 miljoen
2019	€ 79 miljoen
2020	€ 68 miljoen
2021	€ 61 miljoen

2022 € 74 miljoen

2023 € 68 miljoen

2024 € 81 miljoen *

---

* = schatting. Door de geplande afwikkelingen van de onderhandenwerkenlijst, is de verwachting dat in 2024 een langlopende lening van €20.000.000 afgesloten zal moeten worden. In het bestedings- en dekkingsplan van deze programmabegroting zijn de bijbehorende rentelasten opgenomen.

Algemene ontwikkelingen en financieringsbehoefte

Kortlopende financiering

Tot de start van de oorlog in Oekraïne was de kortlopende financieringsrente bij de Europese Centrale Bank (ECB) negatief. Vanwege de forse inflatie door de oorlog (hogere voedsel en energieprijzen) heeft de ECB de centrale rente verhoogd met als doel om de inflatie te remmen. Dit heeft geleid tot een stijging van de kortlopende rente. De huidige rentepercentages voor financieringsmiddelen voor de korte termijn zijn veelal gekoppeld aan de Euribor-rentes en bedraagt momenteel ongeveer 3,35%. Veel experts verwachten de komende tijd een licht stijgend renteverloop.

Langlopende financiering

Zoals vermeld heeft de ECB de rente in 2022 en 2023 verhoogd om de inflatie te remmen. Hierdoor zijn ook de langlopende rentes fors gestegen (looptijd van 25 jaar: van 0,55% medio 2021 naar 3,4% medio 2023). Veel economen verwachten dat de ECB de rente nog verder zal verhogen, omdat de inflatie nog steeds hardnekkig is. Een rentestijging naar 4 á 4,5% zal mogelijk nog niet de piek zijn.

Financieringsbehoefte

De gemeente Maashorst werkt vanuit totaalfinanciering. Alle gemeentelijke inkomsten en uitgaven worden hierbij gesaldeerd voordat we ons op de geld- of kapitaalmarkt begeven. Goed inzicht in het verloop van inkomsten en uitgaven leidt tot betere sturing op de benodigde liquiditeiten voor de komende jaren, de aan te trekken externe financiering en de ontwikkeling van de rentekosten.

In onderstaand overzicht vindt u een weergave van de verwachte ontwikkeling van de financieringspositie met een kasstroomoverzicht. Een kasstroomoverzicht is een overzicht van de feitelijke geldstromen die in een organisatie in de loop van een boekjaar binnenkomen en uitgaan. Op basis van dit kasstroomoverzicht kan geconcludeerd worden dat er in 2024 waarschijnlijk een langlopende lening afgesloten moet worden. De forse negatieve kasstroom overstijgt namelijk de kasgeldlimiet.

Het meerjarig beeld van de financieringspositie is wel lastig te bepalen. Een aanzienlijk aantal investeringen dient nog opgepakt te worden. Zie hiervoor de bijlage Staat van onderhanden werken. Ook realisaties binnen de grondexploitaties zijn soms moeilijk te plannen. Verdragende omstandigheden hierbij zijn ecologische/geologische vondsten, lopende procedures, het stikstofbesluit en het PFAS besluit.

Kasstroom uit operationele activiteiten	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Saldo programmarekening / -begroting	15.537	-3.711	343	4.512	-4.059	-5.453
Afschrijvingen	7.444	8.232	8.235	8.172	7.979	7.580
Mutatie werkkapitaal	-424	6.901	4.602	7.156	6.543	1.755
- Mutatie voorraden (afname)	2.481	2.151	4.048	6.643	6.009	1.611
- Mutatie vorderingen	-6.341	13.974	554	513	534	144
- Mutatie kortlopende schulden excl. Bankschulden	3.435	-9.224	0	0	0	0
Mutatie reserves	-3.208	-11.752	274	-4.663	3.505	4.899
Mutatie voorzieningen	-457	475	526	892	379	379
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	18.892	145	13.980	16.069	14.347	9.160
Kasstroom uit investeringsactiviteiten						
Investerings immateriële vaste activa	196	64	31	-4	-3	1
Desinvesterings immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Investerings materiële vaste activa	-27.714	-4.819	-17.774	-1.719	-2.842	-222
Desinvesterings materiële vaste activa (bijdrage derden)	1.579	0	0	0	0	0
Investerings financiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Desinvesterings financiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-25.939	-4.755	-17.743	-1.723	-2.845	-221
Kasstroom uit financieringsactiviteiten						
Opname langlopende geldleningen	20.000	0	0	0	0	0
Aflossing langlopende geldleningen	-6.952	-6.703	13.126	-6.521	-9.570	-2.939
Mutatie kasgeldleningen	-4.000	0	0	0	0	0
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	9.048	-6.703	13.126	-6.521	-9.570	-2.939
Mutatie geldmiddelen	2.001	-11.313	9.363	7.825	1.932	6.000
De mutatie in geldmiddelen is als volgt te specificeren:						
Liquide middelen ultimo vorig dienstjaar:	-5.763	-3.762	-15.076	-5.712	2.113	4.045
Liquide middelen ultimo dienstjaar:	-3.762	-15.076	-5.712	2.113	4.045	10.045
Mutatie geldmiddelen	2.001	-11.313	9.363	7.825	1.932	6.000

Inzicht rentelasten/-baten

De BBV-voorschriften schrijven voor dat we ook inzicht moeten geven in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de manier waarop we rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden toerekenen.

Schematisch kan de rentetoerekening als volgt weergegeven worden.

a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	2.695.608
b.	De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-184.331
c.	Totaal door te rekenen externe rente	2.511.277
d1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-850.714
d2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-116.537
d3.	De rentebaait van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	140.210
d.	Subtotaal doorberekende rente aan specifieke onderdelen	- 827.041
e.	Saldo door te rekenen externe rente (c + d)	1.684.236

f1.	Rente over eigen vermogen	0
f2.	Rente over voorzieningen	28.044
g.	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (renteomslag) (e + f)	1.712.280
h.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-1.732.978
i.	(positief) Renteresultaat op het taakveld Treasury (g + h)	-20.698

Ad. a: Betreft de rentelasten over de reeds opgenomen langlopende geldleningen, de verwachte op te nemen lening ad. €20.000.000 en de rente over kortlopende financiering (rekening-courant).

Ad. b: Betreft de renteopbrengsten over de verstrekte langlopende leningen aan Area en derden en overige rentebaten (bijv. rente startersleningen).

Ad. c1: De toe te rekenen rente aan de grondexploitatie (Bouwgronden In Exploitatie) betreft het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen, indien geen sprake is van projectfinanciering (volgens de notitie grondexploitaties 2016 van de commissie BBV). Voor 2023 (en verder) is dit begroot op 1,76%. Jaarlijks zal dit percentage herrekend moeten worden.

Ad. c2: Wanneer specifieke leningen extern zijn aangetrokken om deze vervolgens voor hetzelfde bedrag door te verstrekken aan een derde partij, wordt dit ook gezien als projectfinanciering. Dit betekent dat de rentelasten en -baten niet opgenomen worden in de renteomslag. Voor Maashorst betreft dit 2 geldleningen die doorgeleend zijn aan woningbouwcorporatie Area.

Ad. c3: Dit betreft de rentebaten van de doorgeleende geldleningen aan stichting Area en overige rentebaten (zie ook C2).

Ad. d1: Binnen de gemeente Maashorst wordt er geen rente toegevoegd aan reserves.

Ad. d2: Dit betreft de rentetoevoeging aan de voorziening nr. 7503001 Afkoop onderhoud begraafplaats (4,0%). Deze voorziening is op contante waarde gewaardeerd. In dat geval is rentetoevoeging aan de voorziening toegestaan.

Ad. e/f: De totaal aan taakvelden toe te rekenen rente bedraagt €1.712.280. De omslagrente wordt berekend door de werkelijk aan de taakvelden toe te rekenen rente (in euro's) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. Op basis van de uitgangspunten in de BBV notitie rente, mag het omslagpercentage worden afgerond om een consistent percentage te kunnen hanteren.

Het te hanteren omslagpercentage is voor 2024 vastgesteld op 0,9%. Dit leidt naar verwachting tot €1.732.978 aan doorbelaste rente en een begroot renteresultaat van €20.698 voordelig. Jaarlijks zal de noodzaak tot aanpassing van het renteomslagpercentage beoordeeld worden.

Risico's

Onder risico's worden met name renterisico's (van vaste schuld en vlottende schuld) verstaan. Voor de toetsing van het renterisico heeft de overheid twee instrumenten gedefinieerd, namelijk de kasgeldlimiet en de rente risiconorm.

De kasgeldlimiet geeft aan hoeveel de gemeente kort mag financieren als percentage van de begroting. De toegestane kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal.

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzeningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar.

De kasgeldlimiet

Omschrijving	2024
Omvang begroting (x €1.000)	186.665
Toegestane kasgeldlimiet (in procenten van de grondslag)	8,5
Toegestane kasgeldlimiet in bedrag (x €1.000)	15.867

Volgens de wet Fido mag de kasgeldlimiet gedurende maximaal drie achtereenvolgende kwartalen worden overschreden. Intern wordt hierop gestuurd. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet zal een langlopende lening aangetrokken moeten worden.

De renterisiconorm

Het renterisico met betrekking tot de renterisiconorm gaat over de contractuele renteherzeningen en de aflossingen op de vaste schuld. Het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Het renterisico wordt in een jaar getoetst aan de renterisiconorm. Deze wordt berekend door een vastgesteld percentage (20%) te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal.

Het renterisico kan worden gestuurd door bij het aantrekken van nieuwe langlopende financieringsmiddelen rekening te houden met de vervaldata en renteherzeningen van de bestaande schuld.

In onderstaand overzicht wordt de renterisiconorm en het renterisico uiteengezet.

Stap	Variabelen renterisiconorm	2024	2025	2026	2027
1.	Renteherzeningen	0	0	0	0
2.	Aflossingen	7.275	6.521	6.569	5.939

3.	Renterisico op de vaste schuld (1+2)	7.275	6.521	6.569	5.939
4.	Renterisiconorm	37.333	37.333	37.333	37.333
5.	Ruimte onder de renterisiconorm (4 -/- 3)	30.058	30.812	30.764	31.394
Berekening renterisiconorm					
4a.	Begrotingstotaal 2024	186.665			
4b.	Vastgesteld percentage	20%			
4.	Renterisiconorm (4a.* 4b. / 100)	37.333			

Wet HOF / EMU-saldo

De Europese regeringsleiders hebben in 2011 afspraken gemaakt om de financiële stabiliteit van de EU en de eurozone te waarborgen. De Europese afspraken ten aanzien van begrotingsdiscipline zijn in Nederland opgenomen in de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof). Voor decentrale overheden vloeien hier verplichtingen uit voort.

Schatkistbankieren

Om de overheidsschuld en het financiële risico voor decentrale overheden te verminderen wil het kabinet dat gemeenten hun overtollige middelen niet meer overal kunnen stallen. Hiervoor is per 15 december 2013 de Wet Schatkistbankieren van kracht geworden. De Wet verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen, boven een bepaald drempelbedrag, aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Een decentrale overheid behoudt, op basis van de wet Fido, de mogelijkheid om leningen te verstrekken en uitzettingen te verrichten uit hoofde van de publieke taak. Deelname aan Schatkistbankieren verandert daar niets aan.

Vanaf 1 juli 2021 is de drempel voor gemeenten voor verplicht Schatkistbankieren verhoogd van 0,75% naar 2% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Het minimum drempelbedrag is ook verhoogd van € 250.000 naar € 1 miljoen.

De komende jaren verwachten wij, als gevolg van de grote onderhanden werken positie, geen overtollige middelen te bezitten. De financiële gevolgen van het verplicht Schatkistbankieren zijn naar verwachting voor onze gemeente dan ook te verwaarlozen.

In onderstaande tabel is het drempelbedrag voor het komende begrotingsjaar opgenomen:

Berekening drempelbedrag schatkistbankieren		2024
1a.	Begrotingstotaal verslagjaar	186.665

1b.	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	186.665
1c.	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	0
	Drempelbedrag = (1b)*0,02 + (1c)*0,002	3.733

EMU-Saldo

Beleid

Het doel van de Wet HOF (houdbare overheidsfinanciën) is ervoor te zorgen dat Nederland voldoet aan de binnen Europa afgesproken norm van maximaal 3% tekort op de begroting. De 3%-norm is daarbij doorvertaald naar een aandeel voor de decentrale overheden. Het Rijk hanteert een zogenaamde 'macronorm' voor de drie decentrale overheden gezamenlijk. Na een constructieve dialoog hebben het Rijk en decentrale overheden elkaar gevonden in een macro EMU-norm van -0,4 procent van het BBP per jaar voor de periode tot en met 2023. Het gemeentelijk aandeel in de macronorm bedraagt -0,27 procent en wordt per individuele gemeente verdeeld op basis van het begrotingstotaal. De individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm maar een indicatie van het aandeel dat de gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. Dat betekent dat er geen (individuele) sancties van toepassing zijn. Deze meerjarige afspraak is besloten om tot en met 2023 bestuurlijke rust en duidelijkheid te creëren voor alle partijen inzake de EMU-norm. Zodra er wel sancties volgen, gaan wij daar op sturen. Ten tijde van het opstellen van deze programmabegroting 2024 had er nog geen bestuurlijk overleg plaatsgevonden over de norm voor de jaren 2024 t/m 2027.

Inzicht in individuele EMU-saldi

Het EMU-saldo geldt binnen de Europese Unie als een indicator om de gezondheid van de overheidsfinanciën te kunnen bepalen. Het EMU-saldo is het verschil van inkomsten en uitgaven en geeft aan of er sprake is van een overschot of een tekort.

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo wordt een geprognosticeerde balans voorgeschreven en het meerjarig opnemen van het EMU-saldo in een paragraaf in de begroting. Via de geprognosticeerde balans krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte.

Aandachtspunt hierbij is wel dat een aantal componenten uit deze berekening moeilijk te voorspellen zijn, zoals bijvoorbeeld grond aan- en verkopen. Dit wordt veroorzaakt door de economische ontwikkelingen en het doorlopen van bijvoorbeeld planprocedures.

De meerjarige EMU-saldi (bedragen x €1 miljoen) van de gemeente Maashorst zijn als volgt:

Berekening EMU-saldo 2024-2027 (bedragen x€1.000)		2024	2025	2026	2027
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c. q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)		1.561	6.519	-2.876	-4.212
2. Mutatie (im)materiële vaste activa		8.269	-7.843	-6.620	-9.127 -/-
3. Mutatie voorzieningen		-1.459	-1.815	-3.012	212 +/-
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)		-4.159	-6.754	-6.121	-1.725 -/-
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa		0	0	0	0 -/-
Berekend EMU-Saldo		-4.008	19.301	6.853	6.852
Norm EMU-saldo		-3.502	-3.636	-3.757	-3.888
Overschrijding (-) of onderschrijding (+) ten opzichte van de norm		-506	22.937	10.610	10.740

De saldi zijn gebaseerd op de volgende geprognostiseerde balans:

Geprognostiseerde balans (bedragen in miljoenen €)												
ACTIVA							PASSIVA					
	Ultimo 2022 *	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027	Ultimo 2022 *	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027
Immateriële Vaste activa							Eigen vermogen					
-onderzoek en ontwikkeling	1	0	0	0	0	0	-algemene reserves	118	103	103	103	103
-bijdrage aan activa in eigendom van derden							-bestemmingsreserves					
							-laarrekeningresultaat					
Materiële Vaste activa							Voorzieningen					
-gronden en terreinen							-t.b.v.verplichtingen	35	36	36	37	38
-gebouwen	188	185	194	188	183	176	-t.b.v. risico's					
-wegen, riolering, etc.							-t.b.v.kosten volgend jaar					
-machines							-t.b.v.specifieke bestedingen					
Financiële Vaste Activa							Leningen					
-verstekte leningen (woningbouwcorp./derden)	9	8	7	7	6	6	-opgenomen geldleningen van banken	74	68	81	74	65
-aandelen												
-overige langlopende vorderingen												
Totaal vaste activa	198	193	202	195	189	182	Totaal vaste passiva	228	206	221	215	205
Voorraden												
-Bouwgronden in exploitatie	31	29	25	18	12	10						
-Overige gronden												
Overige kortlopende activa							Kortlopende passiva					
-debiteuren/Nog te ontvangen bedragen	30	18	18	20	22	28	-crediteuren (nog te betalen bedragen)	31	33	23	18	18
-kas-/banksaldi							-overlopende passiva					
							-vooruitontvangsten (Rijk)					
Totaal vlottende activa	61	46	42	37	33	38	Totaal vlottende passiva	31	33	23	18	18
Balanstotaal	258	239	244	232	223	219	Balanstotaal	258	239	244	232	223

* Betreft de werkelijke balansstanden per ultimo boekjaar. Voor een verdere toelichting zie de balans en toelichting in de programmarekening 2022.

Paragraaf kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen vormen de fysieke pijlers voor tal van beleidsdoelen zoals mobiliteit, leefbaarheid, omgevingskwaliteit en economie. Concreet bestaan de kapitaalgoederen uit onder meer wegen, groenvoorzieningen en bossen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, speeltuinen, recreatieve voorzieningen, riolering en water, gebouwen en sport- en speelvelden. Het is een gemeentelijke kerntaak om deze goederen op een gewenst niveau te hebben en te houden.

Daarnaast vormt de verbetering en transformatie van deze kapitaalgoederen de komende decennia een onlosmakelijke rol bij tal van transitie op het gebied van duurzaamheid en toekomstbestendigheid.

De instandhouding van de kapitaalgoederen wordt aan de hand van een viertal elementen uitgevoerd, namelijk kwaliteit, integraliteit, risico en omgevingsbewust.

- Kwaliteit: Met beeldkwaliteiten en schouwen, het ontwikkelen en opstellen van beeldbestekken, rapportagemodellen en de gewenste kwaliteit vertalen naar de

verschillende uitvoeringsprogramma's. Via inspecties en schouwronde controleren we of het gekozen kwaliteitsniveau ook daadwerkelijk wordt gehaald.

- **Integraliteit:** Het onderhoud aan onze kapitaalgoederen wordt zoveel als mogelijk integraal opgepakt. Het onderhoud aan de riolering is hierbij leidend. Concreet betekent dit dat bij een onderhoudsplan aan de riolering ook de rijbaan, het trottoir en de groenvoorziening worden meegenomen als dit noodzakelijk is. Ook vindt er afstemming plaats met werkzaamheden van nutsbedrijven en ontwikkelaars.
- **Risico:** In de uitvoeringsprogrammering staat het risico steeds meer centraal. De toepassing van het element risico zorgt voor een constante (her)prioritering. Zo zetten we de beschikbare middelen daar in waar ze het meest effectief zijn. Hogere risiconiveaus worden daardoor verlaagd.
- **Omgevingsbewust:** Niet alleen bij de inrichting maar ook bij het onderhoud van de openbare ruimte zijn verschillende partijen betrokken die op diverse manieren hun inbreng kunnen leveren. Onze onderhoudsplannen bespreken we met onze inwoners. Tijdens de uitvoering worden bewoners actief benaderd met informatie door de gemeente (omgevingsmanagement). Vragen of klachten worden zoveel mogelijk besproken in een persoonlijk gesprek.

Onderhoud is nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen. In de gemeente Maashorst loopt groot onderhoud volgens planning en is er geen sprake van achterstallig onderhoud. In deze paragraaf is de belangrijkste informatie over de kapitaalgoederen opgenomen en geeft inzicht in het beleidskader, het onderhoudsprogramma, de meerjarenplanning en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties. In de paragraaf is geen rekening gehouden met rehabilitatie en vervanging van kapitaalgoederen. Deze investeringen worden geactiveerd en afgeschreven en zijn opgenomen in het meerjaren investeringsprogramma 2024-2027.

Voor het opstellen van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen zijn een aantal uitgangspunten gehanteerd. De eerder vastgestelde beleidskaders, zover nog niet geharmoniseerd, worden gehanteerd. Daar waar nog geen harmonisatie van beleid heeft plaatsgevonden en er verschillen zijn in gewenst kwaliteitsniveau wordt gekozen om de huidige kaders van de voormalige gemeente Uden en Landerd te hanteren. Dit wordt bij het betreffende kapitaalgoed aangegeven met voormalig grondgebied gemeente Landerd en voormalig grondgebied gemeente Uden. Ook worden de financiële consequenties gescheiden gepresenteerd.

Harmonisatie onderhoud kapitaalgoederen Landerd-Uden voor Maashorst.
De planning daarvoor is als volgt:

Onderdeel	Planning	Opmerking
Wegen	2023	
Openbaar Groen	2024	
Civiele Kunstwerken	2023	
Openbare verlichting	2023	

Sport- en speelvelden	2024	Eerste kwartaal 2024
Riolering	gereed	POW&R 2022-2024 vastgesteld op 4-11-2021
Gebouwen	2023	

Wegen

De voorziening wegen is ingesteld met als doel te voorzien in de dekking voor het groot onderhoud aan het wegen areaal binnen de gemeente Maashorst. In de eerder vastgestelde beleidsplannen Beleidsplan wegen 2017-2020 (voormalig grondgebied Uden) en Beheerbeleidsplan Verhardingen 2021-2030 (voormalig grondgebied Landerd) is onder andere aandacht besteed aan integraliteit en risico gestuurd beheer (assetmanagement). In beleidsplannen zijn de hoogte van de jaarlijkse dotatie in de voorzieningen bepaald. De hoogte van de dotatie is gebaseerd op de gewenste kwaliteitsniveau, areaal, beheerstrategie en onderhoudsstaat. In de berekeningen van de stortingen is geen rekening gehouden met areaaluitbreiding. Iedere 2 jaar wordt conform het principe van rationeel wegbeheer het gehele areaal geïnspecteerd. De resultaten worden verwerkt in het onderhoudsprogramma en de meerjarenplanning.

Voormalig grondgebied gemeente Uden:

- Kwaliteitsniveau B (CROW) (binnen bebouwde kom) en C (buiten bebouwde kom)
- In 2024 wordt klein en groot onderhoud aan de wegen uitgevoerd. Welke wegen dit zijn wordt nog nader bepaald aan de hand van inspecties.

Omschrijving	Stand 1/1/2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31/12/2024
Voorziening groot onderhoud wegen (U)	- € 51.703	€ 919.541	€ 986.500	- € 118.662

Op basis van wet en regelgeving (BBV) mogen voorzieningen niet negatief zijn. Ook mag er in een voorziening niet meer zitten dan nodig is ten behoeve van het meerjarig onderhoudsplan. Afhankelijk van het resultaat van de kredieten die bij de jaarrekening 2023 worden afgesloten, kan het zijn dat aanvullende dotaties of onttrekkingen aan de voorziening noodzakelijk zijn. Ook zal bij de harmonisatie van het wegenbeleid worden beoordeeld of bijstelling van de structurele toevoeging noodzakelijk is.

Voormalig grondgebied gemeente Landerd

- Kwaliteitsniveau B (CROW)
- Uitvoering 2024: In 2024 zal er groot en klein onderhoud aan de wegen worden uitgevoerd. Welke wegen of wegvakonderdelen dit zijn wordt nog nader bepaald aan de hand van inspecties.
- Groot onderhoud vanuit het meerjaren beheerprogramma (bedragen inclusief voorbereiding en uitvoering). Diverse wegvakonderdelen in de gemeente zullen worden onderhouden.

Omschrijving	Stand 1/1/2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31/12/2024
Voorziening groot onderhoud wegen (L)	€ 1.641.348	€ 635.936	€ 248.853	€ 2.028.931

Sport- en Speelvelden

De voorziening speelvelden (voormalig grondgebied Uden beheer- en beleidsplan speelvelden 2016) is ingesteld met als doel te voorzien in de dekking van kleinschalige aanpassingen ter instandhouding van sportvelden. In de jaarlijkse dotatie en onttrekking van de voorzieningen is geen rekening gehouden met vervanging van het areaal. Deze investeringen worden geactiveerd en afschreven en zijn opgenomen in het Meerjaren investeringsprogramma 2024-2027 gemeente Maashorst.

Voor het voormalig grondgebied Landerd is geen onderhoudsvoorziening beschikbaar. Voor het groot onderhoud van de sportvelden en voorzieningen is jaarlijks een beperkt budget beschikbaar in de exploitatiebegroting. Planning en prioritering gebeurt op basis van beoordeling van de huidige staat van de sportvelden.

In het eerste kwartaal van 2024 wordt het beheer- en beleidsplan sportvelden ter besluitvorming voorgelegd. Waarin de harmonisatie is doorgevoerd.

Voormalig grondgebied gemeente Uden:

- Kwaliteitsniveau Conform beheer en beleidsplan Speelvelden
- Uitvoering 2024: groot onderhoud conform inspecties en meldingen.

Omschrijving	Stand 1/1/2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31/12/2024
Voorziening sport- en speelvelden (U)	€ 97.503	€ 27.358	€ 15.000	€ 109.861

Voormalig grondgebied gemeente Landerd

- Kwaliteitsniveau B (CROW)
- Uitvoering 2024: planmatig cyclisch onderhoud

Gebouwen

In 2023 (oplevering q4 2023) zijn naar verwachting alle mjop's van de gemeentelijke onroerende zaken geactualiseerd, de werkzaamheden zijn momenteel in uitvoering. Tijdens het actualiseren wordt meteen de lijst van erkende maatregelen opgenomen en de duurzaamheidsambities van de gemeente Maashorst verwerkt in het mjop.

De dotaties zullen tot en met 2024 regulier (zonder aanvullend budget) gecontinueerd worden. Binnen de huidige dotaties is ruimte voor zowel het planmatig onderhoud, werkzaamheden m.b.t. de erkende maatregelen en de duurzaamheidsambities. Let wel, de uitvoering en bekostiging vindt plaats (voorstel) op de natuurlijke momenten van vervanging,

er wordt rekening gehouden met het gespreid inzetten van liquide middelen en niet voortijdig desinvesteren op bestaande zaken.

Vanaf 2025 kan een eventuele aanpassing (opwaarts of neerwaarts) van de dotaties worden opgenomen in de begroting.

Voormalig grondgebied gemeente Uden:

- Kwaliteitsniveau NEN 2767 methodiek norm 2/3
- Uitvoering 2023: Gepland groot onderhoud aan de Udenseweg 4-6, molens en diverse sporthallen.

Omschrijving	Stand 1/1/2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31/12/2024
Voorziening gebouwen (U)	€ 114.744	€ 493.289	€ 676.145	- € 68.112

Voormalig grondgebied gemeente Landerd

- Kwaliteitsniveau NEN 2767 methodiek norm 2/3
- Uitvoering 2023: Exploitatie en gepland meerjaren onderhoud diverse accommodaties en terreinen.

Omschrijving	Stand 1/1/2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31/12/2024
Voorziening gebouwen (L)	€ 1.455.238	€ 417.863	€ 523.694	€ 1.349.407

Civiele kunstwerken

De voorzieningen civiele kunstwerken (bruggen, fietstunnels, steigers etc.) zijn ingesteld met als doel te voorzien in de dekking voor het onderhoud aan het areaal van civieltechnische kunstwerken. In de eerder vastgestelde beleidsplannen (2016 voormalig grondgebied Uden en 2020 voormalig grondgebied Landerd) is de hoogte van de jaarlijkse dotatie in de voorzieningen bepaald. De hoogte van de dotatie is gebaseerd op het gewenste kwaliteitsniveau, areaal, beheerstrategie en onderhoudsstaat. Iedere 2-5 jaar wordt conform het principe van beheer het gehele areaal geïnspecteerd. De resultaten worden verwerkt in het onderhoudsprogramma en de meerjarenplanning.

Voormalig grondgebied gemeente Uden:

- Kwaliteitsniveau B
- Uitvoering 2024: In 2024 wordt klein en groot onderhoud aan de civiele kunstwerken uitgevoerd. Welke werkzaamheden dit zijn wordt nog nader bepaald a.d.h.v. inspecties

Omschrijving	Stand 1/1/2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31/12/2024
Voorziening civiele kunstwerken	€ 80.547	€ 74.280	€ 62.500	€ 92.327

Voormalig grondgebied gemeente Landerd

- Kwaliteitsniveau B (CROW)
- Uitvoering 2024 gepland groot onderhoud, calamiteiten en inspecties.

Omschrijving	Stand 1/1/2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31/12/2024
Voorziening civiele kunstwerken	€ 28.242	€ 8.668	€ 5.900	€ 31.010

Recreatie, bossen en groene voorzieningen

De voorziening groen is ingesteld met als doel te voorzien in de dekking van het vervangen van groenvoorzieningen in de openbare ruimte. Dit is inclusief alle openbare recreatieve voorzieningen, bestaande uit onder andere trapvelden en speelplekken (voormalig grondgebied Uden). Dit heeft concreet betrekking op bomen, beplantingen, grasvegetaties, oeverbeschermingen/ afscheidingen en overig recreatief meubilair, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Basis voor deze voorziening is de Nota Openbare Ruimte Uden "van Gevel tot Gevel" (PDF, 5.4 MB). Waarin de vastgestelde beeldkwaliteitseisen zijn opgenomen. In de berekeningen van de stortingen is geen rekening gehouden met areaaluitbreiding.

In de jaarlijkse dotatie en onttrekking van de voorzieningen is geen rekening gehouden met uitbreiding van het areaal. Voor het voormalig grondgebied Landerd is geen onderhoudsvervangingsfonds beschikbaar voor het groot onderhoud groenvoorzieningen. Voor groot onderhoud van verouderd groen in de woonwijken is jaarlijks een beperkt budget beschikbaar in de exploitatiebegroting. Planning en prioritering gebeurt op basis van beoordeling, waarbij veelal ook wordt afgegaan op verzoeken uit de buurten.

De investeringen voor vervangingen worden geactiveerd en afschreven en zijn opgenomen in het meerjaren investeringsprogramma 2024-2027 gemeente Maashorst.

- In Maashorst hanteren we kwaliteitsniveau A, B en C (CROW)
- Uitvoering 2024 voormalige gemeente Uden: Het betreft hier een groot aantal kleinere projecten, welke door middel van een jaarlijkse schouw worden vastgesteld, of op verzoek van bewoners worden beoordeeld en in uitvoeringslijsten worden opgenomen.

Omschrijving	Stand 1/1/2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31/12/2024
Voorziening groen en recreatieve voorzieningen (U)	€ 15.061	€ 194.240	€ 177.500	€ 31.801

Het bosbeheer in Maashorst vindt plaats volgens het systeem van geïntegreerd bosbeheer, waarin ieder jaar een gebied wordt aangepakt. In totaal is het areaal bos van Maashorst verdeeld in zes werkblokken. Voor incidentele uitgaven is een bestemmingsreserve bossen (voormalig Landerd) beschikbaar.

- De bestemmingsreserve bossen heeft een egalisatiefunctie om het te kort en/of overschot in het lopende boekjaar op te vangen.
- Uitvoering 2024 voormalige gemeente Landerd: Het groot en klein onderhoud is opgenomen in de exploitatie.

Omschrijving	Stand 1/1/2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31/12/2024
Bestemmingsreserve bossen (L)	€ 109.007	€ 0	€ 0	€ 109.007

Riolering en water

In de Wet milieubeheer en de Waterwet zijn de algemene verplichtingen op het gebied van milieu en water onderverdeeld in drie soorten zorgplichten: afvalwater, hemelwater en grondwater. Het beleidsplan Programma Omgevingswet Water & Riolering (POW&R) 2022-2024 beschrijft de beheersmaatregelen aan het riool, afwegingen in vervanging en onderhoud worden gemaakt op basis van schadebeelden en restlevensduur. Het POW&R bevat ook een programma met maatregelen voor het omgaan met regenwater als onderdeel van klimaatadaptatie. Er wordt op verschillende niveaus samengewerkt aan het onderwerp klimaatadaptatie, voornamelijk binnen de watersamenwerking As50+ en de Regio Noordoost-Brabant (RNOB).

De voorziening riolering regelt alles wat nodig is voor de vervanging, verbetering en onderhoud van het riool volgens de drie zorgplichten. De kosten hiervan worden gedekt uit de riool- en waterzorgheffing, waarbij we ervan uitgaan dat de exploitatie binnen de geplande periode kostendekkend is. Veel inwoners gaan vanaf 1 januari 2024 een ander bedrag aan belasting voor het riool betalen (riool- en waterzorgheffing). Een gedeelte van het bedrag wordt toeberekend aan de hoeveelheid leidingwater dat een huishouden gebruikt, het andere deel bestaat uit een vast bedrag voor het eigendom van een woning of pand.

Programma onderhoud, vervanging en verbetering 2024:

- Kwaliteitsniveau: schadebeelden en restlevensduur gebaseerd op NEN 3399;
- Vervanging van vuilwater riolering binnen integrale projecten: Schutboomstraat (Schaijk), Bloemenwijk fase 3, Maasstraat, Piusplein en Violiersstraat (Uden) en Voederheil (Zeeland);
- Aanleg hemelwatermaatregelen: Schutboomstraat (Schaijk), Violierstraat, Bloemenwijk fase 3, Sportlaan (Uden) en Voederheil (Zeeland);
- Relinen Paus Johanneslaan – Hooihofstraat (Uden).

Omschrijving	Stand 1/1/2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31/12/2024
Spaarvoorziening riolering	€ 8.382.071	€ 0	€ 2.250.000	€ 6.132.071
Voorziening egalisatie riolering	€ 2.591.622	€ 845.784	€ 513.512	€ 2.923.894

Openbare verlichting, parkeervoorzieningen en verkeersregelinstallaties

De onderhoudsvoorziening openbare verlichting (voormalig grondgebied Uden) en de bestemmingsreserve openbare verlichting (voormalig grondgebied Landerd) zijn ingesteld met als doel te voorzien in de dekking voor het onderhoud aan het verlichtingsareaal. Hierin wordt

opgenomen dat energie-onzuinige verlichting verder vervangen wordt door Led-verlichting welke gedimd kunnen worden.

Voormalig grondgebied gemeente Uden

- Kwaliteitsniveau conform CROW: A (centrum), B (hoofdinfrastructuur en woonwijken) en C (bedrijventerreinen, parken en buitengebied)
- Uitvoering 2024: Openbare verlichting wordt vaak separaat van integrale projecten uitgevoerd doordat veel straten al voorzien zijn van nieuwe ledverlichting en niet hoeft worden aangepast. Vaak moet alleen naar de locatie van de verlichting gekeken worden en eventueel aangepast worden aan de nieuwe situatie. Ook in 2024 zullen in een aantal straten groepsremplace uitgevoerd worden. De voorziening voorziet in de bekostiging van de remplace, calamiteiten, onderhoud en inspecties.

Omschrijving	Stand 1/1/2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31/12/2024
Voorziening openbare verlichting (U)	€ 12.202	€ 43.089	€ 37.500	€ 17.791

Voormalig grondgebied gemeente Landerd

- Kwaliteitsniveau B (CROW)
- Uitvoering 2024: Het groot en klein onderhoud (inclusief vervanging) is opgenomen in de exploitatie. De bestemmingsreserve openbare verlichting heeft een egalisatiefunctie om het te kort en/of overschot in het lopende boekjaar op te vangen.

Omschrijving	Stand 1/1/2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31/12/2024
Bestemmingsreserve openbare verlichting (L)	€ 74.775	€ 0	€ 0	€ 74.775

Speeltuinen en recreatieve voorzieningen

De onderhoudsvoorziening recreatieve voorzieningen inclusief groen (voormalig grondgebied Uden) is ingesteld met als doel te voorzien in de dekking van het vervangen van speelplekken en recreatieve voorzieningen in de openbare ruimte. Het betreft concreet het groot onderhoud speeltoestellen en overig recreatief meubilair zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Basis voor deze voorziening is de Nota Openbare Ruimte Uden "van Gevel tot Gevel, waarin de vastgestelde beeldkwaliteitseisen zijn opgenomen. In de berekeningen van de stortingen is geen rekening gehouden met areaaluitbreiding. In de jaarlijkse dotatie en onttrekking van de voorzieningen is geen rekening gehouden met vervanging van het areaal.

Voor het voormalig grondgebied Landerd is geen onderhoudsvoorziening beschikbaar. Voor het groot onderhoud aan verouderde speeltoestellen en meubilair in de woonwijken is jaarlijks een beperkt budget beschikbaar in de exploitatiebegroting. Planning en prioritering gebeurt op basis van beoordeling, waarbij veelal ook wordt afgegaan op verzoeken uit de buurten.

Maashorst neem de kwaliteitseisen van de voormalige gemeenten Landerd en Uden, niveau B, over.

Ieder jaar wordt het gehele areaal geïnspecteerd op veiligheid en onderhoudsstaat. De resultaten worden verwerkt in de uitvoeringsplanning. De investeringen voor vervangingen worden geactiveerd en afschreven en zijn opgenomen in het meerjaren investeringsprogramma 2024-2027 gemeente Maashorst

Voormalig grondgebied gemeente Uden

Kwaliteitsniveau B (CROW)

Uitvoering 2024: Het groot onderhoud wordt bepaald op basis van inspecties en klachten/meldingen. De kosten worden gedekt uit de voorziening groen en recreatieve voorzieningen, zie onderdeel recreatie, bossen en groene voorzieningen.

Voormalig grondgebied gemeente Landerd

- Kwaliteitsniveau B (CROW)
- Uitvoering 2024: Het groot en klein onderhoud (inclusief incidentele vervanging) is opgenomen in de exploitatie. Het saldo van de reserve speeltoestellen is in 2022 conform besluitvorming gestort in de voorziening groen en recreatieve voorzieningen.

Paragraaf lokale heffingen

Inleiding

De lokale lasten vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van gemeenten, en zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. Een overzicht van de lokale lasten – en daarmee meer inzicht- is van belang voor de raad en inwoners. De aanduiding van de lokale lastendruk is ook afgezet tegen de buurgemeenten. Dit is van belang voor de integrale afweging tussen beleid en inkomsten.

De voorstellen ten aanzien van de belastingen en leges worden afzonderlijk aan de raad voorgelegd. Daarin zijn alle tarieven opgenomen. Voor de hoogte van de belastingen, rechten en tarieven gelden de volgende uitgangspunten:

- Streven naar (meer) kostendekkendheid van alle leges, rechten en tarieven, waartegenover een concrete dienstverlening van de overheid staat.
- De overige belastingen en tarieven mogen niet meer stijgen dan de aanpassing voor de inflatiecorrectie. Uitgangspunt hierbij is dat voor 2024 wordt uitgegaan van een inflatiecijfer van 4,22%.
- Het beleid lokale lasten is opgenomen in de diverse belastingverordeningen.

Kwijtscheldingsbeleid

Indien een belastingplichtige niet of over te weinig financiële middelen beschikt om een belastingaanslag te voldoen, kan onder bepaalde voorwaarden kwijtschelding worden verleend. Het kwijtscheldingspercentage dat Maashorst hanteert bedraagt 100%. Dit betekent dat alle belastingplichtigen die een inkomen hebben dat gelijk of lager is dan het minimuminkomen (volgens bijstandsnorm), in aanmerking komen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding.

Kwijtschelding kan alleen worden verleend indien het een aanslag betreft voor onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing particuliere eigenaren/gebruikers voor de jaarlijks te betalen bedragen. De overige heffingen zijn in de betreffende belastingverordeningen uitgesloten voor kwijtschelding. Meer informatie omtrent kwijtscheldingen is te lezen op de website van de Belasting samenwerking Oost-Brabant.

Landerd kent de "Regeling tegemoetkoming in de kosten voor huishoudelijk afval in bijzondere gevallen". Dit is een jaarlijks bedrag van € 1.000. Met bijzondere gevallen wordt bedoeld dat er bij langdurige ziekte en daardoor extra afval, onder voorwaarden, gratis een extra container verstrekt wordt. Over het voortzetten van deze regeling voor Maashorst wordt nog een voorstel voorgelegd.

Inzicht in verstrekte kwijtscheldingen

Heffings jaar	Kosten kwijtscheldingen	Ontvangen verzoeken	Openstaand	Afgedaan	Toegekend	Afgewezen
2021	€213.297	1.076	17	1.059	733	326
2022	€186.352	1.122	19	1.103	769	334
2023 (medio boekjaar)	€160.156	860	157	703	610	93

Geraamde opbrengsten

Bedragen (x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Onroerende zaakbelastingen	14.008	14.303	14.973
Afvalstoffenheffing	5.740	5.855	6.102
Rioolheffingen	5.493	5.944	6.205
Marktgeden	56	61	64
Begraafenisrechten	150	175	177

Parkeerbelasting	1.906	2.418	2.419
Reclamebelasting	215	205	214
Staangelden woonwagens	12	11	12
Secretarieleges (titel 1 legesverordening)	852	667	1.152
Leges omgevingsvergunningen (titel 2 legesverordening)	2.165	1.991	2.075
Overige leges (titel 3 legesverordening)	3	17	17
Forensenbelasting	31	33	34
Toeristenbelasting	439	468	488
Doorbelasting secretarieleges rijk	-226	-187	-437
Totale opbrengsten	30.844	31.961	33.497

De begrote opbrengst 2023 is inclusief de verwerking van besluiten die in 2023 genomen zijn, en geleid hebben tot een wijziging van de primitieve begroting.

Onroerende zaakbelastingen

Onder de naam 'onroerende zaakbelastingen' worden op onroerende zaken die binnen de gemeentegrenzen liggen, de volgende belastingen geheven:

- een eigenarenbelasting van degenen die bij het begin van het kalenderjaar eigenaar zijn van onroerende zaken (formeel: "het genot hebben krachtens eigendom, bezit of beperkt recht");
- een gebruikersbelasting van degenen die bij het begin van het kalenderjaar onroerende zaken gebruiken. Dit geldt niet voor woningen.

De heffingsgrondslag voor 2024 is de waarde van de onroerende zaak naar peildatum 1 januari 2023.

Ontwikkeling van de OZB tarieven

Tarieven	2023	2024*
Woningen		
eigenaren	0,07260%	0,07566%
Niet-woningen		
Eigenaren	0,25200%	0,26263%

Gebruikers	0,20010%	0,20854%
------------	----------	----------

* Tarieven 2024 zijn gebaseerd op de tarieven 2023 verhoogd met de inflatiecorrectie van 4,22%. De definitieve tarieven zijn pas in december bekend waarbij rekening is gehouden met de verwachte WOZ-waardeontwikkeling.

Opbrengst	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Eigenaren woningen	€ 6.994.385	€ 7.305.591	€7.680.914
Eigenaren niet-woningen	€ 2.898.356	€ 4.099.069	€3.020.215
Gebruikers niet-woningen	€ 4.115.526	€ 2.897.923	€4.272.050
Totaal	€ 14.008.267	€ 14.302.583	€14.973.179

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven van degenen die in de gemeente gebruik maken van een perceel, waarvoor een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijk afval geldt. De kosten die de gemeente maakt voor het beheer van de huishoudelijke afvalstoffen worden omgezet in tarieven die de kosten moeten dekken. In de afvalstoffenheffing zijn kosten verrekend voor het transport en verwerken van de huishoudelijke afvalstoffen, inkoop en onderhoud containers voor huishoudens, communicatie, milieustraat en het regelen hiervan.

Activiteiten zoals het vegen van wegen, opruimen zwerfafval en reinigen winkelcentra dienen meerdere doelen. Een van de doelen bij deze activiteiten is het opruimen van verkeerd aangeboden huishoudelijk afval. Het kostendeel van deze activiteiten met dit doel wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing. Gederfde inkomsten door kwijtschelding afvalstoffenheffing maken ook deel uit van de afvalstoffenheffing.

Tarieven

Voor 2024 zijn de tarieven verhoogd met de inflatiecorrectie van 4,22%. De definitieve tarieven worden vastgesteld in de raadsvergadering van december.

Tarieven per soort huishoudens	2023	2024
Eenpersoonshuishoudens	€ 192,36	€200,40
Meerpersoonshuishoudens	€ 256,80	€267,60

Berekening kostendekkenheid afvalstoffenheffing (bedragen x € 1.000)

Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	
Kosten kwijtschelding afvalstoffenheffing (minimabeleid) taakveld 6.3	241
Diverse directe kosten van taakveld 7.3 afvalstoffenheffing zoals loonkosten, ophalen en verwerken van afval.	7.628
Kosten bestrijding zwerfvuil (50%) taakveld 2.1. Uitgangspunt is om zo weinig mogelijk zwerfvuil te krijgen in het rioelstelsel. Door het schoonhouden van de kolken wordt hierdoor een groot gedeelte van het zwerfvuil verzameld. Het afvoeren van dit zwerfvuil is goedkoper dan het reinigen vanuit de riolering. 50% van de kosten wordt aan de rioelheffing toegerekend en 50% aan de afvalstoffenheffing.	149
Kosten reiniging winkelcentra (30%) taakveld 2.1. Uitgangspunt is zo weinig mogelijk zwerfvuil te krijgen in het rioelstelsel en de afval op straat te verminderen. Binnen het winkelcentra is de hoeveelheid van het zwerfvuil groter ten opzichte van andere gebieden. Naast de beeldkwaliteit is de impact van overlast op het rioel groter en daardoor nemen de kosten toe. 30% van de kosten rekenen we toe aan de rioelheffing, 30% aan de afvalstoffenheffing en 40% aan de algemene middelen.	70
Kosten vegen wegen (30%) taakveld 2.1. Voor het functioneren van de riolering vanwege het feit dat mensen hun afvalstoffen verkeerd aanbieden (weggooien) en voor de verkeersveiligheid worden de wegen geveegd. 30% van de kosten rekenen we toe aan de rioelheffing, 30% aan de afvalstoffenheffing en 40% aan de algemene middelen.	97
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	
Bijdrage voorziening afvalstoffenheffing en inkomsten gescheiden inzamelingen milieustraat (taakveld 7.3)	-2.867
Bijdrage voorziening afvalstoffenheffing voor de kosten bestrijding zwerfvuil, reiniging winkelcentra en vegen wegen (taakveld 2.1)	-407
Bijdrage voorziening afval t.b.v. minimabeleid kwijtschelding afvalstoffenheffing (taakveld 6.3)	-241
Netto kosten taakveld	4.670
Toe te rekenen kosten:	
-overhead inclusief (omslag) rente: betreft de toerekening van overhead (81,75%) over de loonkosten+ inhuur van de toegerekende kosten uit taakveld 2.1 en 7.3	585

-btw: de btw over de voor afval gemaakte kosten mag als last toegerekend worden aan de afvalstoffenheffing, ook al geeft die omzetbelasting recht op een bijdrage uit het BTW-compensatiefonds	847
Totale kosten	6.102
Opbrengst heffingen	6.102
Dekkingspercentage	100,00%

Rioolheffingen

Gemeenten hebben vanuit de Wet gemeentelijke watertaken de zorg voor het transport voor afval- en hemelwater en ook de zorg om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand tegen te gaan. De rioolheffing is het instrument om deze taken te bekostigen.

Beleidsuitgangspunt van de rioolheffing is een kostendekkende begroting, die zorgt voor een onderbouwing van de benodigde inkomsten voor riolering en waterzorg. De heffingssystematieken van de voormalige gemeenten Uden en Landerd zijn in 2023 nog verschillend. Vanaf 2024 is één heffingssysteem van toepassing conform het raadsbesluit heffingssysteem riool- en waterzorgheffing van 23 maart 2023.

Onder de naam rioolheffing wordt een recht geheven van alle eigenaren of gebruikers van percelen, die direct dan wel indirect zijn aangesloten op de gemeentelijke riolering. Onderstaand zijn de vastgestelde tarieven 2023 en concept tarieven 2024 opgenomen. Het tarief voor 2024 is gebaseerd op het raadsbesluit heffingssysteem riool- en waterzorgheffing (maart 2023) inclusief inflatiecorrectie van 4,22%. De definitieve tarieven 2024 worden in december aan de raad voorgelegd ter besluitvorming.

Tarieven	Uden 2023	Landerd 2023	Maashorst 2024
Eigenaren	€ 206,64		€ 135,50
Gebruikers (met een verbruik van meer dan 1.000m ³)	€0,57		
Verbruik van 0m ³ tot en met 100m ³		€137,40	
Verbruik van 101m ³ tot en met 250m ³		€196,56	
Verbruik van 251m ³ tot en met 500m ³		€333,84	
Diverse tarieven boven 500m ³		zie verordening	

Het gebruikersdeel voor een perceel dat in hoofdzaak wordt gebruikt als woning voor meerpersoonshuishoudens	€ 96,50
Het gebruikersdeel voor een perceel dat in hoofdzaak wordt gebruikt als woning voor eenpersoonshuishoudens	€ 54,70
Het gebruikersdeel bedraagt voor de overige percelen (bedrijven e.d.) voor elke volle eenheid van 250 kubieke meters water bij een hoeveelheid water:	
- van 1 t/m 250 m ³	€96,50
- van 250 m ³ tot en met 1.000 m ³	€106,50
Diverse tarieven boven 1.000m ³	volgt in verordening

Berekening kostendekkendheid rioolheffing (bedragen x € 1.000)

Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	
Diverse directe kosten van taakveld 7.2 riolering, zoals loonkosten, onderhoud riolering en kapitaallasten	4.998
Kosten bestrijding zwerfvuil (50%) taakveld 2.1. Uitgangspunt is om zo weinig mogelijk zwerfvuil te krijgen in het rioolstelsel. Door het schoonhouden van de kolken wordt hierdoor een groot gedeelte van het zwerfvuil verzameld. Het afvoeren van dit zwerfvuil is goedkoper dan het reinigen vanuit de riolering. 50% van de kosten wordt aan de rioolheffing toegerekend en 50% aan de afvalstoffenheffing.	149
Kosten reiniging winkelcentra (30%) taakveld 2.1. Uitgangspunt is zo weinig mogelijk zwerfvuil te krijgen in het rioolstelsel en de afval op straat te verminderen. Binnen het winkelcentra is de hoeveelheid van het zwerfvuil groter ten opzichte van andere gebieden. Naast de beeldkwaliteit is de impact van overlast op het riool groter en daardoor nemen de kosten toe. 30% van de kosten rekenen we toe aan de rioolheffing, 30% aan de afvalstoffenheffing en 40% aan de algemene middelen.	70
Kosten vegen wegen (30%) taakveld 2.1. Voor het functioneren van de riolering vanwege het feit dat mensen hun afvalstoffen verkeerd aanbieden (weggooien) en voor de verkeersveiligheid worden de wegen geveegd. 30%	97

---

van de kosten rekenen we toe aan de rioolheffing, 30% aan de afvalstoffenheffing en 40% aan de algemene middelen.

Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen

Betreft bijdrage voorziening egalisatie riolering en reserve dekking kapitaallasten (taakveld 7.2) -118

Bijdrage voorziening egalisatie riolering voor de kosten bestrijding zwerfvuil, reiniging winkelcentra en vegen wegen (taakveld 2.1) -407

Netto kosten taakveld 4.789

Toe te rekenen kosten:

-overhead inclusief (omslag)rente: betreft de toerekening van overhead (81,75%) over de loonkosten+ inhuur van de toegerekende kosten uit taakveld 2.1 en 7.3 671

-btw: de btw over de voor riool gemaakte kosten mag als last toegerekend worden aan de rioolheffing, ook al geeft die omzetbelasting recht op een bijdrage uit het BTW-compensatiefonds 745

Totale kosten 6.205

Opbrengst heffingen 6.205

Dekkingspercentage 100,00%

Begrafenisrechten

Voor het gebruik van de begraafplaats en het verlenen van diensten in verband met de begraafplaats, worden rechten geheven.

Algemeen uitgangspunt voor de begrafenisrechten is een aanpassing van de tarieven met alleen de inflatiecorrectie (4,22% voor 2024), waarbij de tarieven rekenkundig worden afgerond op eenheden van € 1.

Een overzicht van de tarieven is zichtbaar in de verordeningen:

Begraafplaats Uden

Begraafplaats Schaijk

Berekening kostendeckendheid Begraafplaatsen (x € 1.000)

Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	
Diverse directe kosten van taakveld 7.5 begraafplaatsen, zoals loonkosten en onderhoud van de begraafplaatsen	371
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen: beschikking over voorziening afkoop onderhoud begraafplaats	-108
Netto kosten taakveld	263
toe te rekenen kosten	
-overhead inclusief (omslag) rente: betreft de toerekening van overhead (81,75%) over de loonkosten+ inhuur van dit taakveld.	73
Totale kosten	336
Opbrengsten heffingen	177
Dekkingspercentage	52,84%

Parkeerbelasting

Onder de naam parkeerbelastingen worden de volgende belastingen geheven:

- een belasting voor het parkeren van een voertuig op een door het college van B&W te bepalen plaats, tijdstip en wijze
- een belasting voor een door de gemeente verleende vergunning voor het parkeren van een voertuig op de in die vergunning aangegeven plaats en wijze.

Het tarief voor 2024 voor parkeren bedraagt € 1,00 per uur. Voor het parkeerterrein bij ziekenhuis Bernhoven geldt een tarief van €1,25.

Parkeren	Programmarekening 2022	Programmabegroting 2023	Programmabegroting 2024
Straatparkeren incl. vergunningen en boetes	€ 1.447.736	€ 1.580.228	€1.581.075
Parkeergarage Brabantplein	€ 20.587	€ 49.957	€49.957
Parkeerdek Centrumplan-Hoek-Promenade	€ 25.710	€ 112.386	€112.386

Ziekenhuis Bernhoven	€ 411.844	€ 675.211	€675.211
Totaal	€ 2.397.106	€ 2.417.331	€2.418.629

Reclamebelasting

Onder de naam reclamebelasting wordt een belasting geheven voor een openbare aankondiging, die zichtbaar is vanaf de openbare weg. De opbrengst van de heffing wordt, na aftrek van de heffingskosten, aan de vereniging UCO (Udense Centrum Ondernemers) in de vorm van een subsidie overgedragen. Daarnaast wordt de centrummanager deels uit deze heffing gedekt. De besteding dient ten goede te komen aan het algemene ondernemersklimaat van het centrum van Uden.

Het tarief voor 2024 is gebaseerd op het tarief 2023 inclusief inflatiecorrectie van 4,22%.

Omschrijving tarief	2023	2024
openbare aankondigingen met een oppervlakte tot 0,5m2	€ 540	€ 563
openbare aankondigingen met een oppervlakte van 0,5m2 tot 10m2	€ 744	€ 775
openbare aankondigingen met een oppervlakte van 10m2 tot 20m2	€ 815	€ 849
openbare aankondigingen met een oppervlakte vanaf 20m2	€ 887	€ 924

Marktgelden

Onder de naam marktgelden worden rechten geheven voor het tijdens marktdagen innemen van standplaatsen, of het plaatsen van kramen op plaatsen die als marktterrein zijn aangewezen. Uitgangspunt voor de marktgelden is een aanpassing van de tarieven met alleen het netto inflatiepercentage van 4,22%. Via raadsbesluit van 13 juli 2023 zijn de marktgelden geharmoniseerd.

	2023	2024
Opbrengsten marktgelden en losse standplaatsen inclusief promotie en kraamhuur	€81.068	€84.489
Tarief Markt Uden per kwartaal per strekkende meter	€24,31	€25,35
Tarief Markt Schaijk per kwartaal per strekkende meter	€18,33	€19,11

Berekening kostendekkendheid Marktgelden (x € 1.000)

Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	
Diverse directe kosten van taakveld 3.1 economische ontwikkeling, zoals loonkosten, elektriciteitsverbruik en promotie	94
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	0
Netto kosten taakveld	94
Toe te rekenen kosten	
-overhead inclusief (omslag) rente: betreft de toerekening van overhead (81,75%) over de loonkosten+ inhuur	53
Totale kosten	147
Opbrengsten heffingen	80
Dekkingspercentage	54,18%

Toeristenbelasting

De onderneming die overnachtingen aanbiedt, dient toeristenbelasting te betalen. Deze belasting mogen zij doorbelasten naar de gebruikers van de accommodaties.

De tarieven zijn:

- hoog tarief: hotels, B&B, vakantieparken, particuliere verhuur
- laag tarief: campings, groepsaccommodaties, kampeerboerderijen

	2023	2024
Opbrengst toeristenbelasting *	€ 468.031	€487.782
Tarieven:		
-Hoog tarief per persoon per overnachting	€ 1,25	€1,30
-Laag tarief per persoon per overnachting	€0,85	€0,90

* Door de komst van het AZC in Hotel Van der Valk ontvangen wij de komende drie jaar, vanaf oktober 2023, geen toeristenbelasting van hen. Het gaat om een bedrag van circa €

50.000 per jaar. We zullen dit doorbelasten / in rekening brengen bij het COA en verwerken in een volgend product van de P&C-cyclus

De tarieven 2024 zijn berekend door de tarieven 2023 te verhogen met de inflatiecorrectie van 4,22%. De definitieve tarieven worden vastgesteld tijdens de raadsvergadering van december.

Vrijstelling

In de verordening toeristenbelasting is een vrijstelling opgenomen voor georganiseerde jeugdbewegingen. Onder georganiseerde jeugdbeweging wordt verstaan: een jeugdorganisatie op levensbeschouwelijke of ideologische grondslag die de 'verheffing' van het volk, of 'verbetering' van de jeugd ten doel heeft door middel van opvoeding in en kennismaking met cultuur, natuur, sport en spel. Hieronder worden mede scholen begrepen.

Daarnaast hoeven gasten die in de gemeente Maashorst wonen geen toeristenbelasting te voldoen.

Forensenbelasting

Deze belasting wordt geheven van eigenaren die een gemeubileerde (vakantie)woning in Maashorst in hebben, daar niet staan ingeschreven en deze woning meer dan 90 dagen per jaar voor zichzelf beschikbaar hebben.

Forensenbelasting	2023	2024
Begrote opbrengst forensenbelasting	€33.034	€34.428
Tarieven		
- Oppervlakte kleiner dan 45m ²	€139,05	€144,90
- Oppervlakte 45-100m ²	€210,30	€219,15
-Oppervlakte 100m ² en groter	€420,60	€438,35

Inzicht in kostendekkendheid leges

Dit onderdeel bevat een op hoofdlijnen inzicht in de kostendekkendheid van de leges die hoogstens kostendekkend mogen zijn. Hierbij wordt inzichtelijk gemaakt:

- hoe bij de berekening van tarieven van de heffingen bewerkstelligd wordt dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden;
- wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen;
- hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.

Er wordt onderscheid gemaakt in direct toe te rekenen kosten (zoals loonkosten, materiaalkosten etc.) en een opslag voor overhead. Omtrent overhead wordt nader ingegaan in paragraaf bedrijfsvoering.

Kostprijsberekening methode

Om de kostprijs van de diverse producten (zoals paspoorten, bouwvergunningen, etc.) te berekenen, hanteert de gemeente Maashorst de methode Activity Based Costing method (ABC methode). Dit is in onze ogen de beste en meest transparante methode. Bij deze methode worden alle handelingen om te komen tot een prestatie onderzocht en vervolgens vermenigvuldigd met de uurprijs van een behandelend ambtenaar. Zodoende wordt van alle producten inzichtelijk gemaakt wat de gemiddelde tijdsbelasting is, en hoeveel producten er verkocht worden.

Kruissubsidiëring

Wanneer er sprake is van veel verschillende tarieven in een verordening, zoals bij leges, hoeft de maximale kostendekking niet per tarief te gelden. Zolang het maximum van 100% voor het geheel niet overschreden wordt, kan dit per tarief wel gelden. Door kruissubsidiëring is het mogelijk om de surplus aan legesontvangsten op bepaalde producten te gebruiken om het tekort aan ontvangsten op andere producten te dekken.

Op het uitgangspunt van verordeningsbrede kruissubsidiëring bestaan enkele uitzonderingen:

- De Europese Dienstenrichtlijn beperkt de mogelijkheden voor kruissubsidiëring bij leges die samenhangen met bedrijfsactiviteiten tot een cluster van samenhangende vergunningen.
- De wetgeving over de omgevingsvergunning gaat ervan uit dat alleen binnen de omgevingsvergunning kruissubsidiëring kan worden toegepast en niet met dienstverlening erbuiten.

Toerekenbare kosten

Om te bepalen welke kosten toerekenbaar zijn, is gebruik gemaakt van de 'Handreiking kostentoe rekening leges en tarieven' (opgesteld in opdracht van het ministerie van BZK), en van het VNG kostenmodel. Er is geen wettelijk voorgeschreven lijst van toe te rekenen kosten en baten. Er zijn uitsluitend richtlijnen, waarvan een groot deel voortvloeit uit jurisprudentie. Er mogen alleen kosten worden toegerekend die direct met de dienstverlening samenhangen. Tot de toe te rekenen kosten behoren o.a.:

- directe loonkosten;
- overheadkosten*;
- directe materiaalkosten;
- perceptiekosten (kosten heffen en invorderen);
- kosten bezwaar en beroep gericht tegen de belastingheffing of belastinginvordering;
- kosten oninbaarheid;
- kosten kwijtschelding;
- BTW kosten;
- voorlichtingskosten, voor zover niet samenhangend met beleidsvoorbereiding en beleidsvaststelling;
kosten met betrekking tot handhaving, toezicht en controle mits het hier de eerste controle op het nakomen van vergunningsverlening betreft of specifiek samenhangt met de verleende dienst, zoals de milieucontrole bij afvalstoffenheffing.

* Definitie overheadkosten volgens de 'Notitie overhead van de commissie BBV: Overheadkosten zijn de kosten die verhaald mogen worden, die weliswaar niet rechtstreeks samenhangen met de verleende dienst, maar er wel verband mee hebben.

Niet-toerekenbare kosten

De kosten die niet direct met de dienstverlening samenhangen mogen niet doorberekend worden. Het gaat hierbij onder meer om:

- kosten voor beleidsvoorbereiding;
- kosten voor handhaving, toezicht en controle, tenzij het om de bij toerekenbare kosten genoemde uitzonderingen gaat;
- kosten van inspraak- en bezwaarprocedures, met uitzondering van hetgeen bij toerekenbare kosten genoemd wordt.

Resultaten Kostendekkendheidsonderzoek Legesverordening Gemeente Maashorst

In 2023 is een kostendekkendheidsonderzoek van onze leges afgerond met uitzondering van de Omgevingswet. Deze worden vertaald naar de nieuwe legesverordening en-tarieven welke in december 2023 ter besluitvorming in de Raad wordt geagendeerd. De financiële effecten zijn dus nog niet in deze begroting meegenomen.

De rioolheffing en afvalstoffenheffing zijn reeds (nagenoeg) kostendekkend. Voor enkele heffingen (marktgeden, grafrechten) is bewust door de raad besloten om geen kostendekkende tarieven in rekening te brengen. Bijvoorbeeld bij de marktgeden om de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van het centrum te behouden.

Tussentijdse gegevens van reeds geharmoniseerde processen zijn al verwerkt in de kostendekkendheidsberekening. Eventuele andere financiële effecten die nog uit het onderzoek naar voren komen, worden opgenomen in de programmabegroting 2025. Met name op het gebied van de Omgevingswet dienen op basis van een impactanalyse nog keuzes gemaakt te worden die gevolgen hebben op de categorieën en hoogte van de leges. Er zijn jaarlijks een aantal momenten dat de kostendekkendheid van de leges wordt berekend; bij de begroting, de jaarrekening en bij het vaststellen van de legesverordening.

Hieronder worden de resultaten per Titel van de legesverordening gepresenteerd bij de begroting van 2024

Recapitulatie hoofdstuk 1, 2 en 3	Totale lasten	Totale opbrengsten	Kostendekking
Kostendekkendheid hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening	€ 1.412.675	€ 1.191.134	84,32%
Kostendekkendheid hoofdstuk 2 Omgevingswet	€ 2.400.000	€ 2.075.380	86,47%
Kostendekkendheid hoofdstuk 3 Europese dienstenrichtlijn	€ 29.686	€ 26.694	89,92%
Kostendekkendheid totale tarieventabel	€ 3.842.361	€ 3.293.208	85,71%

De kostendekkendheid van gemeente Maashorst voldoet hiermee aan de wettelijk gestelde eisen. Hieronder wordt ingezoomd op detailberekeningen per hoofdstuk van de legesverordening.

Titel 1 Algemene dienstverlening

Onder de naam 'secretarieleges' wordt een aantal verschillende rechten geheven voor verstrekte diensten. De tarieventabel in hoofdstuk 1 van de legesverordening kent dan ook een diversiteit aan tarieven. De tarieven voor 2024 zijn gebaseerd op die van 2023, aangepast met de inflatiecorrectie van 4,22%. Tevens zijn de uurtarieven herzien op basis van de begrotingscijfers 2024.

Paragraaf	Omschrijving	Kosten	Opbrengsten	Kostendeckning
1	Burgerlijke stand	€ 156.158	€ 95.385	61,08%
2	Reisdocumenten	€ 705.508	€ 647.270	91,75%
3	Rijbewijzen	€ 237.819	€ 220.251	92,61%
4	Verstrekingen uit de basisregistratie personen	€ 59.693	€ 24.318	40,74%
5	Verstrekingen op grond van de Algemene Verordening Gegevensverwerking of AVG	€ 0	€ 0	0,00%
6	Bestuursstukken	€ 0	€ 0	0,00%
7	Overige publiekszaken	€ 18.013	€ 10.526	58,44%
8	Gemeentearchief	€ 0	€ 0	0,00%
9	Leegstandswet	€ 2.404	€ 2.332	97,00%
10	Kansspelen	€ 2.127	€ 4.515	212,27%
11	Ondergrondse infrastructures	€ 122.333	€ 123.300	100,79%
12	Verkeer en vervoer	€ 81.313	€ 38.750	47,66%
13	Diversen	€ 27.307	€ 24.487	89,67%
Totale kostendeckendheid hoofdstuk 1		€ 1.412.675	€ 1.191.134	84,32%

De kostendeckendheid van Titel 1 is gedaald van 92,35% in 2023 naar 84,32% in 2024 (-/8,0%-punt). Hier liggen een aantal oorzaken aan ten grondslag. Voornaamste oorzaken zijn:

- De loonkosten zijn de belangrijkste kostencomponent. De stijging van de loonkosten ligt boven de inflatiecorrectie van 4,22%, die toegepast is op de leges. Daarnaast zijn de door het Rijk vastgestelde tarieven van rijbewijzen en reisdocumenten voor 2024 momenteel nog niet bekend.
- Als gevolg van het kostendeckendheidsonderzoek zijn inmiddels diverse processen opnieuw in beeld gebracht. Hieruit is naar voren gekomen dat procestijden en kosten niet altijd correct waren opgenomen in de kostendeckendheidsberekening.

Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Onder de naam 'omgevingswet' worden een aantal verschillende rechten geheven voor verstrekte diensten. De tarieventabel in hoofdstuk 2 van de legesverordening kent dan ook een diversiteit aan tarieven. De tarieven voor 2024 zijn gebaseerd op de tarieven 2023, aangepast met de inflatiecorrectie van 4,22%. Tevens zijn de uurtarieven herzien op basis van de begrotingscijfers 2024.

Paragraaf	Omschrijving	Totale kosten	Totale opbrengsten	Kostendeckendheid
1	Algemene bepalingen	€ 0	€ 0	
2	Voorfase	€ 0	€ 0	
3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	€ 2.400.000	€ 2.075.380	86,47%
4	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed	€ 0	€ 0	

5	Milieubelastende activiteiten	€ 0	€ 0	
6	Lozingsactiviteiten	€ 0	€ 0	
7	Aanlegactiviteiten	€ 0	€ 0	
8	Overige activiteiten	€ 0	€ 0	
9	Maatwerkvoorschriften bij bouwactiviteiten	€ 0	€ 0	
10	Gelijkwaardigheid	€ 0	€ 0	
11	Overige tarieven	€ 0	€ 0	
12	Modaliteiten	€ 0	€ 0	
13	Vermindering	€ 0	€ 0	
14	Teruggaaf	€ 0	€ 0	
Totale kostendekkendheid hoofdstuk 2		€ 2.400.000	€ 2.075.380	86,47%

De kostendekkendheid van Titel 2 ligt met 86,47% op ongeveer hetzelfde niveau als in 2023 (86,26%).

De uitgaven en inkomsten in bovenstaande overzicht baseren zich op cijfers van 2023 waarbij de omgevingswet nog niet van kracht is.

De intrede van de nieuwe omgevingswet per 1 januari 2024 maakt een goed vergelijk tussen voorgaande jaren en 2024 momenteel nog niet mogelijk. Zodra de resultaten van de impactanalyse bekend zijn, zullen deze worden doorgevoerd in een nieuw actueel beeld van het kostendekkendheidspercentage voor de gemeente Maashorst in 2024. De impactanalyse laat het verschil zien tussen de leges die volgens de huidige legesverordening (t/m 2023) in rekening worden gebracht en welke leges onder de nieuwe omgevingswet (vanaf 2024) in rekening kunnen worden gebracht.

Titel 3 Europese Dienstenrichtlijn

De tarieven voor 2024 zijn gebaseerd op de tarieven 2023 aangepast met de inflatiecorrectie van 4,22%. Tevens zijn de uurtarieven herzien op basis van de begrotingscijfers 2024.

Paragraaf	Omschrijving	Totale kosten	Totale opbrengsten	Kostendekkendheid
1	Horeca	€ 15.792	€ 14.032	88,86%
2	Organiseren evenementen of markten	€ 12.773	€ 11.928	93,38%
3	Prostitutiebedrijven	€ 0	€ 0	0,00%
4	Winkeltijdenwet	€ 1.121	€ 734	65,48%
5	Standplaatsen en collectes	€ 0	€ 0	0,00%
6	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	€ 0	€ 0	0,00%
Totale kostendekkendheid hoofdstuk 3		€ 29.686	€ 26.694	89,92%

Hoofdstuk 3 is een klein onderdeel van de legesverordening wat voor een grootdeel bestaat uit horeca- en evenementenvergunningen. Bij vaststelling van de legesverordening 2023 is het tarief voor evenementenvergunningen geharmoniseerd. Dit is de voornaamste oorzaak voor de stijging van de kostendekkendheid van 78,89% in de begroting 2023 naar 89,92% in de begroting 2024.

Lastendruk t.o.v. buurgemeenten

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de lastendruk voor inwoners en een vergelijking met enkele buurgemeenten.

	Bernheze		Oss		Maashorst	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Onroerende zaakbelasting						
Tarief eenpersoonshuishoudens	0,0991	0,0847	0,1041	0,0915	0,08155	0,0726
Tarief meerpersoonshuishoudens	0,2229	0,3052	0,2711	0,2346	0,25944	0,2520
Afvalstoffenheffing woningen						
Tarief eenpersoonshuishoudens	195	177	236	246	188	192
Tarief meerpersoonshuishoudens	248	230	266	276	251	257
Rioolheffing woningen						
Tarief eenpersoonshuishoudens	203	206	174	178	180	186
Tarief meerpersoonshuishoudens	248	206	174	178	194	200
Gemeentelijke woonlasten						
Eenpersoonshuishoudens	825	808	779	805	692	713
Meerpersoonshuishoudens	878	861	810	835	769	791
Rangnummer t.o.v. alle gemeenten						
(voor het rangnummer geldt dat nummer 1 de laagste woonlasten heeft)	134	73	50	59	20	24

Paragraaf grondbeleid

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft, aanvullend op hoofdstuk 3.2 grondexploitatie bedrijventerreinen en 8.2 grondexploitatie woningbouw, de visie op het gemeentelijk grondbeleid en de uitvoering daarvan. Daarnaast vindt u hier de verwachte financiële resultaten en risico's van de gemeentelijke grondexploitaties per 1 januari 2024. De verantwoording van deze paragraaf grondbeleid is beschreven in de financiële verordening van de gemeente Maashorst (artikel 22) en regelgeving van Besluit Begroten en Verantwoording (BBV artikel 16). De onderdelen die worden toegelicht worden zijn:

- Een visie op het grondbeleid en de wijze waarop het zal worden uitgevoerd;
- Het verloop van de grondvoorraad (art 22)
- De te ontwikkelen en in ontwikkeling genomen projecten (art 22)
- Een prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitaties;
- Een onderbouwing van de (te verwachten) winstneming;
- De beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Grondbeleid onder de Omgevingswet

Het grondbeleid is de laatste jaren in Nederland maar ook binnen de gemeente Maashorst ingrijpend veranderd en staat ook de komende tijd, door de woningbouw ambities van het Rijk en de ingevoerde omgevingswet, voor nieuwe uitdagingen. De tijden dat gemeenten een actief grondbeleid voerden en grondverkoop vaak geld opleverde zullen gaan veranderen doordat het woningbouwprogramma een hoog percentage betaalbare woningen moet realiseren. Hierdoor is de verwachting dat nieuwe ontwikkelingen geen winsten meer zullen kennen. Om de woningbouw ambitie toch te stimuleren zal de gemeente nu veel meer de regie moeten nemen en rol moeten vervullen in het aanjagen van projecten en het verleiden van marktpartijen om in de stad te investeren. De komende jaren zullen de grootste opgave binnen de bebouwde kom (her)ontwikkeld moeten worden. Door deze wijzigingen zal het grondbeleid niet wijzigen maar wel de manier hoe het zal worden uitgevoerd.

In de raadsvergadering van 24 november 2022 is de Nota Grondbeleid Maashorst 2022 vastgesteld. Het grondbeleid biedt de instrumenten die de gemeente ter beschikking staan om ruimtelijke doelstellingen te realiseren. Daarbij gaat het om door de Raad vastgestelde doelen op het gebied van wonen, werken, sport, natuur, cultuur, recreatie, zorg en onderwijs. Grondbeleid is daarbij volgend op de ruimtelijke doelstellingen zoals deze geschetst worden in o.a. de Omgevingsvisie en de Woonvisie.

Het grondbeleid draagt bij aan:

Het waarmaken van bestuurlijke en sectorale ambities, bijvoorbeeld de versnellingsagenda woningbouw, ruimtelijke ordening, economie, transformatie buitengebied, duurzaamheid, natuur, recreatie en toerisme.

- Een afwegingskader t.b.v. de inzet van vrijkomende locaties/vastgoed en gemeentelijke (strategische) gronden.
- Een afwegingskader t.b.v. het omgaan met private initiatieven.

Het grondbeleid is een middel om gemeentelijke ambities te realiseren. Daarnaast helpt het vastgestelde grondbeleid om keuzen te maken en te prioriteren voor welke ambities en sectoraal beleid de schaarse grond wordt ingezet.

Doelstellingen van het grondbeleid:

Het faciliteren en sturen van bestuurlijke en maatschappelijk gewenste ruimtelijke ontwikkelingen.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen het rechtvaardig verdelen van kosten en opbrengsten tussen gemeente en grondeigenaren.

Het transparant maken en beheersen van de risico's bij ruimtelijke ontwikkelingen en projecten. De gemeente Maashorst heeft voor een dynamisch grondbeleid gekozen, waarbij per ruimtelijke ontwikkeling maatwerk zal worden toegepast om te bepalen welke rol de gemeente speelt.

Grondprijnsbeleid

Algemeen uitgangspunt is dat het grondprijnsbeleid marktconform is en jaarlijks door de gemeenteraad wordt vastgesteld rond de jaarwisseling. De verkoopprijzen worden jaarlijks extern getoetst/getaxeed, door een externe taxatiecommissie, bestaande uit 2 taxateurs en een (lokale) makelaar. De taxatiecommissie geeft een prijsadvies voor de verschillende categorieën,

het advies houdt onder andere rekening met; van verschil in kavelgrootte, ligging, bebouwingmogelijkheden, perceelkenmerken en zeker ook in locatie. Omdat de grondprijzen rond de jaarwisseling van 2024 worden vastgesteld en deze paragraaf in 2023 is geschreven kan er een financiële afwijking op treden.

Strategische verwervingen

Voor grond en gebouwen die op een interessante locatie liggen zijn vaak meerdere belangstellende. Een verkopende partij wil soms ook een snelle financiële afhandeling. Zoals het binnen de maatschappij vaak ook gaat is de partij die snel kan betalen vaak de koper. Soms is het nodig om geen bekendheid te geven om andere geïnteresseerde voor te kunnen blijven. Voor deze specifieke aankopen is in de gemeentebegroting is een krediet van 3 miljoen euro opgenomen om strategisch verwerven te kunnen doen. Als een aankoop via het strategische krediet wordt gedaan zal de gemeenteraad schriftelijk in een eerstvolgende rapportage worden geïnformeerd. Aankopen waar onderhandelingen normaal verlopen, er geen tijdsdruk is en of liggen binnen een vastgesteld (her)ontwikkelgebied worden aan de gemeenteraad voorgelegd met een verzoek daar een aankoopbudget voor beschikbaar te stellen. Naast een strategische verwerving dienen er voor de locaties onderzoeken uitgevoerd te worden om de haalbaarheid van mogelijke ontwikkelingen te toetsen. Wanneer de gemeenteraad vervolgens de nieuwe grondexploitatie vaststelt zullen de gemaakte kosten worden overgenomen en hiermee wordt het uitvoeringsbudget aangevuld.

Kostenverhaal/Samenwerking met marktpartijen

meer dan 60% van de woningbouw opgave wordt binnen de gemeente door inwoners en of ondernemers zelf opgepakt. Als voor deze ontwikkeling een wijziging van de bestemming nodig is of een ander "ruimtelijk besluit" dan is de gemeente betrokken vanuit haar publieke rol. De gemeente moet dan kosten maken om de ontwikkeling te begeleiden. Kosten die de gemeente maakt voor deze begeleiding moeten wettelijk worden verhaald bij de initiatiefnemer (dit is wettelijk kostenverhaal). Ook kunnen er lokale (gemeentelijke) kosten worden verhaald, dat zijn vaak werkzaamheden (investeringen) die over meerdere wijken wordt verdeel. in de spreektaal werd dat "bovenwijken" genoemd. De manier hoe de gemeente Maashorst de lokale kosten verhaald wordt beschreven in de een Nota kostenverhaal. Door de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 zijn er wettelijke kaders gewijzigd, de Nota kostenverhaal zal in 2024 worden aangepast aan de nieuwe wet. De reserve bovenwijkse voorziening (RBV) zal per 1 januari 2024 nieuw worden vorm gegeven. De gevormde RBV onder de ouder regeling (Uden, 2017) zal worden besteed aan de daarvoor geldende projecten, het begrootte saldo per 1 januari 2024 is ca 3 miljoen euro.

Voor het verhalen van de gemeentelijke kosten is de doelstelling dat alle afspraken met de initiatiefnemer in een overeenkomst worden vastgelegd. Het is onvermijdelijk dat er ook ontwikkelingen zijn waar oriënterende gesprekken plaats vinden en dat de initiatiefnemer besluit om de procedure niet verder voort te zetten. Kosten die de gemeente dan heeft gemaakt worden dan vaak gedeeltelijk of niet vergoed. Hiervoor is in de begroting een post van € 250.000,- als "niet verhaalbare plan- begeleidingskosten" opgenomen.

(Note: Bij het opstellen van deze programmabegroting was de nota Kostenverhaal Maashorst 2024, die als gevolg van de invoering van de omgevingswet en de harmonisatie, nog niet vastgesteld.)

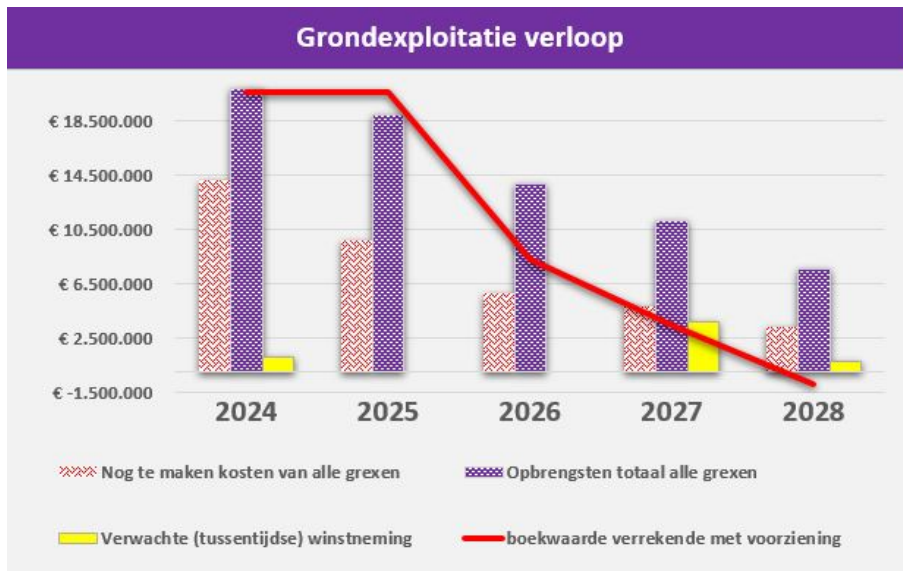
Verloop van de grondexploitaties

Er zijn dertien grondexploitaties actief waarvan tien woningbouw en drie bedrijventerreinen. In onderstaande tabel is aangegeven wat de verwachting is van de uit te geven (gemeentelijke) woningbouw kavels, bij de bedrijfsgronden zijn geen vastgestelde kavels een ondernemer kan zelf de oppervlakte kiezen daarom zijn hieronder de bedrijfsgronden in vierkante meters beschreven. Voor de lopende grondexploitaties moeten de komende jaren nog verschillende werkzaamheden worden uitgevoerd. Ook is de verkoop van de bouwgrond als verwachting in de komende jaren opgenomen. Wanneer de verkoopopbrengsten zijn ontvangen en alle gemaakte kosten (boekwaarde) zijn verrekend, kan er winst worden gerealiseerd. Bij enkele projecten waren de investeringen in het maatschappelijke belang groter dan dat er aan opbrengsten mogelijk was. Bij deze ontwikkelingen zal er een verlies ontstaan, om dat verlies te betalen is er een voorzieningen getroffen van ca 17,2 miljoen euro.

De totale kosten en opbrengsten zijn in de onderstaande tabel weergegeven. De verwachting is dat er eind 2024 vier grondexploitaties worden afgesloten, voor deze programma begroting wordt 5 jaar vooruit gekeken.

Jaar	2024	2025	2026	2027	2028
Nog te maken kosten van alle grexen	€ 14.140.788	€ 9.668.358	€ 5.797.978	€ 4.873.391	€ 3.279.037
Opbrengsten totaal alle grexen	€ 20.891.984	€ 18.987.692	€ 13.863.389	€ 11.139.268	€ 7.608.457
boekwaarde verrekende met voorziening	€ 20.603.262	€ 20.556.602	€ 8.296.094	€ 3.415.448	€ -913.972
Verwachte (tussentijdse) winstneming	1.143.623			3.672.694	835.284
verwacht moment van verkoop					
Nog te verkopen woonkavels	310 st	1 st	201 st	200 st	50 st
Nog te verkopen bedrijfskavel	12.179 m2	75.707 m2	46.288 m2	28.941 m2	4.638 m2

Onderstaande tabel is een grafische weergave van het verloop van de kosten en opbrengsten binnen de grondexploitaties.

Algemene Reserve Grondbedrijf (ABR)

De algemene Reserve Grondbedrijf is ingesteld voor meerdere doelen. Het egaliseert de eerste verliezen en betaald onder andere de nodige belastingen van de grondexploitaties. De reserve wordt gevoed door de tussentijdse winstnemingen. De verwachte reserve is per 1 januari 2024 is ca 5 miljoen euro.

In de onderstaande tabel een overzicht van de lopende grondexploitaties.

Grondexploitaties gemeente Maashorst	Netto Contante Waarde 2024 (excl boekwaarde)	Getroffen voorziening op eind waarde
Leeuweriksweg	€ 887.000	
Hoevenseweg	€ 167.560	
Reek Zuid	€ -4.508.962	4.880.646
Repelakker (1-2)	€ 53.669	
Kerkstraat Oost	€ -814.659	864.523
Akkerwinde	€ 44.848	46.660
Hoenderbos / Velmolen	€ 1.140.859	
De Ruiters	€ 273.749	
Uden - Noord 1 kamer 4	€ -8.890.239	9.434.393
Eikenheuvel	€ -	
Voederheil 2	€ 741.709	
Uden - Noord II	€ -1.848.452	1.961.592
Hoogveld zuid	€ 3.052.723	
		17.187.814

Paragraaf bedrijfsvoering

Inleiding

De beleidsvoornemens van de bedrijfsvoering worden toegelicht in programma 10 Bedrijfsvoering en inkomsten. In deze paragraaf geven we nadere toelichting over onze bedrijfsvoering.

Op basis van onze financiële verordening betreft dat de volgende onderdelen:

- de omvang, opbouw en ontwikkeling van het personeelsbestand en de loonkosten;
- de kosten van inhuur derden;
- de huisvestingskosten;
- de automatiseringskosten;
- de budgetten voor de raad, de griffie, de rekenkamer en de accountant

Daarnaast worden de volgende onderdelen toegelicht:

- Informatiebeleid, informatieveiligheid en privacy;
- Rechtmatigheid;
- Frauderisico's;
- Algemene dekkingsmiddelen;
- Overhead en vennootschapsbelasting.

Cijfers 2023 zijn inclusief eventuele begrotingswijzigingen op de primitieve begroting.

Omvang, opbouw en ontwikkeling van het personeelsbestand en de loonkosten

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Formatieve omvang personeelsbestand in FTE per einde boekjaar	459,8	471,01	471,01
Werkelijke bezetting personeelsbestand in FTE per einde boekjaar	425,8	439,50	445,00
Totale loonsom in euro's *	€32.355.437	€40.107.626	€41.271.898

* De loonsom in 2022 betreft de werkelijke loonsom op basis van bezetting. De loonsom 2023 en 2024 betreft de begrote loonsom op basis van formatie. De stijging van het aantal FTE's en loonsom wordt met name veroorzaakt door autonome ontwikkelingen (CAO-stijging, stijging

pensioenpremies) en uitbreiding van formatie op basis van nieuwe wensen uit de programmabegroting 2023.

Kosten inhuur van derden

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Kosten inhuur extern personeel	€11.883.505	€3.754.143	€1.865.835

De afname van de inhuurkosten in 2023 en 2024 wordt met name veroorzaakt doordat er in 2022 een fors aantal incidentele inhuurbudgetten gevoteerd zijn, b.v. vanwege de herindeling of voor de implementatie van de omgevingswet. Daarnaast is in 2022 een deel van de vacatureruimte via inhuur opgevuld. De verwachting is dat dit ook voor 2023 en 2024 deels het geval zal zijn, waardoor de werkelijke inhuurkosten waarschijnlijk hoger zullen zijn dan bovenstaande begrote bedragen.

Huisvestingskosten

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Huisvestingskosten van de kantoorruimten	€2.067.266	€2.402.253	€2.396.641

De stijging van de huisvestingskosten wordt met name veroorzaakt door stijging van de energiekosten (gas/elektra).

ICT kosten

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
ICT kosten	€6.602.027	€6.019.741	€5.289.749

De ICT kosten zijn in 2022 (en 2023) hoger dan in 2024 door diverse incidentele kosten in relatie tot de herindeling. Bijvoorbeeld consultancykosten voor de invoering/samenvoeging van systemen.

Budgetten voor raad, griffie, rekenkamer en accountant

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Raad	€726.129	€770.285	€769.158
Griffie	€439.948	€509.195	€478.346
Rekenkamer	€0	€75.024	€78.086
Accountant	€150.375	€132.163	€137.740

Informatiebeleid, informatieveiligheid & Privacy

Informatiebeleid

We hebben een duidelijke toekomstgerichte visie en agenda op informatievoorziening en digitalisering, die de ambities van de gemeente maximaal ondersteunen.

We maken meer gebruik van data. Hiervoor maken we een plan van aanpak en starten we met proeftuinen voor datagedreven werken.

We implementeren een nieuw digitaal startportaal. Dit startportaal wordt de efficiënte werkomgeving voor alle medewerkers waarbij alles wat nodig is (applicaties, informatie, etc) op één plek te vinden is.

Digitaal platform voor de werkplek van de toekomst

Informatieveiligheid & privacy

Informatieveiligheid is en blijft in de toekomst belangrijk om het vertrouwen van onze inwoners te borgen. Door de steeds verdergaande digitalisering is verantwoording hierover een randvoorwaarde voor de kwaliteit van de gehele bedrijfsvoering van de gemeentelijke organisatie.

De VNG heeft samen met het rijk een efficiënte verantwoordingssystematiek ontwikkeld: de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA).

Hiervoor zijn de verantwoordingssystematieken voor de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoortuitvoeringsregeling (PUN), Digitale persoonsidentificatie (DigiD), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Ondergrond (BRO) en Inkomen (Suwinet) samengevoegd.

ENSIA helpt gemeenten in één keer slim verantwoording af te leggen over informatieveiligheid gebaseerd op de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Overheid). Jaarlijks legt het College van Burgemeester en wethouders verantwoording af door middel van een ENSIA verklaring.

Beleid en organisatie

Met het nieuwe opgestelde strategisch informatie beveiligingsbeleid gaat de gemeente Maashorst de komende jaren aan het werk. ENSIA gebruiken we om ons intern te verantwoorden over de staat van informatiebeveiliging op basis van de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid).

Personeel en Toegang

Er zijn vaste aanstellingen gerealiseerd voor Chief Information Security Officer (CISO) en Privacy Functionaris.

We besteden continue aandacht aan het vergroten van de bewustwording van informatieveiligheid.

Continuïteit en incidenten

Continuïteit is gewaarborgd en dit wordt periodiek getest. We monitoren eventuele incidenten.

Informatiesystemen

Onze systemen voldoen aan de vereisten van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid.

Gegevensbescherming

De gegevensbescherming heeft een nauwe relatie met privacy. Een goede privacybescherming kan niet zonder informatiebeveiliging. Naast overlap zijn er ook aparte aandachtspunten. Voor privacy geldt dat de Privacybescherming meer juridisch is gericht (AVG) en focust zich alleen op de vertrouwelijkheid van persoonsgegevens en compliance aan de AVG.

Voor het toezicht op privacy heeft de organisatie een (verplichte) functionaris gegevensbescherming (FG) aangesteld. Deze adviseert gevraagd en ongevraagd op privacygebied en is het verlengstuk van de landelijk toezichthouder (Autoriteit Persoonsgegevens). De FG rapporteert op jaarbasis aan de directie en stemt af met de verantwoordelijk portefeuillehouder.

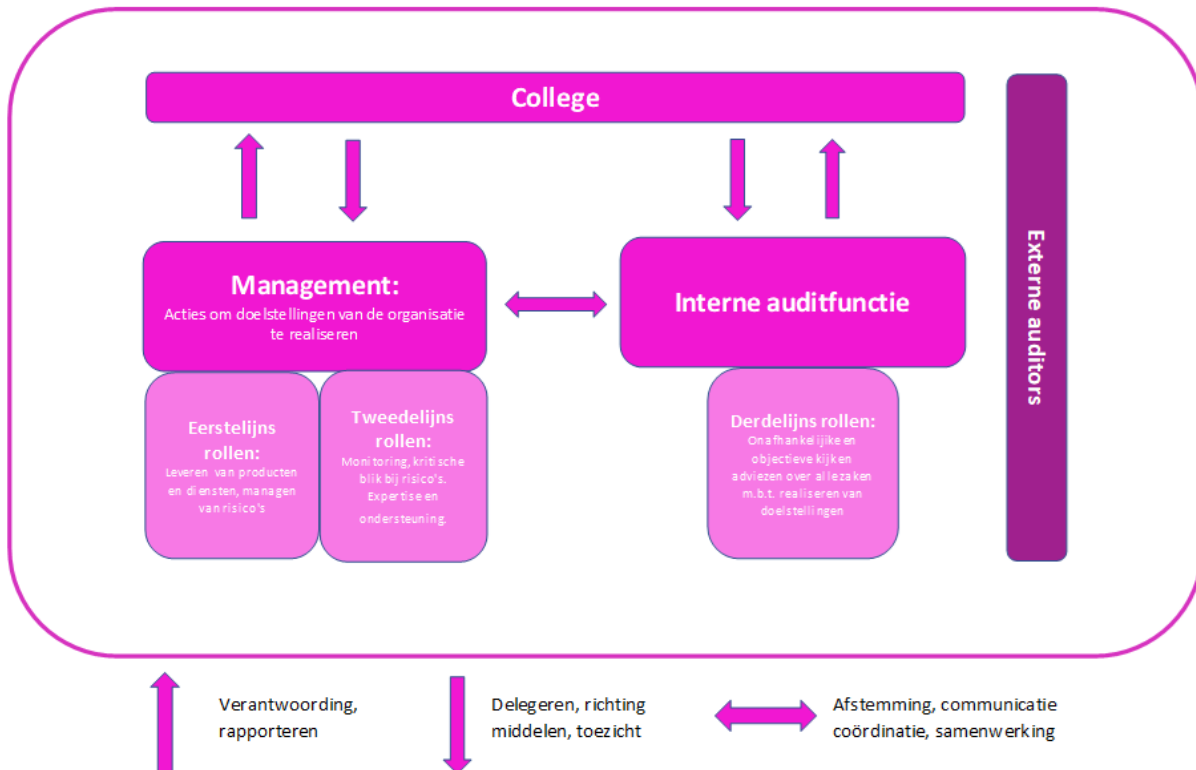
Informatiebeveiliging focust meer op procedurele zaken rondom techniek en richt zich daarbij op de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van alle gegevens.

Rechtmatigheid

Control

Binnen de gemeente Maashorst hebben we een visie op control. Deze visie is het uitgangspunt voor de invulling van control.

De basis voor control is het 'three lines' model. Dit model helpt ons om structuren en processen in kaart te brengen, die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen en die een sterke governance en risicomangement faciliteren.

Dit model is net zoals de planning en control cyclus bij de gemeente Maashorst gebaseerd op het plan, do, check en act principe. De rapportering vindt dan ook plaats in de planning en control producten van de gemeente Maashorst.

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf 2023 worden gemeenten verplicht om in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen. Hiermee legt het college eigenstandig verantwoording af over de naleving van de geldende wet- en regelgeving bij de totstandkoming van de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening. Vanaf 2023 geeft het college dit oordeel en stelt de accountant vast of dit oordeel klopt.

De gemeente Maashorst streeft ernaar om in de toekomst een volledige 'In Control Statement' op te nemen in de jaarrekening. Maar eerst richten we ons op de

rechtmatigheidsverantwoording. Dit zullen we voor het eerst doen in 2023 en ook in 2024 zal deze verantwoording worden afgegeven.

In control

In control statement is een certificaat van 'Goed Bestuur'. Er is sprake van goed bestuur als:

- de bedrijfsprocessen effectief en efficiënt zijn ingericht; we doen de goede dingen en we doen de dingen goed;
- er is sprake van een effectief besturingsmodel; er is sprake van relevante, juiste en actuele informatievoorziening zodat de planning- en controlcyclus goede handvatten biedt om te sturen;
- de relevante wet- en regelgeving wordt nageleefd.

In dat geval verklaart de 'In Control Statement' dat bedrijfsvoering op alle niveaus dusdanig op orde is, dat met redelijke mate van zekerheid kan worden gesteld dat de doelstellingen worden gerealiseerd.

Frauderisico's

Het college van burgemeester en wethouders is zich bewust van de frauderisico's die de gemeente loopt en bespreekt dit thema periodiek. De gemeente heeft een frauderisicoanalyse opgesteld, zodat alle risico's in beeld zijn gebracht inclusief de urgentie voor een vervolgactie. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de belangrijkste risico's aandacht hebben en zijn ondervangen door de inrichting van de administratieve organisatie.

De komende periode zullen de onderwerpen van de frauderisicoanalyse verder besproken worden met betrokkenen en vertaald worden in beleid voor misbruik en oneigenlijk gebruik.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Artikel 66 van het BBV verplicht gemeenten om alle kosten en opbrengsten met ingang van 2017 in te delen naar taakvelden. Daarnaast verplicht artikel 8 een overzicht op te nemen van de algemene dekkingsmiddelen. Algemene dekkingsmiddelen zijn baten en lasten die niet specifiek tot een programma behoren. In onderstaande tabel is een specificatie opgenomen van de 'algemene dekkingsmiddelen' naar taakveld.

Exploitatie inkomsten (x € 1000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dividend	106	83	83	83	83	83
Rente eigen vermogen/voorzieningen en renteresultaat	-43	308	49	124	447	629

Totaal taakveld 0.5 treasury	63	391	131	206	530	712
Totaal taakveld 0.61 OZB woningen	6.994	7.306	7.681	7.745	7.745	7.745
Totaal taakveld 0.62 OZB niet- woningen	7.014	6.997	7.292	7.292	7.292	7.292
Totaal taakveld 0.63 Parkeebelasting	1.888	2.398	2.398	2.398	2.398	2.398
Reclamebelasting	215	205	214	214	214	214
Totaal taakveld 0.64 Belastingen overig	215	205	214	214	214	214
Totaal taakveld 0.7 Algemene uitkering	116.64 2	117.458	123.680	124.410	113.820	111.980
Forensenbelasting	31	33	34	34	34	34
Toeristenbelasting *	439	468	488	488	488	488
Totaal taakveld 3.4 Economische promotie	470	501	522	522	522	522
Totaal algemene dekkingsmiddelen	133.28 6	135.255	141.918	142.788	132.521	130.863

* Door de komst van het AZC in Hotel Van der Valk ontvangen wij de komende drie jaar, vanaf oktober 2023, geen toeristenbelasting van hen. Het gaat om een bedrag van circa € 50.000 per jaar. We zullen dit doorbelasten / in rekening brengen bij het COA en verwerken in een volgend product van de P&C-cyclus.

Overhead en vennootschapsbelasting

Overhead

Om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te verhogen, wordt de overhead centraal begroot en verantwoord op BBV taakveld 0.4 Overhead (ondersteuning organisatie). Er zijn regels opgesteld in het BBV over welke kosten wel en niet onder de overhead geschaard worden. Dit betekent voor ons de volgende onderdelen:

- Leidinggevend (inclusief gemeentesecretaris)
- Management- en bestuursondersteuning
- Financiën
- HR (inclusief salarisadministratie) en Juridische zaken
- Communicatie en Creatie
- Informatiemanagement, applicatie- en systeembeheer
- Informatie- en gegevensbeheer
- Facilitair
- Telefonie en receptie
- Huisvestingskosten
- ICT kosten

Berekening opslagpercentage overhead van de tarieven lokale heffingen

De overhead wordt niet toegerekend aan alle producten (m.u.v. grondexploitatie en investeringen). Voor de berekening van lokale heffingen en andere kostendekkende tarieven, dienen we extracomptabel echter wel een component overhead toe te rekenen. Dit betekent dat de overheadkosten bij lokale heffingen (afval, riool, leges) wel in de kostendekkende tarieven zijn meegenomen (extracomptabel).

De wetgever laat gemeenten redelijk vrij in de methodiek van toerekenen. Wel is het noodzakelijk om de gekozen methodiek vast te leggen in de financiële verordening van de gemeente. In de gemeente Maashorst is gekozen voor de methode van 'toerekenen op basis van personeelslasten'. De formule die hiervoor wordt gehanteerd, luidt:

Overheadkosten

totale directe personeelslasten + inhuur derden alle taakvelden exclusief overhead

De uitkomst van de gekozen methode resulteert voor 2024 in een opslagpercentage van 81,75% (84,52% in 2023).

In de begroting 2024 worden overigens twee overheadpercentages genoemd die verschillend zijn.

1. De hierboven berekende 81,75%. Dit is het percentage opslag overhead dat toegerekend kan worden aan onze directe salarislasten per uur. Als een uurtarief dus € 50,- is dan moeten we daar € 40,88 bij optellen om de totale lasten per direct uur te bepalen. Dat zijn de directe salarislasten plus de overhead. Dat is dan in dit voorbeeld € 90,88.
2. Overheadpercentage t.o.v. totale lasten. Dit zijn de totale overheadkosten gedeeld door de totale lasten van de begroting excl. de stortingen in de reserves. Dit percentage geeft dus aan dat 13,47% van onze begrotingsuitgaven bestaat uit overhead

Het uitgangspunt in de verslaggevingsregels van het BBV is dat de werkelijke kosten moeten worden toegerekend en niet een begroot bedrag. Voor de overhead betekent dit dat dus moet worden gerekend met de werkelijke overheadlasten. De verdeelsleutel die wordt gehanteerd (81,75% in 2024) hoeft binnen het BBV niet te worden nagecalculeerd. Dit betekent dat de voorgecalculerde verhouding wordt gehanteerd en afgezet tegen de werkelijke kosten.

Eventuele budgetverschillen binnen de overhead worden in de programmarekening toegelicht in programma 10 Bedrijfsvoering.

Heffing Vennootschapsbelasting

Sinds 2016 zijn gemeenten vennootschapsbelastingplichtig. Vanwege vele landelijke onduidelijkheden in de afgelopen jaren, is door de Belastingdienst diverse malen uitstel verleend tot het doen van aangifte. De aangiften 2016 t/m 2021 zijn ingediend door de voormalige gemeenten Landerd en Uden, maar deels nog niet vastgesteld door de Belastingdienst. Op basis van onze inventarisatie en uitgangspunten worden de volgende activiteiten in de aangifte betrokken:

- Grondbedrijf
- Afval (reststromen en bedrijfsafval)
- Reclame-uitingen (abri's)
- Parkeren (vrijgesteld)
- Kermissen (vrijgesteld)

De aangiften hebben geleid tot de volgende fiscale resultaten:

Boekjaar	Fiscaal Resultaat (- = verlies, + = winst)		
	Uden	Landerd	Totaal Maashorst
2016	€89.163	€227.775	€316.938
2017	€2.027.462	€110.052	€2.137.514
2018	€2.243.963	€845.433	€3.089.396
2019	-€596.922	€341.404	-€255.518
2020	-€78.945	-€389.488	-€468.433
2021	€2.966.985	€72.889	€2.894.096
2022	*	*	*
Totaal	€6.651.706	€1.062.287	€7.713.993

* De aangifte 2022 moet nog opgesteld worden.

Fiscale resultaten worden overigens heel anders berekend dan bedrijfseconomische resultaten (o.b.v. BBV), met name op basis van een fiscale beginbalans. Het is derhalve mogelijk dat het grondbedrijf bedrijfseconomisch winstgevend is, maar fiscaal gezien verlieslatend en vice versa. Ten opzichte van de programmabegroting 2023 zijn met name de fiscale resultaten van Uden

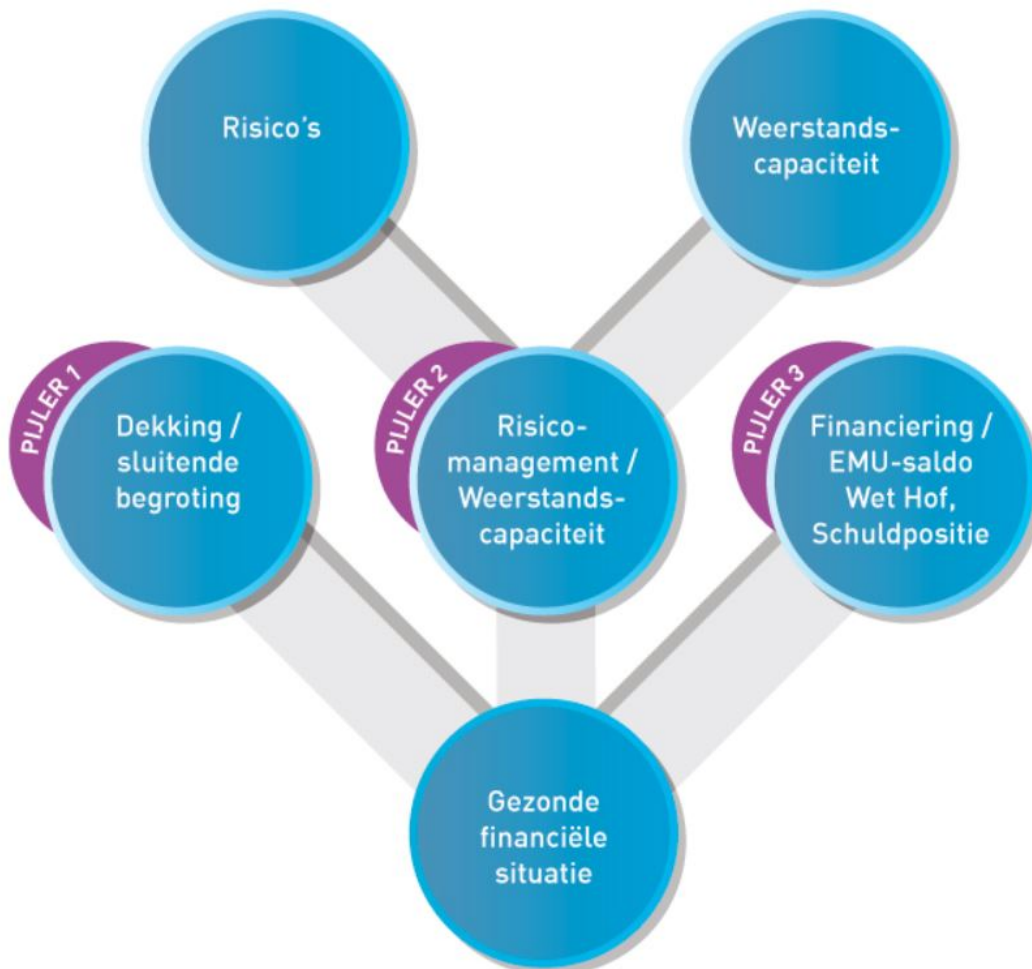
flink gewijzigd. Dit vanwege een gewijzigde systematiek waarbij resultaten in jaren naar voren gehaald zijn. In de totale looptijd van de grondexploitaties zou dat tot een kostenbesparing moeten leiden.

Financiële begroting

Gevolgen programmabegroting 2024 voor de financiële positie

Financiële strategie

Ons financieel beleid is gebaseerd op 3 pijlers. Aan de hand van die pijlers brengen we onze financiële positie in beeld

Prestatie indicatoren

We volgen onze financiën aan de hand van drie pijlers, dekking, risicomanagement en financiering.

Pijler 1 Dekking

- Begroting is structureel in evenwicht

In artikel 189 lid 2 van de Gemeentewet staat: 'De raad ziet erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Van de eis dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is kan de raad afwijken, indien aannemelijk is dat we het structureel en reëel evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming realiseren'.

Onderstaand het bestedings- en dekkingsplan van deze Programmabegroting. We zien voor de jaren 2026 e.v., 'de ravijnjaren', dat de begroting structureel niet meer in evenwicht is. Hier ligt al geruime tijd een opdracht voor het Rijk (Gemeenten zijn via de VNG en het IPO in overleg over een reële compensatie voor de gemeentetaken) maar zeker ook voor de gemeenten zelf. In Maashorst zijn we aan het inventariseren of we de juiste dingen doen en of we die dingen ook goed doen. Daarbij wordt ook de vraag gesteld welke middelen we hier voor nodig hebben. Dit traject noemen we 'Toekomstbestendigheid gemeente Maashorst'.

(bedragen x € 1.000, V= voordeel/N=Nadeel)

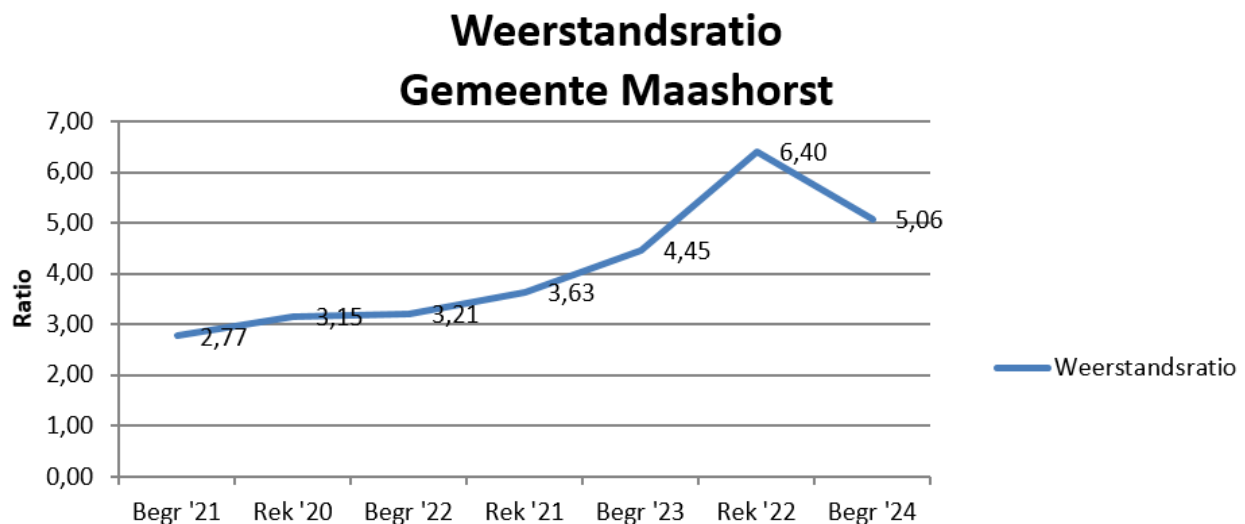
Bestedings- en dekkingsplan 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Saldo Programmabegroting 2024 gemeente Maashorst	V 343	V 4.512	N 4.059	N 5.453

Pijler 2 Risicomanagement en Weerstandsvermogen

Onderstaande grafiek schetst de ontwikkeling van de weerstandsratio. Deze wordt als volgt berekend:

$$\text{Weerstandscapaciteit} = \frac{\text{€ 86.082}}{\text{€ 16.997}} = 5,06$$

Risico's € 16.997

Met de raad is afgesproken dat een weerstandsratio tussen 1 en 2 voldoende is. Bij een weerstandsratio van 2 zijn we als gemeente in staat om 2 keer alle geïnventariseerde en financieel gemaakte risico's op te vangen, mochten ze zich allemaal gelijktijdig voordoen. Onze weerstandscapaciteit is méér dan voldoende. Een mogelijkheid zou zijn om het overschot aan algemene reserves in te zetten ten behoeve van onze inwoners en bedrijven. We hebben de raad geïnformeerd over de mogelijkheid hiervan. Hierbij hebben we natuurlijk ook stilgestaan bij de gevolgen hiervan. Eén van die mogelijkheden is 'balanssturing'. Met balanssturing wordt een deel van de reserve gereserveerd om de afschrijving van investeringen te dekken. Hiermee wordt tijdelijk, gedurende de looptijd van de afschrijving van de investering, structurele ruimte gecreëerd. Dit instrument hebben we in de gemeente Maashorst nog niet ingezet, maar gelet op de financiële ontwikkelingen in de jaren 2026 en verder zou dit wel een knop kunnen zijn waar de raad mogelijk aan kan draaien. Het is van belang dat hierbij de financiële positie van de gemeente Maashorst op lange termijn gezond blijft.

De ontwikkelingen in de wereld en in Nederland zijn onzeker en onrustig. De val van het kabinet, de oorlog in Oekraïne en de hoge inflatie zorgen voor financiële onzekerheden voor gemeenten. We zien de risico's toenemen en daardoor de ratio afnemen. De druk op de (financiële positie van) gemeenten neemt toe.

Pijler 3 Financiering

Pijler 3 gaat over de financieringsbehoefte. Kijken we naar Programmabegroting 2024 dan kunnen we stellen dat er voor € 17,35 miljoen (waarvan € 13 miljoen in de jaarschijf 2027) aan nieuwe investeringen opgenomen is. Dit is tevens het belangrijkste effect op onze financieringsbehoefte. Vanwege de al eerder geraamde investeringen (in voorgaande programmabegrotingen) is de verwachting dat er in 2024 een langlopende lening van € 20 miljoen afgesloten zal moeten worden. Dit heeft een nadelig effect op de financiële kengetallen die hieronder uitgebreid beschreven worden.

Kengetallen financiën

Naast genoemde prestatie indicatoren zijn gemeenten, op grond van artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording, verplicht om onderstaande kengetallen op te nemen in de programmabegroting en programmarekening.

De berekening van deze kengetallen is voor iedere gemeente identiek. Op termijn is benchmarking met andere gemeenten op basis van deze getallen dan ook mogelijk. Let wel, een percentage zelf zegt nog niet zoveel. Bij vergelijking met andere gemeenten zal bijvoorbeeld ook het voorzieningenniveau betrokken moeten worden. De wetgever stelt ook geen eisen aan normering. Dit in verband met de eigenheid van gemeenten. In Maashorst beoordelen we deze waarden met behulp van zogenaamde signaleringswaarden. Deze waarden zijn onder meer afkomstig uit de stresstest voor 100.000+ gemeenten. In de tabel hieronder is te zien welke waarden bij welke categorie (A, B of C) horen. Categorie A is het minst risicovol en categorie C het meest risicovol. Onze ambitie is categorie A maar categorie B is eveneens een voldoende.

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	< 90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteit	>50%	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<20%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	.35%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Kengetallen programmabegroting 2024	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto schuldquote	36,4%	43,6%	45,9%	38,2%	33,7%	28,9%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	34,9%	42,2%	44,7%	37,4%	33,1%	28,4%
Solvabiliteit	45,7%	43,0%	42,4%	44,4%	46,1%	46,5%
Grondexploitatie	15,0%	15,1%	13,0%	9,5%	6,6%	5,8%
Structurele exploitatieruimte	7,6%	-2,0%	0,2%	2,4%	-2,3%	-3,1%
Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens	80,4%	78,2%	81,5%	81,9%	82,2%	82,5%

Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Door de geplande afwikkelingen van de onderhandenwerkenlijst (investeringen), is de verwachting dat in 2024 een langlopende lening van € 20.000.000 afgesloten zal moeten worden. Hierdoor

verslechterd dit kengetal in 2024. Door de reguliere aflossingen verbetert het percentage weer in de jaren daarna.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteit laat zien in hoeverre de gemeente afhankelijk is van schuldeisers. Met dit cijfer kun je zien of je aan al je betalingsverplichtingen kunt voldoen.

Onder de solvabiliteitsratio wordt het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen verstaan. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe beter je in staat bent om al je schulden te betalen. Ook dit percentage verslechterd doordat er in 2024 naar verwachting een langlopende lening van €20.000.000 afgesloten zal moeten worden. Het aandeel vreemd vermogen ten opzichte van het totale vermogen neemt namelijk toe.

Grondexploitatie

Voor de berekening van dit kengetal worden de waarde van de bouwgrond in exploitatie gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting / programmarekening (artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Een groot deel van de lopende grondexploitaties heeft een verwachte looptijd tot 2023 / 2024. Voor de nog vast te stellen grondexploitaties is nog geen nieuwe boekwaarde anders dan de huidige boekwaarde. De toekomstige boekwaarde zal naar verwachting hoger zijn. Daarnaast is het zo dat bij verlieslatende grondexploitaties de verplichte verliesvoorziening verrekend wordt met de bruto boekwaarde voor dit overzicht. Door deze zaken geeft het verloop een aflopend beeld wat niet betekent dat de activiteiten binnen het grondbedrijf zo ver teruglopen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie, is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en de structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting. De structurele baten en lasten worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten in staat zijn om de structurele lasten te dekken. In 2024 en 2025 zijn de baten hoger dan de lasten, zoals zichtbaar is in het bestedings- en dekkingsplan. De jaren daarna zijn de structurele lasten hoger dan de baten. Dit wordt verder toegelicht bij de uiteenzetting van de financiële positie.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente is ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde. Voor het kengetal 2024-2027 is uitgegaan van een stijging van de woonlasten met 4,22% index.

Uiteenzetting van de financiële positie

Bestedings- en dekkingsplan 2024-2027

STRUCTUREEL BEELD

Onderstaand het bestedings- en dekkingsplan 2024-2027 zoals gepresenteerd in de Kadernota 2024 van de gemeente Maashorst. De nieuwe ontwikkelingen met financiële gevolgen worden hieronder verder toegelicht.

(Bedragen x € 1.000 /N = negatief en V= positief)

	20 24	20 25	20 26	20 27
1. Meerjarenbeeld na Kadernota 2024-2027	V 263	V 4.248	N 2.221	N 5.941
2. Totale gevolgen meicirculaire '23	N 908	N 392	N 2.570	N 320
3. Voordeel sneller invullen taakstelling personeel	V 251			
4. Salaris doorrekenen naar rendabele producten	V 610	V 601	V 706	V 783
5. Actualisatie MIP	V 235	V 136	V 107	V 106
6. Overige correcties	N 108	N 81	N 81	N 81
Saldo Bestedings- en Dekkingsplan 2024-2027	V 343	V 4.512	N 4.059	N 5.453

1. Uitgangspunt is het bestedings- en dekkingsplan 2024-2027 zoals gepresenteerd in de Kadernota 2024 van de gemeente Maashorst. De nieuwe ontwikkelingen met financiële gevolgen worden hieronder verder toegelicht.

	20 24	2025	2026	2027
1. Meerjarenbeeld na Kadernota 2024-2027	V 263	V 4.248	N 2.221	N 5.941

2. De algemene uitkering is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente Maashorst. In de begroting moeten we in ieder geval de uitkomsten van de meicirculaire verwerken. De gevolgen voor Maashorst zijn nu bekend en in het financieel beeld opgenomen. Een uitgebreide toelichting op de ontwikkelingen van de algemene uitkering is terug te vinden bij Programma 10 onderdeel 'Gemeentefonds'.

Voor wat betreft de 'Specifieke uitkering Brede impuls combinatiefuncties/buurtcoaches': In de meicirculaire zijn de middelen voor 'Brede impuls combinatiefuncties/buurtcoaches' omgezet van een algemene uitkering naar een specifieke uitkering (SPUK). Deze inkomsten gaan we dan ook vanaf nu ramen. Er is een direct verband tussen de korting op de algemene uitkering en deze SPUK. Dat is de reden dat we dit onder deze ontwikkeling toelichten.

	2024	2025	2026	2027
2. Ontwikkeling algemene uitkering als gevolg van de meicirculaire '23	N 871	N 655	N 2.833	N 583
Specifieke uitkering Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches	V 263	V 263	V 263	V 263
Vervallen taakstelling Rijk inverdieneffect Jeugdzorg	N 300			
Totaal gevolgen meicirculaire '23	N 908	N 392	N 2.570	N 320

3. Voordeel sneller invullen taakstelling personeel. In de Kadernota 2024 is de personele taakstelling (oorspronkelijk € 850.000) als gevolg van de herindeling volledig ingevuld met ingang van 2023. Dat is eerder dan waar rekening mee gehouden is. De taakstelling zou eerst in 2025 volledig gerealiseerd hoeven te zijn. Dit levert ook nog een eenmalig structureel voordeel op in 2024 van € 251.000.

	2024	2025	2026	2027
3. Voordeel sneller invullen taakstelling personeel	V 251			

4. Autonome ontwikkelingen

Na de publicatie van de de Kadernota 2024 zijn er diverse ontwikkelingen met financiële gevolgen die van invloed zijn op het Bestedings- en dekkingsplan en waar we nauwelijks invloed op uit kunnen oefenen. In dit geval is de opgenomen loonstijging van € 4,8 miljoen (Kadernota 2024) nog niet door verdeeld naar de rendabele producten zoals afval/riool/grondexploitaties e.d..

	20	20	20	20
	24	25	26	27
4. Salaris doorrekenen naar rendabele producten	V 610	V 601	V 706	V 783

5. Actualisatie MIP

Als onderdeel van de Kadernota 2024 heeft er een actualisatie van het Meerjarig InvesteringsProgramma (MIP) plaatsgevonden. Nu is met name gekeken naar de uitvoerbaarheid van de investeringen die gepland zijn voor 2023. Sommige zijn doorgeschoven, andere zijn uit het investeringsprogramma gehaald. Per saldo levert dit een extra structureel financieel voordeel op.

	20	20	20	20
	24	25	26	27
5. Actualisatie MIP	V 235	V 136	V 107	V 106

6. Overige correcties

	20	20	20	20
	24	25	26	27
6. Overige correcties	N 108	N 81	N 81	N 81

De aanpassingen worden hieronder kort toegelicht:

- In de Kadernota 2024 is ten onrechte een structureel extra budget van € 119.530 opgenomen het Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV).
- De prijsindex voor de Veiligheidsregio is hoger dan waar in de Kadernota rekening mee gehouden is. De raad is in juni 2023 hiervan in kennis gesteld. Dit betreft een extra structureel bedrag van € 186.000.
- De harmonisatie van het beleid op het gebied van schuld-hulpverlening is onderhanden en zal naar verwachting in het vierde kwartaal 2023 aan het college en de gemeenteraad ter besluitvorming worden aangeboden. Vooruitlopend op dit geharmoniseerde beleid is

er een wettelijke taak (schuldhulpverlening voor ondernemers) die een extra budgetvraag noodzakelijk maakt. In de huidige begroting schuldhulpverlening is voor deze wettelijke taak geen budget opgenomen van € 25.000

- In de kadernota was een investering opgenomen voor de uitbreiding onderwijsruimte De Wizzert en De Vlasgaard van € 237.000 met de daarbij behorende kapitaallasten. Er is nu voor een interne verbouwing gekozen waarvoor eenmalig een bedrag van € 27.000 nodig is. Daarnaast vervalt structureel de huidige huuropbrengst van die ruimte (€ 16.000). De investering met kapitaallasten vervallen daarmee.

INCIDENTEEL BEELD	20 24	20 25	20 26	20 27
1. Meerjarenbeeld voor 1e afwijkingenrapportage 2023/kadernota 2024 (uitgaven/inkomsten)	V 421	V 768	N 134	0
2. Al gedekt uit Algemene Reserve	N 421	N 768	N 134	0
3. Saldo voor 1e afwijkingenrapportage 2023/kadernota 2024	0	0	0	0
4. Incidentele lasten/baten 1e afwijkingenrapportage 2023/kadernota 2024	N 563	N 150	0	0
5. Nieuwe voorstellen programmabegroting 2024				
<ul style="list-style-type: none"> • Lokale randvoorwaarden beschermd wonen 2024-2028 	0	0	0	0
6. Totaal te onttrekken Algemene Reserve in de programmabegroting 2024	V 563	V 150	0	0

Toelichting nieuwe voorstellen (punt 5):

Lokale randvoorwaarden beschermd wonen 2024-2028.

Op 8 juni 2023 heeft de gemeenteraad het college toestemming verleend de nieuwe "Centrumregeling Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2024-2028 Regio Brabant Noord-Oost" aan te gaan. Belangrijk onderdeel in deze nieuwe centrumregeling is de uitwerking van de governance structuur voor de doordecentralisatie Beschermd Wonen. Er zijn afspraken gemaakt over de financiële middelen Beschermd Wonen welke naar gemeenten worden gedecentraliseerd en niet langer alleen naar de centrumgemeente. Met deze voorliggende wens wordt hieraan uitvoering gegeven door de te ontvangen middelen uit de regio budgetneutraal voor een periode van 5 jaar in de programmabegroting op te nemen. Gedurende de periode 2024-2028 ontvangt de gemeente Maashorst van de Centrumgemeente Oss jaarlijks een uitvoeringsbudget Beschermd Wonen (€ 817.903 per jaar) om de "Lokale Basis op Orde" te

brengen (artikel 11 - lid 7). Daarnaast ontvangt de gemeente Maashorst van de centrumgemeente Oss gedurende de periode 2024-2028 een uitvoeringsbudget Beschermd Wonen (€ 613.427 per jaar) om de "Lokaal stijgende Wmo-kosten voor de doelgroep Psychisch Kwetsbare Inwoners" op te vangen (artikel 11 - lid 8).

Het overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten per programma (art. 17 BBV)

In onderstaand overzicht worden op basis van artikel 17 uit de BBV de begrote baten en lasten (in duizendtallen) gepresenteerd, waarbij de algemene dekkingsmiddelen, lasten en baten overhead, heffing van de vennootschapsbelasting en geraamd bedrag voor onvoorzien apart worden gepresenteerd.

	Jaarrekening 2022			Begroting 2023 incl. wijzigingen			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
Omschrijving programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Veiligheid	5.093	182	4.912	5.908	147	5.760	6.258	19	6.239	6.255	19	6.237	6.245	19	6.226	6.285	19	6.266
2. Verkeer en vervoer	7.654	647	7.007	9.944	565	9.380	9.958	561	9.397	10.099	562	9.537	10.236	562	9.675	10.569	559	10.010
3. Economie en toerisme	2.461	738	1.723	2.866	634	2.232	2.041	566	1.475	-301	-234	-67	450	64	386	1.175	323	852
4. Onderwijs	6.921	2.322	4.599	8.088	2.658	5.430	6.870	1.465	5.405	6.739	1.465	5.275	6.668	1.465	5.203	6.618	1.465	5.153
5. Sport, cultuur, recreatie en natuur	18.402	3.292	15.111	21.709	3.220	18.490	21.970	3.488	18.482	21.434	3.504	17.930	21.191	3.482	17.709	20.891	3.482	17.409
6. Sociaal domein	77.348	23.875	53.473	89.615	24.232	65.383	80.825	18.620	62.205	77.606	18.701	58.905	77.225	18.701	58.524	76.621	18.700	57.921
7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	34.290	30.282	4.009	23.651	17.397	6.253	22.748	16.583	6.165	22.179	16.333	5.845	22.235	16.457	5.778	22.248	16.467	5.780
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	10.381	5.186	5.195	7.398	1.429	5.969	3.544	1.268	2.276	6.160	1.596	4.565	6.750	2.566	4.183	6.535	2.559	3.976
9. Bestuur en dienstverlening	5.035	2.172	2.863	5.436	627	4.809	4.692	1.127	3.565	4.644	1.051	3.592	4.731	1.234	3.497	4.809	1.374	3.435
10. Bedrijfsvoering en inkomsten	2.690	2.772	-82	3.963	2.498	1.465	3.566	2.482	1.084	3.537	2.423	1.114	3.540	2.411	1.130	3.557	2.392	1.165
Totaal van de programma's	170.275	71.467	98.808	178.580	53.408	125.172	162.471	46.177	116.294	158.352	45.420	112.932	159.270	46.959	112.311	159.308	47.340	111.967
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	0	133.286	-133.286	0	135.255	-135.255	0	141.918	-141.918	0	142.788	-142.788	0	132.521	-132.521	0	130.863	-130.863
Overzicht Overhead	21.343	195	21.148	24.086	556	23.529	24.148	131	24.017	23.421	131	23.291	23.170	131	23.039	23.192	131	23.061
Bedrag heffing vennootschapsbelasting	1.827	0	1.827	1.300	0	1.300	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1
Bedrag voor onvoorzien	-1.106	-281	-825	45	0	45	45	0	45	45	0	45	45	0	45	45	0	45
Subtotaal programma's (inclusief algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien)	192.339	204.668	-12.329	204.011	189.220	14.791	186.665	188.226	-1.561	181.819	188.338	-6.519	182.486	179.610	2.876	182.546	178.334	4.212
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	22.998	26.206	-3.208	7.730	19.867	-12.137	6.548	5.331	1.218	7.051	5.045	2.007	3.999	2.817	1.183	3.209	1.968	1.241
(Geraamd) resultaat	215.337	230.874	-15.537	211.741	209.087	2.654	193.213	193.556	-343	188.871	193.383	-4.512	186.486	182.427	4.059	185.755	180.302	5.453

Incidentele baten en lasten	42.696	42.711	-15	8.301	9.358	-1.057	4.756	4.756	0	3.113	3.113	0	1.209	1.209	0	1.054	1.054	0
Structureel (begrotings)saldo	172.641	188.163	-15.552	203.440	199.729	3.711	188.457	188.800	-343	185.758	190.270	-4.512	185.277	181.218	4.059	184.701	179.248	5.453

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Specificatie overhead

Overheadkosten betreffen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De kosten en doorbelasting van overhead kan als volgt gespecificeerd worden (bedragen x €1.000).

	Jaarrekening 2022			Begroting 2023 incl. wijzigingen			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
	Las ten	Ba ten	Sal do	Las ten	Ba ten	Sal do	Las ten	Ba ten	Sal do	Las ten	Ba ten	Sal do	Las ten	Ba ten	Sal do	Las ten	Ba ten	Sal do
Lasten en baten overhead	22.589	195	22.394	25.188	556	24.632	25.280	131	25.149	24.553	131	24.422	24.321	131	24.190	24.343	131	24.212
Waarvan doorbelaste overhead naar grondexploitatie, investeringen en voorzieningen	-1.246	0	-1.246	-1.102	0	-1.102	-1.132	0	-1.132	-1.132	0	-1.132	-1.151	0	-1.151	-1.151	0	-1.151

---

ngen
groot
onderho
ud

**Netto
lasten
en
baten
overhea
d**

21.	19	21.	24.	55	23.	24.	13	24.	23.	13	23.	23.	13	23.	23.	13	23.
34	5	14	08	6	52	14	1	01	42	1	29	17	1	03	19	1	06
3		8	6	6	9	8		7	1		1	0	1	9	2		1

Voor een nadere specificatie van de onderdelen die onder overhead vallen wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedrag onvoorzien

Voor onvoorzien uitgaven is een structureel bedrag van € 45.000 opgenomen in de begroting.

Verschillen ten opzichte vorig begrotingsjaar

De verschillen tussen 2023 en 2024 worden met name veroorzaakt door stijging van de algemene uitkering, autonome ontwikkelingen (indexeringen, stijging energieprijzen, etc.) en nieuwe wensen. Voor meer informatie wordt verwezen naar de uiteenzetting van de financiële positie uit deze programmabegroting.

Incidentele baten en lasten

Voor een specificatie van de begrote incidentele baten en lasten wordt verwezen naar het overzicht van incidentele baten en lasten.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

In de bijlagen is een staat van reserves opgenomen en daarnaast een specificatie van de aanwendungen en stortingen reserves. In deze bijlagen wordt het onderscheid gemaakt tussen de structurele en incidentele mutaties in reserves.

Overzicht van incidentele baten en lasten

Algemeen

Volgens artikel 19 en 23 van het BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Op die manier kan beoordeeld worden of en in hoeverre er sprake is van een sluitende begroting.

Wij dekken de incidentele lasten zoveel als mogelijk met incidentele baten. Voor het bepalen van de incidentele baten en lasten is de handreiking "verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten" (gepubliceerd door de Provincies in 2021) als leidraad gehanteerd. Hierin zijn de volgende uitgangspunten opgenomen.

- Een gemeente voert structurele taken uit. Daarom zijn structurele baten en lasten de regel, incidentele baten en lasten zijn de uitzondering.
- Voor het bepalen of er sprake is van die uitzondering, wordt de aard van de raming beoordeeld. De aard van de baten en lasten betekent in het kader van deze notitie dat de soort of de eigenschap van een begrotingspost binnen een taakveld in eerste instantie bepalend is of een post als incidenteel of structureel aangemerkt wordt
- Hulpmiddel voor het invullen van het begrip incidenteel: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.
- Baten en lasten die zich vier jaar of langer voordoen zijn in beginsel structureel van aard. Echter meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een raadsbesluit en/of een toekenningsbesluit klasseren als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer is dan 3 jaar
- Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om reguliere toevoegen/onttrekkingen aan financieringsreserves c.q. dekkingsreserves (kapitaallasten).
- De incidentele baten en/of lasten moeten van materiële omvang zijn. De materiële omvang is voor de gemeente Maashorst vastgesteld op €50.000 of hoger (opgenomen in onze financiële verordening). Baten en lasten onder deze grens beschouwen we altijd als structureel, ondanks dat deze wellicht wel aan bovenstaande voorwaarden voldoen.

Overzicht incidentele baten en lasten per programma

In onderstaande tabel is het saldo van de incidentele baten en lasten per programma opgenomen. Binnen de gemeente Maashorst wordt de incidentele baten en lasten op de algemene reserve gemuteerd.

Incidentele baten en lasten per programma x € 1.000 (-/- = nadeel/uitgaven, +/+ = voordeel/inkomsten)

Omschrijving	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
1. Veiligheid	0	0	0	0
2. Verkeer en vervoer	0	0	0	0
3. Economie en toerisme	-33	0	0	0
4. Onderwijs	-1	0	0	0
5. Sport, cultuur, recreatie en natuur	-400	13	13	0
6. Sociaal Domein	0	0	0	0
7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	-323	-60	0	0
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-197	-147	-147	0
9. Bestuur en dienstverlening	0	0	0	0
10. Bedrijfsvoering en inkomsten	812	812	0	0
Totaal (dekking uit of storting in algemene reserve)	-142	618	-134	0

Specificatie incidentele baten en lasten per programma

In onderstaande tabel is een specificatie van de incidentele baten en lasten per programma opgenomen. In de eerste tabel zijn de uitgaven en inkomsten exclusief mutatie algemene reserve opgenomen. Vervolgens zijn in de tweede tabel de stortingen en onttrekkingen algemene reserve gepresenteerd.

Specificatie incidentele baten en lasten per programma x € 1.000 (-/- = nadeel/uitgaven, +/+ = voordeel/inkomsten)

Omschrijving	Uitgaven of Inkomsten	2024	2025	2026	2027	Toelichting en bron
Vitale toekomstige vakantieparken	U					Programmabegroting 2021 Landerd. Het betreft een project verspreid over enkele jaren waarbij illegale permanente bewoning van recreatiewoningen wordt aangepakt. Het project is gericht op het creëren van veilige recreatieparken die voldoen aan wet- en regelgeving.
Project vitale en toekomstige vakantieparken uitbreiden naar kerne Volkel, Uden en Odiliapeel	U					Programmabegroting 2023: Zie hierboven. Door het project ook op te starten voor de kernen Volkel, Uden en Odiliapeel dragen wij bij aan de verdere groei van het toerisme in de gemeente Maashorst en het vitaliseren van de vakantieparken.
Totaal programma 1. Veiligheid		0	0	0	0	
Uitwerken voorkeursalternatief N605	U					Programmabegroting 2023. Uitwerken van voorkeursalternatief C zodat er, uterlijk 2023, een volledig ontwerp opgesteld kan worden.
Totaal programma 2. Verkeer en vervoer		0	0	0	0	
Groen voor rood bedrijven	U					Storting in de reserve Groen i.v.m. verkoop gronden Landerd
Vorbereiding realisatie evenemententerreinen	U	-33				Programmabegroting 2023: Uitwerking mogelijkheid van realisatie evenemententerrein aan de Zeelandsedijk
Totaal programma 3. Economie en toerisme		-33	0	0	0	
Storting renteopbrengst huurkoop in ABR Grondbedrijf	U	-1				MJP Grondexploitatie Uden 2022
Nationaal programma Onderwijs (NPO)	U	-766				Middelen om door COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen te bestrijden
Nationaal programma Onderwijs (NPO), bijdrage van het Rijk	I	766				Rijksbijdrage voor dit project
Totaal programma 4. Onderwijs		-1	0	0	0	
Dekking uit reserve groen voor lasten op de exploitatie	I	13	13	13		Een stimuleringsbijdrage om aan te kunnen haken op projecten van bijv. het Brabants Landschap die passen binnen de doelstellingen van ons Landschapsbeleidsplan gericht op biodiversiteit en/ of erfbeplanting.
Verbeterplan wandelpark sportpark Uden	U	-50				Programmabegroting 2023: Burgers en verenigingen maken al enkele jaren opmerkingen over de inrichtingskwaliteit van het wandelpark sportpark Uden. De belevingswaarde van dit park is ook daadwerkelijk gedateerd. Met een op te stellen verbeterplan kan dit park aangepast worden aan de huidige wensen en inzichten, waardoor gebruikswaarde en ecologische waarden worden versterkt. Na opstellen plan zal budget gevraagd worden voor goedgekeurd ontwerp
Sport en spel Reek	U	-363				Naar verwachting is de nieuwe sport- en spelaccommodatie Reek in 2023 gerealiseerd en kunnen voorzieningen van huidige accommodaties (voetbalaccommodatie Achilles, Gymzaal en Jeugd Rekelhof) daardoor incidenteel vrijvallen (180K). In 2024 staat de sloop van de huidige gymzaal en voetbalaccommodatie + tijdelijke huisvesting gepland (-363K).
Subsidieregeling compensatie accommodatiegebruik hogere energielasten	U					Het doel van deze eenmalige subsidieregeling is om aan verenigingen en stichtingen die accommodaties in beheer en gebruik hebben een financiële bijdrage te geven voor de extreem gestegen energiekosten.
Totaal programma 5. Sport, cultuur, recreatie en natuur		-400	13	13	0	
Terugbetaling regio Beschermd Wonen	I					Vrijval budget Regio beschermd wonen

Reserve Beschemd wonen	U					Storting vrijval Regio beschermd wonen in reserve
Bijdrage in kosten scootmobielstalling bij bestaande (senioren)complexen	U					Programmabegroting 2023: eenmalige bijdrage in stallingsmogelijkheden van scootmobiel bij diverse gebouwen in de gemeente. Exploitatie- en vervangingskosten komen na realisatie voor rekening van de gebouweigenaren.
BBZ kapitaalverstrekking TOZO	U					Omissie in de begroting van geraamd kapitaalverstrekking TOZO
Totaal programma 6. Sociaal Domein		0	0	0	0	
Duurzaamheid: onderzoek naar mogelijkheden energieneutraal gemeentelijk vastgoed	U	-60				programmabegroting 2023: in 2023 e 2024 wordt een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van een energieneutraal gemeentelijk vastgoed.
Opheffen Gemeenschappelijke Regeling Afvalinzameling	U		-60			Uittreding uit de GR Afvalinzameling (voormalig Landerd) met de gemeente Oss, zodat de afvalinzameling geharmoniseerd kan worden. Hiervoor moet een eenmalige bijdrage betaald worden ter compensatie van gedane investering door de gemeente Oss.
Opheffen Gemeenschappelijke Regeling Milieustraat	U	-263				Uittreding uit de GR milieustraat (voormalig Landerd) met de gemeente Oss. 1 milieustraat voor de gemeente Maashorst is voldoende. Hiervoor moeten eenmalige uittredkosten betaald worden.
Totaal programma 7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid		-323	-60	0	0	
Storting ABR / bestemmingsreserves vanuit complexen obv verkochte m2	U	-644	-554	-571	-571	MJP GREX 2022 Uden: Betreft de storting in de algemene reserve grondbedrijf n.a.v. verkochte gronden. Een deel van de verkoopprijs wordt in deze reserve gestort ter dekking van bovenwijkse voorzieningen (raadsbesluit Meerjarenperspectief Grondbedrijf (MJP) 2019).
Inkomsten / Beschikkingen tgv reserve obv verkochte m2	I	644	554	571	571	MJP GREX 2022 Uden: De onttrekking uit de algemene reserve grondbedrijf m.b.t. bovenstaande.
Tussentijdse winstnemingen grondexploitatie	I	626	260	227	227	De verwachte tussentijdse winstnemingen van het grondbedrijf conform het MJP GREX 2022 Uden.
Storting in ABR tussentijdse winstnemingen	U	-626	-260	-227	-227	De tussentijdse winstnemingen worden conform het MJP GREX 2022 Uden gestort in de algemene reserve grondbedrijf.
Aanvulling VZ exploitatienadelen	U	-197	-165	0	0	Aanvulling van de voorziening exploitatienadelen o.b..v verwachte toekomstige verliezen conform het MJP GREX 2022 Uden.
Dekking aanvulling voorziening exploitatienadelen door ABR	I	197	165	0	0	Dekking van de aanvulling voorziening exploitatienadelen door de algemene reserve grondexploitatie conform het MJP GREX 2022 Uden.
Niet te verhalen plankosten initiatieven van derden	U	-250	-250	-250	-250	MJP GREX Uden 2022: Diverse (plan)kosten die niet op derden verhaald kunnen worden, maar gemaakt moeten worden om diverse initiatieven te kunnen ondersteunen.
Dekking ABR niet te verhalen plankosten	I	250	250	250	250	Dekking van de diverse (plan)kosten door de algemene reserve grondbedrijf (MJP GREX 2022 Uden)
Storting in BR dekking kapitaallasten ter dekking projecten rehabilitaties en GGVP	U	-6	-436	-6	-6	MJP GREX 2022 Uden: Voor diverse projecten vindt een bijdrage plaats uit de reserves Bovenwijkse Infrastructuur en Bovenwijkse Voorzieningen. Volgens de BBV moet de investering bruto geraamd worden en kunnen de kapitaallasten vervolgens gedekt worden uit een reserve dekking kapitaallasten.
Dekking projecten rehabilitaties en GGVP	I	6	436	6	6	MJP GREX 2022 Uden: Onttrekking uit de genoemde reserve ter storting in de reserve dekking kapitaallasten.
Implementatie Omgevingswet	U					In de programmabegroting 2019 en programmabegroting 2021 zijn incidentele budgetten gevoteerd voor de implementatie van de omgevingswet. Dit budget is met name bedoeld voor het inhuren van een programmamanager, het organiseren van diverse workshops/trainingen, invoeren van een VTH-systeem en beleid herzien (deel Uden)
Implementatie Omgevingswet	U					Idem, verhoogd voor Maashorst
Planning en capaciteit afdeling Ruimte	U					Vanwege het optimaal lopen van onze economie, is er bij veel ontwikkelaars en ondernemers behoefte aan extra ontwikkelcapaciteit. De huidige gemeentelijke organisatie kan de vraag van extra projecten, ontwikkelingen niet aan. Via

						raadsbesluit van 16-04-2020 is ingestemd met extra capaciteit op basis van de Notitie planning en capaciteit afdeling Ruimte (deel Uden).
Dekking algemene kosten restgronden door ABR Grondbedrijf	I	8	8	8	0	MJP Grex Uden 2022
Transitie plangebied Kastanjeweg Oost	U	-155	-155	-155	0	Programmabegroting 2023: Dit project betreft transformatie van het gebied Kastanjeweg-Oost naar een stedelijk woonmilieu, met een grote diversiteit aan woningen en woonvormen, waarbij er aandacht is voor de opgaven van de toekomst, waarvan een groene en gezonde leefomgeving het belangrijkste is. Leegstand terug te dringen en bestaande lelijke plekken tegen het Udense centrum een toekomstbestendige/duurzame functie en inrichting te geven. En daarbij gebruik te maken van de ruimtelijke kwaliteiten die er al zijn in het gebied en de directe omgeving. Voor dit project wordt in de periode 2023-2026 budget opgenomen. 2026 is ook de einddatum van dit project.
Actualisatie archeologie	U	-50				Enmalige actualisatie van het archeologisch bodembestand
Totaal programma 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		-197	-147	-147	0	
Vrijval voorziening raadhuis Schaijk	I					Door continuering van het gebruik pand raadhuis Schaijk vervalt de vrijval onderhoudsvoorziening
Herindelingsbudget	U					Incidentele kosten vanwege de herindeling, bijvoorbeeld frictie en transitiekosten.
Totaal programma 9. Bestuur en dienstverlening		0	0	0	0	
Herindeling bijdrage algemene uitkering	I	506	506			Bijstelling Algemene uitkering Gemeentefonds met bijdrage i.v.m. herindeling (deel Uden)
Herindeling bijdrage algemene uitkering	I	506	506			Bijstelling Algemene uitkering Gemeentefonds met bijdrage i.v.m. herindeling (deel Landerd)
Cultuurtraject organisatie	U	-50	-50			Programmabegroting 2023: Een intern cultuurtraject starten ter ondersteuning van het doel om de vijf kernwaarden leidend te laten zijn in onze manier van (samen)werken. Dit hangt direct samen met, of is gevolg van, de herindeling per 1-1-2022 en de samenvoeging van de organisaties van Uden en Landerd.
Verkoop gemeentelijke eigendommen	I					Vanwege de samenvoeging van de gemeente Uden en Landerd kunnen enkele panden (raadhuis Schaijk, gemeentewerf Schaijk en gemeentehuis Zeeland) verkocht worden
Donatie slachtoffers aardbeving Turkije en Syrië	U					Donatie van 1 euro per inwoner aan giro555 voor de slachtoffers van de aardbeving in Turkije en Syrië
Regeling Vervroegd Uittreden	U	-150	-150			Met deze regeling kunnen oudere medewerkers onder specifieke voorwaarden vervroegd uittreden. Wanneer hiervan gebruik wordt gemaakt zal de gemeente 2 jaar een uitkering betalen aan deze oud-medewerker. De instroom in de RVU is mogelijk vanaf 1-1-2024 en is mogelijk tot en met 31-12-2025.
Totaal programma 10. Bedrijfsvoering en inkomsten		812	812	0	0	
Totaal uitgaven en inkomsten excl. onttrekkingen algemene reserve		-142	618	-134	0	

Onttrekkingen/stortingen Algemene Reserve conform eerdere besluitvorming stukken P&C-cyclus Uden/Landerd/Maashorst	2024	2025	2026	2027	
---	-------------	-------------	-------------	-------------	--

Dekking subsidieregeling compensatie accommodatiegebruik hogere energielasten	I					Dekking van de eenmalige subsidieregeling om aan verenigingen en stichtingen die accommodaties in beheer en gebruik hebben een financiële bijdrage te geven voor de extreem gestegen energiekosten.	
Totaal programma 5. Sport, cultuur, recreatie en natuur			0	0	0	0	
Dekking budgettair kader Jeugd ZIN door algemene reserve	I						Incidentele bijstelling inkoopkader Jeugd ZIN om knelpunten op te lossen o.b.v. raadsbesluit van 17-06-2021 (deel Uden)
Totaal programma 6. Sociaal Domein			0	0	0	0	
Opheffen Gemeenschappelijke Regeling Afvalinzameling	I		60				Dekking uittreding uit de GR Afvalinzameling (voormalig Landerd) met de gemeente Oss.
Opheffen Gemeenschappelijke Regeling Milieustraat	I	263					Dekking uittreding uit de GR milieustraat (voormalig Landerd) met de gemeente Oss.
Totaal programma 7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid		263	60	0	0		
Dekking incidenteel beeld begrotingsnotitie 2019 door Algemene Reserve	I	56					Het incidentele bestedings- en dekkingsplan van de begrotingsnotitie 2019 wordt ten laste gebracht van de algemene reserve (Uden)
Incidenteel beeld programmabegroting 2020 ten laste van algemene reserve	U						Het incidentele bestedings- en dekkingsplan van de programmabegroting 2020 wordt ten gunste gebracht van de algemene reserve (Uden)
Incidenteel beeld begrotingsnotitie 2021 ten laste van algemene reserve	I						Het incidentele bestedings- en dekkingsplan van de begrotingsnotitie 2021 wordt ten laste gebracht van de algemene reserve (Uden)
Incidenteel beeld begrotingsnotitie 2021 ten gunste van algemene reserve	U	-394					Het incidentele bestedings- en dekkingsplan van de begrotingsnotitie 2021 wordt ten gunste gebracht van de algemene reserve (Uden)
Incidenteel beeld programmabegroting 2021 ten lasten van algemene reserve	I						Het incidentele bestedings- en dekkingsplan van de programmabegroting 2021 wordt ten laste gebracht van de algemene reserve (Uden)
Incidenteel beeld 1e bestuursrapportage 2021 ten gunste van algemene reserve	U	-506	-506				Het incidentele bestedings- en dekkingsplan van de 1e bestuursrapportage 2021 wordt ten gunste gebracht van de algemene reserve
Groen voor rood woningen	I						Dekking uit Algemene reserve i.v.m. grondverkoop Landerd in reserve Groen
Dekking incidenteel beeld programmabegroting 2019 door Algemene Reserve	I						Het incidentele bestedings- en dekkingsplan van de programmabegroting 2019 wordt ten laste gebracht van de algemene reserve
Incidenteel beeld 2e bestuursrapportage 2020 ten gunste van algemene reserve	U						Het incidentele bestedings- en dekkingsplan van de 2e bestuursrapportage 2020 wordt ten gunste gebracht van de algemene reserve (Uden)
Incidenteel beeld 2e bestuursrapportage 2020 ten laste van algemene reserve	I	4					Het incidentele bestedings- en dekkingsplan van de 2e bestuursrapportage 2020 wordt ten laste gebracht van de algemene reserve (Uden)
Dekking incidenteel beeld programmabegroting 2022 ten gunste van algemene reserve	U	-192	-527				Het incidentele bestedings- en dekkingsplan van de programmabegroting 2022 wordt ten gunste gebracht van de algemene reserve (Maashorst)
Structureel beeld 2e bestuursrapportage 2022 ten gunste van algemene reserve	I						Het structurele bestedings- en dekkingsplan van de 2e bestuursrapportage 2022 (jaarschijf 2023) wordt ten laste gebracht van de algemene reserve (Maashorst)
Incidenteel beeld 2e bestuursrapportage 2022 ten gunste van algemene reserve	U						Het incidentele bestedings- en dekkingsplan van de 2e bestuursrapportage 2022 wordt ten gunste gebracht van de algemene reserve (Maashorst)

Dekking structureel beeld (jaarschijf 2023) programmabegroting 2023 ten laste van algemene reserve	I					Het structurele bestedings- en dekkingsplan van de programmabegroting 2023 (jaarschijf 2023) wordt ten laste gebracht van de algemene reserve (Maashorst)
Dekking incidenteel beeld programmabegroting 2023 ten laste van algemene reserve	I	348	205	134		Het incidentele bestedings- en dekkingsplan van de programmabegroting 2023 wordt ten laste gebracht van de algemene reserve (Maashorst)
Dekking donatie slachtoffers aardbeving Turkije en Syrië	I					Donatie van 1 euro per inwoner aan giro555 voor de slachtoffers van de aardbeving in Turkije en Syrië
Dekking incidenteel beeld programmabegroting 2024 ten laste van algemene reserve	I	563	150			Het incidentele bestedings- en dekkingsplan van de programmabegroting 2024 wordt ten laste gebracht van de algemene reserve (Maashorst)
Totaal programma 10		-121	-678	134	0	
Totaal dekking algemene reserve		142	-618	134	0	

Resume:	2024	2025	2026	2027	
Totaal van de uitgaven/inkomsten incidenteel		-142	618	-134	0
Totaal van de dekking algemene reserve		142	-618	134	0
Saldo		0	0	0	0

Bijlagen

Financieel economisch uitgangspunten

Financieel technische uitgangspunten

Onderwerp	Uitgangspunt voor 2024
Algemeen	We dekken structurele uitgaven met structurele inkomsten.
Algemeen	Onze ramingen zijn volledig, realistisch en haalbaar.
Algemeen Raming bestaand beleid	Lasten en baten worden op bestaand beleid geraamd, inclusief de besluitvorming van de raad tot en met juli voorafgaand aan de begroting.
Algemeen Raming nieuw beleid	Nieuw of gewijzigd beleid toetsen we aan de financieel beschikbare ruimte. Nieuw beleid op basis van het Bestuursakkoord wordt als zodanig toegelicht.
Aantal inwoners Maashorst	Voor de rekeneenheid voor het aantal inwoners per 1 januari van het begrotingsjaar hanteren we de meest actuele cijfers. Voor de meerjaren-prognose hanteren we bij voorkeur 'De ontwikkelingen van de bevolking in Noord-Brabant, 2020-2040, Bron: 'De Bevolkings- en woningbehoefteprognose Noord-Brabant' van Provincie Noord-Brabant, actualisering (september 2020). In die prognose wordt overigens nog gesproken over de voormalige gemeenten Landerd en Uden.
Aantal woonruimten Maashorst	De rekeneenheid van aantal woonruimten per 1 januari van het begrotingsjaar is op basis van de betalingsspecificatie algemene uitkering april 2023 (woonfunctie, logiesfunctie, uitwonende studenten).
Algemeen uitgangspunt lonen en prijzen	<p>In het begrotingsjaar ramen we op basis van lopende prijzen. Bij de berekening van de jaren daarna houden we deze lijn constant.</p> <ul style="list-style-type: none"> Dat doen we omdat het eenvoudiger is om constante prijzen te hanteren. Het eerste jaar hanteren we prijzen conform de lopende loon- en prijsontwikkeling. Voor de jaren daarna houden we de stijging op 0. Deze aanpak

	geeft minder kans op fouten, is minder bewerkelijk en laat minder ruimte voor uitzonderingen.
Prijsstijging (LPO)	Voor de prijsstijging in 2024 baseren we ons op de verwachtingen van het Centraal Planbureau (CPB) zoals vastgelegd in het CEP 2023. Hierbij hanteren we de LPO indexering 2024 (4,22%). Daar waar prijsstijgingen contractueel vastgelegd zijn, houden we vast aan die percentages.
Prijsstijging meerjarenbegroting	In de meerjarenbegroting hanteren we constante prijzen.
Personeelskosten	De loonkosten van het gemeentelijk personeel berekenen we op basis van de vastgestelde formatie.
	De ontwikkeling van lonen kent haar eigen dynamiek. We hanteren voor de prognose van de ambtenarenlonen de geldende cao. Als er geen CAO is afgesloten, dan sluiten we aan bij het percentage van de loonvoet voor de sector overheid. Voor 2024 is dat percentage 5,2%. (Bron: Centraal Economisch Plan 2023)
Werkkostenregeling	Voor de werkkostenregeling is maximaal het wettelijk toegestane budget beschikbaar van 1,92% over de 1e € 400.000 en daarna 1,18% van de fiscale loonsom.
Onroerendezaakbelasting (voor berekening algemene uitkering)	Voor de waardebeoordeling van woningen en niet-woningen hanteren we de prognoses van het ministerie van BZK, zoals vermeld in de bevoorschotting van de algemene uitkering.
Onroerendezaakbelasting (voor berekening opbrengst OZB)	De totaalopbrengst wordt voor 2024 verhoogd met de LPO-index 2024 (4,22%). Eventuele extra verhogingen lichten we toe als nieuw beleid in het bestedings- en dekkingsplan.
Tarievenbeleid	Voor de tarieven van rioolheffing en afvalstoffenheffing gaan we uit van 100% kostendekking. Leges bepalen we op basis van begrote en afgesproken kostendekkendheidspercentages
Gronden	Het aantal geraamde m2 grondverkopen is gebaseerd op de actuele en te verwachten afzetprognose voor woningen en bedrijventerreinen, zoals vastgelegd in het MJP2022. De

	<p>grondprijzen per complex zijn conform het grondprijnsbeleid 2023 (maart 2023).</p>
Te ontvangen huren	<p>We verwerken de contractueel overeengekomen prijsaanpassingen. Voor de overige ramingen sluiten we aan bij de LPO-index 2024 (4,22% 2024).</p>
Subsidies	<p>Voor de indexering houden we vast aan de LPO index 2024 (4,22%).</p>
Algemene uitkering	<p>We ramen de algemene uitkering uit het Gemeentefonds op basis van de meicirculaire 2023. De algemene uitkering zien we als vrij besteedbare middelen ter dekking van de voorstellen van college en raad. Wij volgen hierbij de Financiële verhoudingswet.</p> <p>We begroten de middelen uit de algemene uitkering centraal in programma 10 Bedrijfsvoering en inkomsten, tegen lopende prijzen voor het begrotingsjaar en tegen constante prijzen voor de jaren daarna. Alleen in gevallen waarbij actief een decentralisatie-uitkering wordt aangevraagd, worden die middelen ook voor dat doel geormerkt. Alle overige uitkeringen die we via de algemene uitkering ontvangen, zien we als 'algemene middelen' die we als zodanig ook betrekken bij de integrale afweging bij het begrotingstraject.</p> <p>Teams kunnen aanvragen voor decentralisatie-uitkeringen doen door het opstellen van een inhoudelijk plan en onderbouwing van het benodigd budget. Dit plan en budget moeten ze laten vaststellen door het college van burgemeester en wethouders. Na goedkeuring door college worden de middelen overgeheveld naar de decentrale budgetten. Bij feitelijke overheveling van taken en middelen vanuit het Rijk begroten we de hierbij behorende middelen decentraal.</p>
Verbonden partijen	<p>De bijdragen voor verbonden partijen zijn gebaseerd op kadernota's en begrotingen 2024 van de verbonden partijen.</p>
Rente	<p>Voor de berekening van de totale rentekosten tellen we eerst alle betaalde rentebedragen over aangetrokken lang- en kortlopende gelden op. Daarna trekken we daar de terugontvangen rente van derden van af. We berekenen 0,9% rente (was 0,9% in 2023) over onze eigen financieringsmiddelen (renteomslag). We hanteren de rentenotitie van het BBV.</p>

Rente langlopende geldleningen	Voor de toekomstige financieringsbehoefte rekenen we een rentepercentage voor langlopende leningen 25 jaar van 3,5% (was 2,2,% in 2023).
Rente grondbedrijf	De aan de grondexploitatie (Bouwgronden in Exploitatie) toe te rekenen rente betreft het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente. , naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen, indien geen sprake is van projectfinanciering (volgens de notitie grondexploitaties 2016 van de commissie BBV). Jaarlijks moet dit percentage herrekend worden.
Rente voorzieningen	Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan, tenzij voorzieningen op contante waarde zijn gewaardeerd. Voor Maashorst betreft dit momenteel de voorziening begrafenisrechten. Indirect betreft het ook de voorziening pensioenverplichtingen, maar daar is de rente opgenomen in de berekening van Raet/Visma.
Afschrijving	Het afschrijvingsbeleid dat wij hanteren, is vastgelegd in de Financiële verordening gemeente Maashorst. 1. Als er bij het vaststellen van de begroting of begrotingswijzigingen nog geen moment van gereedkomen bekend is, gaan we ervan uit dat de investering halverwege het jaar van investeren gereedkomt. We nemen de kapitaallasten (rente en afschrijving) dan voor 50% als structurele last mee. 2. Als er bij het vaststellen van de begroting of begrotingswijzigingen een concreet moment van gereedkomen bekend is, dan hanteren we die datum als het moment vanaf wanneer we de kapitaallasten (rente en afschrijving) als structurele last meenemen.
Overhead	Overhead wordt niet doorbelast. Die rekenen we alleen toe aan grondexploitaties en investeringen. Daar waar sprake is van 'tarieven' berekenen we de overhead extracomptabel (handmatig, na verzameling van alle noodzakelijke informatie)
Vervangingsinvesteringen	In de meerjarenbegroting maken we onderscheid tussen uitbreidings- en vervangingsinvesteringen. Vervangingsinvesteringen inventariseren en beoordelen we bij de Begrotingsnotitie. Bij noodzaak tot vervanging nemen we de lasten op in het basisbeeld. We gaan

	<p>daarbij uit van de inventarisatie van investeringen, zoals opgenomen in het MIP.</p>
Incidentele budgetten	<p>Incidentele budgetten die in het betreffende begrotingsjaar niet zijn ingezet, vallen bij het jaarverslag vrij in het jaarrekeningresultaat.</p> <p>Als het college toch vindt dat het budget beschikbaar moet blijven, dan kunnen we dit opnemen in het raadsvoorstel tot overhevelen van budgetten (december) en eventueel daarna nog melden in het jaarverslag. Daarna volgt besluitvorming door u als raad.</p>
Onvoorzien	<p>De stelpost onvoorziene uitgaven gebruiken we alleen voor het opvangen van incidentele tegenvallers, die onvoorzien, niet uit te stellen en onontkoombaar zijn. De hoogte van de stelpost onvoorziene uitgaven is € 45.000 structureel.</p> <p>Het college kan beschikken over de inzet van de stelpost onvoorzien gedurende het lopende boekjaar.</p> <p>Het college informeert uw raad via de reguliere P&C-cyclus over de inzet.</p>

Baten en lasten per taakveld

Baten en lasten per taakveld

Een goede vergelijkbaarheid van baten en lasten die verbonden zijn aan de verschillende taken van gemeenten is in het belang van de Raad, die dergelijke informatie kan benutten voor sturing op prioriteiten. Daarbij is het van belang dat de informatie van goede kwaliteit is en aansluit op de behoefte van gemeenten. Dit draagt bij aan een grotere transparantie van het proces rond begroting en verantwoording en een grotere betrokkenheid van alle belanghebbenden.

In artikel 66 van het BBV staat voorgeschreven dat een gemeente een indeling van taakvelden gebruikt voor de uitvoeringsinformatie. Artikel 71 stelt verplicht dat de aanlevering richting het ministerie van BZK en het CBS ook geschiedt volgens deze indeling op basis van taakvelden. In bijlage 1 van de Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden staan tenslotte de voorgeschreven taakvelden opgesomd.

Omschrijving taakveld	Begrotingsjaar 2024			Begrotingsjaar 2025			Begrotingsjaar 2026			Begrotingsjaar 2027		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Bestuur	2.948.036	23.058	2.924.978	2.945.513	23.058	2.922.455	2.951.492	23.058	2.928.434	2.957.016	23.058	2.933.958
0.2 Burgerzaken	1.743.613	1.103.744	639.869	1.698.112	1.028.288	669.824	1.779.146	1.210.684	568.462	1.852.086	1.351.379	500.707
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	917.293	737.115	180.178	900.548	737.115	163.433	900.066	737.115	162.951	891.182	737.115	154.067
0.4 Overhead	25.279.708	130.811	25.148.897	24.553.192	130.811	24.422.381	24.320.652	130.811	24.189.841	24.342.997	130.811	24.212.186
0.5 Treasury	419.300	249.779	169.521	400.257	305.622	94.635	380.429	609.114	-228.685	361.651	772.805	-411.154
0.61 OZB woningen	753.263	7.685.891	-6.932.628	753.646	7.750.204	-6.996.558	753.646	7.750.204	-6.996.558	753.646	7.750.204	-6.996.558
0.62 OZB niet-woningen	155.203	7.292.265	-7.137.062	155.203	7.292.265	-7.137.062	155.203	7.292.265	-7.137.062	155.203	7.292.265	-7.137.062
0.63 Parkeerbelasting	0	2.397.714	-2.397.714	0	2.397.714	-2.397.714	0	2.397.714	-2.397.714	0	2.397.714	-2.397.714
0.64 Belastingen overig	15.671	220.913	-205.242	15.671	220.913	-205.242	15.671	220.913	-205.242	15.671	220.913	-205.242
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	151.719	123.679.540	-	151.719	124.410.209	-	151.719	113.819.683	-	151.719	111.979.683	-
			123.527.821			124.258.490			113.667.964			111.827.964
0.8 Overige baten en lasten	66.750	1.614.479	-1.547.729	73.533	1.574.958	-1.501.425	77.557	1.581.932	-1.504.375	122.066	1.581.932	-1.459.866
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	1.440	0	1.440	1.440	0	1.440	1.440	0	1.440	1.440	0	1.440
0.10 Mutaties reserves	6.548.452	5.330.895	1.217.557	7.051.189	5.044.562	2.006.627	3.999.429	2.816.607	1.182.822	3.208.832	1.967.807	1.241.025
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	343.000	0	343.000	4.512.000	0	4.512.000	-4.059.000	0	-4.059.000	-5.453.000	0	-5.453.000
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	4.342.746	5.753	4.336.993	4.354.979	5.753	4.349.226	4.370.788	5.753	4.365.035	4.407.678	5.753	4.401.925
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.914.754	12.973	1.901.781	1.900.247	12.973	1.887.274	1.874.429	12.973	1.861.456	1.876.972	12.973	1.863.999
2.1 Verkeer en vervoer	8.231.448	520.430	7.711.018	8.393.190	521.478	7.871.712	8.544.429	521.336	8.023.093	8.852.030	519.228	8.332.802
2.2 Parkeren	1.650.628	34.966	1.615.662	1.629.890	34.966	1.594.924	1.616.055	34.966	1.581.089	1.641.719	34.966	1.606.753
2.5 Openbaar vervoer	75.848	5.240	70.608	75.800	5.240	70.560	75.753	5.240	70.513	75.706	5.240	70.466
3.1 Economische ontwikkeling	1.393.184	831	1.392.353	1.392.999	831	1.392.168	1.392.815	831	1.391.984	1.392.631	831	1.391.800
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-476.221	-94.243	-381.978	-2.784.925	-894.000	-1.890.925	-2.033.484	-596.000	-1.437.484	-1.307.467	-337.068	-970.399
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	207.258	323.087	-115.829	207.064	323.087	-116.023	206.979	323.087	-116.108	206.661	323.087	-116.426
3.4 Economische promotie	916.467	858.088	58.379	883.436	858.088	25.348	883.308	858.088	25.220	882.836	858.088	24.748
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

4.2 Onderwijshuisvesting	3.585.117	230.483	3.354.634	3.454.911	230.483	3.224.428	3.383.192	230.483	3.152.709	3.333.238	230.483	3.102.755
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.284.479	1.234.306	2.050.173	3.284.466	1.234.306	2.050.160	3.284.453	1.234.306	2.050.147	3.284.441	1.234.306	2.050.135
5.1 Sportbeleid en activering	1.194.785	434.972	759.813	1.194.785	434.972	759.813	1.194.785	434.972	759.813	1.194.785	434.972	759.813
5.2 Sportaccommodaties	4.291.009	1.206.478	3.084.531	3.959.598	1.222.228	2.737.370	3.750.086	1.200.178	2.549.908	3.698.062	1.200.178	2.497.884
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	4.344.930	1.167.298	3.177.632	4.109.664	1.167.298	2.942.366	4.085.318	1.167.298	2.918.020	3.861.366	1.167.298	2.694.068
5.4 Musea	609.393	0	609.393	620.393	0	620.393	631.393	0	631.393	631.393	0	631.393
5.5 Cultureel erfgoed	185.842	6.326	179.516	135.842	6.326	129.516	135.842	6.326	129.516	135.842	6.326	129.516
5.6 Media	1.939.265	333.181	1.606.084	1.938.878	333.181	1.605.697	1.938.491	333.181	1.605.310	1.938.103	333.181	1.604.922
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	9.405.156	339.677	9.065.479	9.474.584	339.677	9.134.907	9.455.088	339.677	9.115.411	9.431.408	339.677	9.091.731
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	10.529.858	1.513.334	9.016.524	9.937.186	1.594.509	8.342.677	9.883.409	1.594.161	8.289.248	9.878.669	1.593.813	8.284.856
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	4.537.817	0	4.537.817	4.537.817	0	4.537.817	4.567.817	0	4.567.817	4.567.817	0	4.567.817
6.3 Inkomensregelingen	17.588.079	15.084.922	2.503.157	17.588.079	15.084.922	2.503.157	17.588.079	15.084.922	2.503.157	17.588.079	15.084.922	2.503.157
6.4 Wsw en beschermt werk	8.850.884	0	8.850.884	8.519.703	0	8.519.703	8.203.389	0	8.203.389	7.604.495	0	7.604.495
6.5 Arbeidsparticipatie	2.283.503	0	2.283.503	2.350.047	0	2.350.047	2.309.219	0	2.309.219	2.309.219	0	2.309.219
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.228.107	496.208	1.731.899	2.228.107	496.208	1.731.899	2.228.107	496.208	1.731.899	2.228.107	496.208	1.731.899
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	6.203.640	0	6.203.640	6.203.640	0	6.203.640	6.203.640	0	6.203.640	6.203.640	0	6.203.640
6.71b Begeleiding (WMO)	5.430.580	0	5.430.580	5.430.580	0	5.430.580	5.430.580	0	5.430.580	5.430.580	0	5.430.580
6.71c Dagbesteding (WMO)	1.896.801	0	1.896.801	1.896.801	0	1.896.801	1.896.801	0	1.896.801	1.896.801	0	1.896.801
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	2.051.376	94.000	1.957.376	2.058.391	94.000	1.964.391	2.058.391	94.000	1.964.391	2.058.391	94.000	1.964.391
6.72a Jeugdhulp begeleiding	1.467.949	0	1.467.949	1.467.949	0	1.467.949	1.467.949	0	1.467.949	1.467.949	0	1.467.949
6.72b Jeugdhulp behandeling	1.467.946	0	1.467.946	1.467.946	0	1.467.946	1.467.946	0	1.467.946	1.467.946	0	1.467.946
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	1.472.005	0	1.472.005	1.472.005	0	1.472.005	1.472.005	0	1.472.005	1.472.005	0	1.472.005
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	2.744.015	0	2.744.015	1.242.131	0	1.242.131	1.242.131	0	1.242.131	1.242.131	0	1.242.131

6.73a Pleegzorg	1.467.946	0	1.467.946	1.467.946	0	1.467.946	1.467.946	0	1.467.946	1.467.946	0	1.467.946
6.73b Gezinsgericht	1.467.946	0	1.467.946	1.467.946	0	1.467.946	1.467.946	0	1.467.946	1.467.946	0	1.467.946
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	1.710.611	0	1.710.611	1.710.611	0	1.710.611	1.710.611	0	1.710.611	1.710.611	0	1.710.611
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	1.474.062	0	1.474.062	1.474.062	0	1.474.062	1.474.062	0	1.474.062	1.474.062	0	1.474.062
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	2.819.024	0	2.819.024	2.819.024	0	2.819.024	2.819.024	0	2.819.024	2.819.024	0	2.819.024
6.74c Gesloten plaatsing	573.851	0	573.851	573.851	0	573.851	573.851	0	573.851	573.851	0	573.851
6.81a Beschermd wonen (WMO)	1.480.626	1.431.330	49.296	613.427	1.431.330	-817.903	613.427	1.431.330	-817.903	613.427	1.431.330	-817.903
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	46.304	0	46.304	46.304	0	46.304	46.304	0	46.304	46.304	0	46.304
6.82a Jeugdbescherming	635.815	0	635.815	635.815	0	635.815	635.815	0	635.815	635.815	0	635.815
6.82b Jeugdreclassering	396.440	0	396.440	396.440	0	396.440	396.440	0	396.440	396.440	0	396.440
7.1 Volksgezondheid	2.864.534	0	2.864.534	2.864.602	0	2.864.602	2.864.602	0	2.864.602	2.864.602	0	2.864.602
7.2 Riolering	5.743.170	6.300.038	-556.868	5.859.727	6.417.155	-557.428	5.963.399	6.520.751	-557.352	5.995.008	6.551.119	-556.111
7.3 Afval	8.475.117	8.706.414	-231.297	8.162.881	8.597.550	-434.669	8.122.934	8.617.550	-494.616	8.103.754	8.597.550	-493.796
7.4 Milieubeheer	5.294.087	1.290.552	4.003.535	4.923.477	1.039.937	3.883.540	4.923.540	1.040.000	3.883.540	4.923.540	1.040.000	3.883.540
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	371.073	285.866	85.207	368.098	278.766	89.332	360.629	278.766	81.863	360.649	278.766	81.883
8.1 Ruimte en leefomgeving	3.356.480	441.665	2.914.815	3.356.311	411.665	2.944.646	3.356.142	381.665	2.974.477	3.200.973	366.665	2.834.308
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-3.123.530	-1.305.607	-1.817.923	-499.590	-927.896	428.306	128.512	93.282	35.230	69.443	115.982	-46.539
8.3 Wonen en bouwen	3.310.829	2.131.709	1.179.120	3.303.535	2.111.921	1.191.614	3.264.962	2.091.349	1.173.613	3.264.940	2.076.517	1.188.423
Totaal taakvelden	193.556.48	193.556.48	0	193.382.67	193.382.67	0	182.426.77	182.426.77	0	180.302.07	180.302.07	0
	1	1		3	3		9	9		7	7	

Verdelingsprincipe baten en lasten per taakveld

De gemeente Maashorst kent in de begroting een onderverdeling naar programma's en Maashorst taakvelden.

De Maashorst taakvelden betreft in enkele gevallen een clustering van BBV taakvelden. Deze indeling is in de financiële administratie eveneens vastgelegd.

In de administratie zijn op een gedetailleerder niveau ook alle posten opgenomen op grootboekrekeningen. Hierbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Elke grootboekrekening is gekoppeld aan één programma en één Maashorst taakveld.
- Elke grootboekrekening is gekoppeld aan één van de voorgeschreven taakvelden zoals die bij ministeriële regeling zijn vastgesteld (artikel 66 BBV).

Leidraad voor de koppeling aan taakvelden is het Iv3-informatievoorschrift van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is hieronder een overzicht opgenomen met het verdelingsprincipe (cijfers 2024) op basis waarvan de taakvelden over de programma's zijn verdeeld.

Omschrijving taakveld en programma	Lasten 2024	Baten 2024	Saldo 2024
Programma 1 Veiligheid			
0.10 Mutaties reserves	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	4.342.746	5.753	4.336.993
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.914.754	12.973	1.901.781
Totaal programma 1 Veiligheid	6.257.500	18.726	6.238.774
2 Verkeer en vervoer			
0.10 Mutaties reserves	1.077.560	1.092.245	-14.685
2.1 Verkeer en vervoer	8.231.448	520.430	7.711.018
2.2 Parkeren	1.650.628	34.966	1.615.662
2.5 Openbaar vervoer	75.848	5.240	70.608
Totaal programma 2 Verkeer en vervoer	11.035.484	1.652.881	9.382.603
3 Economie en toerisme			
0.10 Mutaties reserves	530.000	136.953	393.047
3.1 Economische ontwikkeling	1.393.184	831	1.392.353
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-476.221	-94.243	-381.978
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	207.258	323.087	-115.829
3.4 Economische promotie	916.467	858.088	58.379
Totaal programma 3 Economie en toerisme	2.570.688	1.224.716	1.345.972
4 Onderwijs			
0.10 Mutaties reserves	0	186.143	-186.143
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	3.585.117	230.483	3.354.634
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.284.479	1.234.306	2.050.173
Totaal programma 4 Onderwijs	6.869.596	1.650.932	5.218.664
5 Sport, cultuur, recreatie en natuur			
0.10 Mutaties reserves	17.400	477.581	-460.181
5.1 Sportbeleid en activering	1.194.785	434.972	759.813
5.2 Sportaccommodaties	4.291.009	1.206.478	3.084.531
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	4.344.930	1.167.298	3.177.632
5.4 Musea	609.393	0	609.393
5.5 Cultureel erfgoed	185.842	6.326	179.516
5.6 Media	1.939.265	333.181	1.606.084
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	9.405.156	339.677	9.065.479
Totaal programma 5 Sport, cultuur, recreatie en natuur	21.987.780	3.965.513	18.022.267
6 Sociaal Domein			
0.10 Mutaties reserves	817.903	886.742	-68.839
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	10.529.858	1.513.334	9.016.524
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	4.537.817	0	4.537.817
6.3 Inkomensregelingen	17.588.079	15.084.922	2.503.157
6.4 Wsw en beschut werk	8.850.884	0	8.850.884
6.5 Arbeidsparticipatie	2.283.503	0	2.283.503
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.228.107	496.208	1.731.899
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	6.203.640	0	6.203.640
6.71b Begeleiding (WMO)	5.430.580	0	5.430.580
6.71c Dagbesteding (WMO)	1.896.801	0	1.896.801
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	2.051.376	94.000	1.957.376
6.72a Jeugdhulp begeleiding	1.467.949	0	1.467.949
6.72b Jeugdhulp behandeling	1.467.946	0	1.467.946
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	1.472.005	0	1.472.005
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	2.744.015	0	2.744.015
6.73a Pleegzorg	1.467.946	0	1.467.946
6.73b Gezinsgericht	1.467.946	0	1.467.946

6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	1.710.611	0	1.710.611
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	1.474.062	0	1.474.062
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	2.819.024	0	2.819.024
6.74c Gesloten plaatsing	573.851	0	573.851
6.81a Beschermd wonen (WMO)	1.480.626	1.431.330	49.296
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	46.304	0	46.304
6.82a Jeugdbescherming	635.815	0	635.815
6.82b Jeugdreclassering	396.440	0	396.440
Totaal programma 6 Sociaal domein	81.643.088	19.506.536	62.136.552
7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid			
0.10 Mutaties reserves	0	286.886	-286.886
7.1 Volksgezondheid	2.864.534	0	2.864.534
7.2 Riolering	5.743.170	6.300.038	-556.868
7.3 Afval	8.475.117	8.706.414	-231.297
7.4 Milieubeheer	5.294.087	1.290.552	4.003.535
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	371.073	285.866	85.207
Totaal programma 7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	22.747.981	16.869.756	5.878.225
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
0.10 Mutaties reserves	3.013.589	1.191.383	1.822.206
8.1 Ruimte en leefomgeving	3.356.480	441.665	2.914.815
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-3.123.530	-1.305.607	-1.817.923
8.3 Wonen en bouwen	3.310.829	2.131.709	1.179.120
Totaal programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	6.557.368	2.459.150	4.098.218
9 Bestuur en dienstverlening			
0.10 Mutaties reserves	0	0	0
0.1 Bestuur	2.948.036	23.058	2.924.978
0.2 Burgerzaken	1.743.613	1.103.744	639.869
Totaal programma 9 Bestuur en dienstverlening	4.691.649	1.126.802	3.564.847
10 Bedrijfsvoering en inkomsten			
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	917.293	737.115	180.178
0.4 Overhead	25.279.708	130.811	25.148.897
0.5 Treasury	419.300	249.779	169.521
0.61 OZB woningen	753.263	7.685.891	-6.932.628
0.62 OZB niet-woningen	155.203	7.292.265	-7.137.062
0.63 Parkeerbelasting	0	2.397.714	-2.397.714
0.64 Belastingen overig	15.671	220.913	-205.242
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	151.719	123.679.540	-123.527.821
0.8 Overige baten en lasten	66.750	1.614.479	-1.547.729
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	1.440	0	1.440
0.10 Mutaties reserves	1.092.000	1.072.962	19.038
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	343.000	0	343.000
Totaal programma 10 Bedrijfsvoering en inkomsten	29.195.347	145.081.469	-115.886.122
Totaal generaal	193.556.481	193.556.481	0

Reserves incl. beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Wettelijk kader

Het wettelijk kader voor reserves is vastgelegd in het BBV. Er is een wezenlijk verschil tussen reserves en voorzieningen. Reserves behoren tot het eigen vermogen en voorzieningen tot het vreemd vermogen. Met andere woorden; aan voorzieningen kleeft een verplichting. De aanwending van reserves is vrijblijvender, omdat de raad een besluit kan nemen over een andere aanwending.

Jaarlijks kijken we kritisch, als onderdeel van de 2e bestuursrapportage, naar nut en noodzaak van onze reserves. Onderstaand een overzicht van de begrote mutaties.

Reserve nummer	Naam reserve	Prog r.	Saldo 1-1-2024	Stortin g 2024	Onttrekk ing 2024	Saldo 1-1-2025	Stortin g 2025	Onttrekk ing 2025	Saldo 1-1-2026	Stortin g 2026	Onttrekk ing 2026	Saldo 1-1-2027	Stortin g 2027	Onttrekk ing 2027	Saldo 1-1-2028
101000	Algemene reserve	Divers	66.785.170	1.092.000	1.178.000	66.699.170	1.033.000	419.000	67.313.170	0	138.000	67.175.170	0	0	67.175.170
101001	Algemene reserve grondexploitatie	3 en 8	5.059.145	2.818.196	1.311.675	6.565.666	2.486.553	1.841.921	7.210.298	1.751.944	1.230.913	7.731.329	1.255.915	853.568	8.133.676
Algemene reserves			71.844.315	3.910.196	2.489.675	73.264.836	3.519.553	2.260.921	74.523.468	1.751.944	1.368.913	74.906.499	1.255.915	853.568	75.308.846
103101	Dekking kapitaallasten t/m 2016	Divers	5.427.570	0	505.112	4.922.458	0	509.733	4.412.725	0	513.088	3.899.637	0	180.035	3.719.602
103102	Dekking kapitaallasten 2017-2019	Divers	6.172.205	0	228.874	5.943.331	0	228.874	5.714.457	0	228.872	5.485.585	0	228.872	5.256.713
103103	Dekking kapitaallasten 2020 e.v.	Divers	4.190.456	601.000	78.531	4.712.925	950.944	105.197	5.558.672	0	121.384	5.437.288	0	121.433	5.315.855
103104	DKU Centrumplan Zeeland	2	871.009	0	24.195	846.814	0	24.195	822.619	0	24.195	798.424	0	24.195	774.229
103105	DKU Rotonde Peelweg/Langenboom seweg	2	278.092	0	10.300	267.792	0	10.300	257.492	0	10.300	247.192	0	10.300	236.892
103106	DKU Centrumplan Schaijk	2	417.521	0	11.761	405.760	0	11.761	393.999	0	11.761	382.238	0	11.761	370.477
103107	DKU Nieuwbouw Den Omgang	4	161.991	0	7.535	154.456	0	7.535	146.921	0	7.535	139.386	0	7.535	131.851
103108	DKU Nieuwbouw De Regenboog	4	389.071	0	15.560	373.511	0	15.560	357.951	0	15.560	342.391	0	15.560	326.831
103109	DKU Kindcentrum Zeeland	4	4.603.223	0	149.294	4.453.929	0	149.294	4.304.635	0	149.294	4.155.341	0	149.294	4.006.047
103110	DKU Frisse Scholen Oventje	4	7.700	0	963	6.737	0	963	5.774	0	963	4.811	0	963	3.848
103111	DKU Frisse Scholen Kreek'l	4	59.410	0	7.427	51.983	0	7.427	44.556	0	7.427	37.129	0	7.427	29.702
103112	DKU Frisse Scholen Vlinder	4	42.907	0	5.364	37.543	0	5.364	32.179	0	5.364	26.815	0	5.364	21.451
103113	DKU Herontwikkeling DAW	5	1.214.280	0	41.808	1.172.472	0	41.808	1.130.664	0	41.808	1.088.856	0	41.808	1.047.048
103114	DKU EVZ Melkpad/Graspeelloop	5	54.050	0	2.350	51.700	0	2.350	49.350	0	2.350	47.000	0	2.350	44.650
103115	DKU EVZ Munse Wetering	5	138.261	0	6.011	132.250	0	6.011	126.239	0	6.011	120.228	0	6.011	114.217
103116	DKU Gemeenschapshuis Zeeland	6	317.498	0	7.502	309.996	0	7.502	302.494	0	7.502	294.992	0	7.502	287.490

103117 DKU LOG Graspeel t.b.v. LOG	8	135.865	0	5.661	130.204	0	5.661	124.543	0	5.661	118.882	0	5.661	113.221
Reserves voor dekking kapitaallasten		24.481.109	601.000	1.108.248	23.973.861	950.944	1.139.535	23.785.270	0	1.159.075	22.626.195	0	826.071	21.800.124
102001 Reserve Doorontwikkeling maatschappelijke locaties	6	228.485	0	0	228.485	0	0	228.485	0	0	228.485	0	0	228.485
102003 Reserve Parkeerfonds	2	1.965.370	476.560	245.514	2.196.416	495.789	812.847	1.879.358	534.882	269.360	2.144.880	521.946	282.168	2.384.658
102004 Reserve Arbeidsmarktbeleid Uden	6	356.277	0	0	356.277	0	0	356.277	0	0	356.277	0	0	356.277
102005 Reserve Buitengebied in ontwikkeling 2010	5	509.500	0	0	509.500	0	0	509.500	0	0	509.500	0	0	509.500
102006 Reserve Landschapsinvestering regeling 2013	5	303.324	0	0	303.324	0	0	303.324	0	0	303.324	0	0	303.324
102007 Reserve Leefbaarheid	6	290.570	0	0	290.570	0	0	290.570	0	0	290.570	0	0	290.570
102009 Reserve Bovenwijkse voorzieningen	5	4.054.516	725.393	607.000	4.172.909	1.250.000	818.000	4.604.909	877.700	6.000	5.476.609	596.068	6.000	6.066.677
102011 Reserve Openbare verlichting	2	74.775	0	0	74.775	0	0	74.775	0	0	74.775	0	0	74.775
102013 Reserve Bomen	5	68.523	0	0	68.523	0	0	68.523	0	0	68.523	0	0	68.523
102014 Reserve Groen	5	733.446	17.400	13.259	737.587	17.000	13.259	741.328	17.000	13.259	745.069	17.000	0	762.069
102015 Reserve Bossen	5	109.007	0	0	109.007	0	0	109.007	0	0	109.007	0	0	109.007
102016 Reserve Afvalstoffenheffing	7	180.268	0	0	180.268	0	0	180.268	0	0	180.268	0	0	180.268
102019 Reserve Transformatieopgave Wmo Beschermd Wonen	6	867.199	817.903	867.199	817.903	817.903	0	1.635.806	817.903	0	2.453.709	817.903	0	3.271.612
Bestemmingsreserves overige		9.741.261	2.037.256	1.732.972	10.045.545	2.580.692	1.644.106	10.982.131	2.247.485	288.619	12.940.997	1.952.917	288.168	14.605.746
Totaal Reserves		106.066.685	6.548.452	5.330.895	107.284.242	7.051.189	5.044.562	109.290.869	3.999.429	2.816.607	110.473.691	3.208.832	1.967.807	111.714.716

Specificatie toepassingen en stortingen reserves

Volgens artikel 23 van de BBV is het verplicht om in de begroting een overzicht te presenteren van de per jaar beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. In onderstaand overzicht worden alle mutaties gespecificeerd met in de tabel een onderscheid tussen incidentele en structurele mutaties.

Aanwending van reserves

Reserve-nummer	Naam reserve	Programma	2024	2025	2026	2027	Structureel/ Incidenteel	Toelichting
101000	Algemene reserve	10	0	60.000	0	0	Incidenteel	Raadsbesluit 22-12-2022 Opzeggen GR afvalinzameling
101000	Algemene reserve	10	263.000	0	0	0	Incidenteel	Raadsbesluit 22-12-2022 Opzeggen GR Milieustraat
101000	Algemene reserve	10	4.000	4.000	4.000	0	Incidenteel	Diverse overige aanwendungen (< 100.000)
101000	Algemene reserve	10	348.000	205.000	134.000	0	Incidenteel	Dekking incidenteel beeld programmabegroting 2023
101000	Algemene reserve	10	563.000	150.000	0	0	Incidenteel	Dekking incidenteel beeld programmabegroting 2024
101001	Algemene reserve grondexploitatie	3 en 8	328.782	334.421	95.713	0	Incidenteel	T.b.v. aanvulling voorziening exploitatienadelen
101001	Algemene reserve grondexploitatie	3 en 8	725.393	1.250.000	877.700	596.068	Incidenteel	Doorstorting naar Reserve Bovenswijkse voorzieningen (o.b.v. m2 verkopen)
101001	Algemene reserve grondexploitatie	3 en 8	250.000	250.000	250.000	250.000	Incidenteel	Dekking niet te verhalen plankosten
101001	Algemene reserve grondexploitatie	3 en 8	7.500	7.500	7.500	7.500	Incidenteel	Diverse overige aanwendungen (< 100.000)
Algemene reserves			2.489.675	2.260.921	1.368.913	853.568		
103101	Dekking kapitaallasten	Divers	505.112	509.733	513.088	180.035	Structureel	Betreft onttrekking uit diverse reserves dekking kapitaallasten ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten.
103102	Dekking kapitaallasten vanaf 2017	Divers	228.874	228.874	228.872	228.872	Structureel	
103103	Dekking kapitaallasten vanaf 2020	Divers	78.531	105.197	121.384	121.433	Structureel	
103104	DKU Centrumplan Zeeland	2	24.195	24.195	24.195	24.195	Structureel	
103105	DKU Ronde Peelweg/Langenboomseweg	2	10.300	10.300	10.300	10.300	Structureel	
103106	DKU Centrumplan Schaijk	2	11.761	11.761	11.761	11.761	Structureel	
103107	DKU Nieuwbouw Den Omgang	4	7.535	7.535	7.535	7.535	Structureel	
103108	DKU Nieuwbouw De Regenboog	4	15.560	15.560	15.560	15.560	Structureel	
103109	DKU Kindcentrum Zeeland	4	149.294	149.294	149.294	149.294	Structureel	
103110	DKU Frisse Scholen Oventje	4	963	963	963	963	Structureel	
103111	DKU Frisse Scholen Kreek'l	4	7.427	7.427	7.427	7.427	Structureel	
103112	DKU Frisse Scholen Vlinder	4	5.364	5.364	5.364	5.364	Structureel	
103113	DKU Herontwikkeling DAW	5	41.808	41.808	41.808	41.808	Structureel	
103114	DKU EVZ Melkpad/Graspeelloop	5	2.350	2.350	2.350	2.350	Structureel	
103115	DKU EVZ Munse Wetering	5	6.011	6.011	6.011	6.011	Structureel	

103116	DKU Gemeenschapshuis Zeeland	6	7.502	7.502	7.502	7.502	Structureel	
103117	DKU LOG Graspeel t.b.v. LOG	8	5.661	5.661	5.661	5.661	Structureel	
Reserves voor dekking kapitaallasten			1.108.248	1.139.535	1.159.075	826.071		
102003	Reserve Parkeerbonds	2	245.514	243.903	269.360	282.168	Structureel	Reserve dient ter egalisatie van de parkeerexploitatie.
102003	Reserve Parkeerbonds	2	0	568.944	0	0	Incidenteel	Dekking voor diverse projecten/investeringen. Bedrag wordt gestort in reserve dekking kapitaallasten, zodra die investeringen gevoteerd en gerealiseerd worden.
102009	Reserve Bovenwijkse voorzieningen	2 en 5	607.000	818.000	6.000	6.000	Incidenteel	Dekking voor diverse projecten/investeringen. Bedrag wordt gestort in reserve dekking kapitaallasten, zodra die investeringen gevoteerd en gerealiseerd worden.
102014	Reserve Groen	5	13.259	13.259	13.259	0	Incidenteel	Dekking voor diverse projecten/investeringen.
102019	Reserve Transformatieopgave Wmo Beschermd Wonen	6	867.199	0	0	0	Incidenteel	Dekking voor het project transformatieopgave WMO Beschermd Wonen
Bestemmingsreserves overige			1.732.972	1.644.106	288.619	288.168		
Totaal			5.330.895	5.044.562	2.816.607	1.967.807		

Stortingen in reserves

Reserve-nummer	Naam reserve	Programma	2024	2025	2026	2027	Structureel/ Incidenteel	Toelichting
101000	Algemene reserve	10	394.000	0	0	0	Incidenteel	Incidenteel beeld begrotingsnotitie 2021 Uden
101000	Algemene reserve	10	506.000	506.000	0	0	Incidenteel	Incidenteel beeld 1e bestuursrapportage 2021 Uden
101000	Algemene reserve	10	192.000	527.000	0	0	Incidenteel	Incidenteel beeld programmabegroting 2022
101001	Algemene reserve grondexploitatie	3 en 8	725.393	1.250.000	877.700	596.068	Incidenteel	Storting vanuit grondexploitatie (o.b.v. m2 verkopen)
101001	Algemene reserve grondexploitatie	3 en 8	2.092.803	1.236.553	874.244	659.847	Incidenteel	Winstnemingen
Algemene reserves			3.910.196	3.519.553	1.751.944	1.255.915		
103103	Dekking kapitaallasten 2020 e.v.	Divers	601.000	950.944	0	0	Incidenteel	Storting in reserve dekking kapitaallasten vanuit overige reserves ter dekking toekomstige afschrijvingslasten
Reserves voor dekking kapitaallasten			601.000	950.944	0	0		

102003	Reserve Parkeerfonds	2	476.560	495.789	534.882	521.946	Structureel	Voeding vanuit parkeerexploitatie (opbrengsten) ter egalisatie kosten en dekking projecten/investeringen openbaar parkeren.
102009	Reserve Bovenwijkse voorzieningen	5	725.393	1.250.000	877.700	596.068	Incidenteel	Storting vanuit algemene reserve grondexploitaties (o.b.v. m2 verkopen)
102014	Reserve Groen	5	17.400	17.000	17.000	17.000	Incidenteel	Dekking projecten groen
102019	Reserve Transformatieopgave Wmo Beschermd Wonen	6	817.903	817.903	817.903	817.903	Incidenteel	Van de gemeente Oss wordt t/m 2028 jaarlijks 818K ontvangen om de lokale basis Beschermd Wonen op orde te brengen. Deze middelen worden in een reserve gestort om uitgaven mee te dekken.
Bestemmingsreserves overige			2.037.256	2.580.692	2.247.485	1.952.917		
Totaal			6.548.452	7.051.189	3.999.429	3.208.832		

Voorzoningen

Wettelijk kader

Het wettelijk kader voor voorzieningen is vastgelegd in het BBV. Er is een wezenlijk verschil tussen reserves en voorzieningen. Reserves behoren tot het eigen vermogen en voorzieningen tot het vreemd vermogen. Met andere woorden; aan voorzieningen kleeft een verplichting. De aanwending van reserves is vrijblijvender, omdat de raad een besluit kan nemen over een andere aanwending.

Jaarlijks kijken we kritisch, als onderdeel van de 2e bestuursrapportage, naar nut en noodzaak van onze voorzieningen. Onderstaand een overzicht van de begrote mutaties.

Voorziening nummer	Naam voorziening	Saldo 1-1-2024	Storting 2024	Onttrekking 2024	Saldo 1-1-2025	Storting 2025	Onttrekking 2025	Saldo 1-1-2026	Storting 2026	Onttrekking 2026	Saldo 1-1-2027	Storting 2027	Onttrekking 2027	Saldo 1-1-2028
Voorzieningen aan de passivazijde van de balans														
101.002	Voorziening Wachtgeld bestuur en personeel	319.874	0	243.906	75.968	0	33.484	42.484	0	0	42.484	0	0	42.484
101.003	Voorziening Pensioenverplichtingen wethouders	5.150.384	0	91.898	5.058.486	0	91.898	4.966.588	0	91.898	4.874.689	0	91.898	4.782.791
400.000	Voorziening Bovenwettelijk verlofsparen	139.498	80.000	0	219.498	80.000	0	299.498	80.000	0	379.498	80.000	0	459.498
400.001	Voorziening regeling vervroegd uitreden	0	150.000	0	150.000	150.000	0	300.000	0	0	300.000	0	0	300.000
8.101.001	Voorziening Bestemmingsplanprocedure Zeelandsedijk	215.188	0	0	215.188	0	0	215.188	0	0	215.188	0	0	215.188
8.202.001	Voorziening Gerealiseerde complexen (VGC)	347.024	0	0	347.024	0	0	347.024	0	0	347.024	0	0	347.024
303.001	Voorziening Onderhoud gemeente eigendommen Uden	114.744	493.289	676.145	-68.112	493.289	793.212	-368.035	493.289	681.127	-555.873	493.289	566.444	-629.028
303.002	Voorziening Onderhoud gemeente eigendommen Landerd	1.455.238	417.863	523.694	1.349.407	417.863	654.326	1.112.944	417.863	415.544	1.115.263	417.863	565.197	967.929
2.103.001	Voorziening Groot onderhoud wegen Uden	-51.703	919.541	986.500	-118.662	919.541	986.500	-185.621	919.541	986.500	-252.580	919.541	986.500	-319.539
2.103.002	Voorziening Groot onderhoud wegen Landerd	1.641.348	635.936	248.353	2.028.931	635.936	127.829	2.537.038	635.936	966.485	2.206.489	635.936	329.588	2.512.837
2.103.201	Voorziening Groot onderhoud openbare verlichting	12.202	43.089	37.500	17.791	43.089	37.500	23.380	43.089	22.500	43.969	43.089	22.500	64.558
2.103.401	Voorziening Groot onderhoud civiele kunstwerken Uden	80.547	74.280	62.500	92.327	74.280	62.500	104.107	74.280	62.500	115.887	74.280	62.500	127.667
2.103.402	Voorziening Groot onderhoud civiele kunstwerken Landerd	28.242	8.668	5.900	31.010	8.668	10.000	29.678	8.668	10.000	28.346	8.668	10.000	27.014
2.103.501	Voorziening Verkeer en parkeren Landerd	4.946	0	0	4.946	0	0	4.946	0	0	4.946	0	0	4.946

5.203.001	Voorziening Groot onderhoud sport / speelvelden	97.503	27.358	15.000	109.861	27.358	15.000	122.219	27.358	15.000	134.577	27.358	15.000	146.935
5.703.001	Voorziening Groot onderhoud groen	15.061	194.240	177.500	31.801	194.240	177.500	48.541	194.240	177.500	65.281	194.240	177.500	82.021
7.203.001	Voorziening Egalisatie Riolering	2.570.805	819.974	501.602	2.889.177	1.192.577	518.570	3.563.184	1.294.820	519.205	4.338.799	1.370.321	547.619	5.161.501
7.303.001	Voorziening Afvalstoffenheffing	2.422.828	1.058.180	1.488.208	1.992.800	1.182.052	1.359.312	1.815.540	1.183.609	1.379.181	1.619.968	1.186.841	1.357.222	1.449.587
7.503.001	Voorziening Afkoop onderhoud begraafplaats	699.624	28.044	108.500	619.168	25.163	108.500	535.831	22.429	108.500	449.760	19.896	108.500	361.156
7.203.002	Voorziening Spaarvoorziening riolering	8.382.071	0	2.250.000	6.132.071	0	3.200.000	2.932.071	0	3.250.000	-317.929	0	0	-317.929
4.304.001	Voorziening Legaat van Cooth	28.306	0	0	28.306	0	0	28.306	0	0	28.306	0	0	28.306
Subtotaal voorziening en passivazijde balans		23.673.729	4.950.462	7.417.206	21.206.985	5.444.056	8.176.131	18.474.910	5.395.122	8.685.940	15.184.092	5.471.322	4.840.468	15.814.946
Voorzieningen aan de activazijde van de balans														
641.001	VZ dubieuze debiteuren	78.000	0	0	78.000	0	0	78.000	0	0	78.000	0	0	78.000
611.001	VZ dubieuze debiteuren Bsob	112.484	0	0	112.484	0	0	112.484	0	0	112.484	0	0	112.484
6.301.001	VZ dubieuze debiteuren sociale zaken	1.186.385	0	0	1.186.385	0	0	1.186.385	0	0	1.186.385	0	0	1.186.385
5.301.001	Voorziening afwaardering deelneming Markant	226.890	0	0	226.890	0	0	226.890	0	0	226.890	0	0	226.890
8.202.002	VZ Voorziening herwaardering (VH)	1.656.745	0	0	1.656.745	0	0	1.656.745	0	0	1.656.745	0	0	1.656.745
8.202.003	VZ Voorziening exploitatierisico's	16.439.086	328.782	0	16.767.868	334.421	0	17.102.289	95.713	0	17.198.002	0	0	17.198.002
Subtotaal voorziening en activazijde balans		19.699.589	328.782	0	20.028.371	334.421	0	20.362.792	95.713	0	20.458.505	0	0	20.458.505
Totaal voorzieningen		43.373.319	5.279.244	7.417.206	41.235.357	5.778.477	8.176.131	38.837.703	5.490.835	8.685.940	35.642.597	5.471.322	4.840.468	36.273.451

Onderhanden werken (inclusief MIP) en nieuwe investeringen 2024

Algemeen

In onderstaand overzicht presenteren we alle nog lopende investeringen, en alle investeringen die voortvloeien uit ons Meerjarig InvesteringsProgramma (MIP).

Bij de lopende investeringen kijken we altijd kritisch naar realiteitswaarde van de planning en wenselijkheid van investeringen. Bij de in latere jaren geplande investeringen hebben we eveneens gekeken of uitvoering dan noodzakelijk/wenselijk is, en of dat realistisch is gelet op de werkvoorraad.

Er is financieel rekening gehouden met de lasten die hier mee samenhangen.

Investerings in het begrotingsjaar 2024

In de programmabegroting 2024 worden de investeringen uit de jaarschijf 2024 beschikbaar gesteld. De herkomst van die investeringen is verschillend:

1. Investerings 2024 die al eerder waren opgenomen in het MIP via eerdere begrotingen. Deze zijn opgenomen in het "totaaloverzicht verloop onderhanden werken en meerjareninvesteringsprogramma" hieronder.
2. Vervangingsinvesteringen in 2024. Deze zijn meestal ook al opgenomen in het MIP van eerdere begrotingen maar worden jaarlijks geactualiseerd bij de Kadernota. In de Kadernota 2024 zijn de financiële effecten daarvan gemeld. De geactualiseerde bedragen/uitvoeringsjaren zijn opgenomen in het "totaaloverzicht verloop onderhanden werken en meerjareninvesteringsprogramma" hieronder.
3. Nieuwe investeringen 2024. Dit betreft nieuwe wensen voor investeringen. Deze zijn gemeld in de Kadernota 2024 en zijn ook opgenomen in het "totaaloverzicht verloop onderhanden werken en meerjareninvesteringsprogramma" hieronder. Voor deze nieuwe investeringen geldt dat hierover vanaf de eerstvolgende P&C-stukken gerapporteerd wordt via de voortgangsrapportages (> 5 ton). Ook deze investeringen zijn opgenomen in het "totaaloverzicht verloop onderhanden werken en meerjareninvesteringsprogramma" hieronder.

Het betreft voor 2024 de volgende nieuwe investeringen:

Programma	Nieuwe investeringen 2024 in begroting 2024	Investeringsbedrag
2	Herinrichting Voederheil aanvullend budget	400.000
2	N605 voorbereidingskosten	250.000
2	N605 uitvoeringskosten (uitvoering in 2027)	13.000.000
2	Markt Uden aanpassen voet-fietspad	190.000
3	Centrumvisie herinrichting hoek Sacramentsweg-Galerij-Mondriaanplein	1.075.000
4	De Wijde Wereld - Uitbreiding Onderwijsruimte (ophoging krediet)	974.000
5	Harmonisatie hondenuitlaatbeleid	50.000
5	Pumptrack bevrijdingspark	150.000
5	Skatebaan bevrijdingspark	350.000
5	Verbreiding fietspaden "kruis" in natuurgebied De Maashorst	328.000
6	De Wijde Wereld - Ruimte voor Kinderopvang	438.000
10	Opslagruimte Werf Uden	145.000
	Totaal	17.350.000

Totaaloverzicht verloop onderhanden werken en meerjareninvesteringsprogramma

Deze tabel geeft op programmaniveau inzicht in de nog uit te voeren werken per medio 2023 en de nieuwe kredieten 2024 en verder.

Verloop onderhanden werken 2023				Investerings 2024 en verder			
Lasten				Lasten			
Programma	Begroot krediet (uitgaven)	Uitgaven totaal per 16-08-2023	Restant uitgaven 2023 per 16-08-2023	nieuw 2024	nieuw 2025	nieuw 2026	nieuw 2027
1. Veiligheid	43.000	25.745	17.255	0	0	20.000	20.000
2. Verkeer en vervoer	40.170.651	6.706.105	33.464.546	4.422.600	4.160.616	522.000	13.865.000
3. Economie en toerisme	100.000	100.000	0	30.284	0	0	0
4. Onderwijs	2.633.804	95.004	2.538.801	973.895	0	0	0
5. Sport, cultuur, recreatie en natuur	10.734.911	3.666.062	7.068.850	2.815.469	790.000	1.355.000	310.000
6. Sociaal domein	5.867.517	4.514.890	1.352.628	438.000	0	0	0
7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	12.089.026	1.545.972	10.543.054	3.320.000	3.200.000	3.274.000	1.021.000
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	6.208.472	225.657	5.982.814	0	0	0	0
9. Bestuur en dienstverlening	25.000	0	25.000	0	0	45.000	0
10. Bedrijfsvoering en inkomsten	12.786.018	11.911.732	874.287	960.055	1.090.663	1.212.465	1.634.319
Totaal lasten	90.658.400	28.791.165	61.867.234	12.960.303	9.241.279	6.428.465	16.850.319
Baten				Baten			
Programma	Begroot krediet (inkomsten)	Inkomsten totaal per 16-08-2023	Restant inkomsten 2023 per 16-08-2023	nieuw 2024	nieuw 2025	nieuw 2026	nieuw 2027
<i>Bijdragen van derden</i>							
2. Verkeer en vervoer	2.468.370	903.381	1.564.989	1.077.500	775.000	0	0
4. Onderwijs	-6.157.733	0	-6.157.733	0	0	0	0
5. Sport, cultuur, recreatie en natuur	2.429.641	386.743	2.042.898	-1.853.800	0	0	0
6. Sociaal domein	-941.931	0	-941.931	0	0	0	0
10. Bedrijfsvoering en inkomsten	2.670	0	2.670	0	0	0	0
<i>Bijdragen riolering</i>							
2. Verkeer en vervoer	1.981.725	1.290.750	690.975	0	0	0	0
7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	7.286.650	100.000	7.186.650	2.250.000	3.200.000	3.250.000	0
Totaal baten	7.069.392	2.680.874	4.388.518	1.473.700	3.975.000	3.250.000	0
Saldo	83.589.008	26.110.292	57.478.716	11.486.603	5.266.279	3.178.465	16.850.319

Specificatie onderhanden werken en meerjareninvesteringsprogramma

Onderstaande specificatie geeft inzicht in de nog uit te voeren werken per 16-08-2023 en de nieuwe kredieten 2024 en verder per programma.

Toelichting:

- * Alle kredieten groter dan €100.000 zijn gepresenteerd voor zover deze nog een restant krediet hebben van meer dan € 25.000.
- * Daarnaast zijn alle kredieten gepresenteerd in het geval sprake is van een kredietoverschrijding van meer dan €25.000.

Deze overschrijding betekent niet per direct een onrechtmatigheid. In veel gevallen dienen meerdere kredieten als één geheel gezien te worden.

Pas bij het afsluiten van de kredieten vindt onderlinge verrekening plaats.

- * De kredieten lager dan €100.000 of met een restantkrediet lager dan €25.000 zijn opgenomen onder "Overige kredieten".
- * De nieuwe kredieten 2024 en verder zijn wel volledig gepresenteerd.

Omschrijving Werken/Investerings	Uitgaven / inkomsten	startjaar	Begroot krediet	Uitgaven/ inkomsten totaal per 16-08- 2023	Restant uitgaven/ inkomsten 2023 per 16-08-2023	Nieuwe kredieten 2024	Nieuwe kredieten 2025	Nieuwe kredieten 2026	Nieuwe kredieten 2027
Programma 1 Veiligheid									
Cameratoezicht	U	2026	0	0	0	0	0	20.000	0
Cameratoezicht	U	2027	0	0	0	0	0	0	20.000
Overige kredieten	U		43.000	25.745	17.255	0	0	0	0
Totaal programma 1 Veiligheid			43.000	25.745	17.255	0	0	20.000	20.000
Programma 2 Verkeer en vervoer									
A50 afrit Uden noord (oostzijde) turbotonde	U	2017	678.036	488	677.548	0	0	0	0
Aalstweg rehabilitatie	U	2018	141.153	0	141.153	0	0	0	0
Bergmaas fluisterasfalt	U	2021	257.568	14.502	243.066	0	0	0	0
Bernhoven betaalterminal parkeerterrein	U	2027	0	0	0	0	0	0	20.000
Boekesdijk rehab. (Hoge Randweg- Morgenweg)	U	2020	324.923	19.350	305.573	0	0	0	0
Boekesdijk-Maasstraat rehabilitatie	U	2021	468.038	29.663	438.375	0	0	0	0
Brabantplein oplossen waterproblematiek wooncomplex	U	2017	189.861	1.514	188.347	0	0	0	0
Buitengebied verbetering recreat. fietspaden	U	2022	100.000	0	100.000	0	0	0	0
Cimbaallaan-Orgellaan rehabilitatie	U	2021	426.047	12.055	413.992	0	0	0	0
Corridor vervangen brug	U	2021	220.665	6.106	214.559	0	0	0	0
Corridor vervangen brug	I bijdrage riolering	2021	-80.000	0	-80.000	0	0	0	0
Efferen rehabilitatie	U	2022	582.909	0	582.909	0	0	0	0
Eikenheuvelweg rehabilitatie	U	2020	656.263	12.488	643.775	0	0	0	0
Gebied Oost herinrichting omgeving	U	2018	358.463	45.519	312.944	0	0	0	0
Germenzeel rehabilitatie	U	2021	266.210	114.124	152.086	0	0	0	0
Groenewoud rehabilitatie	U	2022	307.183	0	307.183	0	0	0	0
GVVP proj Oudedijk weren landbouwverkeer	U	2024	0	0	0	1.755.000	0	0	0
GVVP proj Oudedijk weren landbouwverkeer	I bijdrage derden	2024	0	0	0	-877.500	0	0	0
GVVP proj Zeelandsdijk-Leeuwstr verkeersfunc	U	2024	0	0	0	825.000	0	0	0
GVVP proj Zeelandsdijk-Leeuwstr verkeersfunc	I bijdrage derden	2024	0	0	0	-200.000	0	0	0

GVVP proj. Liessent/Erf/Komstr twee trottoir	U	2022	332.000	0	332.000	0	0	0	0
GVVP proj. scheiden fietsverkeer rouwstraat	U	2021	344.500	0	344.500	0	0	0	0
GVVP proj. Wilhelminastr vrijliggende fietsvo	U	2022	420.000	0	420.000	0	0	0	0
GVVP projecten Kastanjeweg fietsvoorzieningen	U	2023	106.875	0	106.875	0	0	0	0
GVVP projecten Kastanjeweg fietsvoorzieningen	I bijdrage derden	2023	-106.875	0	-106.875	0	0	0	0
GVVP projecten Parallelweg N277	U	2023	400.000	0	400.000	0	0	0	0
GVVP projecten Parallelweg N277	I bijdrage derden	2023	-200.000	0	-200.000	0	0	0	0
GVVP projecten Rotonde Ben van Dijk	U	2025	0	0	0	0	560.000	0	0
GVVP projecten Rotonde Ben van Dijk	I bijdrage derden	2025	0	0	0	0	-280.000	0	0
GVVP projecten. 2 rotondes busstation	U	2021	1.076.216	1.339	1.074.877	0	0	0	0
GVVP projecten. 2 rotondes busstation	I bijdrage derden	2021	-250.000	0	-250.000	0	0	0	0
GVVP projecten. fietsstraat volkeseuweg	U	2021	585.000	29.737	555.263	0	0	0	0
GVVP projecten. fietsvoorz industrielaan	U	2025	446	446	0	0	895.719	0	0
GVVP projecten. fietsvoorz. cimbaallaan	U	2020	225.000	0	225.000	0	0	0	0
GVVP projecten. fietsvoorz. cimbaallaan	I bijdrage derden	2020	-112.500	0	-112.500	0	0	0	0
GVVP projecten. fietsvoorz. liessentstraat	U	2021	210.000	0	210.000	0	0	0	0
GVVP projecten. fietsvoorz. liessentstraat	I bijdrage derden	2021	-105.000	0	-105.000	0	0	0	0
GVVP projecten. fietsvoorz. loopkantstraat	U	2025	0	0	0	0	600.000	0	0
GVVP projecten. fietsvoorz. pres kennedylaan	U	2025	446	446	0	0	985.662	0	0
GVVP projecten. fietsvoorz. pres kennedylaan	I bijdrage derden	2025	0	0	0	0	-495.000	0	0
GVVP projecten. landbouwvriendelijke route	U	2019	129.841	0	129.841	0	0	0	0
GVVP projecten. snelfietsroute de corridor	U	2018	2.688.155	1.409.514	1.278.640	0	0	0	0
GVVP projecten. snelfietsroute de corridor	I bijdrage derden	2018	-1.330.600	-852.500	-478.100	0	0	0	0

GVVP projecten. verbreding Zeelandsedijk	U	2019	701.450	1.511	699.939	0	0	0	0
Helenastraat rehabilitatie	U	2018	306.200	0	306.200	0	0	0	0
Heuvelstraat rehabilitatie	U	2019	116.656	2.996	113.660	0	0	0	0
Hoevenseveld fase 2 rehabilitatie	U	2021	1.471.299	195	1.471.104	0	0	0	0
Hoevenseveld fase 3 rehabilitatie	U	2020	948.933	51.947	896.986	0	0	0	0
Hoevenseweg / Van Duerenlaan rehabilitatie	U	2023	352.750	0	352.750	0	0	0	0
Hooihofstraat rehabilitatie	U	2022	124.840	0	124.840	0	0	0	0
Hurk rehabilitatie	U	2018	538.393	195	538.198	0	0	0	0
Hurk rehabilitatie	I bijdrage riolering	2018	-250.000	0	-250.000	0	0	0	0
IKC west herinrichting omgeving	U	2022	459.341	3.077	456.264	0	0	0	0
Investerings element en asfaltverharding	U	2022	1.489.068	189.857	1.299.211	0	0	0	0
Investerings element en asfaltverharding	U	2023	739.889	6.897	732.992	0	0	0	0
Investerings element en asfaltverharding	U	2024	0	0	0	664.844	0	0	0
Investerings element en asfaltverharding	U	2025	0	0	0	0	919.067	0	0
Investerings element en asfaltverhardingen	U	2021	250.000	14.641	235.359	0	0	0	0
Kastanjeweg rehabilitatie	U	2023	106.875	0	106.875	0	0	0	0
Krijten rehabilitatie	U	2018	698.031	405	697.626	0	0	0	0
Krijten rehabilitatie	I bijdrage riolering	2018	-310.000	0	-310.000	0	0	0	0
Lauwere rehabilitatie	U	2022	363.540	0	363.540	0	0	0	0
Liessentstr/Erfstr/Kromstr rehabilitatie	U	2022	669.492	21.936	647.556	0	0	0	0
Maashorst Fietspad	U	2021	282.000	34.881	247.119	0	0	0	0
Markt aanpassen fiets-/voetpad	U	2024	0	0	0	190.000	0	0	0
Meerkensweg rehabilitatie	U	2020	659.059	1.560	657.499	0	0	0	0
Mellesingel rehabilitatie	U	2022	207.523	174.765	32.758	0	0	0	0
N264 doorstroming verbeteren	U	2021	3.306.000	1.656.706	1.649.294	0	0	0	0
N605	U	2027	0	0	0	0	0	0	13.250.000
Onderhoud asfalt Bergmaas	U	2021	226.402	68.951	157.451	0	0	0	0
Onderhoud asfalt Bergmaas	I bijdrage derden	2021	0	-34.080	34.080	0	0	0	0
Oude Maasstraat rehabilitatie	U	2018	282.569	826.126	-543.556	0	0	0	0

Parkeerapparatuur vervanging	U	2026	0	0	0	0	0	130.000	0
Parkeerdek CPHP apparatuur vervangen	U	2026	0	0	0	0	0	340.000	0
Petruskerk aanlichten	U	2021	300.000	60.383	239.617	0	0	0	0
Petruskerk aanlichten	I bijdrage derden	2021	-150.000	0	-150.000	0	0	0	0
Rolbezem gladheid vervanging	U	2026	0	0	0	0	0	32.000	0
Sacramentsweg/Mondriaanplein wegen	U	2024	0	0	0	445.000	0	0	0
Schutsboomstraat rehabilitatie	U	2023	460.669	0	460.669	0	0	0	0
Sport en spel Reek openbaar gebied	U	2019	0	1.572	-1.572	122.588	0	0	0
Sportlaan rehabilitatie	U	2020	192.067	2.508	189.559	0	0	0	0
Stadsrijk rehabilitatie	U	2019	351.451	268	351.183	0	0	0	0
Stoffels rehabilitatie	U	2019	589.306	515	588.792	0	0	0	0
Uitkijktoren	U	2025	0	0	0	0	180.000	0	0
Verlengde noordlaan met bijkomende werkz.	U	2016	1.983.798	176.764	1.807.034	0	0	0	0
Verlengde noordlaan met bijkomende werkz.	I bijdrage riolering	2016	-1.088.000	0	-1.088.000	0	0	0	0
Vervanging armaturen	U	2022	176.832	118.799	58.033	0	0	0	0
Vervanging armaturen	U	2023	1.522.496	404	1.522.092	0	0	0	0
Vervanging armaturen	U	2027	0	0	0	0	0	0	380.000
Vervanging automaten rtp	U	2027	0	0	0	0	0	0	215.000
Vervanging masten	U	2026	0	0	0	0	0	20.000	0
Vervanging masten	U	2024	0	0	0	20.168	0	0	0
Vervanging masten	U	2025	0	0	0	0	20.168	0	0
Vijfhuizerweg/morel rehabilitatie	U	2017	1.100.651	1.040.554	60.097	0	0	0	0
Violierstraat rehabilitatie	U	2018	2.432.251	205.839	2.226.412	0	0	0	0
Violierstraat rehabilitatie	I bijdrage riolering	2018	-218.725	-1.290.750	1.072.025	0	0	0	0
Voederheil herinrichting	U	2024	0	0	0	400.000	0	0	0
Wijde Wereld herinrichting omgeving	U	2022	151.560	0	151.560	0	0	0	0
Zeeland centrumplan	U	2016	323.033	0	323.033	0	0	0	0
Zeeland centrumplan	I bijdrage derden	2016	24.706	0	24.706	0	0	0	0
Zeeland inrichting gebied bij dorps huis / sporthal	U	2019	384.072	0	384.072	0	0	0	0
Zeelandsedreef/Schajkseweg rehabilitatie	U	2023	1.653.680	103	1.653.577	0	0	0	0
Ziekenhuis Bernhoven vervanging parkeerapp.	U	2022	175.000	0	175.000	0	0	0	0

Overige kredieten	U		2.577.678	344.458	2.233.219	0	0	0	0
Overige kredieten	I bijdrage derden		-238.101	-16.801	-221.300	0	0	0	0
Overige kredieten	I bijdrage riolering		-35.000	0	-35.000	0	0	0	0
Totaal programma 2 Verkeer en vervoer			35.720.556	4.511.974	31.208.582	3.345.100	3.385.616	522.000	13.865.000
Programma 3 Economie en toerisme									
Aansluiting evenementenkasten	U	2024	0	0	0	30.284	0	0	0
Overige kredieten	U		100.000	100.000	0	0	0	0	0
Totaal programma 3 Economie en toerisme			100.000	100.000	0	30.284	0	0	0
Programma 4 Onderwijs									
Aventurijn asbestverwijdering	U	2021	121.000	0	121.000	0	0	0	0
Aventurijn en klimboom nieuwbouw	U	2021	6.157.733	0	6.157.733	0	0	0	0
Aventurijn sloopkosten	U	2021	151.250	9.734	141.516	0	0	0	0
Camelot en palster nieuwbouw	U	2018	190.784	85.269	105.515	0	0	0	0
Camelot en palster nieuwbouw	I bijdrage derden	2018	-52.824	0	-52.824	0	0	0	0
IKC west bewegingsonderwijs	U	2021	2.074.670	0	2.074.670	0	0	0	0
Wijde wereld uitbreiding basisschool	U	2024	0	0	0	973.895	0	0	0
Overige kredieten	U		148.924	0	148.924				
Totaal programma 4 Onderwijs			8.791.537	95.004	8.696.534	973.895	0	0	0
Programma 5 Sport, cultuur, recreatie en natuur									
Batenburglaan bomen	U	2025	0	0	0	0	75.000	0	0
Beukenlaan bomen	U	2025	0	0	0	0	75.000	0	0
Bevrijdingspark pumptrack	U	2024	0	0	0	500.000	0	0	0
Bibliotheek/kunst&co renovatie gevels	U	2020	117.250	194.805	-77.555	0	0	0	0
Bogerd bomen	U	2025	0	0	0	0	85.000	0	0
Bossestraat bomen	U	2026	0	0	0	0	0	150.000	0
Buitengebied herstel bomenstructuur div str	U	2024	50.000	0	50.000	57.500	0	0	0
De Maashorst rolstoelpaden	U	2023	100.000	0	100.000	0	0	0	0
De rakt extra kleedkamers	U	2018	234.372	0	234.372	0	0	0	0
De rakt extra kleedkamers	I bijdrage derden	2018	-39.949	0	-39.949	0	0	0	0
De Wervel renovatie	U	2023	423.500	0	423.500	0	0	0	0
De Wervel renovatie	I bijdrage derden	2023	-73.500	0	-73.500	0	0	0	0
Eiment ophoging geluidswal	U	2025	0	0	0	0	150.000	0	0

FC Uden kunstgrasveld top laag	U	2022	568.700	396.882	171.818	0	0	0	0
FC Uden kunstgrasveld top laag	I bijdrage derden	2022	-98.700	-69.454	-29.246	0	0	0	0
Fietspad Maashorst	U	2024	0	0	0	328.000	0	0	0
Gebied Oost nieuwbouw sportzaal	U	2018	396.383	47.000	349.383	0	0	0	0
Gebied Oost nieuwbouw sportzaal	I bijdrage derden	2018	-396	-1.759	1.363	0	0	0	0
Gemeentelijke gebouwen groene daken	U	2024	0	0	0	50.000	0	0	0
Gemeentelijke gebouwen groene daken	U	2025	0	0	0	0	50.000	0	0
Gemeentelijke gebouwen groene daken	U	2026	0	0	0	0	0	50.000	0
Germenzeel (v&k) nieuwbouw turnhal	U	2019	184.477	16.976	167.501	0	0	0	0
Germenzeel (v&k) nieuwbouw turnhal	I bijdrage derden	2019	170	-635	805	0	0	0	0
Germenzeel groenvoorzieningen	U	2020	102.500	0	102.500	0	0	0	0
Gruunsel geluidswalconstructie	U	2018	129.626	74.988	54.638	0	0	0	0
HCU kunstgrasveld top laag	U	2026	0	0	0	0	0	150.000	0
hoevenseveld fase 2 bomenstructuur	U	2023	190.000	0	190.000	0	0	0	0
Hoevenseweg bomen	U	2023	125.000	0	125.000	0	0	0	0
Hondenuitlaatvelden voormalig Landerd	U	2024	0	0	0	50.000	0	0	0
Landschapsbeleidsplan uitvoering	U	2013	222.741	40.000	182.741	0	0	0	0
Landschapsbeleidsplan uitvoering	I bijdrage derden	2013	-61.000	0	-61.000	0	0	0	0
Maashorst IUP	U	2009	435.741	0	435.741	0	0	0	0
Maashorst IUP	I bijdrage derden	2009	-400.000	0	-400.000	0	0	0	0
Maashorst uitkijktoren afwerking	U	2024	0	0	0	75.000	0	0	0
Maashorst uitkijktoren frame	U	2024	0	0	0	222.693	0	0	0
Melkpad-Graspeelloop EVZ	U	2015	117.500	0	117.500	0	0	0	0
Melkpad-Graspeelloop EVZ	I bijdrage derden	2015	-58.750	0	-58.750	0	0	0	0
Moleneind bomen	U	2026	0	0	0	0	0	50.000	0
Moleneind omzetten velden	U	2020	114.042	13.233	100.809	0	0	0	0
Moleneind omzetten velden	I bijdrage derden	2020	-22.558	0	-22.558	0	0	0	0
Munsche Wetering EVZ	U	2017	460.484	0	460.484	0	0	0	0
Munsche Wetering EVZ	I bijdrage derden	2017	-354.200	0	-354.200	0	0	0	0
Naat Piek buitenruimte	U	2023	300.000	0	300.000	0	0	0	0

Natuurversterking Maashorst aankoop grond	U	2024	0	0	0	75.000	0	0	0
Natuurversterking Maashorst aankoop grond	U	2025	0	0	0	0	75.000	0	0
Natuurversterking Maashorst aankoop grond	U	2026	0	0	0	0	0	75.000	0
Palmstraat Entree	U	2014	2	0	2	0	0	0	0
Palmstraat Entree	I bijdrage derden	2014	-300.000	0	-300.000	0	0	0	0
Palmstraat recreatieve poort	U	2022	115.000	0	115.000	0	0	0	0
Past. Van Winkelstraat Bomen	U	2026	0	0	0	0	0	75.000	0
Recreatieve voorzieningen vervanging	U	2025	0	0	0	0	100.000	0	0
Recreatieve voorzieningen vervanging	U	2023	100.000	24.636	75.364	0	0	0	0
Recreatieve voorzieningen vervanging	U	2024	0	0	0	100.000	0	0	0
Recreatieve voorzieningen vervanging	U	2026	0	0	0	0	0	100.000	0
Recreatieve voorzieningen	U	2027	0	0	0	0	0	0	100.000
Red Sox aanleg honkbalveld	U	2020	261.859	89.103	172.756	0	0	0	0
Red Sox aanleg honkbalveld	I bijdrage derden	2020	-37.954	-2.660	-35.294	0	0	0	0
Red Sox hekwerk / dugouts	U	2020	242.524	46.724	195.800	0	0	0	0
Red Sox hekwerk / dugouts	I bijdrage derden	2020	-42.091	0	-42.091	0	0	0	0
Red Sox kleedaccommodatie	U	2018	243.319	0	243.319	0	0	0	0
Red Sox kleedaccommodatie	I bijdrage derden	2018	-42.229	0	-42.229	0	0	0	0
RKSV Odiliapeel en FC Uden renovatie speelvelden	U	2026	0	0	0	0	0	70.000	0
Rksv volkel renovatie kleedlokalen	U	2018	40.638	0	40.638	250.182	0	0	0
Rksv volkel renovatie kleedlokalen	I bijdrage derden	2018	-40.638	0	-40.638	0	0	0	0
Sacramentsweg/Mondriaanplein groen	U	2024	0	0	0	220.000	0	0	0
Schutsboomstraat bomen	U	2024	0	0	0	195.000	0	0	0
Sport en Spel Reek gebouw	U	2019	678.181	238.148	440.034	0	0	0	0
Sport en Spel Reek gebouw	I bijdrage derden	2019	-468.791	-13.827	-454.964	1.900.000	0	0	0
Sport en spel Reek grond	U	2019	-200.286	0	-200.286	153.000	0	0	0
Sport en spel Reek grond	I bijdrage derden	2019	36.015	0	36.015	0	0	0	0
Sport en spel Reek sportterrein	U	2019	8.303	0	8.303	33.211	0	0	0

Sport en spel Reek sportterrein	I bijdrage derden	2019	-8.303	0	-8.303	0	0	0	0
Sport en spel Reek tijdelijk gebouw	U	2019	14.921	459	14.462	59.683	0	0	0
Sport en spel Reek tijdelijk gebouw	I bijdrage derden	2019	-14.921	0	-14.921	0	0	0	0
Stadt-Land aankoop grond	U	2024	0	0	0	75.000	0	0	0
Stadt-Land aankoop grond	U	2025	0	0	0	0	75.000	0	0
Stadt-Land aankoop grond	U	2026	0	0	0	0	0	75.000	0
Stadt-Land verharding	U	2024	0	0	0	50.000	0	0	0
Stadt-Land verharding	U	2025	0	0	0	0	50.000	0	0
Stadt-Land verharding	U	2026	0	0	0	0	0	50.000	0
UDI` 19 kunstgrasveld top laag	U	2022	496.127	330.445	165.682	0	0	0	0
UDI` 19 kunstgrasveld top laag	I bijdrage derden	2022	-86.105	-57.828	-28.277	0	0	0	0
UDI` 19 renovatie kleedlokalen	U	2024	0	0	0	266.200	0	0	0
UDI` 19 renovatie kleedlokalen	I bijdrage derden	2024	0	0	0	-46.200	0	0	0
UDI`19 kleedlokalen	U	2026	0	0	0	0	0	230.000	0
UDI`19 kunstgrasveld top laag	U	2026	0	0	0	0	0	175.000	0
UDI`19 renovatie kleedlokalen 7 tm 12	U	2027	0	0	0	0	0	0	210.000
Versterking natuurnetwerk Brabant (NNB)	U	2022	162.000	0	162.000	0	0	0	0
Vijfhuis bomen	U	2026	0	0	0	0	0	50.000	0
VV Volkel renovatie kunstgras hoofdveld	U	2023	562.650	145.454	417.196	0	0	0	0
VV Volkel renovatie kunstgras hoofdveld	I bijdrage derden	2023	-97.650	0	-97.650	0	0	0	0
Wijstherstel aankoop grond	U	2024	0	0	0	55.000	0	0	0
Wijstherstel aankoop grond	U	2025	0	0	0	0	55.000	0	0
Wijstherstel aankoop grond	U	2026	0	0	0	0	0	55.000	0
Zeelandsedreef bomen	U	2023	150.000	0	150.000	0	0	0	0
Overige kredieten	U		3.587.357	2.007.209	1.580.148	0	0	0	0
Overige kredieten	I bijdrage derden		-218.091	-240.580	22.489	0	0	0	0
Totaal programma 5 Sport, cultuur, recreatie en natuur			8.305.270	3.279.318	5.025.952	4.669.269	790.000	1.355.000	310.000
Programma 6 Sociaal domein									
De Wijde Wereld kinderopvang	U	2024	0	0	0	438.000	0	0	0
IKC west commerciële kindfunctie	U	2022	941.931	0	941.931	0	0	0	0
Wapen van Reek verbouwing foyer	U	2023	275.000	0	275.000	0	0	0	0

Wijk-/gemeentelijke accomm. isoleren gevels	U	2023	131.000	0	131.000	0	0	0	0
Zeeland bouw dorpshuis en sporthal	U	2019	4.933.985	4.726.624	207.361	0	0	0	0
Zeeland bouw dorpshuis en sporthal	I bijdrage derden	2019	132.915	-256.865	389.780	0	0	0	0
Overige kredieten	U		394.617	45.131	349.486	0	0	0	0
Totaal programma 6 Sociaal domein			6.809.448	4.514.890	2.294.559	438.000	0	0	0
Programma 7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid									
Aanschaf minicontainers	U	2024	0	0	0	460.000	0	0	0
Begraafplaatsbeheersysteem	U	2026	0	0	0	0	0	24.000	0
Bossestraat riolering	U	2024	0	0	0	850.000	0	0	0
Bossestraat riolering	I bijdrage riolering	2024	0	0	0	-850.000	0	0	0
Damaststraat eo (wijk) riolering	U	2026	0	0	0	0	0	1.400.000	0
Damaststraat eo (wijk) riolering	I bijdrage riolering	2026	0	0	0	0	0	-1.400.000	0
Div locaties vervangen/relinen riolering vw	U	2020	1.644.540	311.331	1.333.209	0	0	0	0
Div locaties vervangen/relinen riolering vw	I bijdrage riolering	2020	-1.647.000	0	-1.647.000	0	0	0	0
EVZ 2014-2016 hw	U	2014	367.701	0	367.701	0	0	0	0
GFT+e container hoogbouw	U	2021	106.978	16.809	90.169	0	0	0	0
Groen- en infiltratievoorzieningen vw	U	2019	125.196	153.554	-28.358	0	0	0	0
Groen- en infiltratievoorzieningen vw	I bijdrage riolering	2019	-100.000	0	-100.000	0	0	0	0
Gruunsel aanleg HWA	U	2025	0	0	0	0	2.600.000	0	0
Gruunsel aanleg HWA	I bijdrage riolering	2025	0	0	0	0	-2.600.000	0	0
Hoevenseveld fase 3 hemelwaterriool	U	2021	852.600	0	852.600	0	0	0	0
Hoevenseveld fase 3 hemelwatervoorzieningen	U	2021	247.400	0	247.400	0	0	0	0
Hoevenseveld fase 3 hemelwatervoorzieningen	I bijdrage riolering	2021	0	-100.000	100.000	0	0	0	0
Hoevenseveld fase 3 vuilwaterriool	U	2021	440.000	2.438	437.562	0	0	0	0
Hoevenseveld fase 3 vuilwaterriool	I bijdrage riolering	2021	-440.000	0	-440.000	0	0	0	0
Hurk riolering VW	U	2019	250.000	0	250.000	0	0	0	0
Hurk riolering VW	I bijdrage riolering	2019	-250.000	0	-250.000	0	0	0	0
Klumperstraat/Scheperstraat riolering	U	2022	450.000	0	450.000	0	0	0	0

Klumperstraat/Scheperstraat riolering	I bijdrage riolering	2022	-450.000	0	-450.000	0	0	0	0
Krijten riolering VW	U	2019	309.195	0	309.195	0	0	0	0
Krijten riolering VW	I bijdrage riolering	2019	-310.000	0	-310.000	0	0	0	0
Maasstraat vervangen riolering	U	2022	100.000	0	100.000	0	0	0	0
Maasstraat vervangen riolering	I bijdrage riolering	2022	-100.000	0	-100.000	0	0	0	0
Maatregelen riolering vw	U	2018	428.076	201.181	226.895	0	0	0	0
Maatregelen riolering vw	U	2019	406.336	0	406.336	0	0	0	0
Maatregelen riolering vw	I bijdrage riolering	2019	-862.000	0	-862.000	0	0	0	0
Monsegneur Suijsstraat riolering	U	2026	0	0	0	0	0	850.000	0
Monsegneur Suijsstraat riolering	I bijdrage riolering	2026	0	0	0	0	0	-850.000	0
Morel en Vijfhuizerweg riolering vw	U	2020	377.840	295	377.545	0	0	0	0
Morel en Vijfhuizerweg riolering vw	I bijdrage riolering	2020	-394.000	0	-394.000	0	0	0	0
Netjeshof eo riolering	U	2025	0	0	0	0	450.000	0	0
Netjeshof eo riolering	I bijdrage riolering	2025	0	0	0	0	-450.000	0	0
Odiliapeel afr dubbelfunctie gemaal	U	2027	0	0	0	0	0	0	35.000
Ondergrondse restafvalcontainers	U	2020	213.943	-8.673	222.616	0	0	0	0
Onderhoud gemalen E/M	U	2022	540.543	0	540.543	0	0	0	0
Onderhoud gemalen E/M	I bijdrage riolering	2022	-540.543	0	-540.543	0	0	0	0
Onderhoud randvoorzieningen E/M	U	2022	623.388	0	623.388	0	0	0	0
Onderhoud randvoorzieningen E/M	I bijdrage riolering	2022	-623.388	0	-623.388	0	0	0	0
Oude Maasstraat riolering hw	U	2020	794.556	487	794.069	0	0	0	0
Oude maasstraat riolering vw	U	2018	379.705	488	379.217	0	0	0	0
Pastoor van Winkelstraat riolering	U	2026	0	0	0	0	0	1.000.000	0
Pastoor van Winkelstraat riolering	I bijdrage riolering	2026	0	0	0	0	0	-1.000.000	0
Sacramentsweg/Mondriaanplein riool	U	2024	0	0	0	410.000	0	0	0
Schutsboomstraat riolering	U	2023	700.000	0	700.000	0	0	0	0
Schutsboomstraat riolering	I bijdrage riolering	2023	-700.000	0	-700.000	0	0	0	0
St Annastraat 202 aanleg HWA	U	2025	0	0	0	0	150.000	0	0

St Annastraat 202 aanleg HWA	I bijdrage riolering	2025	0	0	0	0	-150.000	0	0	
Vervangen pompen drukkriolering	U	2027	0	0	0	0	0	0	986.000	
Violierstraat herinrichting riolering	U	2021	999.001	0	999.001	0	0	0	0	
Violierstraat herinrichting riolering	I bijdrage riolering	2021	-330.000	0	-330.000	0	0	0	0	
Vlasroot riolering	U	2024	0	0	0	750.000	0	0	0	
Vlasroot riolering	I bijdrage riolering	2024	0	0	0	-750.000	0	0	0	
Voederheil riolering	U	2024	0	0	0	650.000	0	0	0	
Voederheil riolering	I bijdrage riolering	2024	0	0	0	-650.000	0	0	0	
Voor-Oventje aanleg hemelwaterafvoer	U	2022	250.000	0	250.000	0	0	0	0	
Voor-Oventje aanleg hemelwaterafvoer	I bijdrage riolering	2022	-250.000	0	-250.000	0	0	0	0	
Vrachtwagen riolering	U	2024	0	0	0	200.000	0	0	0	
Overige kredieten	U		1.482.030	868.063	613.966	0	0	0	0	
Overige kredieten	I bijdrage riolering		-289.719	0	-289.719	0	0	0	0	
Totaal programma 7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid			4.802.376	1.445.972	3.356.404	1.070.000	0	24.000	1.021.000	
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing										
De Scheenen Reek kosten locatie	U	2021	325.000	0	325.000	0	0	0	0	
IKC west plankosten ruimte	U	2020	118.861	21.618	97.242	0	0	0	0	
Startersleningen gemeenterekening vrom	U	2018	2.500.000	0	2.500.000	0	0	0	0	
Strategische grondaankopen	U	2022	3.000.000	19.396	2.980.604	0	0	0	0	
Overige kredieten	U		264.611	184.643	79.969	0	0	0	0	
Totaal programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			6.208.472	225.657	5.982.814	0	0	0	0	
Programma 9 Bestuur en dienstverlening										
Apparatuur gemeenteraad	U	2026	0	0	0	0	0	45.000	0	
Overige kredieten	U		25.000	0	25.000	0	0	0	0	
Totaal programma 9 Bedrijfsvoering			25.000	0	25.000	0	0	45.000	0	
Programma 10 Bestuur en dienstverlening										
Aanschaf trekker	U	2027	0	0	0	0	0	0	53.000	
Aanschaf verreiker	U	2024	0	0	0	70.000	0	0	0	
Aanschaf voertuigen toezichhouders	U	2024	0	0	0	60.000	0	0	0	

Computer/ vergaderschermen + werkplek app	U	2026	0	0	0	0	0	25.083	0
Computer/ vergaderschermen + werkplek app	U	2027	0	0	0	0	0	0	384.997
Computer/vergaderschermen+werkplek apparatuur	U	2024	0	0	0	25.083	0	0	0
Computer/vergaderschermen+werkplek apparatuur	U	2025	0	0	0	0	25.083	0	0
E-learningtool privacyproof	U	2024	0	0	0	23.000	0	0	0
Gemeentehuis inrichting	U	2021	1.063.464	788.562	274.902	0	0	0	0
Gemeentehuis koppelen klimaatinstallatie	U	2023	550.000	118.057	431.943	0	0	0	0
Gemeentehuis verbouwing	U	2021	8.519.809	8.768.781	-248.971	0	0	0	0
Gemeentehuis verbouwing (RIEC)	U	2022	501.800	556.890	-55.090	0	0	0	0
Gemeentewerf aanpassingen	U	2026	0	0	0	0	0	695.000	0
Gemeentewerf opslagruimte	U	2024	0	0	0	145.000	0	0	0
Gemeentewerf veldschuur	U	2026	0	0	0	0	0	30.000	0
Gemeentewerf verbouwing	U	2021	760.975	649.211	111.765	0	0	0	0
ICT laptops/dockinst/toetsenborden	U	2026	0	0	0	0	0	143.713	0
ICT pinautomaten	U	2026	0	0	0	0	0	43.000	0
ICT servers	U	2023	35.250	86.689	-51.439	0	0	0	0
ICT servers	U	2025	0	0	0	0	750.000	0	0
ICT servers	U	2026	0	0	0	0	0	30.000	0
Ict servers	U	2027	0	0	0	0	0	0	495.000
ICT servers	U	2024	0	0	0	30.000	0	0	0
ICT smartphones	U	2026	0	0	0	0	0	165.600	0
ICT Smartphones	U	2027	0	0	0	0	0	0	165.600
ICT smartphones	U	2023	165.600	56.242	109.358	0	0	0	0
ICT smartphones	U	2024	0	0	0	165.600	0	0	0
ICT smartphones	U	2025	0	0	0	0	165.600	0	0
ICT tablets	U	2025	0	0	0	0	6.267	0	0
ICT tablets	U	2026	0	0	0	0	0	25.069	0
ICT tablets	U	2027	0	0	0	0	0	0	6.267
ICT tablets	U	2024	0	0	0	6.267	0	0	0
Laptops/dockinst/toetsenborden	U	2027	0	0	0	0	0	0	143.713
Laptops/dockinst/toetsenborden	U	2024	0	0	0	143.713	0	0	0
Laptops/dockinst/toetsenborden	U	2025	0	0	0	0	143.713	0	0
Tractor vervanging	U	2026	0	0	0	0	0	55.000	0

Vervangen vijf voertuigen buitendienst	U	2024	0	0	0	228.817	0	0	0
Vervanging DAF 75	U	2027	0	0	0	0	0	0	150.000
Vervanging tractor	U	2024	0	0	0	62.575	0	0	0
Wireless omgeving (WiFi)	U	2027	0	0	0	0	0	0	235.742
Overige kredieten	U		1.189.120	887.300	301.820	0	0	0	0
Overige kredieten	I bijdrage derden		-2.670	0	-2.670	0	0	0	0
Totaal programma 10 Bedrijfsvoering en inkomsten			12.783.348	11.911.732	871.617	960.055	1.090.663	1.212.465	1.634.319
Totaal generaal			83.589.008	26.110.292	57.478.716	11.486.603	5.266.279	3.178.465	16.850.319

Geldleningen

Opgenomen geldleningen

Dit zijn alle leningen die zijn aangegaan ter financiering van bijvoorbeeld investeringen, groot onderhoud, het grondbedrijf e.d. De gemeente Maashorst hanteert totaal financiering.

Nr	Hoofdsom	Laatste Jaar aflossing	Rente %	Stand 01-01-2024	Opname lopend jaar	Rente	Aflossing	Stand 31-12-2024
1	8.000.000	2024	1,44	800.000	0	11.520	800.000	0
15	15.000.000	2038	4,55	7.125.000	0	315.795	500.000	6.625.000
27	15.000.000	2032	3,31	6.750.000	0	223.425	750.000	6.000.000
30	20.000.000	2033	2,81	9.250.000	0	249.388	1.000.000	8.250.000
94	15.000.000	2039	4,49	8.000.000	0	350.781	500.000	7.500.000
99	1.888.179	2032	3,75	779.143	0	29.218	74.381	704.762
101	3.495.651	2033	4,81	1.566.963	0	75.371	125.690	1.441.273
116	3.076.630	2033	4,81	1.424.045	0	68.497	114.226	1.309.819
122	6.352.923	2026	4,45	1.123.793	0	50.009	358.412	765.381
123	6.352.923	2027	4,62	1.485.071	0	68.610	346.507	1.138.564
135	6.806.703	2026	5,58	816.804	0	45.537	272.268	544.536
136	10.000.000	2034	4,45	3.666.667	0	163.167	333.333	3.333.333
137	15.000.000	2035	3,64	6.000.000	0	218.100	500.000	5.500.000
155	20.000.000	2047	1,44	18.800.000	0	266.400	800.000	18.000.000
*	20.000.000	2024	3,50	0	20.000.000	700.000	800.000	19.200.000
	165.973.009			67.587.485	20.000.000	2.835.817	7.274.816	80.312.669

* Naar verwachting zal er in 2024 een nieuwe lening aangetrokken moeten worden van € 20.000.000. Een verdere toelichting hieromtrent is te vinden in de in de financieringsparagraaf.

Verstreckte geldleningen

Het verstrekken van geldleningen is voorbehouden aan banken. Gemeenten zien daar voor zichzelf in principe geen rol weggelegd. Gemeenten werken met gemeenschapsgeld van en voor inwoners en bedrijven. Daar past de functie van 'bankier' niet bij. In het verleden werd hier binnen de overheid anders over gedacht. Nadat diverse rijksinstellingen geconfronteerd werden met verliezen als gevolg van faillissement e.d., heeft de wetgever hier strenge regels voor vastgelegd. Wij zien deze staat van verstreckte geldleningen dan ook als een sterfhuisconstructie.

Nr	Verstrekt aan	Hoofdsom	Rente %	Begindatum	Looptijd in jaren	Stand 01-01-2024	Nieuwe verstreckte leningen	Rente	Aflossing	Stand 31-12-2024
275	Stichting Area	6.352.923	4,45%	1-9-1994	32	1.123.793	0	44.692	358.412	765.381
	Totaal woningbouwcorporatie	6.352.923				1.123.793	0	44.692	358.412	765.381
115	Harmonie en drumband st Caecilia	124.790	6,00%	31-12-1996	30	4.738	0	4.191	1.579	3.159
311	Stg eigen herd	726.000	5,50%	31-12-2003	30	100.230	0	39.930	10.023	90.207
	Totaal derden	850.790				104.968	0	44.121	11.602	93.366
	Totaal	7.203.713				1.228.761	0	88.813	370.014	858.747

Gewaarborgde geldleningen

Dit zijn leningen waar de gemeente borg voor staat. Dit onder stringente voorwaarden en in principe nooit zonder achtervang van een voorliggende instantie

Leningsnr.	Hoofdsom	Geldschieter	Geldnemer	Rente %	Stand 01-01-2024	Stand 31-12-2024	Toelichting
4	6.000.000	BNG Bank	Stichting Area	4,49%	6.000.000	6.000.000	achtervang na wsw (max. 50%)
17	8.000.000	BNG Bank	Stichting Area	4,72%	8.000.000	8.000.000	achtervang na wsw (max. 50%)
18	12.000.000	ASN Bank	Stichting Area	4,32%	12.000.000	12.000.000	achtervang na wsw (max. 50%)
19	6.000.000	BNG Bank	Stichting Area	3,89%	6.000.000	6.000.000	achtervang na wsw (max. 50%)
22	5.000.000	NWB Bank	Stichting Area	2,96%	5.000.000	5.000.000	achtervang na wsw (max. 50%)
24	5.000.000	NWB Bank	Stichting Area	3,08%	5.000.000	5.000.000	achtervang na wsw (max. 50%)
25	5.000.000	NWB Bank	Stichting Area	3,12%	5.000.000	5.000.000	achtervang na wsw (max. 50%)
35	5.600.000	NWB Bank	Stichting Area	3,03%	5.333.000	5.333.000	achtervang na wsw (max. 50%)
113	418.449	ING Bank	Gemeente Maashorst	divers	304.123	304.123	1) 100% garantstelling
140	384.579	Stater Nederland BV	Gemeente Maashorst	divers	218.723	218.723	1) 100% garantstelling
141	3.274	SNS Bank	Gemeente Maashorst	divers	824	824	1) 100% garantstelling
142	19.173	Robobank Uden Veghel	Gemeente Maashorst	divers	14.157	14.157	1) 100% garantstelling
143	5.000.000	BNG Bank	Stichting Area	1,19%	5.000.000	5.000.000	achtervang na wsw (max. 50%)
144	5.000.000	BNG Bank	Stichting Area	1,11%	5.000.000	5.000.000	achtervang na wsw (max. 50%)
145	127.512	Woonfonds hypotheek	Gemeente Maashorst	divers	63.983	63.983	1) 100% garantstelling
146	10.000.000	BNG Bank	Stichting Area	1,79%	10.000.000	10.000.000	achtervang na wsw (max. 50%)
147	10.000.000	NWB Bank	Stichting Area	2,06%	10.000.000	10.000.000	achtervang na wsw (max. 50%)
148	10.000.000	NWB Bank	Stichting Area	2,45%	10.000.000	10.000.000	achtervang na wsw (max. 50%)
149	10.000.000	BNG Bank	Stichting Area	1,24%	10.000.000	10.000.000	achtervang na wsw (max. 50%)
150	3.000.000	BNG Bank	Stichting Area	0,80%	3.000.000	3.000.000	achtervang na wsw (max. 50%)
151	6.000.000	NWB Bank	Stichting Area	0,51%	6.000.000	6.000.000	achtervang na wsw (max. 50%)
152	10.000.000	BNG Bank	Stichting Area	0,68%	10.000.000	10.000.000	achtervang na wsw (max. 50%)
153	10.000.000	BNG Bank	Stichting Area	0,58%	10.000.000	10.000.000	achtervang na wsw (max. 50%)
154	13.000.000	BNG Bank	Stichting Area	6,58%	13.000.000	13.000.000	achtervang na wsw (max. 50%)
156	129.526	Robobank Uden Veghel	Tennis- en padelvereniging De Witte Schare	3,70%	115.534	108.538	100% garantstelling
157	129.526	Robobank Uden Veghel	Tennis- en padelvereniging De Witte Schare	3,70%	115.534	108.538	100% garantstelling
158	2.728.000	BNG Bank	Stichting Brabantwonen	divers	2.103.000	2.103.000	achtervang na wsw (max. 50%)
160	10.744.000	NWB Bank	Stichting Moolland	divers	8.403.000	8.403.000	achtervang na wsw (max. 50%)
161	48.600.000	BNG Bank	Stichting Moolland	divers	47.716.000	47.716.000	achtervang na wsw (max. 50%)
n.v.t.	2.470.000	NWB Bank	Stichting Moolland	divers	125.686	125.686	2) o.b.v. verdeelsleutel
n.v.t.	43.693.000	BNG Bank	Stichting Moolland	divers	2.225.659	2.225.659	2) o.b.v. verdeelsleutel
n.v.t.	5.817.000	NWB Bank	Stichting Area	divers	5.585.000	5.585.000	2) o.b.v. verdeelsleutel
n.v.t.	2.704.000	BNG Bank	Stichting Area	divers	9.174.000	9.174.000	2) o.b.v. verdeelsleutel
n.v.t.	990.870	NWB Bank	Stichting Brabantwonen	divers	988.153	988.153	2) o.b.v. verdeelsleutel
n.v.t.	225.000	BNG Bank	Stichting Brabantwonen	divers	225.750	225.750	2) o.b.v. verdeelsleutel
263.783.908					221.712.125	221.698.133	

- Deze garantstellingen zijn verleend in het kader van de voormalige gemeente garantstelling voor particulieren die een hypotheek afsloten en hypothecaire geldeningen ambtenaren. Dit betreft een oude constructie, er worden geen nieuwe hypothecaire waarborgen afgegeven.
- Alle geborgde leningen afgesloten vóór 1 augustus 2021 vallen onder het toen geldende regime: elke lening wordt toegerekend aan een individuele gemeente. Alle geborgde leningen afgesloten vanaf 1 augustus 2021 vallen onder het regime van de nieuwe achtervangovereenkomsten. In het regime vanaf 1 augustus 2021 worden leningen toegerekend aan gemeenten naar rato van de marktwaarde van het DAEB-bezit (Diensten van Algemeen Economisch Belang) dat corporaties in de gemeenten hebben. Voor meer informatie zie de website van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw

BBV beleidsindicatoren

BBV beleidsindicatoren

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkering en nieuwbouwwoningen. Deze indicatoren worden geplaatst op <https://www.waarstaategemeente.nl/dashboard/dashboard/besluit-begroting-en-verantwoording--bbv->

De website www.waarstaatjegemeente.nl is continue in ontwikkeling. De indeling is op thema. Denk hierbij aan thema's als 'bouwen en wonen'. Op themaniveau kunt u nu informatie van Maashorst raadplegen en eventueel afzetten tegen andere gemeenten. Onderstaand ter volledigheid opgenomen de verplichte indicatoren. Inmiddels zijn een aantal indicatoren uit de wettelijke regeling geschrapt. Het betreft nummer 7,12,13,15 en 25.

Nummer	Taakveld (BBV)	Naam Indicator	Eenheid	Bron
1.	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens
2.	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens
3.	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting
4.	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting
5.	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting
6.	1. Veiligheid	Verwijzing Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Bureau Halt
7.				
8.	1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
9.	1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
10.	1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
11.	1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS

12.				
13.				
14.	3. Economie	Func tiemening	%	LISA
15.				
16.	3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LIDS
17.	4. Onderwijs	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO
18.	4. Onderwijs	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO
19.	4. Onderwijs	Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Ingrado
20.	5. Sport, cultuur en recreatie	Niet sporters	%	Gezondheidsenquête (CBS,RIVM)
21.	6. Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	LISA
22.	6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
23.	6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
24.	6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de	CBS

			beroepsbevolking	
25.				
26.	6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
27.	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS
28.	6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	CBS
29.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
30.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
31.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS
32.	6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD
33.	7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS
34.	7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS
35.	8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	CBS

36.	8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen
37.	8. Vhrosv	Demografische druk	%	CBS
38.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshoude n	In euro	COELO
39.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoud en	In euro	COELO

